



EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Územní studie krajiny SO ORP Slavkov u Brna
Doplňující průzkumy a rozborů

ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY SPRÁVNÍHO OBVODU ORP SLAVKOV U BRNA

Doplňující průzkumy a rozborů, březen 2022



Pořizovatel: Město Slavkov u Brna, Palackého nám. 65, 684 01 Slavkov u Brna,
prostřednictvím Městského úřadu Slavkov u Brna, odbor správy
majetku, investic a rozvoje

Zhotovitel: Institut regionálních informací, s.r.o.,
Chládkova 898/2, 616 00 Brno



Zpracovatelský tým

Institut regionálních informací s.r.o.:

Ing. Milada Kadlecová	vedoucí realizačního týmu
Ing. arch. Michal Hadlač	specialista se znalostí zpracování územně plánovací dokumentace
Ing. Igor Kyselka, CSc.	specialista v oblasti uspořádání a hodnocení krajiny a v oblasti lesního hospodářství
Ing. Ivo Kremláček, PhD.	specialista v oblasti vodního hospodářství
Ing. Milada Májska, PhD.	specialista v oblasti ochrany přírody a krajiny
Mgr. Radmila Hadlačová	specialista v oblasti ochrany půdy
Mgr. Vladimíra Macurová	specialista GIS
Mgr. Jakub Kura	specialista GIS

Obsah

Textová část

ÚVOD.....	7
1 POPIS STAVU ÚZEMÍ	8
1.1 Rozsah řešeného území.....	8
1.2 Průzkumy řešeného území	8
1.3 Popis stavu území	9
1.3.1 Historický vývoj využití ploch	9
1.3.2 Současné využití území	11
2 ROZBOR STRUKTUR, VAZEB A HODNOT ÚZEMÍ	14
2.1 Metodická východiska	14
2.2 Popis a vymezení základních struktur krajiny	15
2.2.1 Primární struktura.....	15
2.2.2 Sekundární struktura	15
2.2.3 Terciární struktura	17
2.3 Analýza vazeb sídel a krajiny	19
2.3.1 Sídelní struktura SO ORP Slavkov u Brna.....	20
2.3.2 Kvalita přístupu ze sídla do volné krajiny.....	22
2.3.3 Schopnost krajiny zabezpečovat každodenní rekreaci	24
2.3.4 Poměr mezi rozvojovými potřebami sídla a možnostmi jejich naplnění v krajině	24
2.3.5 Vazba přírodních složek.....	26
2.4 Hodnoty v území	27
2.4.1 Přírodní hodnoty.....	27
2.4.2 Historické a kulturní hodnoty	34
2.4.3 Estetické hodnoty	39
3 ROZBOR A RÁMCOVÉ VYMEZENÍ KRAJINNÝCH POTENCIÁLŮ V ÚZEMÍ A VYHODNOCENÍ MÍRY JEJICH VYUŽITELNOSTI	49
3.1 Biotický potenciál.....	49
3.2 Kulturní potenciál.....	52
3.3 Produkční potenciál	54
3.4 Vodohospodářský potenciál.....	56
3.5 Surovinový potenciál	58
3.6 Sídelní potenciál.....	59
3.7 Rekreční potenciál.....	65
3.8 Potenciál dle míry využití	69
3.9 Smíšený potenciál	70
4 VYUŽÍVÁNÍ VOLNÉ KRAJINY ČLOVĚKEM A VYHODNOCENÍ JEHO POŽADAVKŮ A POTŘEB	73
4.1 Zemědělství.....	73
4.1.1 Zemědělské využití území	74

4.1.2	Analýza velikosti půdních bloků.....	75
4.1.3	Zemědělské výrobní oblasti.....	76
4.1.4	Bonita půdy.....	77
4.1.5	Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin.....	78
4.2	Lesnictví.....	80
4.3	Vodní hospodářství.....	90
4.3.1	Ochrana a využití vod.....	91
4.3.2	Ochrana před nepříznivými účinky vod.....	91
4.4	Těžba nerostů.....	93
4.4.1	Těžba nerostných surovin a životní prostředí.....	95
4.5	Dopravní infrastruktura.....	95
4.5.1	Silniční doprava.....	95
4.5.2	Železniční doprava.....	97
4.5.3	Cyklistická doprava.....	98
4.5.4	Letecká a vodní doprava.....	99
4.6	Technická infrastruktura.....	99
4.6.1	Nadzemní elektrické vedení.....	100
4.6.2	Plynovody.....	101
4.6.3	Zásobování pitnou vodou.....	101
4.6.4	Kanalizace a čištění odpadních vod.....	102
4.6.5	Solární elektrárny.....	103
4.6.6	Větrné elektrárny.....	105
4.6.7	Ostatní zařízení využívající obnovitelné zdroje energie.....	106
4.7	Rekreace a turistický ruch.....	107
4.7.1	Schopnost krajiny zabezpečovat pobytovou rekreaci.....	107
4.7.2	Hromadné ubytovací kapacity.....	108
4.7.3	Silné a slabé stránky rekreace.....	108
4.7.4	Druhé bydlení.....	108
5	ROZBOR POŽADAVKŮ NA ZMĚNY V ÚZEMÍ.....	110
6	ROZBOR OHROŽENÍ RIZIK A PROBLÉMŮ V ÚZEMÍ.....	111
6.1	Narušení vodního režimu, ohrožení povodněmi.....	111
6.1.1	Velké nepřerušené bloky orné půdy.....	111
6.1.2	Zranitelné oblasti.....	111
6.1.3	Oblasti s urychleným odtokem srážkových vod a nedostatečnou mírou akumulace vody.....	112
6.1.4	Kritické body, potenciálně ohrožená místa přívalovými srážkami.....	112
6.1.5	Zastavěná a zastavitelná území ohrožená záplavami.....	114
6.1.6	Místa omezující průtočnost vodních toků.....	116

6.1.7	Sucho a vodní režim v krajině	117
6.1.8	Meliorace a odvodnění pozemků.....	119
6.2	Eroze a sesuvy.....	121
6.2.1	Vodní a větrná eroze	121
6.2.2	Situace v území.....	122
6.2.3	Sesuvy půdy	128
6.3	Znečištění a kontaminace složek prostředí.....	129
6.3.1	Znečištění vod a půdy	130
6.3.2	Znečištění ovzduší	133
6.4	Snižování a ztráta biodiverzity, snižování prostupnosti krajiny a fragmentace krajiny, střety dálkových migračních koridorů, střety a nenávaznosti ÚSES	133
6.4.1	Snižování a ztráta biodiverzity.....	133
6.4.2	Snižování prostupnosti krajiny pro člověka.....	134
6.4.3	Fragmentace krajiny dopravní infrastrukturou.....	141
6.4.4	Střety migračních ploch se zastavitelným územím	143
6.4.5	Střety a nenávaznosti ÚSES	143
6.5	Opuštěné nebo nevyužívané areály a plochy ve volné krajině a v kontaktu s ní ..	147
6.6	Zátěže ze stávajícího urbanizovaného území, ploch rekreace a z provozu dopravní a technické infrastruktury a předpokládané zátěže z území navržených k urbanizaci, navržených ploch rekreace a z navržené dopravní a technické infrastruktury	149
6.6.1	Zátěže ze stávajícího urbanizovaného území a předpokládané zátěže z území navržených k urbanizaci.....	149
6.6.2	Zátěže ze stávajících ploch rekreace a předpokládané zátěže z navržených ploch rekreace.....	151
6.6.3	Zátěže z provozu dopravní infrastruktury a předpokládané zátěže z navržené dopravní infrastruktury.....	151
6.6.4	Zátěže z provozu technické infrastruktury a předpokládané zátěže z navržené technické infrastruktury.....	153
6.7	Nedostatečný přístup ze sídla do volné krajiny.....	157
6.8	Zátěže ze stávající těžby a předpokládané zátěže z navržené těžby	158
6.9	Stávající narušení a potenciální ohrožení přírodních, historických, kulturních a estetických hodnot	159
6.9.1	Přírodní hodnoty.....	159
6.9.2	Historické a kulturní hodnoty	159
6.9.3	Estetické hodnoty.....	159
7	SOUHRNNÉ VYHODNOCENÍ	161
7.1	Souhrnné vyhodnocení dle jednotlivých oblastí	161
7.1.1	Znečištění a kontaminace složek prostředí.....	161
7.1.2	Lesnictví.....	162
7.1.3	Vazba sídel a krajiny	162

7.1.4	Zemědělství	163
7.1.5	Vodní hospodářství	164
7.1.6	Těžba nerostných surovin, sesuvná a poddolovaná území.....	166
7.1.7	Rekreace a turistický ruch	166
7.1.8	Brownfields	167
7.1.9	Prostupnost krajiny pro člověka.....	168
7.1.10	Fragmentace krajiny dopravou	168
7.1.11	Krajinný ráz	169
7.2	Vyhodnocení a zpřesnění krajinných celků ze ZÚR Jihomoravského kraje	172
7.3	Určení problémů k řešení v návrhu ÚSK včetně nově uplatňovaných námětů na provedení změn v území.....	173
7.4	Přehled jevů doporučených k doplnění do územně analytických podkladů	173
8	SEZNAM PŘÍLOH	175
9	SEZNAM TABULEK	176
10	SEZNAM OBRÁZKŮ	178
11	SEZNAM ZKRATEK	179
12	SEZNAM LITERATURY	181

Grafická část

- Výkres současného stavu území (1 : 10 000)
- Výkres limitů (1 : 10 000)
- Problémový výkres (1 : 10 000)
- Výkres rámcového vymezení hodnot a krajinných potenciálů (1 : 10 000)
- Výkres rozborů území (1 : 25 000)

Úvod

Územní studii krajiny (dále též „ÚSK“) správního obvodu obce s rozšířenou působností Slavkov u Brna pořizuje odbor správy majetku investic a rozvoje Městského úřadu Slavkov u Brno, pro celý správní obvod obce s rozšířenou působností (dále jen „SO ORP“).

Zatímco potřeby rozvoje a ochrany nezastavěného území včetně vymezování zastavitelných ploch jsou řešeny obvyklými postupy podle stavebního zákona a jsou relativně dostatečně legislativně i metodicky ošetřeny a prakticky aplikovány, ve volné krajině, tj. v nezastavěném území, dosud nebyly možnosti uplatnění nástrojů územního plánování dostatečně využity. ÚSK proto vytváří dokument pro komplexní řešení volné krajiny.

ÚSK je zpracována v souladu s požadavky Evropské úmluvy o krajině (EÚK, smluvní dokument mezi členskými státy Rady Evropy), reaguje na dokument Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (tzv. „Adaptační strategie EU“) a na její národní ekvivalent – Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (tzv. „Adaptační strategie ČR“), na Strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 a zohledňuje protipovodňovou ochranu a zelenou infrastrukturu.

ÚSK řeší především:

- ochranu krajinného rázu
- ochranu přechodových oblastí sídel a volné krajiny
- podmínky pro rekreaci
- problematiku lesnictví a zemědělství
- protierozní problematiku (vodní, větrná eroze)
- protipovodňovou problematiku a retenci vody
- ekologicky málo stabilní území (ekologické zátěže a brownfieldy)
- podmínky pro zachování biodiverzity
- prostupnost krajiny atd.

ÚSK je územní studií ve smyslu § 25 a § 30 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších úprav. Po splnění požadavků vyžadovaných tímto zákonem se stane jedním ze základních podkladů pro plánovací a rozhodovací činnost zejména orgánů územního plánování, orgánů ochrany přírody, stavebních úřadů a dalších orgánů podílejících se na rozhodování o krajině.

Cílem pořízení územní studie krajiny Slavkov u Brna je vytvořit odborný komplexní dokument umožňující koncepční víceborový přístup k řešení krajiny zejména v nezastavěném území. Účelem je vytvořit základní podklad pro plánovací a rozhodovací činnost v krajině bez ohledu na to, který orgán je k rozhodování příslušný. Základem řešení z hlediska územního plánování je vytvoření podkladu pro stanovení koncepce uspořádání krajiny v územních plánech.

Výstupy ÚSK budou sloužit k doplnění jevů v Územně analytických podkladech SO ORP Slavkov u Brna, budou podkladem k aktualizaci Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje, zejména k upřesnění vymezení krajin a jejich cílových kvalit. Významná bude koordinační úloha ÚSK z hlediska důležitých záměrů a systémů v krajině.

1 POPIS STAVU ÚZEMÍ

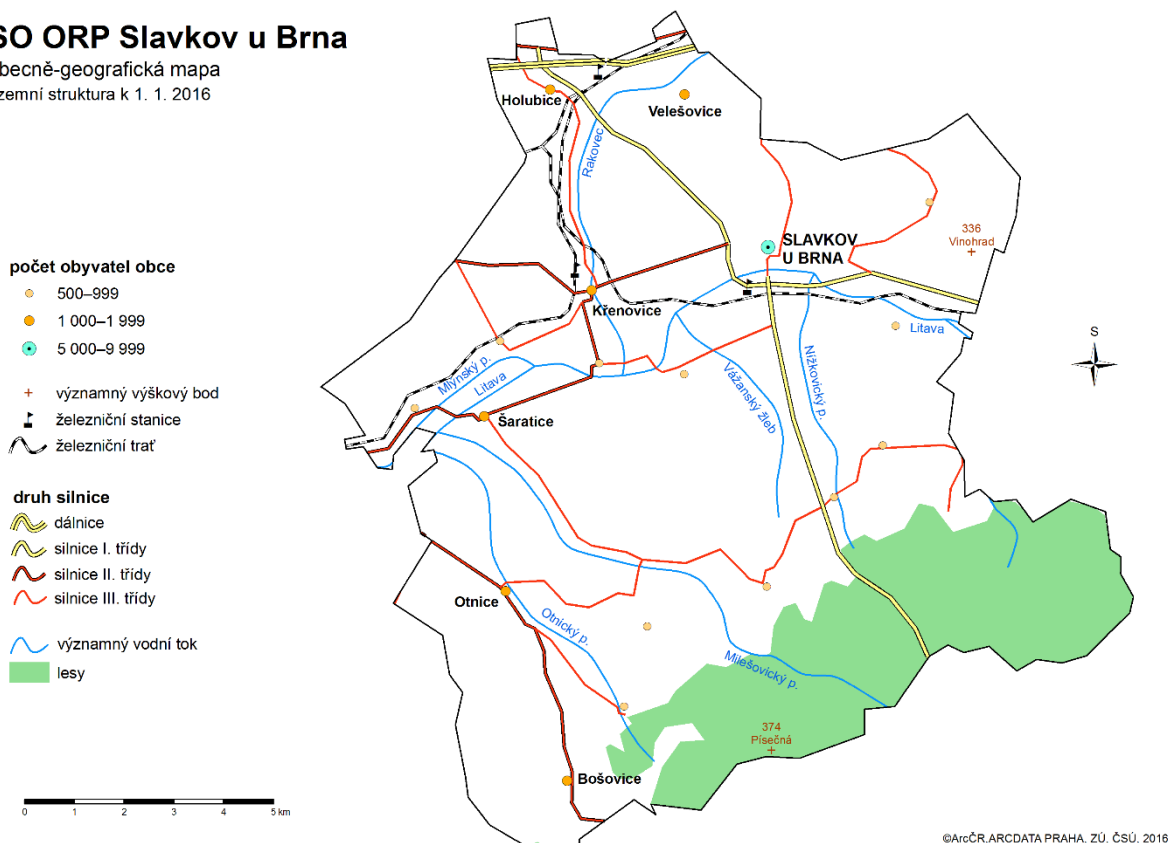
1.1 Rozsah řešeného území

Řešeným územím je celý správní obvod ORP Slavkov u Brna. Řešené území je vymezeno celkem 18 obcemi s 18 katastry s celkovou rozlohou 15 770 ha.

Zájmové obce v území SO ORP Slavkov u Brna jsou tyto: město Slavkov u Brna a obce Bošovice, Heršpice, Hodějnice, Holubice, Hostěrádky-Rešov, Hrušky, Kobeřice u Brna, Křenovice, Lovčičky, Milešovice, Němčany, Nížkovice, Otnice, Šaratice, Vážany nad Litavou, Velešovice a Zbýšov.

SO ORP Slavkov u Brna

obecně-geografická mapa
územní struktura k 1. 1. 2016



Obrázek 1: Obecně geografická mapa SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: ČSÚ

1.2 Průzkumy řešeného území

Průzkumy řešeného území zajistil Institut regionálních informací, s.r.o. v říjnu a listopadu roku 2021 a březnu roku 2022. Průzkumy rovnoměrně pokryly celé SO ORP Slavkov u Brna s detailnějším zaměřením na okolí obcí, tj. mimo zastavěná území. Z fotografií pořízených během průzkumů byla zpracována komentovaná fotodokumentace, která je Přílohou I. je propojená s výkresem Současného stavu území, ve kterém jsou bodově zakresleny místa fotografií s výhledem. Zdrojem všech fotografií je Institut regionálních informací, s.r.o.

Vyhodnocení oborových dokumentů a datových zdrojů, které byly podkladem pro zpracování průzkumů a rozborů, je obsaženo v Příloze č. III.

1.3 Popis stavu území

Hlavní charakteristika krajiny vyplývá především z jejího funkčního využívání. Z hlediska krajinného rázu hraje využití krajiny poměrně zásadní roli.

1.3.1 Historický vývoj využití ploch

Pro dlouhodobý vývoj využití ploch (landuse) a krajinného pokryvu (ze starších map a leteckých snímků, land cover) jsou patrné obecné tendence:

- Dlouhodobý pokles podílu pastvin, mnohdy i luk, který probíhal už do roku 1948.
- Mírný růst orné půdy do roku 1948, míra zornění do r. 2010 poklesla.
- Rostoucí rozdíl mezi vykazovanými plochami a jejich faktickým využitím, obtížná interpretace vývoje ostatních a jiných ploch.
- Obvykle mírný růst zastavěných ploch, přičemž do r. 1948 byla brzdou růstu zastavění území zejména produkční hodnota zemědělských pozemků, po r. 1948 ochrana ZPF a výstavba sídlišť s vysokou hustotou bydlení. Po r. 1990 je situace zásadně odlišná, lze ji charakterizovat absencí významnějších bariér extenzivního využívání území člověkem a tlakem komerčních investorů na dosažení vyšší hustoty zástavby než před rokem 1990.

Tento vývoj, který je v jednotlivých obcích SO ORP, případně celého okresu Vyškov značně odlišný, dokumentuje níže uvedená tabulka. Skutečnost, že v jedné obci (sídle) dojde k nárůstu ploch pro zastavění a v druhé obci ne, by neměla být automaticky posuzována jako negativní vývoj v obci s vyšším růstem zastavění. Posouzení má smysl pouze v rámci širších regionů (například krajinných okrsků), protože mezi jednotlivými sídly, ale např. i zemědělskými regiony existuje přirozená dělba funkcí (zejména ve smyslu Thünenova prostorového modelu hospodářství). I v moderní krajině je optimální vyšší intenzita (antropogenizace) ploch v centrálních místech, jež jsou determinovány zejména dopravní dostupností, a naopak nižší v odlehlých obcích sídelní struktury regionu. Problémy přináší vznik externalit, kdy např. alokovaná investice zvyšující vlastníkovy užítky snižuje užítky ostatních.

Reálná absence mechanismů urbanistické ekonomie v současné krajině (zejména v územních plánech větších měst) vede ke skutečnosti, že krajina je po r. 1990 využívána extenzivně (např. dotované průmyslové zóny) a nekvalitně (bez řádné péče, což je obvykle silně vnímáno i obyvateli území).

Tabulka 1: Dlouhodobá změna využití ploch v okrese Vyškov (od r. 1845 do r. 2000)

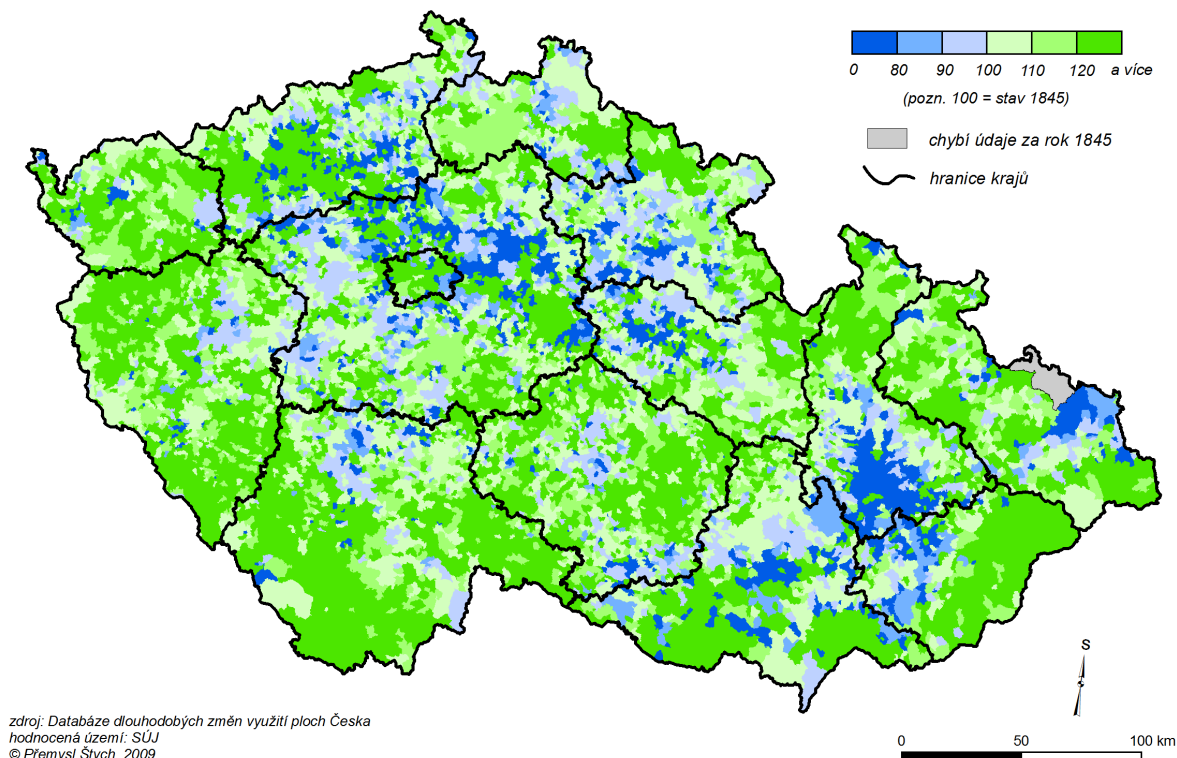
Rok	Orná půda (%)	Trvalé kultury (%)	Louky (%)	Pastviny (%)	Lesy (%)	Vody (%)	Zastavěná plocha (%)	Ostatní (%)	Jiné (%)
1845	51,8 %	1,1 %	4,1 %	4,8 %	35,3 %	0,4 %	0,9 %	1,5 %	2,8 %
1948	55,8 %	2,0 %	2,2 %	1,5 %	34,7 %	0,3 %	1,0 %	2,4 %	3,7 %
1990	51,3 %	2,9 %	1,2 %	1,2 %	33,2 %	0,7 %	1,6 %	7,9 %	10,2 %
2000	51,1 %	2,8 %	1,2 %	1,0 %	33,3 %	0,7 %	1,6 %	8,1 %	10,4 %

Zdroj: LUCS Czechia

Z předchozí tabulky je patrný setrvalý stav využití přírodě blízkých ploch. Velmi silný byl růst u ostatních a jiných ploch, jejichž faktická identifikace (skutečný pokryv a intenzita využití ploch) je problematická.

I když lesy nemají v řešeném území přílišné zastoupení, srovnání vývoje lesních ploch v rámci ČR je vidět na následujícím kartogramu.

Vývoj rozlohy lesních ploch v Česku v období 1845 - 2000 (v %)



Obrázek 2: Vývoj rozlohy lesních ploch v Česku v období 1845–2000

Zdroj: LUCS Czechia

Zásadním „plošným“ faktorem v krajině po r. 1990, determinovaným výraznějšími změnami je zemědělská výroba. V minulosti i současnosti je předmětem značných dotačních transferů. Zatímco v minulosti byl prvotní úkol maximalizace výroby dán situací po II. světové válce (nedostatek potravin, v menší míře politicky formulovaný požadavek omezení závislosti na dovozu potravin), po r. 1990 se situace změnila (politicky formulovaným cílem je omezení produkce, její „ekologizace“, která zahrnuje i rozporuplná faktická opatření).

Hlavní vývojové trendy:

- Pokles živočišné výroby daný nerovnými podmínkami v zemědělství jednotlivých zemí (např. vysokými náklady lidské práce v ČR) vedl ke vzniku rozsáhlých brownfields či „chátrajících zemědělských areálů“, často na okraji sídel, či ve volné krajině. Neméně zásadním dopadem poklesu živočišné výroby pro krajinu je i snížení produkce organických hnojiv a pokles obsahu půdní organické hmoty a zhoršení hydrologického cyklu v krajině.
- Ovlivnění rostlinné výroby průměrnou velikostí subjektů (průměrná rozloha zemědělských podniků je cca 5krát větší než průměr EU a cca 15krát větší než např. průměr Polska) je výrazným hospodářským pozitivem.
- Obecnou tendencí je pokles zaměstnanosti v zemědělství spolu s poklesem velikosti obdělávaných ploch a růstem průměrné velikosti zemědělských podniků.

Uvedený vývoj je determinován makroekonomicky (vysoké zdanění lidské práce v ČR a politika levných peněz) a technologicky (růst produktivity práce, ale i např. hektarových výnosů).

„Drahá“ lidská práce, tedy celkové náklady práce, nikoliv však vysoká úroveň mezd determinuje způsob hospodaření v krajině:

- Nelze předpokládat odpovídající údržbu drobných toků, mezí, malých a svažitých pozemků (lesy už „nebudou čisté“, drobné vodní toky „obsékané“ apod.) bez dotací a podpory.
- „Levné peníze“ umožňují daleko vyšší investice do mechanizace, budov apod.
- V konfrontaci se světovým zemědělstvím (které umožňuje pokles přepravních nákladů) se i přes omezení volného obchodu ukazuje klesající konkurenceschopnost a výnosnost zemědělství v ČR, tj. snížení ekonomického významu zemědělství.

1.3.2 Současné využití území

Celková výměra ORP Slavkov u Brna 15 770 ha.

zemědělský půdní fond – ZPF celkem 11 064 ha tj. 70,16 % SO ORP

z toho:

orná půda (10 082 ha) 91,12 % ZPF; 63,93 % celkové výměry SO ORP

V území jsou pro zemědělství příznivé podmínky, půda se vyznačuje dobrou bonitou. Méně kvalitní půdy jsou na jihovýchodě území v oblasti Ždánického lesa. Zemědělská činnost je intenzivní což má dopad na retenční schopnost krajiny a výskyt půdy náchylné k erozi.

trvalé travní porosty (284 ha) 2,81 % ZPF; 1,80 % celkové výměry SO ORP

Trvalé travní porosty jsou v území plochami přírodními, součástí zemědělského půdního fondu pokrytého směsí trav, bylin a rostlin. Výměra v území od roku 2010 vzrostla a největší zastoupení poměrově k výměře zemědělské půdy v obcích je v Lovčičkách a Heršpicích.

lesní půda – PUPFL (2 759 ha) 17,50 % celkové výměry SO ORP

Lesní půda převažuje v jižní a východní části regionu, významnou oblastí je Ždánický les.

vodní toky a plochy (173 ha) 1,10 % celkové výměry SO ORP

ORP Slavkov u Brna náleží do následujících hydrologických povodí:

1. řádu: povodí Dunaje
2. řádu: povodí Svratka po Jihlavu
3. řádu: Svratka od Svitavy po Jihlavu

Území SO ORP Slavkov u Brna spadá do úmoří Černého moře, z hlediska hydrologického pořadí do povodí Dunaje.

Nejvýznamnějším tokem v území je zejména řeka Litava (Cézava), kterou dle výčtu významných vodních toků doplňuje už jen Rakovec, jenž se vlévá do Litavy na území obce Hrušky. Mimo významné vodní toky lze v území zmínit ještě například Milešovický či Otnický potok.

Řeka Litava je levostranným přítokem řeky Svratky, pramení v pohoří Chřiby (v SO ORP Kroměříž). Historicky byla hraniční řekou mezi Předlitavskem a Zalitavskem a hrála tehdy významnou roli. V rámci dlouhodobé revitalizace jejího koryta došlo k narovnání délky toku z původních 65 km na délku 58,3 km. Regulace koryta byla provedena mezi lety 1912–1930 mezi Slavkovem u Brna a Židlochovicemi.

zastavěné plochy (347 ha) 2,20 % celkové výměry SO ORP

Území ORP Slavkov u Brna je poměrně hustě osídlen. Nejvyšší koncentrace osídlení se nachází ve Slavkově u Brna. Vysoká koncentrace je i v obcích Křenovice, Holubice a Velešovice. Naopak v blízkosti Ždánického lesa je osídlení nejnižší (obce Kobeřice, Heršpice a Bošovice).

Zastavěné plochy představují jedny z nevýrazněji antropogenně transformovaných ploch krajinného pokryvu (po plochách povrchové těžby). Jejich podíl v rámci SO ORP se v ČR pohybuje od cca 0,5 % (nejnižší podíl mají SO ORP Kaplice, Český Krumlov) po 9,12 % (SO ORP Brno). V SO ORP Slavkov u Brna má podíl zastavěných ploch hodnotu 2,2 % (spíše vyšší hodnota v ČR). Pokud srovnáme procentuální podíl zastavěných ploch a hustotu zalidnění všech SO ORP v ČR, pak je na první pohled patrná souvislost mezi oběma hodnotami (korelační koeficient 0,92 potvrzuje vysoký stupeň závislosti obou hodnot).

Čím větší hustota zalidnění území, tím větší je i podíl antropogenně silně transformovaných ploch. Z užšího antropogenního pohledu (hygieny životního prostředí, atraktivity bydlení) by vysoký podíl zastavěných ploch nemusel být problémem pilíře životního prostředí či krajiny (pokud pojem krajiny není zúžen na primární strukturu, tj. více či méně přírodní krajinu).

V následující tabulce jsou seřazeny SO ORP podle změny výměry zastavěných ploch v letech 2016-2021. Rozsah zastavěných ploch v uvedeném období v ČR vzrostl o 1,3 %, což je necelých 17 km², rozsah ostatních ploch (které jsou však velmi nehomogenní skupinou pozemků) naopak klesl o 0,5 %, v absolutním vyjádření o 35 km². Ve vlastním SO ORP Slavkov u Brna vzrostl rozsah zastavěných ploch rychleji než průměr ČR (181. místo mezi SO ORP), ale současně rostl i rozsah ostatních ploch o 7,1 %, tedy míra antropogenizace v rámci SO ORP Slavkov u Brna má vzrůstající tendenci (hustota osídlení je rovněž vyšší oproti průměru za ČR).

Tabulka 2: Změna plochy zastavěných a ostatních ploch SO ORP s největšími nárůsty a úbytky r. 2016-2021

SO ORP	Pořadí SO ORP -podle změny zastavěné plochy	Zastavěné plochy (ha)			Ostatní plochy (ha)		
		2016	2021	změna 2016-2021 (%)	2016	2021	změna 2016-2021 (%)
Český Brod	1	387,7	345,6	-10,9%	1557,9	1386,4	-11%
Ostrov	2	302,8	281,7	-7,0%	3 770,8	3 671,5	-2,6%
Česká Lípa	3	1 257,1	1 170,6	-6,9%	8 368	7 901,4	-5,6%
Vítkov	4	272,2	254,8	-6,4%	1 681,5	1 624,5	-3,4%
Pardubice	5	1 515	1 423,3	-6,1%	5 432,3	5 465,5	0,6%
Bučovice	32	288,2	286,6	-0,6%	1 310,4	1 332,9	1,7%
Vyškov	152	765,9	780,5	1,9%	5 700,2	5 704,3	0,1%
Kyjov	154	986,3	1 006	2,0%	3 480	3 535,2	1,6%
Slavkov u Brna	181	335,1	347,1	3,6%	1 336,3	1 430,8	7,1%
Šlapanice	186	805,1	836,7	3,9%	2 848,3	2 944,5	3,4%
Kuřim	201	239	260,3	8,9%	756,5	767,3	1,4%
Třeboň	202	504,5	571,5	13,3%	3 676,9	3 562,5	-3,1%
Židlochovice	203	440,1	501,5	14,0%	1 868,5	1 863,8	-0,3%
Lysá nad Labem	204	298,4	348,8	16,9%	2 133,4	2 337,3	9,6%
Pohořelice	205	281,7	333,8	18,5%	1 697,6	1 801,6	6,1%
ČR		132 217	133 898	1,3%	710 724	707 253	-0,5%

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní výpočty

ostatní plochy

Jedná se o plochy po činnostech bezprostředně spojených s urbanizací a s intenzivní nezemědělskou činností člověka. Jde převážně o ladem ležící plochy po těžbě nerostných surovin či jiné hospodářské činnosti, jindy může jít o strže a meze s ruderalní vegetací, někdy ovšem cennými věkově i druhově bohatými porosty tvořící místy cennou složku krajinného detailu.

Ráz krajiny má zemědělský charakter venkovského typu, v jihovýchodní části území se rozprostírá Ždánický les, který přesahuje hranice SO ORP Slavkov a nabízí příležitosti k rozvoji pěší a cykloturistiky.

2 ROZBOR STRUKTUR, VAZEB A HODNOT ÚZEMÍ

2.1 Metodická východiska

Územní studie krajiny pracuje s pojmem struktura krajiny a krajina. Tyto pojmy lze chápat různě, v rámci jednotlivých oborů, které se krajinou dlouhodobě zabývají (především geografie, územní plánování, zemědělství, lesnictví, „nejnověji“ pak ekologie atd.).

Podle – Zadání územní studie krajiny pro SO ORP (Společný metodický pokyn MMR a MŽP): „Popis a vymezení základních struktur krajiny (tj. primární, sekundární a terciární struktura) vychází z obecně rozšířeného konceptu v krajině ekologické. Dle tohoto pojetí tvoří primární strukturu ekosystémy, sekundární strukturu antropogenní funkční systémy (sídla, průmysl, doprava apod.), terciární strukturu člověkem poznávané nebo vytvářené symboly (esteticky, kompozičně a spirituálně vnímané prvky v krajině a vazby mezi nimi). Primární struktura se řídí přírodními zákonitostmi a vztahy a tvoří nutný rámec pro existenci obou dalších struktur. Sekundární struktura uspokojuje hmotné potřeby člověka. Terciární struktura zprostředkuje vazbu obyvatel ke krajině“.

V praxi je k dispozici celá řada definic struktury krajiny. Například podle grantového projektu FRVŠ č. 1269/2007/G4 členíme krajinu dle geneze, fyzického charakteru a vztahu k využívání krajiny člověkem na 3 substruktury (MIKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997, s. 23):

- prvotní (původní): tvořenou převážně fyzicko-geografickými prvky (Studovány jsou abiotické prvky geosystému – geologická stavba a substrát, půda, reliéf, vodstvo a ovzduší. Náleží sem i potenciální přirozená vegetace, ale ta se u nás prakticky nevyskytuje (HRADECKÝ, BUZEK, 2001, s. 7),
- druhotnou (současnou): tvořenou prvky využití země ("landuse") a materiální výtvořky člověka (technické objekty, souhrnně se pro druhotnou sféru používá termínu "landcover"). V rámci této struktury se tedy výzkum orientuje na antropicko – biotické komplexy, které se analyzují po stránce reálné vegetace, biotopů živočišstva, využití země, technicko – urbanistické struktury (HRADECKÝ, BUZEK, 2001, s. 7-8),
- terciární strukturu: tvořenou prvky socioekonomické sféry (nehmotné zájmy, projevy a důsledky činnosti společnosti a jednotlivých odvětví v krajině - např. ochranné režimy).

Základní dělení struktury krajiny je možno provést na:

- strukturu krajiny vertikální a horizontální,
- strukturu primární, sekundární, terciární (předpokládané zadáním ÚSK).

Územní plánování podle (§ 18, stavebního zákona) přitom vytváří předpoklady pro výstavbu a udržitelný rozvoj území (odstavec 1) a dále chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území (odstavec 4).

Tento přístup odráží očekávané využití výstupů studie krajiny, že bude využita pro vytvoření územně plánovacího podkladu ve smyslu stavebního zákona s poměrně širokým využitím orgánů podílejících se na rozhodování o krajině, zejména v územně plánovací činnosti

(zejména zpracování územních plánů obcí, doplnění a upřesnění územně analytických podkladů ORP).

2.2 Popis a vymezení základních struktur krajiny

Primární struktura je základem pilíře životního prostředí, zásadně však i zdrojem (vytváří potenciál) sekundární struktury (zemědělství, lesnictví, těžba, rekreace). Sekundární struktura se do značné míry překrývá s hospodářským pilířem území, terciární struktura s pilířem soudržnosti obyvatel území.

Popis jednotlivých charakteristik je obsažen v příslušných kapitolách, které s danou problematikou souvisí.

2.2.1 Primární struktura

Jedná se o původní, obvykle člověkem nejméně ovlivněnou strukturu (geologický podklad, reliéf, půda, vodstvo, ovzduší, částečně lze sem zařadit potenciální přirozenou vegetaci, ale ta se na území ČR téměř nevyskytuje). Jde o soubor těch prvků krajiny a jejich vztahy, které tvoří původní základ pro ostatní struktury. Ačkoliv se jedná o primární strukturu krajiny, došlo zde k významným zásahům do ní – člověk pozměnil hydrologické podmínky krajiny (např. napřimováním vodních toků, vodní nádrže), místy provedl významné zásahy do reliéfu i geologického podkladu (těžba surovin, která měla zásadní vliv na krajinu v řešeném území), zásadně ovlivnil strukturu vegetačního pokryvu, ovlivnil (zvýšil) erozi půdy apod. Taktéž klima je lidskou činností dlouhodobě ovlivňováno např. nárůstem teplot. Část nejnovějších zásahů člověka do krajiny je generována jak přetrvávajícími politicko-ekonomickými zájmy (nadměrné dotace do zemědělství z politických důvodů ve vyspělých zemích), tak i paradoxně na druhé straně některými neuváženými zásahy v „zájmu ochrany přírody“ – například dotovanou produkcí biopaliv. Paradigmata hospodaření v krajině a navazujících opatření tak vykazují postupný vývoj a dopady do primární struktury.

Otázkou je vývoj vlastního hodnocení obcí v čase, tj. srovnání vývoje pilíře životního prostředí obcí podle ÚAP SO ORP Slavkov u Brna. Při analýze ÚAP SO ORP Slavkov u Brna v letech 2014, 2016 a 2020 je patrná stagnace vývoje podmínek jednotlivých obcí dle pilíře životního prostředí, neboť obce vykazují vždy naprosto stejné výsledky napříč lety. Jako oslabený je pilíř životního prostředí u 12 obcí SO ORP (Hodějnice, Holubice, Hostěrádky-Rešov, Hrušky, Křenovice, Němčany, Otnice, Šaratice, Vážany na Litavou, Zbýšov), mimořádně nepříznivý je stav ve Velešovicích (hodnota -5,15 už od roku 2014) a Slavkově u Brna (hodnota -4,62 už od roku 2014).

Hodnocení obcí SO ORP Slavkov u Brna je v ÚAP Jihomoravského kraje v zásadě podobné, environmentální pilíř byl v předchozí aktualizaci rovněž hodnocen jako negativní, sociální a ekonomický pilíř byly a jsou hodnoceny pozitivně. SO ORP Slavkov u Brna vykazuje druhé nejhorší hodnocení environmentálního pilíře v JMK. Území je mj. z důvodu blízkosti dálnice D1 zatíženo imisemi i hlukem, vykazuje nízký koeficient ekologické stability (mj. vysoký podíl zastavěných ploch a nízká lesnatost území). Území je součástí transportního koridoru škodlivin (úvalovitý charakter území), které přispívá k imisnímu zhoršování stavu ovzduší při nepříznivých povětrnostních situacích.

2.2.2 Sekundární struktura

Sekundární struktura vytváří antropogenní hmotný systém krajiny, tj. sídelní strukturu, výrobní a jiné aktivity promítající se do hospodářského pilíře území, systému bydlení,

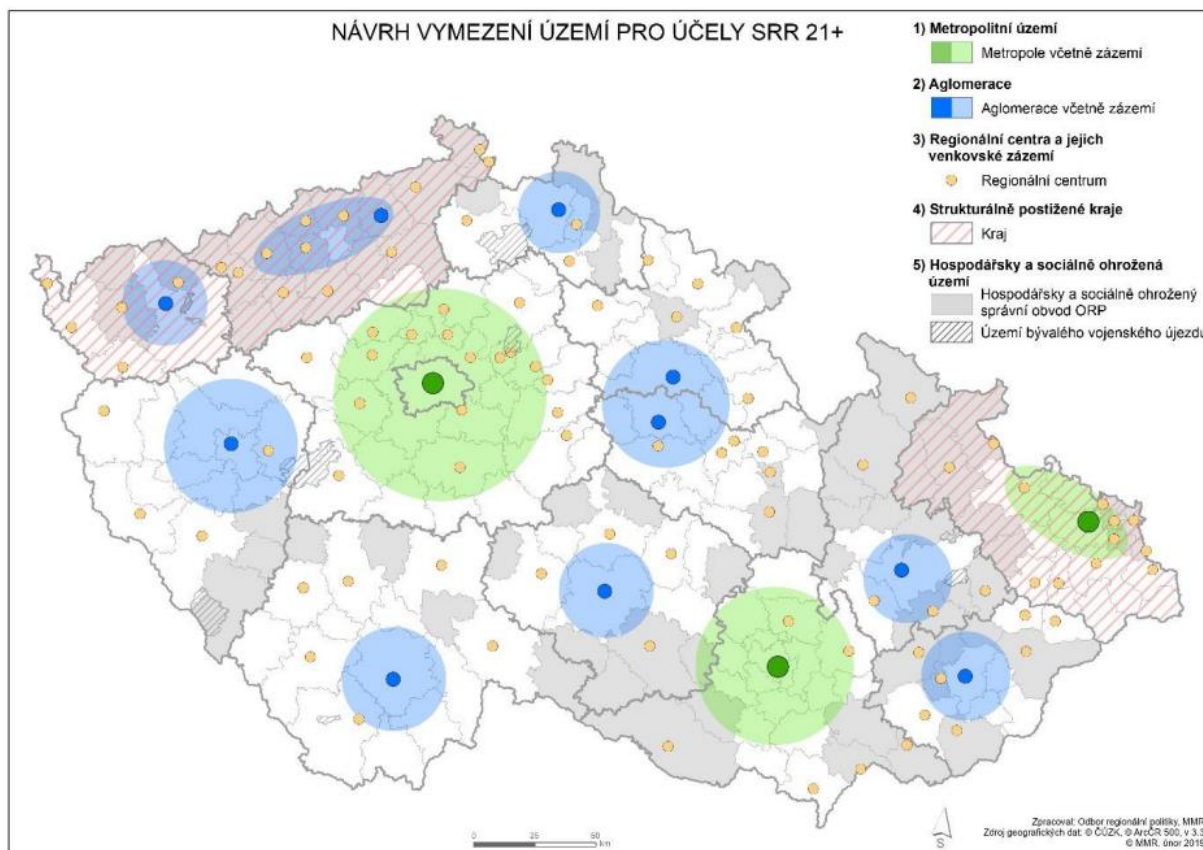
rekreace, technické infrastruktury, zejména pak dopravy. Sekundární struktura vytváří kulturní krajinu s obecnými a specifickými civilizačními hodnotami. Míra transformace primární struktury (přírodní krajiny) sekundární strukturou je obvykle vnímána s ohledem na její udržitelný rozvoj, v SO ORP Slavkov u Brna je poměrně vysoká (což je možno dokumentovat ani ne tak vysokou hustotou zalidnění, ale zejména vysokou hospodářskou aktivitou).

Sekundární struktura se přímo promítá do využití krajiny a její antropogenní transformace, do značné míry však stále odráží i prvotní strukturu krajiny. V historicky delším období odráží zejména možnosti zemědělského využití, hospodaření v lesích, těžby surovin, nověji pak industrializace a urbanizace. V období posledních cca 50 let pak rostoucího významu rekreační a obytné atraktivity území s navazujícími procesy suburbanizace a rostoucí mobility obyvatel.

Význam sekundární a terciární struktury je determinován mírou transformace primární struktury a dynamikou jejího vývoje v posledních cca 150–200 let, včetně reálně očekávatelných změn (ohrožení generovaných zejména slabostí hospodářského pilíře, rozvojem cestovního ruchu – rekreace, promítající se do soudržnosti obyvatel území).

Hospodářský pilíř území (tvořící z velké části sekundární strukturu krajiny) má zásadní vliv na její stav a dlouhodobý vývoj. Od 19. století až do současnosti je rozhodujícím faktorem odklon od zaměstnanosti v zemědělství a lesnictví směrem ke službám.

Hodnocení hospodářského pilíře území (krajiny) SO ORP Slavkov u Brna je v ÚAP SO ORP Slavkov u Brna totožné s hodnocením v ÚAP Jihomoravského kraje, v obou případech pozitivní. Pro hodnocení hospodářského pilíře území je v ÚAP používána opět řada ukazatelů (indikátorů) s různou vypovídací schopností.



Obrázek 3: Vymezení metropolí, aglomerací, regionálních center vyššího řádu a hospodářsky a sociálně ohrožených území pro účely SRR

Zdroj: Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

SO ORP Slavkov u Brna je dlouhodobě řazeno mezi nadprůměrně prosperující regiony (nepatří mezi regiony se soustředěnou podporou státu – strukturálně postižené regiony).

Hospodářský pilíř území je obvykle rozhodujícím faktorem (civilizační hodnotou) pro další vývoj regionu i většiny obcí. V území SO ORP Slavkov u Brna je jeho význam nadprůměrný s velkými dopady na primární strukturu krajiny. Jeho hodnocení je u většiny obcí příznivé s aktuální tendencí. Narušený hospodářský pilíř vykazují obce Milešovice a Kobeřice u Brna.

Nicméně hodnocení hospodářského pilíře jednotlivých obcí je značně problematické s ohledem na vazby v rámci přirozených hospodářských regionů (podobně jako přírodní regiony mnohdy nesledují administrativní hranice).

2.2.3 Terciární struktura

Terciární struktura vytváří antropogenní nehmotný systém krajiny, tj. soudržnost obyvatel území, kulturní a civilizační hodnoty. Právě řešené území je dokladem toho, nakolik se při změně populace změní i krajina, zejména pak její vnímání.

Terciární struktura krajiny je pojata jako nedílná součást krajiny ve smyslu Evropské úmluvy o krajině (EÚK), což se odráží jak v preambuli, tak přímo v jednotlivých člancích této mezinárodní smlouvy: „Cílová kvalita (v původním nepřesném překladu charakteristika) krajiny znamená vyjádření požadavků a přání lidí na charakter prostředí, v němž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány.“ Dále pak: „Krajina

znamená část území, tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů“. Zásadní význam zde má slovo vnímání (percepce) krajiny, tj. rozlišování vnímání a skutečného stavu krajiny (tj. role občanů „vnímajících svou specifickou krajinu“ a jejich politických reprezentantů při plánování, správě a ochraně krajiny). Do značné míry je tak potvrzen antropocentrický přístup ke krajině, kde rozhodujícím faktorem je zde žijící člověk.

Terciární struktura se promítá do využití krajiny zprostředkovaně, přes antropogenní činnost a na druhé straně regulace využití krajiny, současně vytváří vlastní „obraz“ – vnímání krajiny, který nemusí být pouze vizuální.

V období posledních cca 100 let se zásadním způsobem změnil preference využití a vnímání krajiny, odklonem od její dominantní produkční funkce (v případě SO ORP Slavkov u Brna se odklon neudal ani tak od zemědělství k jinému využívání krajiny, ale změnil se způsob a rozsah obhospodařování, z drobnějších a diverzifikovanějších polí ve sjednocené monokulturní lány obhospodařované těžkou technikou).

V některých případech je terciární struktura definována pouze jako „soubor nehmotných prvků a jevů charakteru zájmů, projevů a důsledků činností společnosti a jednotlivých odvětví v krajině, které jsou krajinoekologicky relevantní, tj. váží se na hmotné prvky prvotní a druhotné struktury krajiny, mají prostorový projev (jsou v prostoru mapovatelné). Jde především o různé typy ochranných zón a pásem, přičemž ty plošně rozsáhlejší představují významné příležitosti či omezení pro další tvorbu krajiny.“

Toto pojetí, stále dosud aplikované neobstojí v konfrontaci s širším pojetím v rámci EÚK, ignoruje jak přijaté definice, tak zejména vnímání názorů lidí na krajinu, v níž bydlí a spoluutváří ji.

Zde je možno konstatovat např. text z EÚK (Důvodová zpráva 4.): „Ze stávajících zkušeností nicméně vyplývá, že metody analýzy a hodnocení krajinné dimenze jsou často neadekvátní a krajina je často považována za téma představující pouze další složku životního prostředí (jako je ovzduší, voda či půda) a v mnoha případech je posuzována prostřednictvím kvantitativních indikátorů.“ Naplnění komplexního a víceoborového pohledu na krajinu je tak zásadním a do značné míry inovačním prvkem pohledu na krajinu.

V práci Löwa J. a Míchala I. (2003) je možno najít pojem kvartérní (duchovní) struktura krajiny. Autoři tímto pojmem rozumí: „subjektivně vnímanou strukturu krajiny založenou na osobní percepci jedince – krajinný ráz, Génus Loci. Ten může být vyvolaný jak imaginárními, tak skutečnými událostmi (pověsti, pohádky, bojiště, pobyty významných osobností apod.)“. Percepce neboli vnímání krajiny může mít v některých případech zásadní vliv na využití území, i když se neopírá o racionální základ (např. v historických událostech, které se odehrály prokazatelně jinak, ale jsou určitou komunitou tak vnímány). Atmosféra (duch) místa, jeho atraktivita, dobrá adresa se nakonec projevují nejen v obecné hodnotě přisuzované jí odborníky, ale obvykle i v rozhodování politiků a hlasování peněženkami (například v cenách nemovitostí). Otázkou zůstává, do jaké míry je tato kvartérní struktura popsána a vnímána a jak se mění toto vnímání.

Evropa dodnes není schopna napsat společné dějiny jednotlivých zemí a regionů. V podmínkách ČR je to například významná otázka vnímání pohraničních regionů. V případě Slavkovska je přímo ukázkovým projevem kvartérní struktury vymezená krajinná památková

zóna Slavkovské bojiště, která může být místními obyvateli vnímána jako hodnota, ale zároveň i limit rozvoje území. Rozlišení vnímání a reality krajiny SO ORP Slavkov u Brna by mělo přispět i provedené dotazníkové šetření mezi jeho občany (viz Příloha V).

Stav krajiny a vývojové trendy v krajině jsou svázány se soudržností obyvatel území. Právě obyvatelé zde vytvářejí sekundární a terciární strukturu. Soudržnost obyvatel představuje mnohem širší pojem než často používané označení – sociální pilíř. Hodnocení soudržnosti obyvatel (terciární a eventuálně kvartérní) struktury je výrazně složitější problém než hodnocení pilíře životního prostředí a hospodářského pilíře. Krajina je ve smyslu svého vnímání tvořena obyvateli, místními populacemi.

Soudržnost obyvatel území se může v moderní společnosti jevit jako těžko uchopitelná hodnota. I v ČR jsou patrné „dlouhodobé“ trendy individualizace života (rozpad tradiční rodiny, růst podílu dětí narozených mimo manželství, pokles intenzity sociálních vazeb i mimo rodinu, ztráta tradičních hodnot). Vývoj po r. 1990 přinesl zejména majetkovou polarizaci tradiční „české rovnostářské společnosti“, která byla mnohdy systémově založena na nerovných podmínkách privatizace či přímo na protizákonném jednání. Popis současného stavu v regionech je obecně deformován „mediálními pohledem transformačně úspěšné Prahy a okolí“ a absencí hlubších výzkumů v této oblasti.

Reálný vývoj nelze prvotně odmítat, hodnotit jako špatný, bez poznání jeho více či méně racionálních příčin. Například změny v oblasti rodiny jsou dány ztrátou původní mocenské a ekonomické (sociální) funkce rodiny a na druhé straně výrazným růstem hodnoty volného času, vlastní seberealizace.

Nižší počet dětí v rodinách je motivován, jak touhou rodičů zajistit dětem nejkvalitnější výchozí postavení ve společnosti, tak je ovlivněn i „jistotou“ velmi nízké úmrtnosti dětí, či „moderním“ sociálním zabezpečením ve stáří.

Středověká, ale i barokní krajina – její terciární struktura promítající se do staveb, využití krajiny byla krajinou nikterak idylickou, s obrovským sociálním napětím (viz selská povstání), permanentním ohrožením (hladomor, války). Většina projevů v krajině byla limitována rozsahem osídlení zaměřujícím se pouze na úrodné regiony a lokality těžby, teprve omezení roboty a průmyslová revoluce 19. století „umožnila“ přelidnění zemědělských oblastí a vznik moderní migrace za prací (do měst).

Vypjatá nacionální situace dvacátého století se projevovala v nízké soudržnosti obyvatel území, jejich dělení na národnostním základě, což ustoupilo do pozadí až v druhé polovině 20. století. V současnosti je region migračně aktivní, jednak dochází dle očekávání k odlivu obyvatelstva do Brna, ale zároveň se region díky stále lepší dostupnosti stává součástí zázemí právě pro město Brno. migrace do regionu poklesla spolu s propadem relativní úrovně mezd v celém regionu. Sociální soudržnost obyvatel se jeví jako dobrá, v případě pokračující suburbanizace by však mohly převážet její negativní stránky.

2.3 Analýza vazeb sídel a krajiny

Sídla jsou nedílnou součástí krajiny významně se podílející na utváření nejenom vlastního obrazu, ale i obrazu celé krajiny. Jednotlivá sídla jsou prostorově oddělené jednotky koncentrace kulturních, obytných a hospodářských aktivit obyvatel, které jsou tvořeny skupinou budov a které jsou vzájemně odděleny volným nezastavěným prostorem – „krajinou“. Právě daný přechod má významný vliv na celkové působení sídla v krajině. Tento

vztah je ovlivněn samotnou polohou daného sídla, jeho charakterem, vzhledem a v neposlední řadě právě přechody mezi sídlem a krajinou.

Kapitola řešila tyto dílčí části, které souvisejí s působením sídla v krajině:

- kvalita přístupu ze sídla do volné krajiny,
- schopnost krajiny zabezpečovat krátkodobou rekreaci,
- poměr mezi rozvojovými potřebami sídla a možnostmi jejich naplnění v krajině,
- vazba přírodních složek.

Pro jednotlivé obce byla zpracována podrobná analýza, poté vyhodnocena a její výsledky jsou zakresleny v příslušném kartogramu (viz Příloha II), nebo v příslušných výkresech grafické části. Textové výsledky analýzy uvedené v této kapitole jsou shrnuty za celé řešené území s uvedením pouze vybraných příkladů. Konkrétní ohrožení a problémy za jednotlivé obce jsou uvedeny v jednotlivých kartách obcí (viz Příloha IV).

2.3.1 Sídelní struktura SO ORP Slavkov u Brna

2.3.1.1 Dlouhodobý vývoj sídelní struktury Slavkov u Brna

Pro vývoj krajiny většiny regionů má zásadní význam vývoj osídlení, který je nejjednodušeji měřitelný vývojem počtu obyvatel. Z následující tabulky je patrné:

- Růst počtu obyvatel v SO ORP Slavkov u Brna do r. 1910 (první světové války) byl srovnatelný s průměrným růstem v celé ČR. Růst počtu obyvatel pokračoval po válce rychleji než průměr v ČR.
- Počet obyvatel v SO ORP Slavkov u Brna rostl i v období Rakousko-Uherska či první republiky, lidé do tohoto regionu přicházeli za prací.
- Zlomem v růstu počtu obyvatel byly důsledky druhé světové války, nastal pokles počtu obyvatel a stagnace.

Tabulka 3: Dlouhodobé srovnání vývoje počtu obyvatel v SO ORP Slavkov a ČR

	Počet obyvatel							
	1890	1900	1910	1921	1930	1950	2011	2020
ČR (abs.)	8 666 456	9 374 028	10 076 727	10 009 480	10 674 240	8 896 086	10 436 560	10 701 777
ČR (rel.)	100,0 %	108,2 %	116,3 %	115,5 %	123,2 %	102,6 %	120,4 %	123,5 %
SO ORP Slavkov (abs.)	17 657	18 348	20 425	21 192	22 815	21 132	21 642	24 274
SO ORP Slavkov (rel.)	100,0 %	103,9 %	115,7 %	120,0 %	129,2 %	119,7 %	122,6 %	137,5 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Uvedený vývoj se zásadním způsobem podepsal na krajině, a to i širšího regionu. Vývoj počtu obyvatel území je potřeba vnímat s ohledem na dvě základní tendence:

- Pokrok v zemědělství, zejména pak náhrada tažné síly zvířat, znamenala pokles průměrné plochy nezbytné k výživě stejného počtu lidí. Současně vedla k poklesu počtu obyvatel v regionech dominantní zaměstnaností v priméru (zemědělství a lesnictví).
- „Rychlý“ růst životní úrovně – doprovázeným konzumním způsobem života, který vytváří tlak na extenzivní využití krajiny (zejména po II. světové válce) vede i při stagnaci počtu obyvatel k růstu „potřeby zastavěných ploch“.

Po roce 2011 je migrace a s tím spojený i vývoj počtu obyvatel je vysoká, v regionu se projevuje i proces suburbanizace. Suburbanizace souvisí s růstem prostorové mobility lidí a rozvoje automobilové dopravy. Rozvoj veřejné i individuální dopravy umožnil rozvoj obytné funkce i v lokalitách mimo dosah tehdejší městské hromadné dopravy. Došlo tak ke vzniku nových, na kompaktní zástavbu nenavazujících obytných čtvrtí, v lokalitách s kvalitním životním prostředím.

Hlavním centrem se stává město Brno, které je centrem vyjížděky za prací i do škol mimo území SO ORP Slavkov u Brna. Pouze pro obce Heršpice, Hodějice, Němčany zůstává Slavkov u Brna hlavním směrem vyjížděky.

2.3.1.2 Diferenciace tlaku sídelní struktury na krajinu v rámci SO ORP Slavkov u Brna

Územní diferenciaci tlaku sídelní struktury v rámci SO ORP na krajinu je možno zjednodušeně hodnotit intenzitou bytové výstavby. Počet dokončených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel je mnohem přesnějším ukazatelem než například nabídka ploch navržených k zástavbě, převzatá z územních plánů.

Zejména u stavebních pozemků pro bydlení je pravděpodobnost skutečného zastavění nízká s ohledem na skutečnost, že rozsah navrhovaných ploch není stanoven podle reálné poptávky = potřeby bytů a disponibility pozemků. Disponibilita pozemků z hlediska potřeby jejich „zainvestování“ a ochoty vlastníků je skutečně nabídnout k zástavbě se zjišťuje pouze výjimečně. Disponibilita stavebních pozemků po r. 2010 klesá s ohledem na makroekonomický vývoj (politiku levných peněz a extrémně nízkých výnosů aktiv a na druhé straně na „výhodnost“ očekávání dalšího růstu cen pozemků).

Nabídka ploch v územních plánech i přes metodiky a pomůcky ke stanovení potřeby ploch je nesouměřitelná, pouze málo je spojená se skutečným rozsahem bytové výstavby.

Z následující tabulky je patrné:

- Dlouhodobá intenzita bytové výstavby je v SO ORP Slavkov u Brna je cca o 60 % vyšší než průměr ČR, což je na první pohled příznivým faktem svědčícím o atraktivitě bydlení.
- Vyšší intenzita bytové výstavby, než je průměr ČR, počet obyvatel SO ORP Slavkov u Brna mírně roste. S vysokou pravděpodobností je příčinou suburbanizace.

Tabulka 4: Diferenciace bytové výstavby v obcích SO ORP Slavkov u Brna a širší srovnání

Obec	Dokončené byty		Intenzita bytové výstavby na 1000 obyvatel za rok		Počet obyvatel-obyvkle bydlících
	2002–2020	2011–2020	2002–2020	2011–2020	2016
Bošovice	111	53	4,8	4,3	1 216
Heršpice	73	46	4,6	5,5	829
Hodějice	75	60	4,0	6,1	969
Holubice	286	229	13,6	20,6	1 107
Hostěrádky-Rešov	48	13	2,9	1,5	848
Hrušky	24	11	1,6	1,4	771
Kobeřice u Brna	35	20	2,6	2,8	703
Křenovice	97	52	2,6	2,7	1 901
Lovčičky	60	43	4,7	6,4	663
Milešovice	29	22	2,2	3,2	682
Němčany	41	27	2,7	3,3	799
Nížkovice	57	43	4,3	6,2	690
Otnice	80	45	2,7	2,9	1 521
Slavkov u Brna	822	544	6,5	8,2	6 564
Šaratice	90	30	4,5	2,8	1 043
Vážany nad Litavou	30	17	2,2	2,3	714
Velešovice	110	20	4,6	1,5	1 257
Zbýšov	91	26	7,6	4,1	625
ORP Slavkov u Brna	2 159	1 301	4,9	5,7	22 902
ČR	587 626	282 943	3,0	2,7	10 251 079

Zdroj: ČSÚ

Velmi vysoké (extrémní) úrovně dosahuje intenzita bytové výstavby v obci Holubice. Vysoké hodnoty nad průměr za ORP dosahuje i v obcích Hodějice, Lovčičky, Nížkovice a Slavkov u Brna.

Vysoká intenzita bytové výstavby (zejména z dlouhodobějšího pohledu) vyvolává v obcích značné problémy (naráží na limity občanského vybavení, dopravy, ale i soudržnosti obyvatel). U bytové výstavby překračující několikanásobně průměrnou intenzitu ČR je nutno použít individuální přístup k hodnocení dopadů, vysoká intenzita bytové výstavby by neměla být automaticky hodnocena kladně a ani záporně, zejména s ohledem na dopady na krajinu.

2.3.2 Kvalita přístupu ze sídla do volné krajiny

Pohyb ve volné krajině je příležitostí nejenom pro rozvoj turismu, ale rovněž pro každodenní rekreaci místních obyvatel. Pravidla přístupu do volné krajiny jsou legislativně ukotvena v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. § 63 odst. 1 uvádí, že veřejně přístupné účelové komunikace, stezky a pěšiny mimo zastavěné území není dovoleno zřizovat nebo rušit bez souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody. Obce vedou přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšinách v obvodu své územní působnosti. § 63 odst. 2 stanovuje právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Je přitom povinen

respektovat jiné oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy. § 63 odst. 3 ze zmíněných pozemků vyčleňuje zastavěné či stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. U orné půdy, luk a pastvin platí vyloučení pouze v době, kdy může dojít k poškození porostů i půdy nebo při pastvě dobytka. § 19 zákona č. 289/1995 Sb., rovněž stanovuje, že každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Přitom je povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců.

Z výše uvedeného vyplývá, že pro přístup ze sídla do krajiny je podmiňující existence komunikací, po kterých je přístup do krajiny možný a jejich další návaznost, při čemž je potřeba větší iniciativa obcí, např. při obnově historických cest. Vzhledem k atraktivitě místní krajiny již není tak důležitý konkrétní cíl, ke kterému by člověk směřoval, protože se dá obecně říci, že celá krajina je cíl. Možnost přístupu ze sídla do volné krajiny je primárně důležitý pro každodenní pohyb a rekreaci místních obyvatel, protože pro potenciálního turistu je důležité až následné vyznačení trasy, která vede ze sídla do krajiny.

Ve srovnání s historickými mapami (stabilní katastr, indikační skici, druhé vojenské mapování) ubyla v řešeném území část z dříve poměrně husté sítě polních a lesních cest. Ty byly v zemědělských oblastech často rušeny z důvodu intenzifikace výroby, kdy se obhospodařují velké bloky orné půdy vzniklé scelením jednotlivých pozemků. Takové bloky neumožňují jednoduchou prostupnost krajiny pro člověka ani živočichy. Rozšiřující se orbou navíc docházelo k zaorávání polních cest, které se nacházely na okrajích polí. Některé ulice v zastavěném území tak končí na jeho hranici, kdy by měly pokračovat jako polní cesty. Naopak v závislosti na pěstované plodině se spontánně každý rok mírně mění vedení cest vyjetých sezónně zemědělskou mechanizací. Některá turisticky atraktivní místa jako např. významný vyhlídkový bod Vysoká v k.ú. Bošovice (historickým označením „Randla“) je přístupný pouze v případě, že je k němu v daný rok traktorem vyjetá cesta. Úbytkem polních cest byla více postižena sídla v rovinatějším terénu a s méně výrazným reliéfem území (např. Šaratice, Hrušky, Vážany), než obce v kopcovitějších terénech s návazností na les (Heršpice, Kobeřice, Bošovice).

Vzhledem k reliéfu řešeného území a převážně hlubokým a úrodným půdám je vysoký podíl zemědělské půdy na území ORP Slavkov zorněn a od dob kolektivizace dosud uspořádán do velkých bloků, zatím členěných jen málo krajinnými prvky (např. meze, remízky, průlehy).

Kromě velkých bloků orné půdy a několika dosud částečně oplocených velkoplošných sadů je v okolí Slavkova u Brna bariérou golfové hřiště. Nejvýraznější bariérou i pro samotný pohyb v krajině je na severu a jihu území i sám reliéf krajiny. Jedná se především o poměrně příkré svahy hřebene Litenčických vrchů na severu a Ždánického lesa na jihu území. Dalšími bariérami jsou vodní toky, zejména Litava a Rakovec, dálnice D1 procházející severním okrajem území, silnice I. třídy E50 vedoucí od Brna přes Slavkov do Uherského Hradiště, silnice I/54 ze Slavkova do Kyjova prochází jen obcí Nižkovice a tvoří zde významný terénní násep a konečně silnice II/416, která vede ze Slavkova u Brna přes Újezd u Brna a Židlochovice do Pohořelic. A dále jednokolejná elektrifikovaná trať Brno – Přerov procházející přes Hostěrádky – Rešov, Zbýšov, Křenovice, Holubice a Velešovice podél Litavy a Rakovce, a tzv. Vlárská dráha č. 340 přes Křenovice a Slavkov u Brna směrem na Kyjov a Veselí na Moravě využívá k tomu rovněž údolí obou výše zmíněných toků.

Zvláště chráněných území přírody je v obvodu ORP Slavkov jen několik a méně významných, podobně ani nemovité kulturní památky ani žádná jiná rozsáhlejší ochranná pásma vodárenská, energetická či jiná nejsou v řešeném území vyhlášena a nepředstavují tedy žádnou další bariéru v území.

2.3.3 Schopnost krajiny zabezpečovat každodenní rekreaci

Každodenní rekreaci se myslí rekreace, která probíhá po skončení pracovní doby nebo školní výuky. Jelikož se každodenní rekreace odehrává v krátkém časovém úseku, je pro její naplnění stěžejní rychlá dostupnost. Pokud se možnosti každodenní rekreace zasadí do krajiny v okolí sídel, jsou jimi např. přírodní plochy vodní či lesní, nebo vyhlídkové body a drobné sakrální stavby, typicky kapličky, kam se lidé mohou jít po práci projít, zasportovat si, vyvenčit psa nebo hrát si s dětmi, nejlépe bez použití automobilu nebo hromadného dopravního prostředku. Jako pozitivní je vnímána možnost cyklistické dopravy, takže byla v analýze hodnocena vedle existence obyčejných polních a lesních cest i síť značených cyklotras, cyklostezek či turistických tras.

V řešeném území se nachází bohatá síť značených cyklotras (nicméně většinou vedených po silnicích) a zejména v jižní části území ve Ždánickém lese i turistických tras spojujících jak zastavěná území mezi sebou, tak zastavěná území s plochami pro rekreaci v okolí a cíli rekreace, jak jsou definovány výše. Pozitivním jevem je skutečnost, že ačkoli je krajina téměř celého řešeného území intenzivně zemědělsky využívána, zachovaly se mezi jednotlivými bloky půdy polní cesty a pěšiny. I když nejsou povětšinou značené, umožňují pohyb v krajině. Kromě malého počtu přírodních památek a úseku Ždánického lesa území postrádá širší přírodní prostředí v okolí sídel. Cíli pro rekreace jsou tak více vyhlídkové body, kapličky nebo různé pomníky a kříže. Souhrnně lze konstatovat, že podmínky pro každodenní rekreaci jsou v řešeném území pozitivní, nicméně velmi specifické.

Podrobné hodnocení schopnosti krajiny zabezpečovat každodenní rekreaci je uvedeno v rámci hodnocení přístupu z obce do krajiny, kterým je podmíněna každodenní rekreace v krajině.

2.3.4 Poměr mezi rozvojovými potřebami sídla a možnostmi jejich naplnění v krajině

Kapacita krajiny pro zástavbu je limitována, přesto dochází k neustálému rozšiřování zastavěného území často na úkor kvalitní orné půdy pro různé účely (nové obytné čtvrtě, výrobní areály, fotovoltaické elektrárny, ...).

Zjištění potřeby zastavitelných ploch pro bydlení i další urbánní funkce má z hlediska udržitelnosti rozvoje každého sídla zásadní význam, což vyplývá jak ze zákona č. 183/2006 Sb., tak i z politiky územního rozvoje. § 18 odst. 4 stavebního zákona stanovuje jako jeden z cílů územního plánování ve veřejném zájmu chránit a rozvíjet přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Zároveň chránit krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určovat podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťovat ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy vymezovat s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území.

Podobné zásady jsou rovněž vyjádřeny v prioritách politiky územního rozvoje. Priorita č. 19 udává potřebu hospodárně využívat zastavěné území (podpora přestaveb revitalizací a

sanací území) a zajistit ochranu nezastavěného území (zejména zemědělské a lesní půdy) a zachování veřejné zeleně, včetně minimalizace její fragmentace. Cílem je účelné využívání a uspořádání území úsporné v nárocích na veřejné rozpočty na dopravu a energie, které koordinací veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území omezuje negativní důsledky suburbanizace pro udržitelný rozvoj území.

Nová výstavba se v převážné většině sídel odehrává především na plochách, které byly dosud využívány pro zemědělskou výrobu. § 1 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu uvádí, že zemědělský půdní fond je základním přírodním bohatstvím naší země, nenahraditelným výrobním prostředkem umožňujícím zemědělskou výrobu a je jednou z hlavních složek životního prostředí. Ochrana zemědělského půdního fondu, jeho zvelebování a racionální využívání jsou činnosti, kterými je rovněž zajišťována ochrana a zlepšování životního prostředí.

Z výše uvedeného vyplývá, že při vymezení zastavitelných ploch by měl být kladen větší důraz na zjištění rozvojové potřeby sídla a kapacitu krajiny tyto zastavitelné plochy pojmout.

Některé obce disponují zastavitelnými plochami pro výrobu, které přímo vstupují do krajiny, přestože se v zastavěném území obcí i ve volné krajině nachází nevyužité plochy, které by tím mohly snižovat tlak na výstavbu na zelené louce. Nicméně tyto plochy jsou často nevyužitelné především z vlastnických důvodů, vyšších nákladů na asanace staré zástavby a sanaci starých ekologických zátěží (viz. kap. 6.5 Opuštěné nebo nevyužívané areály a plochy ve volné krajině a v kontaktu s ní). Pro výpočet potřebné rozlohy zastavitelných ploch pro výrobu v jednotlivých obcích z důvodu existence několika vstupujících proměnných neexistuje žádný spolehlivý způsob. Potřeba ploch pro novou bytovou výstavbu lze spočítat pomocí urbanistické kalkulačky URBANKA.

Urbanistická kalkulačka URBANKA (www.iri.cz/urbanka) umožňuje optimalizaci potřeby ploch pro novou bytovou výstavbu, přičemž rozvojové nároky hodnotí s ohledem na zvolenou koncepci urbanistického rozvoje obce, na prognózu růstu počtu obyvatel, volbu zástavby a demografická specifika území. Kalkulačka byla vyvinuta Institutem regionálních informací, s. r. o. v rámci projektu „Regionální disparity v dostupnosti bydlení, jejich socioekonomické důsledky a návrhy opatření na snížení regionálních disparit“ podpořeného Ministerstvem pro místní rozvoj pod číslem WD-05-07-3.

Kalkulačka URBANKA při výpočtu vychází z předpokladu dlouhodobého poklesu zalidněnosti bytů, ke kterému dochází především změnou rodinných forem života. Kromě stálého zmenšování velikosti cenových domácností se na poklesu zalidněnosti podílí i transformace trvalého bydlení na druhé, přičemž i nová bytová výstavba slouží často jako druhé, rekreační bydlení. Dále kalkulačka vychází z prognózy vývoje počtu obyvatel v období zhruba 15 let od vydání územního plánu obce (návrhové období územního plánu).

I přes exaktní postupy lze reálnou potřebu nových ploch pro obytnou výstavbu v řešeném území odhadnout poměrně obtížně. Zda bude nová výstavba na plochách vymezených územním plánem realizována, závisí na připravenosti a tržní dostupnosti pozemků (zda budou k prodeji nabídnuty), jejich ceně a na celkové ekonomické situaci (např. veřejné podpoře nové bytové výstavby apod.). Vzhledem k těmto nejistotám je nutné počítat s přiměřenými plošnými rezervami.

Po srovnání součtu zastavitelných ploch pro bytovou výstavbu za všechny obce a výpočtů kalkulačky URBANKA byla vzhledem k charakteru území, které v posledních letech lehce navyšuje počet obyvatel, stanovena hranice míry naplnění 150 % výsledku urbanistické kalkulačky URBANKA, přičemž hodnota URBANKY je 100 %. Tato hodnota byla zvolena v návaznosti na umístění řešeného území v zázemí krajského města Brna mimo hraniční region s poměrně dobrými rozvojovými tendencemi. 14 obcí z 18 převyšuje hodnotu 150 %. A některé velmi výrazně, např. Heršpice a Kobeřice u Brna, u kterých lze hovořit o naddimenzovaném rozsahu vymezených zastavitelných ploch. Pod hodnotu 150 % se vlezou pouze Hodějice, Slavkov u Brna a Velešovice, u kterých může nastat opačný problém, kterým je nedostatek zastavitelných ploch vymezených pro obytnou zástavbu. Výpočet potřeby zastavitelných ploch pro bydlení nebylo možné udělat pro Zbýšov, neboť obec nemá územní plán.

2.3.5 Vazba přírodních složek

Řešené území je z velké části tvořeno zemědělskou půdou, což má výrazný vliv na vazbu přírodních složek na zastavěné území.

Vazba přírodních složek na zastavěné území byla sledována pomocí vyhodnocování přechodů sídla v krajinu, které mohou být v souvislosti s použitým měřítkem chápány různým způsobem. V případě nejmenšího použitého měřítka se jedná o postupný přechod z jádra až na periferii sídla, která je tvořena průmyslovými zónami, zónami občanské vybavenosti, popř. obytnými čtvrtěmi. Pro hodnocení ve studii krajiny je však přechod sídla v krajinu chápán přímo jako hranice zastavěného území, na kterou působí nejenom sídlo, které tam proniká do krajiny, ale i krajina, způsob jejího obhospodařování a její zpětný vliv na sídlo.

Základem analýzy mimořádně kvalitních přechodů sídla v krajinu bylo definování tří různých typů přechodů. První z nich je výskyt lesa nebo jiné významné krajinné zeleně za hranicí zastavěného území, který významně ovlivňuje možný pohled na obec. Druhý z nich je zeleň uvnitř zastavěného území, ve většině případů v podobě „humen“, „záhumení“ a jejich pozůstatků, která vytváří harmonický přechod mezi zastavěným územím a volnou krajinou. Humna a záhumení jsou historickým pozůstatkem vzhledu sídel, související se způsobem hospodaření, ale v mnoha případech došlo k jejich postupnému zániku a přeměnu na zahrady, nebo přímo k zastavění. Třetí typ přechodu je tvořen významným vodním tokem nebo větší vodní plochou, ať v rámci zastavěného území nebo mimo něj.

Řešené území vzhledem k zemědělskému charakteru území nemá příliš kvalitní dochované přírodní prostředí. Dobré přechody sídla v krajinu byly identifikovány zejména u obcí v blízkosti Ždánického lesa. V měřítku daném územní studií krajiny není možné vymezovat mimořádně kvalitní přechody sídla v krajinu pro jednotlivé usedlosti, nicméně řešené území je tvořena kompaktními sídly bez rozptýlené zástavby v krajině. Každá obec má zároveň ve svém správním území minimálně jeden negativní přechod sídla v krajinu, ve většině případů se jedná o výrobní (zemědělské) areály na okrajích obce nebo zcela mimo obec, (viz kap. 6.6 Zátěže ze stávajícího urbanizovaného území a předpokládané zátěže z území navržených k urbanizaci).

2.4 Hodnoty v území

2.4.1 Přírodní hodnoty

Cílem kapitoly je popsat přírodní hodnoty v ORP Slavkov u Brna, kterými jsou prvky významné z hlediska ochrany přírody a biodiverzity a migrační prostupnosti. Mezi základní hodnoty ochrany přírody patří především chráněná území, cenné přírodní biotopy, ekologická stabilita krajiny, migrační koridory a území s výskytem chráněných druhů.

2.4.1.1 Aktuální stav ochrany přírody – územní ochrana

ORP Slavkov u Brna nepatří mezi území s vysokým počtem chráněných lokalit v rámci Jihomoravského kraje. V území se nenachází žádné velkoplošně chráněné území, pouze maloplošná chráněná území, prvky soustavy Natura 2000 a na jihu do území zasahuje přírodní park Ždánický les. Nicméně i přes malou rozlohu chráněných přírodních území se v krajině ORP vyskytuje řada dalších vymezených přírodních hodnot, jejichž ochrana není daná legislativou (např. významné vyhlídkové body nebo významné aleje). (ÚAP, 2020)

Maloplošná zvláště chráněná území

Přírodní rezervace

Tabulka 5: Přírodní rezervace v SO ORP Slavkov u Brna

Název	Umístění	Datum vyhlášení	Popis
Visengrunty	Bošovice	1990	Malý ostrůvek stepních luk obklopených poli s výskytem malé populace evropsky významného hadince nachovéhoho také velmi vzácného hrachoru panonského. Dříve se v lokalitě těžila ropa.
Rašovský zlom-Chobot	Hodějice	1990	Lokalita teplomilných druhů rostlin a živočichů, i místo vhodné pro rozmnožování obojživelníků s výskytem zvonku sibiřského, sápy hlízkaté, vstavače vojenského, hvězdnice chlumní, čestce klasnatého, zevaru vzpřímeného nebo kozince vičencovitého. Z druhů živočichů v lokalitě žijí např. vážky, pouzdroničci nebo moudivláček.

Zdroj: Data ÚAP, 2020

Přírodní památky

Tabulka 6: Přírodní památky v SO ORP Slavkov u Brna

Název	Umístění	Datum vyhlášení	Popis
Mrázový klín	Němčany	1973	největší středoevropský mrazový klín s výskytem jasanu, lípy, třešně, tařinky kalištní, strdivky sedmihradské, mařinky psí a také pouzdronička a okáče zedního
Návdavky u Němčan	Hodějice	1990	svažitá stepní společenstva vklíněná mezi pozemky s intenzivní zemědělskou výrobou
Jalový dvůr	Heršpice	1990	lokalita výskytu a rozmnožování několika druhů obojživelníků v rybníku a výskytu druhů ponticko-panonské květeny na přilehlé stráni
Polámanky	Koběřice u Brna	2014	komplex zachovalé vegetace subpanonských stepních trávníků a širokolistých suchých trávníků s výskytem významných druhů rostlin a živočichů

Zdroj: Data ÚAP, 2020; www.politavi.cz

Soustava NATURA 2000 – evropsky významné lokality a ptačí oblasti

Na území ORP Slavkov u Brna se nachází celkem 6 evropsky významných lokalit uvedených i s předmětem ochrany v tabulce níže. Vymezené EVL jsou často shodné se zvláště chráněnými územími. Ptačí oblast není v území vymezená žádná.

Tabulka 7: Evropsky významné lokality v SO ORP Slavkov u Brna

Název EVL	Předmět ochrany lokality
Horní Mouřínovský rybník	kuňka ohnivá (<i>Bombina bombina</i>)
Polámanky	polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnlitých podložích (<i>Festuco-Brometalia</i>)
Rašovický zlom – Chobot	polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnlitých podložích (<i>Festuco-Brometalia</i>); polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnlitých podložích (<i>Festuco-Brometalia</i>), význačná naleziště vstavačovitých – prioritní stanoviště
Slavkovský zámecký park a aleje	páchník hnědý (<i>Osmoderma eremita</i>)
Svatá a Prostřední vrch	panonské dubohabřiny
Špice	panonské sprašové stepní trávníky; katrán tatarský (<i>Crambe tataria</i>)
Visegruntky	hadinec červený (<i>Echium maculatum</i>)
Volkramy	koniklec velkokvětý (<i>Pulsatilla grandis</i>)

Zdroj: Data ÚAP, 2020; drusop.nature.cz/

2.4.1.2 Aktuální stav ochrany přírody – územní ochrana

Obecná ochrana přírody a krajiny je zajišťována prostřednictvím zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. V rámci obecné ochrany přírody a krajiny je zahrnuta obecná ochrana území, obecná ochrana rostlin a živočichů a obecná ochrana neživé přírody. Obecná ochrana území je zajišťována prostřednictvím skladebných částí územního systému ekologické stability (ÚSES), významných krajinných prvků a ochrany krajinného rázu.

Významné krajinné prvky

VKP náleží k důležitým formám ochrany hodnotných částí přírody mimo územní ochranu (tj. národní park, rezervace, přírodní památky a území Natura 2000) a zasluhují zvýšenou pozornost zejména v zemědělské krajině chudé na přírodní hodnoty (Petříček in Machar, Drobilová 2012).

Významných krajinných prvků se podle Koncepce ochrany přírody Jihomoravského kraje a dle podkladů Městského úřadu Slavkov u Brna v území vyskytuje 11. Jedná se o tyto VKP:

- Návdavky u Němčan
- Přední vrchy
- Meze v Hodějicích
- Nížkovský žleb
- Nížkovická alej
- Milešovská stráň
- Baby

- Pod slaměným
- Šaratická slaniska
- Zbýšovský náhon
- Pod bojištěm

V ÚAP SO ORP Slavkov u Brna nejsou vymezeny žádné VKP.

Památné stromy

Dle ÚAP se v území nevyskytují.

Ochrana krajinného rázu

Ochrana krajinného rázu je na části řešeného území zajišťována především skrze krajinnou památkovou zónu Bojiště bitvy u Slavkova, vymezenou mezi Šlapanicemi, Újezdem u Brna a Slavkovem u Brna, která chrání území významné historické události bitvy u Slavkova mezi vojsky tří císařů – Napoleona I., Alexandra I. a Františka I. v prosinci roku 1805.

Územní systém ekologické stability

Územní systém ekologické stability je dle § 3 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny definován jako: „*vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu*“. Cílem vymezení skladebných částí ÚSES jsou zejména úkoly jako: vytvoření sítě relativně ekologicky stabilních území ovlivňujících příznivě okolní, zachování či znovuoobnovení přirozeného genofondu krajiny v místech nižší ekologické stability a zachování či podpoření rozmanitosti původních biologických druhů a jejich společenstev (biodiverzity). Územní systém ekologické stability je tvořen třemi skladebnými částmi – biocentry, biokoridory a interakčními prvky. Základ systému tvoří biocentra, která dle definice ve vyhlášce č. 395/1992 Sb. zastupují biotop nebo soubor biotopů v krajině, které svým stavem a velikostí umožňují trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému. Jednotlivá biocentra vzájemně propojují biokoridory a tuto síť mohou doplňovat interakční prvky. Účel jejich vymezení je definován ve výše citované vyhlášce a interakční prvky představují krajinné segmenty, které na lokální úrovni zprostředkovávají příznivé působení základních skladebných částí ÚSES (biocenter a biokoridorů) na okolní méně stabilní krajinu do větší vzdálenosti. Mimo to interakční prvky často umožňují trvalou existenci určitých druhů organismů, majících menší prostorové nároky (vedle řady druhů rostlin některé druhy hmyzu, drobných hlodavců, hmyzožravců, ptáků, obojživelníků atd.). Z hlediska významu rozlišujeme lokální, regionální a nadregionální stupeň skladebných prvků územního systému ekologické stability, minimální rozměrové parametry jednotlivých skladebných částí ÚSES stanovují příslušné metodiky, kde je definována mimo jiné minimální velikost biocentra, minimální šířka či naopak maximální délka biokoridoru.

Nadregionální úroveň

Na území SO ORP Slavkov u Brna jsou v rámci územního systému ekologické stability Zásadami územního rozvoje Jihomoravského kraje vymezeny nadregionální biokoridory, nadregionální biocentra v území vymezena nejsou.

Tabulka 8: Nadregionální biokoridory zasahující do SO ORP Slavkov u Brna

Biokoridor	Dotčené obce
K 132 T	Bošovice, Holubice, Hostěrádky-Rešov, Křenovice, Otnice, Šaratice, Zbýšov
K 138 T	Bošovice
K 138 MH	Bošovice, Heršpice, Kobeřice u Brna

Zdroj: ZÚR JMK

Z nadregionálních biokoridorů zasahují do území SO ORP tři biokoridory. Biokoridor K 132 T směřuje od severu k jihu a kopíruje přibližně západní hranici řešeného území. Biokoridor K 138MH naopak prochází územím od východu na západ a vyskytuje se při jižní hranici území v lokalitě Ždánického lesa. Z hlediska typu biotopu se v obou biokoridorech jedná o teplomilné doubravy a mezofilní hájové ekosystémy. Biokoridor K 138 T zasahuje do jižní části území pouze malým kouskem.

Regionální úroveň

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje na území SO ORP Slavkov u Brna vymezují regionální biocentra vložená do nadregionálních biokoridorů, která jsou součástí složeného nadregionálního biokoridoru v rámci územního systému ekologické stability. Tato vložená regionální biocentra doplňují navrženou síť nadregionálních biokoridorů, které by bez vymezení vložených biocenter byla větší, než je maximální stanovená šíře. Cílový typ ekosystémů pro takto vymezená biocentra reflektuje jejich vložení do příslušného nadregionálního biokoridoru.

Tabulka 9: Regionální biocentra – vložená zasahující do SO ORP Slavkov u Brna

Biocentra – vložená do nadregionálních biokoridorů	Dotčené obce
RBC JM25	Slavkov u Brna, Velešovice
RBC JM26	Křenovice
RBC 193	Hostěrádky-Rešov
RBC JM46	Otnice
RBC 227	Kobeřice u Brna
RBC JM49	Heršpice

Zdroj: ZÚR JMK

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje na území SO ORP Slavkov u Brna vymezují regionální biocentra rámci územního systému ekologické stability. Tato centra jsou v řešeném území vymezena jako reprezentativní biocentra zastupující typické potenciální přírodní ekosystémy určité biogeografické jednotky.

Tabulka 10: Regionální biocentra zasahující do SO ORP Slavkov u Brna

Biocentra	Dotčené obce
RK JM042	Němčany, Slavkov u Brna
RK JM041	Holubice, Křenovice, Němčany, Slavkov u Brna

Zdroj: ZÚR JMK

Lokální úroveň

Na lokální úrovni je územní systém ekologické stability vymezen v územních plánech všech obcí (s výjimkou Zbýšova, jenž nemá územní plán a má pouze stanovené vymezení zastavěného území) a lze proto konstatovat, že celé území SO ORP Slavkov u Brna je pokryto sítí ÚSES. Lokální úroveň ÚSES nebyl obsažena v předaných ÚAP, proto byly prvky

zdigitalizovány pro potřeby studie z územních plánů, aby mohla být provedena analýza návaznosti vymezených biocenter a biokoridorů. Výsledky analýzy jsou obsaženy v kapitole Střety a nenávaznosti ÚSES.

2.4.1.3 Kostra ekologické stability

Kostra ekologické stability krajiny představuje soubor všech krajinných prvků (ekologicky významných segmentů krajiny), které se vyznačují relativně vyšší ekologickou stabilitou – trvalostí přírodních společenstev, které se zde nachází (Míchal, 1994). Pro výběr ekologických segmentů krajiny se využívá srovnání aktuálního stavu prvku, např. remízku nebo části lesa, se stavem potenciálním, tj. přírodním.

Zjištěné hodnoty KES vychází z poměru ekologicky příznivých ploch (chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, trvalé lesní porosty, pastviny, lesní půda, vodní plochy) k plochám, zatěžujícím životní prostředí (orná půda, zastavěné plochy, ostatní plochy).

Hodnocení ekologické stability dosud představuje značný odborný problém, mnohdy založený na hodnocení využití území podle druhu pozemků (tj. v poměrně redukovaném pojetí, bez promítnutí dalších složek životního prostředí).

Zpracovatelé ÚSK jsou si vědomi omezení (nedostatků) vlastního ukazatele KES na území obcí daných:

- Administrativním vymezením území obcí – jeho nesrovnatelnou velikostí, tvarem a různým sousedstvím (obec s velmi nízkým KES může sousedit s územím s vysokým KES, tj. situace zde reálně není tak špatná a naopak).
- Dále pak rozdílem mezi vykazovanými plochami zeleně a skutečností. Rozsah zeleně v krajině je obvykle větší, než je formálně vykazován v katastru nemovitostí. Obecně plošný podíl zeleně trvale roste, což je patrné zejména v bilanci dřevní hmoty za celou ČR. Zatímco v roce 1930 činily zásoby dřeva v českých lesích 307 milionů m³, v roce 2003 to již bylo 650 milionů m³. V letech 2004 až 2006 ale prováděl Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL) šetření, z nichž vyplynulo, že v současnosti činí zásoba dřeva v Česku 930 milionů m³. Následnou otázkou je pak kvalita zeleně s ohledem na produkční a zejména mimoprodukční schopnosti této zeleně.
- Ve výsledcích na úrovni obcí generuje podobně „nepříznivé“ hodnoty KES pro území silně urbanizovaná (s velkým podílem zpevněných a zastavěných ploch) a pro zemědělskou (polní) krajinu.
- Matoucí název ukazatele, který by mohl být spíše ukazatelem antropogenizace – ekologické stability využití ploch, nikoliv kvality přírodních struktur (jejich odolnost proti erozi, devastaci, ztrátě biodiverzity apod.). Problémem je i termín „stabilita“ ekosystému, která je žádoucí v rámci přirozené dynamiky, zjednodušeně však tento název vyvolává představu, že cílem je petrifikace současného stavu přírodních struktur či ještě lépe rekonstrukce do těžko odhadnutelného historického stavu. Přitom systém územního plánování pracuje s cílem vyváženého stavu tří základních pilířů území, zajišťující udržitelný rozvoj, nikoliv „pouze stabilitu“ a opět je zde potřeba připomenout i EÚK, která ochranu přírody v krajině neklade automaticky výše než její správu a plánování (vytváření „nové“ krajiny). V rámci hodnocení krajiny je jistě potřebný ukazatel kvality přírodní krajiny (jehož zaměření bude dominantně na volnou

krajinu), tento ukazatel však není k dispozici, ani v podobě stanovení potenciálu, hodnoty současného stavu a dynamiky změn.

Z následující tabulky je patrné ne příliš dobré hodnocení koeficientu ekologické stability SO ORP Slavkov u Brna při srovnání s některými jinými ORP v republice.

Tabulka 11: Srovnání KES a vybraných ukazatelů SO ORP v řešeném území a nejlépe a nejhůře hodnocených SO ORP ČR (r. 2020)

Územní jednotka - SO ORP	Koeficient ekologické stability	Podíl zastavěných ploch z celkové výměry (%)	Podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry (%)	Podíl lesních pozemků z celkové výměry (%)	Celková výměra (km ²)	Obyvatel na km ²
Kraslice	9,8	0,53 %	6,22 %	69,40 %	264,5	49,2
Tanvald	8,7	1,33 %	7,24 %	72,08 %	190,6	106,4
Rýmařov	8,3	0,79 %	5,35 %	50,86 %	332,3	45,4
Karviná	0,5	4,30 %	36,52 %	15,21 %	105,6	584,5
Slavkov u Brna	0,3	2,17 %	11,26 %	17,49 %	157,7	153,9
Kralupy nad Vltavou	0,2	3,57 %	19,98 %	5,63 %	131,2	250,9
Židlochovice	0,2	2,38 %	12,09 %	5,94 %	194,3	174,6

Zdroj: ČSÚ 2020, vlastní výpočty

ORP Slavkov u Brna má ve srovnání s jinými ORP v celé České republice i v rámci Jihomoravského kraje velmi nízký koeficient ekologické stability. Průměrná hodnota koeficientu v České republice je 1,1 a v Jihomoravském kraji 0,7. Nejvyšší hodnoty koeficientu v Jihomoravském kraji dosahuje ORP Blansko – 1,7, ORP Tišnov – 1,3 a ORP Boskovice – 1,2. Ve srovnání s celou republikou jsou i tyto průměrné hodnoty. Nejnižší hodnotu v kraji (i v republice) vykazuje ORP Židlochovice. Vedle Židlochovic a Slavkova nízkých hodnot dosahuje i ORP Moravský Krumlov a ORP Pohořelice. V rámci ORP Slavkov u Brna se nejvyšší hodnota KES vyskytuje v obci Heršpice – 3,3 a Kobeřice u Brna – 1,5. U obou obcí je velká část jejich území pokryta lesem Ždánického lesa. Nulové hodnoty KES dosahují obce Hodějice a Šarátice, jejichž území je pokryto pouze zastavěným územím obce a velkými bloky orné půdy. Celkově lze shrnout, že až na část území při jižní hranici je krajina celého řešeného území z pohledu ekologické stability velmi nestabilní.

Tabulka 12: Koeficient ekologické stability v SO ORP Slavkov u Brna

Obec	Hodnota KES	Obec	Hodnota KES
Bošovice	0,6	Milešovice	0,1
Heršpice	3,3	Němčany	0,1
Hodějvice	0,0	Nížkovice	0,1
Holubice	0,1	Otnice	0,1
Hostěrádky-Rešov	0,1	Slavkov u Brna	0,2
Hrušky	0,1	Šaratice	0,0
Kobeřice u Brna	1,5	Vážany u Brna	0,1
Křenovice	0,1	Velešovice	0,1
Lovčičky	0,3	Zbýšov	0,1
		ORP Slavkov u Brna	0,3

Zdroj: Data ÚAP, 2020

Hodnoty uvedeného koeficientu jsou obecně klasifikovány takto:

- $KES < 0,10$: území s maximálním narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být intenzivně a trvale nahrazovány technickými zásahy
- $0,10 < KES < 0,30$: území nadprůměrně využívané, se zřetelným narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být soustavně nahrazovány technickými zásahy
- $0,30 < KES < 1,00$: území intenzivně využívané, zejména zemědělskou velkovýrobou, oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatkové energie
- $1,00 < KES < 3,00$: vcelku vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, důsledkem je i nižší potřeba energo-materiálových vkladů
- $KES > 3,00$: přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem

Poznámka:

Pro současné hodnocení krajiny (zejména z hlediska primární struktury – pilíře životního prostředí) je používání KES zavádějící (zejména matoucí název a navazující paušální interpretace), a to zejména pro území jednotlivých obcí a menších územních celků. Objektivně existuje potřeba komplexnějšího a robustnějšího ukazatele hodnocení „ekologického“ využití ploch či jejich „přírodního charakteru“, zřejmě odděleně za zastavěná území a volnou krajinu nově vymezených krajinných okrsků v rámci ÚSK.

2.4.1.4 Mapování biotopů

Biotopem se myslí soubor veškerých biotických a abiotických činitelů, které vytvářejí životní prostředí určitého organismu nebo organismů. Pojem biotop se vždy vztahuje ke konkrétnímu druhu či společenstvu. (*priroda.cz*)

Cílem mapování biotopů je zjištění stavu a lokalizace přírodních biotopů, které jsou tradičně ve středu zájmu ochrany přírody – tyto plochy představují mj. významný zdroj ekosystémových služeb a nedají se snadno vytvořit či obnovit. V rámci mapování biotopů byly zaznamenávány i ostatní biotopy, které jsou označovány jako nepřírodní (tzv. X). I na

základě tohoto mapování byly vymezeny evropsky významné lokality (EVL) pro soustavu chráněných území NATURA 2000. Velká část přírodně hodnotnějších biotopů se ale nachází mimo EVL nebo jiná území chráněná dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Mapování biotopů tedy zajišťuje odborný, metodicky podložený a celoplošný podklad vymezující přírodně hodnotné prvky v krajině, který je také využitelný jako podklad pro potřeby územního plánování.

Z biotopů jsou v území nejvíce zastoupeny přirozené a polopřirozené trávníky. Ostatní druhy biotopů mají v území velmi nízké nebo žádné zastoupení.

2.4.1.5 Migrační území a koridory pro migraci velkých savců

V případě migračně významných území (MVÚ) se jedná o široká území, která zahrnují oblasti jak pro trvalý výskyt zájmových druhů, tak pro zajištění migrační propustnosti. V rámci MVÚ je třeba zajistit ochranu migrační propustnosti krajiny jako celku tak, aby byla vždy zajištěna dostatečná kvalita lesních biotopů a variabilita jejich propojení širšího celkového kontextu krajiny.

Dálkové migrační koridory jsou pak základní jednotkou pro zachování dlouhodobě udržitelné průchodnosti krajiny pro velké savce. Jsou to liniové krajinné struktury délky desítek kilometrů a šířky v průměru 500 m, které propojují oblasti významné pro trvalý a přechodný výskyt velkých savců. Jejich základním cílem je zajištění alespoň minimální, ale dlouhodobě udržitelné konektivity krajiny i pro ostatní druhy, které jsou vázány na lesní prostředí.

Dle Agentury ochrany přírody a krajiny zasahuje do řešeného území v jeho jižní části migrační koridor v rámci Ždánického lesa spolu s migračně významným územím. V území se nenachází kritická ani problematická místa migrace. Tato nepřítomnost problematických míst migrace (bariér) je velké pozitivum a je důležité i nadále se snažit tento stav udržet. (AOPK ČR, 2021)

2.4.2 Historické a kulturní hodnoty

Za kulturní a historické hodnoty v krajině můžeme považovat prvky krajiny a sídel, které spoluutvářejí krajinný ráz a jsou výsledkem lidské činnosti. Převážně se jedná o hodnoty chráněné státem dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, který je rovněž rozhodující ve způsobu jejich spravování a využívání. Vybrané prvky mohou sloužit jako orientační body či jako symboly představující určitou moc. Například v případě zámků a hradů moc feudální, v případě kostelů a dalších sakrálních objektů moc duchovní a v případě dominant moderní doby moc nějaké ideje, přesvědčení či technické vyspělosti. Rovněž mohou nést svědectví o historických událostech v území.

Na území ORP Slavkov u Brna se nachází dle památkového katalogu 152 kulturních památek, 1 památková zóna a 1 ochranné pásmo s právní ochranou vycházející ze zákona o památkové péči. S obdobnou péčí dle zákona se v území rovněž nachází archeologická naleziště. Archeologických nalezišť I. kategorie se v území nachází 136. Nemovitě kulturní památky a archeologická naleziště I. kategorie jsou zobrazena ve výkresu limitů.

Pro účely této studie byly vybrány historické a kulturní hodnoty se vztahem ke krajině a svému vlivu na okolní krajinu. Dané hodnoty rozlišujeme na plošné hodnoty v podobě památkových rezervací a zón. Dále pak bodové hodnoty, které jsou zastoupeny historickými památkami v podobě feudálních a sakrálních staveb. A nakonec ostatními významnými,

převážně kulturními, doklady o působení člověka v krajině. Těmito vybranými hodnotami, rovněž zakreslenými ve výkresu hodnot, jsou památkové zóny a rezervace, významné kulturní a historické památky a další významné objekty v krajině.

Krajinná památková zóna

Velmi pozitivní vliv na krajinu mají vymezené krajinné památkové zóny, které limitují výstavbu takového rozsahu a charakteru, která by mohla negativně narušit charakter a vnímání vybraného úseku krajiny. Do řešeného území při jeho západní hranici zasahuje krajinná památková zóna Bojiště bitvy u Slavkova. Ta se rozprostírá v pomyslném trojúhelníku mezi Šlapanicemi, Újezdem u Brna a Slavkovem u Brna. Zóna byla vymezena z důvodu ochrany historické osobitosti místa, historickým vazbám sídel, terénních útvarů a celkového krajinného obrazu místa, ve kterém se odehrály události, které se zapsaly do historie hned několika evropských států. Nejvýznamnějším objektem chráněným v rámci zóny je v řešeném území slavkovská zámek se zámeckou zahradou.

Památkové zóny a rezervace

Pozitivní vliv na krajinný ráz mají rovněž zachovalá historická jádra některých sídel. V řešeném území se jedná pouze o městskou památkovou zónu Slavkov u Brna s vyhlášenou ochranou v roce 1990, která vymezuje významné kulturně-historické, architektonické, urbanistické a přírodní hodnoty původně středověkého a dále novověkého jádra sídla, s významnou šlechtickou rezidencí a bývalým soudním okrskem na Moravě. (*Památkový katalog*)

Celé území ORP Slavkov u Brna patří do regionu hanácké lidové architektury, pro kterou je typický dům hliněný (cihlou pálenou – mladší vrstva, či nepálenou – starší vrstva), přízemní, se střechou sedlovou krytou většinou taškami – mladší vrstva či doškem – starší vrstva zde téměř nedochovaná, s trojdílným půdorysem komorového typu; ohniště či černá kuchyně v síni.

Významné kulturní a historické památky

Hrady, zámky, zámecké parky, tvrze a zříceniny

- Zámek Slavkov u Brna a zámecký park

Historie zámku se datuje již od 13. století, kdy na jeho dnešním místě vznikla komenda řádu německých rytířů. Koncem 16. století byl na starších základech vybudován renesanční zámek. Za vlády rodu Kouniců proběhla rozsáhlá barokní přestavba na přelomu 17. a 18. století. Po druhé světové válce se stal zámek majetkem státu. Dnes jej vlastní město Slavkov u Brna. V roce 2008 byl zámek vyhlášen národní kulturní památkou. Ve světě je zámek znám spíše pod německým názvem Austerlitz jako místo, v jehož blízkosti se odehrála bitva tří císařů. K zámku neodmyslitelně patří zámecký park o rozloze 15,5 ha, který je jednou z nejvýznamnějších historických zahrad na území Moravy. Původní renesanční podoba byla spolu s přestavbou zámku pozměněna v barokní. V první polovině 19. století ze zahrady vznikl anglický park. Do své dnešní podoby byl park zrekonstruován mimo jiné dle projektu z roku 1774 v 70. letech 20. století.

- Tvrz Bošovice a její ochranné pásmo

Pozdně gotická tvrz byla postavena kolem roku 1500. Rozšíření v renesančním stylu přibýlo v pozdním 16. století, následovala barokní úprava. Dnešní dvoupatrová budova s půdorysem

ve tvaru L se nachází na vyvýšeném hřbetu nad stejnojmennou obcí a jedná se o jednu z mála zachovalých tvrzí na Moravě. Po druhé světové válce stavba sloužila jako společenské centrum. V rámci posledních stavebních úprav v 80. letech 20. století byly poškozeny a zničeny mnohé architektonické prvky. Po sametové revoluci se v rámci restitucí vrátila tvrz k původním majitelům, kteří se ji snaží svépomocí opravovat. Její stav je však v havarijním stavu. Od roku 1997 je tvrz chráněna jako nemovitá kulturní památka, kolem které je vymezeno ochranné pásmo, které vymezuje někdejší valové opevnění stavby, s přizpůsobením nynější parcelaci pozemků.

- Hradiště Kepkov

Dochovaný reliéf hrádku vyřezaného do západního svahu Konůveckého údolí za jeho zlom. Oválná plošina obytného areálu má osy o rozměrech 27 a 23 m, celkový průměr opevněného areálu je 105 m. První zmínka o objektu pochází až z roku 1497 jako „Kepkův pustý kopeček“ a později v letech 1531 a 1543 se uvádí jako „hrad pustý Kunůvský“. Tedy zmínky o hradu pochází až doba, kdy byl objekt prázdný. Hrádek měl pravděpodobně úzký vztah ke dvěma sousedním středověkým vesnicím, dnes zaniklým Konůvkám a Bohuškám, čemuž napovídá jeho poloha téměř přesně mezi nimi a to, že hrádek i obě vesnice měly po určitou dobu společného vlastníka.

- Tvrz Konůvky

Archeologicky prozkoumaný doklad zemanského sídla ve tvaru nepravidelného čtyřúhelníku se dvěma obytnými budovami a pecí, dvojitym příkopem a valem nacházející se v jižní části zaniklé vsi Konůvky. Objekt je cennou památkou středověké fortifikační architektury.

- Tvrz na Gandii

Historicky hodnotné archeologické stopy a terénní pozůstatky středověkého dvorce a pozdější zástavby zájezdního hostince z poč. 19. století.

- Tvrziště Mezilesice

Hodnotný historický doklad středověké tvrze nižší šlechty "Zámčisko" ze 14. a 15. století, rozkládající se v oblasti zaniklé osady Mezilesice.

Kostely, kaple a drobné sakrální památky

Na území ORP Slavkov u Brna se vyskytuje řada významných sakrálních památek v podobě kostelů, kaplí nebo např. křížových cest či židovských památek. Mezi ty významnější se mimo další řadí:

- Kostel Vzkříšení Páně ve Slavkově u Brna

Ojedinelá historizující stavba z 2. poloviny 18. století s prvky klasicismu a empíru. Reprezentuje nové architektonické pojetí církevních staveb v duchu josefínských osvícenských reforem. Areál kostela s farou je od roku 1958 na seznamu kulturních památek ČR.

- Kostel sv. Mikuláše v Šaraticích

Vystavěn v novorománském slohu v roce 1903 na místě malého gotického kostelíka.

- Kostel sv. Barbory ve Velešovicích

Ukázka vrcholně barokní architektury kostela z let 1731 až 1732.

- Kostel sv. Bartoloměje ve Vážanech nad Litavou

Gotický kostel z roku 1270, s pozdějšími úpravami ze 17. a 20. století s ohradní zdí a branou.

- Kostel sv. Bartoloměje v Hodějicích

Filiální kostel vystavený v letech 1882 až 1884, v 70. letech 20. století rozšířen o dvě pole a presbytář.

- Kostel sv. Jiljí v Kobeřicích u Brna

Pozdně románská stavba z poloviny 13. století s gotickou věží. postupné úpravy v průběhu 19. a 20. století. V roce 1933 přistavena mariánská kaple.

- Evangelický kostel v Heršpicích

Prostorný světlý jednolodní chrám s cennými varhanami vystavěn v roce 1869 již bez tolerančních omezení, věž přistavěna o 30 let později. Dne 31. srpna 1880 byl v kostele přijat do evangelické církve profesor T. G. Masaryk.

- Synagoga ve Slavkově u Brna

Vystavěna v letech 1857–1858 v novorománském slohu na místě starší modlitebny. Bohoslužebným účelům sloužila až do počátku 40. let, poté bylo její vnitřní zařízení zničeno nacisty. Po válce byla využívána jako skladiště. V rámci restituci byla navracena Židovské náboženské obci v Brně. Po rozsáhle rekonstrukci mezi lety 1996–1998 slouží dnes jako pracoviště a depozitář Státního okresního archivu Vyškov.

- Židovský hřbitov ve Slavkově u Brna

Založen v roce 1744 na ploše 4 045 m² s 350 resp. 471 zachovanými náhrobními kameny.

- Kaple/kostel Panny Marie Bolestné na poutním místě Lutršték u obce Němčany

Jednolodní stavbu s obdélníkovým půdorysem z roku 1877 s dřevěnou soškou Panny Marie z 15. století uvnitř. Pout' se koná každou třetí neděli v září.

- Křížová cesta s kaplí sv. Urbana ve Slavkově u Brna

Čtrnáct zastavení v podobě kamenných sloupků ve tvaru Božích muk podél cesty vedoucí na vrchol kopce ke kapli sv. Urbana. První kaple podle návrhu Domenica Martinelliho zde byla postavena už v roce 1712.

Tabulka 13: Další významné objekty v území

Název	Obec	Datum ochrany	Popis
Kostel sv. Stanislava	Bošovice	1958	Historie kostela sahá do období gotiky. Koncem 18. století byla přistavěna kaple s oltářem a v roce 1851 byla přistavěna věž.
Evangelická zvonice	Bošovice	-	Zvonice se rozkládá na místním hřbitově. Byla postavena v roce 1857 pro evangelickou menšinu.
Filiální kostel sv. Matouše	Heršpice	-	Původně malá kaple postavená v roce 1870. Stará kaple byla v roce 1999 částečně zbourána a postavena větší. V roce 2000 byla povýšena na kostel.
Památník obětem světových válek	Heršpice	-	Na pomníku jsou uvedena jména 32 obětí obou světových válek.
Památník padlých sovětských letců	Heršpice	-	Památník je věnovaný sovětským letcům, jejichž letoun se zde zřítil po zásahu protiletdecké obrany v roce 1945.
Chrám sv. Václava	Holubice	-	Postaven roku 1929.
Galské hroby	Holubice	-	První hroby vykopány v roce 1930. Objeven hrob ze starší doby kamenné a pohřebiště z doby stěhování národů.
Památník obětem Bitvy tří císařů	Holubice	-	Památník byl postaven na počest obětem napoleonských válek a byl odhalen v květnu 2003.
Kaple	Hostěrádky-Rešov	-	Postavena ve druhé polovině 18. století jako rešovská zvonice. Finální podobu získala přestavbou v roce 1999.
Boží muka	Hostěrádky-Rešov	1958	Boží muka se soškou sv. Archanděla Gabriela jsou nejstarší pamětihodností obce, která je státem chráněnou památkou.
Kaple Panny Marie Sněžné	Hrušky	-	Nová, moderní kaple s kopií sochy Hrušecké Madony.
Kaplička Panny Marie	Kobeřice u Brna	-	Výklenková kaplička v polích směrem na Nižkovice.
Kostel sv. Vavřince	Křenovice	1958	Kostel byl původně pozdně románskou stavbou, nyní se jedná spíše o klasicistní kostel. Na hlavním oltáři je obraz výjevu Umučení sv. Vavřince, obnovený v roce 1802.
Boží muka	Křenovice	-	Boží muka stojí na křižovatce ulic Václavské a Široké, údajně vystavěna na počest francouzského vojáka, který zemřel při válečném tažení v roce 1805.
Krchůvek	Křenovice	-	Jedno z největších pohřebišť rozestých po Slavkovském bojišti
Šibeniční vrch	Křenovice	-	Naučná stezka, která je zakončena na popravčím vrchu, kde stojí symbol útrpného práva – kolo, ve kterém se lámali odsouzcenci.

Kostel sv. Václava	Lovčičky	1958	Filiální kostel pochází z 2. poloviny 15. století, kdy bylo postaveno gotické kněžiště, zákristie i loď. Po požáru v roce 1690 byla přistavěna věž.
Kaple sv. Floriána	Lovčičky	1958	Kaple je památkou lidového stavitelství, postavenou v roce 1873.
Kaple sv. Anny	Lovčičky	1958	Nezvykle řešená zděná kaple byla postavena v roce 1865.
Kaple sv. Anny	Milešovice	-	Kaple byla postavena v letech 1866-69.
Kostel sv. Antonína	Němčany	-	Filiální kostel byl postaven roce 1676, nově byl postaven roku 1731 a v roce 1872 k němu byla přistavěna postranní sakristie.
Kostel sv. Kunhuty	Nížkovice	-	V letech 1727-28 byl na místě původního gotického kostela postavený nový, farní kostel v renesančním slohu.
Kostel sv. Aloise	Otnice	-	Současný farní kostel byl postaven v renesančním slohu v letech 1855-56. Kostel byl zasvěcen sv. Aloisi na počest Aloise z Lichtenštejna.
Sv. Hubert	Otnice	-	Altánek byl vybudován v roce 2013 členy MS Hubert Otnice na počest patrona myslivosti sv. Huberta.
Kaple Panny Marie	Otnice	-	Pochází z roku 1895.
Kostel Vzkříšení Páně	Slavkov u Brna	1958	Kostel s farou byl postaven v letech 1786-89. Jedná se o hodnotnou církevní architekturu osvícenského klasicismu.
Mohylník Kopeček	Šaratice	1958	Jedná se o historicky významnou archeologickou lokalitu ze starší doby železné a o doklad solitérní pozdně halštatské mohyly.
Boží muka	Vážany nad Litavou	1958	Doklad klasicistní drobné sakrální architektury z roku 1806.
Pomník vrchního strážmistra Jaroslava Látrala	Vážany nad Litavou	-	Pomník je věnovaný vrchnímu strážmistrovi Jaroslavovi Látralovi, který v roce 1937 padl při výkonu služby.
Kaple	Velešovice	1958	Kaplička z roku 1803 se sochou sv. Jana Nepomuckého
Kaple Panny Marie Sedmibolestné (zvonice)	Zbýšov	-	Kaple byla postaven jako výraz díkuvzdání na přežití napoleonských tažení v roce 1836.
Pomník Tří císařů	Zbýšov	-	Pomník byl odhalen v roce 2005. Tři sloupy prezentují tři mocnáře, na vrcholu je umístěno slavkovské slunce.

Zdroj: IRI, NPÚ

2.4.3 Estetické hodnoty

K významným součástí charakteru krajiny náleží její estetická hodnota. Tato hodnota vychází z pozitivně přijímaných vlastností vnímané krajiny jako je krajinná scéna, celkové proporce, harmonické měřítko, přírodní i kulturní detaily a rovněž z pozitivních postojů a zkušeností vnímajícího subjektu podmíněných emocionálně i racionálně. Estetické hodnoty

krajiny se mohou lišit v závislosti na původu (pro vnímajícího nejčastější a tedy nejoblíbenější, či naopak odlišnost vyžadující typ krajiny) a vzdělání dané osoby. Estetické hodnoty krajiny rovněž zásadně ovlivňují potenciál cestovního ruchu, stejně jako i atraktivitu daného území pro bydlení a zaměstnání.

2.4.3.1 Základní charakteristiky historického vývoje území a krajinný ráz

Území SO ORP Slavkov u Brna se řadí ke starosídelním oblastem, neboť bylo osídleno již lovci mamutů 25 – 40 000 let př. Kr., což dokládají nálezy v obci Šaratice. V Šaraticích byly objeveny i nálezy z období neolitické kultury s keramikou šňůrovanou (cca 4500 let př. n. l.), kultury zvoncovitých pohárů (cca 2000 př. n. l.), v době bronzové kultury lužické (cca 1600 př. n. l.) a v době železné kultury pozdně halštatské (cca 800–400 př. n. l.), čehož je dokladem tzv. Kopeček – dochovaná knížecí mohyla za šaratickou ulicí Kavriánov u polní cesty. Archeologický výzkum v roce 1954 odhalil rovněž zbytky velké kúlové stavby z doby římské. Výskyt zřejmě germánského kmene Langobardů z období stěhování národů (400–600 n. l.) dokládá nález 33 hrobů a 4 hroby jsou slovanské z doby staromoravské (600–1000 n. l.).

Lze usuzovat, že většina území rozšířené litavské nivy a přilehlých svahů byla odlesněna ještě před počátkem středověku.

Nejstarší obce (Velešovice, Bošovice a Lovčičky) jsou zmiňovány již roku 1141. V prehistorii osídlená obec Šaratice je poprvé zmíněna roku 1209. Z prvních zmínek o obcích je patrné, že osídlení postupovalo z jihozápadu podél Litavy na severovýchod. Zbýšov je poprvé zmíněn v roce 1211, Křenovice v roce 1235, Slavkov v roce 1237, Otnice v roce 1255, Vážany v roce 1267, Hostěrádky – Rešov v roce 1270, Kobeřice v roce 1283 a Hrušky v roce 1294. V roce 1416 byl Václavem IV. Slavkov u Brna povýšen na město.

Období renesance v 16. století bylo na Moravě klidným obdobím; umění, vínu, náboženské a národnostní toleranci přející. Slavkovské panství měl v držení od roku 1509 do roku 1918 rod Kouniců, kterému Slavkovsko vděčí za jedinečný zámek s parkem a navazující komponovanou soustavou alejí, za vzácný empírový chrám Vzkříšení Páně na náměstí ale i za starší hřbitovní kostel sv. Jana Křtitele s rodinnou hrobkou. Období třicetileté války znamenalo nejméně třetinový úbytek obyvatel, a tedy i výměr polních plodin.

Území mezi Slavkovem u Brna a Šlapanicemi, ve světě známe jako Austerlitz, vešlo ve známost také díky Bitvě tří císařů, která se zde odehrála 2. prosince roku 1805. Slavkovské bojiště je jedním z mála napoleonských bojišť ve střední Evropě, které nebylo k nepoznání zasaženo moderní výstavbou.

Vzhledem k zemědělskému charakteru území vždy na Slavkovsku převládal potravinářský průmysl. V roce 1872 byla zahájena výroba ve slavkovském cukrovaru. Cukrovarnictví a s tím související pěstování cukrové řepy přineslo ještě větší tlak na využití orné půdy, a tedy zánik mnohých luk, pastvin a rybníků. V roce 1989 byla výroba cukru zastavena. Z cukrovaru dnes zbyl prakticky jen komín a v zázemí pak vila majitele. Plocha je využita jako fotovoltaická elektrárna.

Nejzásadnější změny ve struktuře zemědělského půdního fondu nastaly v období kolektivizace v padesátých letech 20. století, odkdy (v zásadě až dodnes) rostly výměry

bloků orné půdy a tím i jejich náchylnost k chorobám, škůdcům a vodní a větrné erozi. V témže období byly založeny i některé větší ovocné sady, které však v poslední době končí svou životnost a čeká je obnova nebo likvidace a převod pozemků na jinou kulturu.

S ohledem na nízkou lesnatost většiny území Slavkovska a na minimum rozptýlené krajinné zeleně se již koncem 80. let začalo s koncepční přípravou realizace prvků ÚSES, které jsou tak již sice řídké, za tu dobu však přece jen v krajině viditelné. Území SO ORP Slavkov u Brna je jen okrajově vinařskou oblastí, ale s měnícím se klimatem v posledních letech se podmínky pro pěstování vinné révy zlepšují a výměry vinic mírně stoupají.

V letech 1961 až 1991 docházelo v území SO ORP Slavkov u Brna k postupnému vyliďňování. Tento trend se kolem přelomu tisíciletí prudce obrátil a mezi sčítáními v letech 2001 a 2011 se počet obyvatel zvýšil o téměř 10 %. Lze předpokládat, že tento trend nadále pokračuje.

Souhrnně tak lze konstatovat, že se v případě území SO ORP Slavkov u Brna jedná o mírně zvlněný pahorkatinný reliéf s výškovou členitostí 250–350 m n. m. a s rovnoměrně rozmístěnými menšími sídli v blízkosti svého správního centra v podobě města Slavkov u Brna. Sídla jsou od sebe často oddělena pouze malou částí nezastavěného území. Převážná část krajiny je využívána pro intenzivní zemědělskou činnost (zemědělská půda tvoří cca 70 % z celkové výměry ORP), čemuž odpovídají velké bloky orné půdy. Ty jsou od sebe oddělené vodními toky nebo silnicemi často lemovanými vzrostlou zelení. Kromě vodních toků jsou v krajině patrné občasné zbylé enklávy přírodě blízkých společenství, které jsou často chráněnými územími, a dále menší vodní plochy. Při jižní hranici řešeného území do něj zasahuje plochá vrchovina Ždánického lesa s teplomilnými společenstvy dubohabřin a bučin.

2.4.3.2 Charakter krajiny ORP Slavkov u Brna

Pro řešené území je charakteristické jednostranné využití krajiny. Převážně jde o rozsáhlé zemědělské plochy, s malým podílem přírodních prvků, místy je lze hodnotit až jako kulturní poušť. Pouze na jihovýchodě území nastupuje opačný extrém téměř čistě lesní krajiny Ždánického lesa.

Hranice mezi zemědělskou krajinou a lesní krajinou je poměrně členitá. Charakteristické jsou průniky odlesněných krajinných formací plochými údolími do komplexu Ždánického lesa a naopak úzké „splazy“ vegetace sukcesní (postagrární, tedy i vinice nebo dnes extenzivní sady) nebo lesní na výrazných svazích. Ty jsou ponechány bez intenzivního hospodářského využití, na rozdíl od úpatí a plochých oblých vrcholů.

Vzájemné pronikání obou druhů krajinných formací zvyšuje v jižní části území nejen jeho druhovou diverzitu a ekologickou hodnotu, ale i kvalitu užitnou, obytnou, rekreační a estetickou. Některé lokality nelesní krajiny jsou vyhlášeny jako maloplošná zvláště chráněná území a jsou zahrnuta i do evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000.

Tento způsob využití území je historicky předurčen přírodními podmínkami. V době před kolektivizací zemědělství byl podíl krajinné zeleně v území relativně nižší, ale prvky byly zastoupeny rovnoměrně po celém území formou drobných fragmentů podél mezí, cest apod. Krajina měla tedy drobnější měřítko a pestřejší mozaikovitou strukturu a byla tedy i ekologicky stabilnější. Dnešní stav ponechává místa s obtížným využitím sukcesním procesům, (což obvykle vede k poměrně ruderálnímu zarůstání, a tedy i ztrátě biodiverzity a

v důsledku toho i esteticky hodnotné krajinné pestrosti), zatímco plochy přístupné moderním zemědělským technologiím jsou využity velmi intenzivně. Důsledkem je zvýšení erozního ohrožení a změna druhového zastoupení a diverzity. Severní část území je navíc zatížena existujícími i navrhovanými dopravními koridory. (ÚAP, 2020)

2.4.3.3 Členění území SO ORP Slavkov u Brna na oblasti, celky a místa krajinného rázu

Oblast krajinného rázu

Jedná se o krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu. Je vymezena hranicí, kterou může být vizuální horizont, přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnicích se charakteristik (definice dle ÚÚR). Do správního území ORP Slavkov u Brna zasahuje 6 oblastí krajinného rázu, které jsou vymezeny v ÚAP – Slavkovsko, Bučovicko, Ždánicko, Rousínovsko, Dolní Politaví a Kloboucko. Nicméně vymezené oblasti nejsou v podkladech dostatečně popsány, aby se dalo rozeznat, o jaké oblasti se jedná.

Krajinné celky

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (ZÚR JMK) pro potřeby určení cílových kvalit krajiny na území JMK stanovují a vymezují jednotlivé krajinné celky jako části území Jihomoravského kraje, jejichž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů (ve smyslu Evropské úmluvy o krajině). Pro zachování nebo dosažení cílových kvalit jednotlivých krajinných celků se stanovují požadavky a úkoly zabezpečující ochranu a zachování význačných nebo charakteristických rysů krajiny, možný udržitelný rozvoj (zajišťující harmonizaci změn způsobených sociálními, hospodářskými a environmentálními procesy) a vytváření kvalit krajin do budoucna. Stanovené cílové kvality krajinných celků se opírají o identifikované krajinné, přírodní a kulturně historické hodnoty krajiny a reagují na zjištěné negativní nebo rušivé jevy v krajině. Stanovené cílové kvality krajiny akceptují činnost člověka v území jako zásadní podmínku pro zachování kulturní krajiny.

Pro každý z vymezených krajinných celků jsou stanoveny územní podmínky pro zachování nebo dosažení cílových kvalit dělicí se na obecnější „požadavky na uspořádání a využití území“ a konkrétnější „úkoly pro územní plánování“, kterými jsou vyjádřena územně plánovací opatření podporující ochranu, správu a plánování krajiny ve smyslu Evropské úmluvy o krajině.

ZÚR JMK pro potřeby určení cílových kvalit krajiny na území JMK vymezují 38 krajinných celků, z nichž do SO ORP Slavkov u Brna jich zasahuje následujících pět:

- 8 – Ždánicko – Chřibsko
- 10 – Ždánicko – Kloboucko
- 11 – Bučovicko
- 15 – Šlapanicko – Slavkovsko
- 18 – Vyškovsko – Rousínovsko

8. Krajinový celek Ždánicko – Chřibsko

Zasahuje do obcí: Bošovice, Heršpice, Kobeřice u Brna, Lovčičky, Milešovce, Nížkovice

Cílová kvalita krajiny: Výrazný lesnatý hřeben Ždánického lesa členěný údolími drobných vodních toků s krajinářsky a přírodovědně cennými lesními porosty.

Požadavky na uspořádání a využití území:

- a) Podporovat zachování stávajícího charakteru lesnaté nefragmentované krajiny.
- b) Podporovat rozvoj měkkých forem rekreace (turistika, cykloturistika, hipoturistika apod.).
- c) Podporovat protierozní opatření a opatření k zajištění zadržování vody v krajině.
- d) Podporovat zachování a obnovu přirozeného vodního režimu vodních toků.

Úkoly pro územní plánování:

- a) Vytvářet územní podmínky pro revitalizační opatření na tocích
- b) Vytvářet územní podmínky pro zachování celistvosti lesních porostů.
- c) Na území přírodního parku vytvářet územní podmínky pro důslednou ochranu krajinného rázu

10. Krajinový celek Ždánicko – Kloboucko

Zasahuje do obcí: Bošovice, Kobeřice u Brna, Lovčičky, Milešovce, Otnice

Cílová kvalita krajiny: Pohledově otevřená zemědělská krajina s výrazně zvlněným reliéfem, v krajině struktuře převažují středně velké bloky orné půdy a vinice, místně s výskytem ovocných sadů. Krajina s nepravidelně rozptýlenými ekologicky a krajinářsky významnými lesními celky. Krajina s pestrá strukturou využití území v členitějších partiích území. Krajina s lokálně terasovanými příkrými svahy využívanými vinice a zemědělství.

Požadavky na uspořádání a využití území:

- a) Podporovat členění velkých bloků orné půdy prvky rozptýlené krajinné zeleně pro posílení ekologické stability a prostorové struktury krajiny.
- b) Podporovat zachování a rozvoj lesních celků s přírodě blízkou dřevinou skladbou.
- c) Podporovat rozvoj pestré struktury využití území.
- d) Podporovat protierozní opatření a opatření k zajištění zadržování vody v krajině.
- e) Podporovat zachování a obnovu přirozeného vodního režimu vodních toků.
- f) Podporovat zachování rázovitost vinařské oblasti.

Úkoly pro územní plánování:

- a) Podporovat členění velkých bloků orné půdy prvky rozptýlené krajinné zeleně pro posílení ekologické stability a prostorové struktury krajiny.
- b) Vytvářet územní podmínky pro revitalizační opatření na vodních tocích a jejich nivách.
- c) Vytvářet územní podmínky pro ochranu pohledových panoramat před umístováním výškově a objemově výrazných staveb.
- d) Na území přírodních parků vytvářet územní podmínky pro důslednou ochranu krajinného rázu.

11. Krajiný celek Bučovicko

Zasahuje do obcí: Bošovice, Heršpice, Hodějice, Holubice, Hrušky, Kobeřice u Brna, Křenovice, Lovčičky, Milešovce, Němčany, Nižkovice, Otnice, Slavkov u Brna, Šaratice, Vážany nad Litavou, Velešovice

Cílová kvalita krajiny: Výrazně členitá zemědělská krajina se středně velkými bloky orné půdy a menšími ekologicky cennými lesními celky. Krajina s četnými výhledy do severně položené ploché krajiny v údolí Hané a Dražanské vrchoviny. Krajina s dochovanými rozptýlenými stepními ekosystémy. Krajina s pestrou strukturou využití území v bezprostředním zázemí sídel v členitějších partiích

Požadavky na uspořádání a využití území:

- a) Podporovat zachování stávajícího zemědělského charakteru území.
- b) Podporovat členění velkých bloků orné půdy prvky rozptýlené krajině zeleně pro posílení ekologické stability a prostorové struktury krajiny.
- c) Podporovat zachování a rozvoj lesních celků s přírodě blízkou dřevinou skladbou.
- d) Podporovat protierozní opatření a opatření k zajištění zadržování vody v krajině.
- e) Podporovat zachování a rozvoj pestré struktury využití území v zázemí sídel v členitějších partiích.
- f) Podporovat ochranu stepních ekosystémů.

Úkoly pro územní plánování:

- a) Vytvářet územní podmínky pro ekologicky významné segmenty krajiny (meze, remízky, liniová i mimolesní zeleň, trvalé travní porosty atd.) s cílem členění souvislých ploch orné půdy, posílení ekologické stability území a omezení účinků větrné a vodní eroze
- b) Vytvářet územní podmínky pro revitalizační opatření na vodních tocích a jejich nivách.
- c) Vytvářet územní podmínky pro ochranu pohledových panoramat a pohledově exponovaných lokalit před umístěním výškově a objemově výrazných staveb.
- d) Na území přírodních parků vytvářet územní podmínky pro důslednou ochranu krajiněho rázu.

15. Krajiný celek Šlapanicko – Slavkovsko

Zasahuje do obcí: Hodějice, Holubice, Hostěrádky-Rešov, Hrušky, Křenovice, Němčany, Otnice, Slavkov u Brna, Šaratice, Vážany nad Litavou, Velešovice, Zbýšov

Cílová kvalita krajiny: Krajina plochého až mírně vlněného reliéfu s dominantním zastoupením středně velkých bloků orné půdy v ukloněných polohách s pestřejší strukturou využití. Krajina s malým podílem lesních porostů. Pohledově otevřená krajina s výraznou krajinou dominantou Prackého kopce s Mohylou míru a významnou stavební dominantou kostela Zvěstování Panny Marie v Tuřanech. Krajina historicky významné události (Areál bitvy u Slavkova).

Požadavky na uspořádání a využití území:

- a) Podporovat zachování stávajícího zemědělského charakteru území.

- b) Podporovat členění velkých bloků orné půdy prvky rozptýlené krajinné zeleně pro posílení ekologické stability a prostorové struktury krajiny, včetně zachování dominant Mohyly míru a kostela Zvěstování Panny Marie v Tuřanech. (obě mimo SO ORP Slavkov)
- c) Podporovat protierozní opatření a opatření k zajištění zadržování vody v krajině.
- d) Podporovat zachování a obnovu přirozeného vodního režimu vodních toků.

Úkoly pro územní plánování:

- a) Vytvářet územní podmínky pro ekologicky významné segmenty krajiny (meze, remízky, liniová i mimolesní zeleň, trvalé travní porosty atd.) s cílem členění souvislých ploch orné půdy, posílení ekologické stability území a omezení účinků větrné a vodní eroze.
- b) Vytvářet územní podmínky pro revitalizační opatření na vodních tocích a jejich nivách.
- c) Vytvářet územní podmínky pro ochranu volné krajiny a její rázovitosti.
- d) Na území přírodních parků vytvářet územní podmínky pro důslednou ochranu krajinného rázu.

18. Krajinný celek Vyškovsko – Rousínovsko

Zasahuje do obcí: Holubice, Velešovice

Cílová kvalita krajiny: Zemědělská krajina s plochým až mírně zvlněným reliéfem s dominantním zastoupením středně velkých bloků orné půdy s malým podílem lesních porostů. Pohledově otevřená krajina s částečně dochovanými panoramaty historických měst Vyškov a Rousínov.

Požadavky na uspořádání a využití území:

- a) Podporovat zachování stávajícího zemědělského charakteru území.
- b) Podporovat členění velkých bloků orné půdy prvky rozptýlené krajinné zeleně pro posílení ekologické stability a prostorové struktury krajiny.
- c) Podporovat zachování a obnovu přirozeného vodního režimu vodních toků.

Úkoly pro územní plánování:

- a) Vytvářet územní podmínky pro ekologicky významné segmenty krajiny (meze, remízky, liniová i mimolesní zeleň, trvalé travní porosty atd.) s cílem členění souvislých ploch orné půdy.
- b) Vytvářet územní podmínky pro zajištění prostupnosti krajiny.
- c) Vytvářet územní podmínky pro revitalizační opatření na vodních tocích a jejich nivách.
- d) Vytvářet územní podmínky pro ochranu volné krajiny před umísťováním výškově, plošně a objemově výrazných staveb.
- e) Vytvářet územní podmínky pro ochranu panoramat historických měst Vyškova a Rousínova.

2.4.3.4 Významná přírodně hodnotná území s dopadem na krajinný ráz

Tabulka 14: Významná přírodně hodnotná území s dopadem na krajinný ráz

Krajinný prvek	Charakteristika	Příklad území
vodní toky a jejich nivy	Převážně silně antropogenně ovlivněné vodní toky tekoucí mezi bloky orné půdy bez větších meandrů s častým porostem břehové vegetace podél toku.	- řeka Litava - potok Rakovec - Milešovický potok - Otnický potok
rybníky a nádrže	Menší vodní plochy v podobě rybníků v blízkosti sídel se vzrostlou břehovou vegetací. Pouze lokální význam.	- vodní plocha Cukrovarská - Nový rybník - vodní plocha Horáček - vodní plocha Urbanec - vodní plocha Kačák - vodní plocha Jalovák - Heršpický rybník
velké lesní celky	Dominantní na větší vzdálenosti, podílí se na typickém panoramatu. Esteticky působící členitý lesní okraj.	- Ždánický les při jižní hranici území
mimolesní vegetace	Významná solitérní zeleň – vzrostlá zeleň utvářející obraz a charakter území – typicky lípy, javory, jírovce, duby. Často jako břehový porost vodních toků a ploch. Významné aleje – typicky aleje podél silnic.	- souvislé břehové porosty podél vodních toků a ploch (např. potok Rakovec, vodní plocha Cukrovarská) - solitéry a skupiny dřevin na strmějších vyvýšeninách mezi poli, často chráněná území (např. PP Mrazový klín nad Němčany, svah nad Lovčičkami směrem k vrcholu Na Skalách)
vinice a sady	Zemědělsky obhospodařovaná půda souvisle osázená keři vinné révy nebo se specializovanou výsadbou dřevin uzpůsobenou pro pěstování ovocných strom a keřů.	- v ne příliš rozsáhlých lokalitách v Otnicích, Lovčičkách, Hostěrádkách-Rešově a v Kobeřicích u Brna

Zdroj: vlastní průzkum, ÚAP 2020

2.4.3.5 Významné vyhlídkové body

Významný vyhlídkový bod je veřejně přístupné místo, jehož vyvýšené umístění v terénu (vrchol kopce, úbočí) nebo v rámci stavby (rozhledna, věž) umožňuje výhled na významnou a atraktivní část okolního území. Z ÚAP byly pro potřeby studie vybrány vyhlídkové

- body poskytnuty Národním památkovým ústavem. Jedná se o tyto body:
- Bošovice – od kostela i od tvrze pohled na celou obec (do údolí)
- Kobeřice – okolí kostela sv. Jiljí
- Křenovice – Krchůvek – výhled do kraje i na místa bojiště bitvy u Slavkova
- Lovčičky – ze silnice na Otnici a z horní hrany svahů s vinohrady po obou stranách údolí
- Němčany – okolí kaple P. Marie na Lutřtému

- Slavkov u Brna – téměř celý vrch na severní straně od kaple sv. Urbana až ke golfovému hřišti
- Zbýšov – od památníku bitvy

Vedle významných vyhlídkových bodů jako takových jsou dále v krajině rozeznávány významné pohledové horizonty a terénní dominanty. Za tyto jevy nejsou v ÚAP hodnotně vyplněné informace, pro potřeby studie tak byly vybrány horizonty a dominanty vymezené Národním památkovým ústavem v rámci krajinné památkové zóny Bitvy u Slavkova. Jedná se o tyto horizonty a dominanty:

- Pohledový horizont Blažovice – Hostěrádky
- Pohledový horizont Holubice – Zbýšov
- Pohledový horizont Slavkov u Brna – Vildenberg
- Krajinná dominanta Pomník tří císařů
- Krajinná dominanta sv. Urban

Výše uvedené vybrané významné vyhlídkové body, významné pohledové horizonty a krajinné dominanty jsou zobrazeny v grafické části ve výkrese hodnot.

2.4.3.6 Kulturní dominanty

V následujícím seznamu je uvedena většina kostelů, kaplí, rozhleden, případně dalších individuálně řešených vertikálních staveb, které se pohledově uplatňují v okolí nebo aspoň v rámci obce.

- tvrz Bošovice (Bošovice)
- kostel sv. Jiljí (Kobeřice)
- kostel sv. Kunhuty (Nížkovice)
- kostel sv. Bartoloměje (Hodějice)
- kostel sv. Václava (Holubice)
- kostel sv. Vavřince (Křenovice)
- kostel sv. Mikuláše (Šaratice)
- kostel sv. Barbory (Velešovice)
- Evangelický kostel (Heršpice)
- kaple Panny Marie Bolestné (Němčany)
- kaplička Panny Marie (Kobeřice)
- kaple sv. Urbana (Slavkov u Brna)
- vyhlídková věž (Slavkov u Brna)

2.4.3.7 Negativní dominanty krajiny

- minimálně využitý a převážně zpustlý areál Bošovice
- některé nevhodně situované výrobní areály/průmyslové zóny (např. Velešovice, Otnice, Slavkov u Brna, Holubice, Nížkovice, Hodějice)
- betonárka ZAPA (Holubice)
- vysílače (např. Hodějice, Heršpice, Bošovice)
- vodojemy (např. Křenovice, Slavkov u Brna)
- fotovoltaické elektrárny (např. Holubice, Křenovice, Bošovice)

3 ROZBOR A RÁMCOVÉ VYMEZENÍ KRAJINNÝCH POTENCIÁLŮ V ÚZEMÍ A VYHODNOCENÍ MÍRY JEJICH VYUŽITELNOSTI

Jednotlivé potenciály byly hodnoceny na základě gridové analýzy, kdy bylo celé řešené území pokryto pravidelnou šestiúhelníkovou sítí a na základě přítomnosti hodnocených jevů v buňce byly každému šestiúhelníku přiřazovány bodové hodnoty dle kategorií. Výsledkem gridové analýzy jsou kartogramy přehledně vyjadřující výsledky hodnocení za jednotlivé potenciály a v případech, kdy to bylo účelné, zobrazují kartogramy též koncentrace vysokého potenciálu jako pomyslného ohniska nejvyššího výskytu daného potenciálu.

Analýza byla provedena v těchto krocích:

- Bylo využito pokrytí území SO ORP šestiúhelníkovou sítí (průměr buňky 500 m, výměra buňky 16,2375 ha). Příslušnost buňky obci byla zařazena na základě podílu rozlohy zasažení dané buňky (více než 50 %, v případě hranice více obcí největší procentuální zábor).
- Pro hodnoty potenciálů, jež jsou vztaženy k zastavěnému území, byly vybrány buňky, do nichž zasahuje zastavěné území s rozlohou větší než 1,5 ha.
- Hodnoty podle kritérií stanovených pro výpočet jednotlivých potenciálů byly promítnuty do území prostřednictvím jednotlivých buněk a jestliže se v šestiúhelníku vyskytovalo více jevů současně, byla mu přiřazena hodnota toho nejkvalitnějšího s nejvyšší hodnotou.
- Bylo zpracováno hodnocení pro každý potenciál.
- Poté byl vyhodnocen střet vybraných potenciálů, které jsou pro sebe vzájemně ohrožující.

Důležitou vlastností použité metody je možnost kvantifikovat zvolené ukazatele stanovené pro výpočet jednotlivých potenciálů, a tak číselně vyjádřit jejich kvalitu.

3.1 Biotický potenciál

Biotický potenciál krajiny vychází z jejích přírodních podmínek. Tento ukazatel hodnotí, kde se ve studovaném území nacházejí místa či plochy, jež jsou potenciálně vhodné pro rozvoj ekosystémů. Nejvýše hodnocené plochy jsou význačnými chráněnými místy a mají vysokou přírodní hodnotu.

Biotický potenciál byl hodnocen dle průniku vybraných přírodních hodnot danou každou buňkou. Byly vymezeny čtyři kategorie bodování, jež jsou popsány níže. Dále pak byla každé buňce, jež byla na začátku analýzy vymezena jako zastavěné území, snížena její výsledná hodnota o 5 bodů, jelikož v zastavěném území je biotický potenciál přirozeně menší. Nejnižší hodnota byla stanovena na 0, v případě buňky již hodnocené 0 body nebyla hodnota odečítána.

Kategorizace hodnocení potenciálu:

Vysoký biotický potenciál – 15 bodů

- **Maloplošná zvláště chráněná území** – národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky, což jsou menší plochy území, jež jsou chráněny pro svou mimořádnou přírodní hodnotu (např. výskyt unikátních

ekosystémů, vzácných a ohrožených organismů, geologické či geomorfologické útvary, naleziště nerostů, významné biotopy apod.). Mají (mezi)národní význam (NR, NPP), nebo význam regionální (PR, PP). V těchto plochách jsou ochranné podmínky stanoveny zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, především se jedná o zákaz libovolných zásahů do chráněného prostředí.

Střední biotický potenciál – 10 bodů

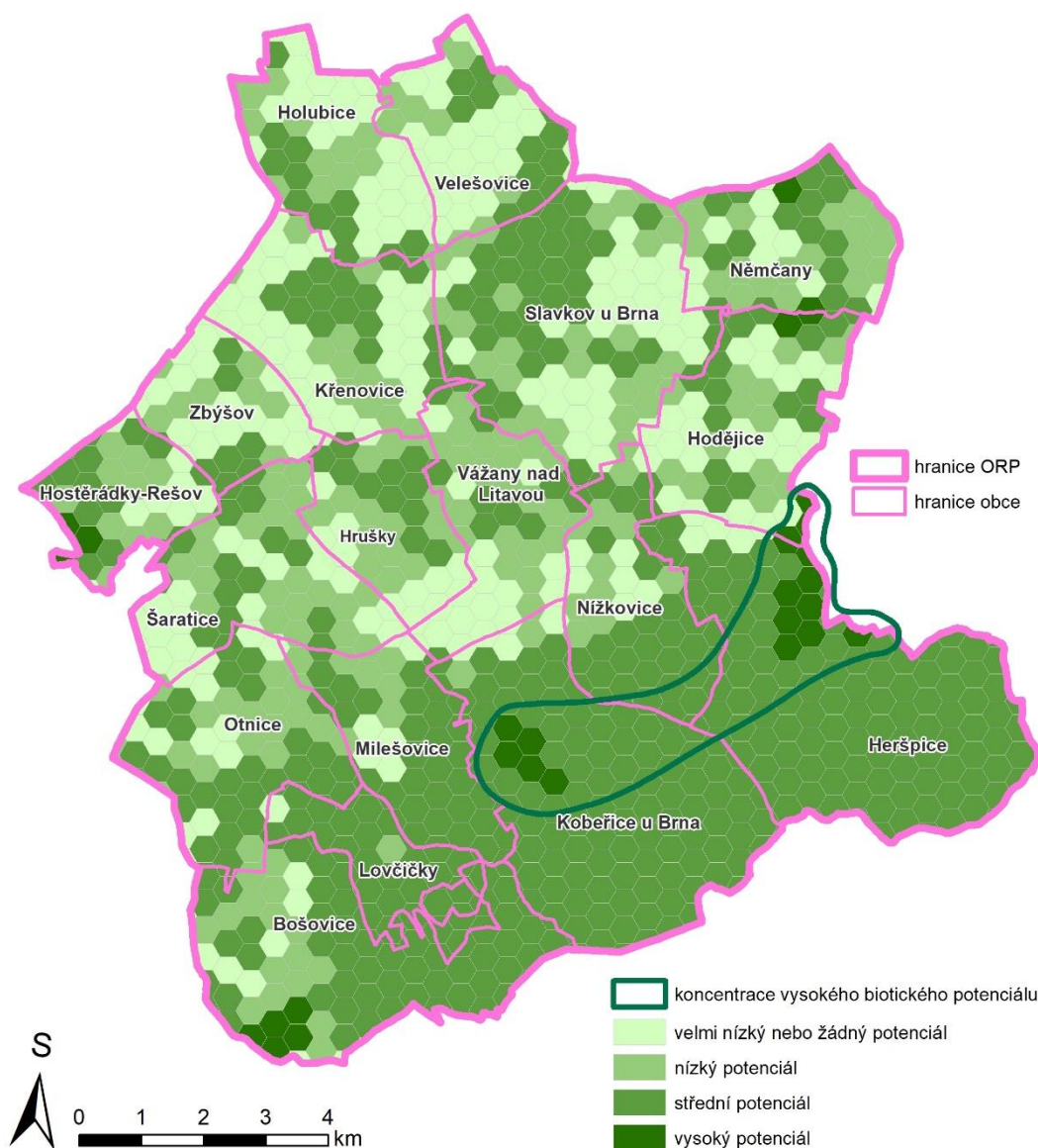
- **Přírodní park** – chráněné území s nižším stupněm ochrany, než malo a velkoplošná zvláště chráněná území, kde jsou zásahy do krajinného rázu (zejména umístování staveb) prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, dominant krajiny, jejího harmonického měřítka a vztahů v krajině.
- **Oblasti NATURA 2000 - Evropsky významné lokality (EVL)** – území, jež slouží k ochraně stanovišť, volně žijících druhů a planě rostoucích rostlin dle směrnice Evropské komise o stanovištích /92/43/EHS.
- **Významný krajinný prvek registrovaný** – významné plochy se zachovalými přírodně blízkými ekosystémy, které nemají vyšší statut. VKP je definován v § 3, odst. 1, písm. b zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. jako „*ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability.*“
- **Biocentrum ÚSES** – zákon č. 114/1992, o ochraně přírody a krajiny, definuje ÚSES takto: „vzájemně propojený soubor přirozených i pozmeněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.“ Jedná se o zelenou infrastrukturu v krajině, jež funguje na nadregionální, regionální či lokální úrovni a je pevně ukotvena v územně plánovacích procesech.

Nízký biotický potenciál – 5 bodů

- **Plochy přirozených či přírodě blízkých ekosystémů** – plochy s významným podílem výskytu druhů z původních přírodních ekosystémů, či potenciálem pro osídlení těmito druhy. Tato data byla získána z vrstev ZABAGED, a jedná se o bažiny a močály, lesní půdu se vzrostlými stromy, vodní plochy a významné vodní toky.
- **Biokoridor ÚSES** – zákon č. 114/1992, o ochraně přírody a krajiny, definuje ÚSES takto: „vzájemně propojený soubor přirozených i pozmeněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.“ Jedná se o zelenou infrastrukturu v krajině, jež funguje na nadregionální, regionální či lokální úrovni a je pevně ukotvena v územně plánovacích procesech. Oproti biocentrům byla biokoridorům stanovena nižší bodová hodnota, jelikož nepotřebují tak plošně rozsáhlé plochy a jejich kvalita výrazněji kolísá.

Velmi nízký až zanedbatelný biotický potenciál – 0 bodů

- **Plochy málo stabilních ekosystémů** – plochy trvalých travních porostů a orné půdy mimo chráněné území.



Obrázek 4: Biotický potenciál v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého biotického potenciálu byla identifikována v jižní části území SO ORP Slavkov u Brna, kde se nachází Ždánický les doplněný o několik maloplošně zvláště chráněných území. Jmenovitě se jedná o přírodní parky Jalový Dvůr, Polámanky a přírodní rezervace Mušenice a Rašovický zlom – Chobot.

3.2 Kulturní potenciál

Kulturní potenciál je v rámci řešeného území zaměřen na nemovité památky, které vzhledem k historii území doplňuje krajinná památková zóna, která se významně podepisuje na kulturním a historickém dědictví celého regionu. Potenciál určuje hustotu těchto památek a jejich význam, vytváří předpoklad pro jejich další využití, například v rámci regionálního rozvoje, rozvoje turistického ruchu či tvorby nových pracovních míst v těchto a příbuzných odvětvích.

Kategorizace hodnocení potenciálu:

Vysoký kulturní potenciál – 15 bodů

- **Národní kulturní památka** – je kulturní památka, která je nejvýznamnější součástí kulturního bohatství národa. V rámci ČR mají největší zastoupení hrady, zámky, kostely či kláštery, dále pak památky lidové architektury, dopravní a průmyslové stavby, památníky apod. Byly uvažovány pouze nemovité národní kulturní památky.
- **Památkově chráněná území (sídla)** – hodnotné části měst a vesnic, historická centra sídel nebo čtvrtí. Jsou rozdělena do několika kategorií podle stupně ochrany a charakteru památek. Jedná o městské či vesnické památkové rezervace a památkové zóny.

Střední kulturní potenciál – 10 bodů

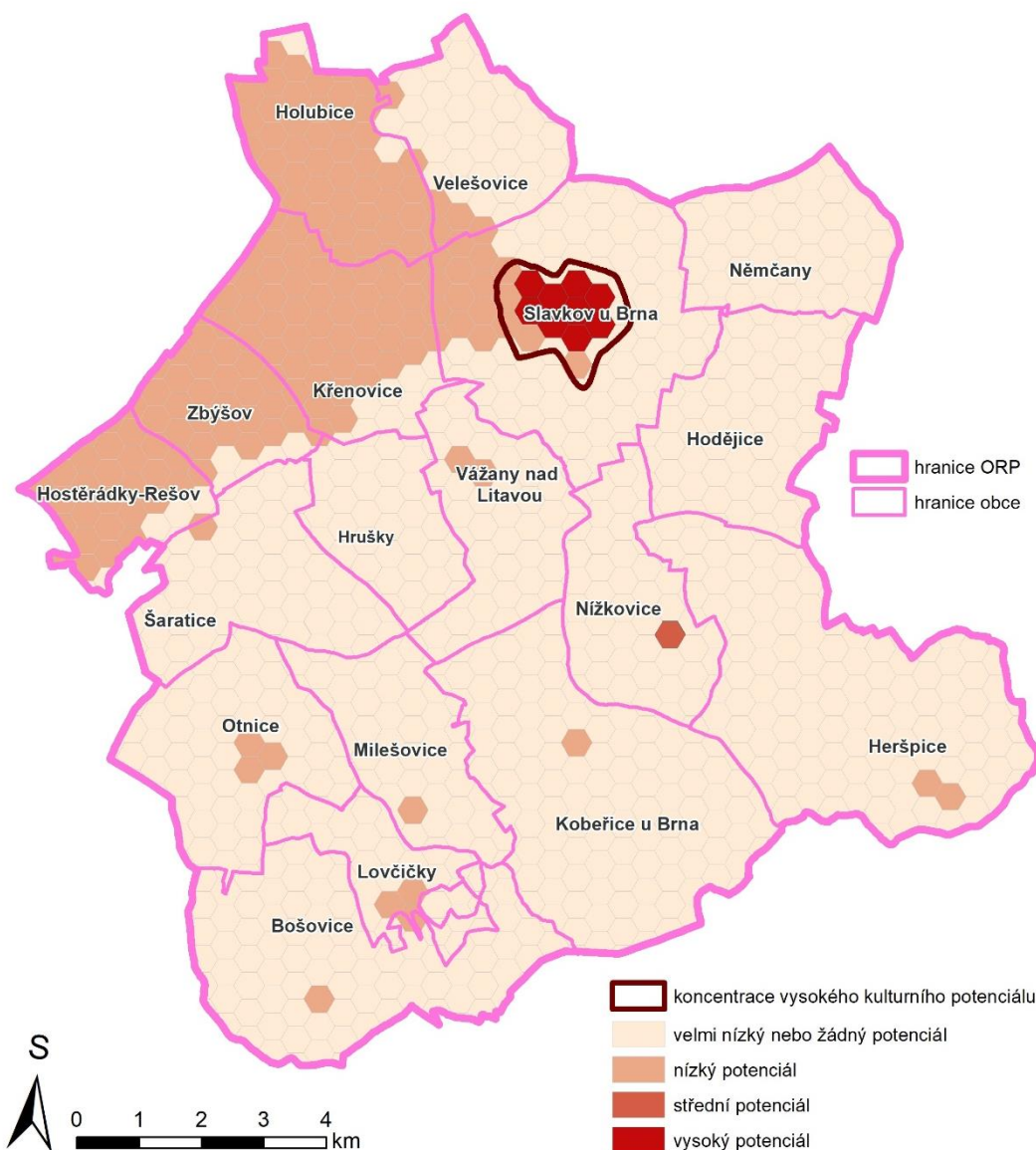
- **Vysoká hustota památek lidové architektury nebo nemovitých památek** - 5 a více památek lidové architektury v buňce nebo 5 a více nemovitých památek v buňce.

Nízký kulturní potenciál – 5 bodů

- **Památkově chráněná území (krajina)** – hodnotné části krajiny reprezentované krajinnými památkovými zónami, předmětem ochrany jsou v první řadě hodnoty dané kulturní krajinou (typicky bývá kulturní krajina charakterizována výraznou kompozicí, doplněnou alejemi, místními komunikacemi a souvisejícími stavbami, může se však jednat i o ukázkou kontinuálního vývoje zemědělského hospodaření či o pozůstatky krajiny montánní s doklady hornické činnosti nebo o typ krajiny memoriální, spojené s památkami na významné bitvy)
- **Střední hustota památek lidové architektury nebo nemovitých památek** – 2–4 památek lidové architektury v buňce nebo 2–4 nemovitých památek v buňce

Velmi nízký až zanedbatelný kulturní potenciál – 0 bodů

- **Nulová hustota kulturních památek ze zákona** – v buňce se nachází 1 nebo žádná památka.



Obrázek 5: Kulturní potenciál v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého kulturního potenciálu byla dle očekávání identifikována v okolí města Slavkov u Brna, ve kterém se nachází nemovitá národní kulturní památka Zámek Slavkov u Brna se zámeckým parkem. Současně se ve městě nachází městská památková zóna chránící řadu významných budov a dalších objektů a současně na město navazuje vymezená krajinná památková zóna Bojiště bitvy u Slavkova.

3.3 Produkční potenciál

Produkční potenciál byl hodnocen z pohledu jak zemědělské, tak lesní půdy, avšak vzhledem k charakteru využití půdy v území je jednoznačně významnější zemědělská půda, kdy zejména severní část SO ORP je tvořena poli a loukami a využívána pro intenzivní zemědělskou výrobu. V jižní části území se významněji prosazují lesní pozemky a lesní porosty v rámci Ždánického lesa.

Primárním hodnotícím kritériem byl způsob využití zemědělské půdy, jelikož nejvyšší produkční potenciál byl určen pro orné půdy na I. a II. třídě BPEJ, které představují nejkvalitnější zemědělskou a základ rostlinné produkce. Dále se do hodnocení promítly další kategorie využití půdy jako jsou trvalé travní porosty, které mají typicky předpoklad extenzivnějšího využití jako pastviny, popř. louky na siláž nebo senoseč. Obdobně byl hodnocen i hospodářský les, který představuje významnou komoditu z hlediska lesnictví a produkce biomasy, popř. kulatiny. Na závěr analýzy byla každé buňce, jež byla na začátku analýzy vymezena jako zastavěné území, snížena její výsledná hodnota o 5 bodů, jelikož vzhledem k povaze gridové analýzy může docházet k nereprezentativnosti výsledků pro produkční potenciál v zastavěném území. Nejnižší hodnota byla stanovena na 0, v případě buňky již hodnocené 0 body nebyla hodnota odečítána.

Kategorizace hodnocení potenciálu:

Vysoký produkční potenciál – 15 bodů

- **Orná půda I. třída ochrany ZPF** – v rámci jednotlivých klimatických regionů bonitně nejcennější půdy, které je možno odejmout ze zemědělského půdního fondu pouze výjimečně, a to převážně na záměry související s obnovou ekologické stability krajiny. Do analýzy byly použity pouze pozemky s ornou půdou, jež se nachází v I. třídě ochrany ZPF, ostatní zemědělská půda (sady, trvale travní porosty) byla vyhodnocena jako oblast se středním potenciálem).
- **Orná půda II. třída ochrany ZPF** – zemědělské půdy, které mají nadprůměrnou produkční schopnost v rámci jednotlivých klimatických regionů. Jedná se o vysoce chráněné půdy, jen podmíněně odnímatelné a s ohledem na území plánování také jen podmíněně zastavitelné. Do analýzy byly použity pouze pozemky s ornou půdou, jež se nachází v II. třídě ochrany ZPF, ostatní zemědělská půda (sady, trvale travní porosty) byla vyhodnocena jako oblast se středním potenciálem).

Střední produkční potenciál – 10 bodů

- **Hospodářské lesy** – jedná se o lesy, u nichž je jako hlavní funkce lesa produkce dřeva.
- **Trvale travní porosty** – plochy, jež jsou potencionálně využívány jako pastviny pro dobytek, v případě luk může být sečený porost využit jako krmivo – ovlivňují živočišnou zemědělskou produkci.
- **III. třída ochrany ZPF** – zemědělské půdy v jednotlivých klimatických regionech s průměrnou produkční schopností a středním stupněm ochrany.

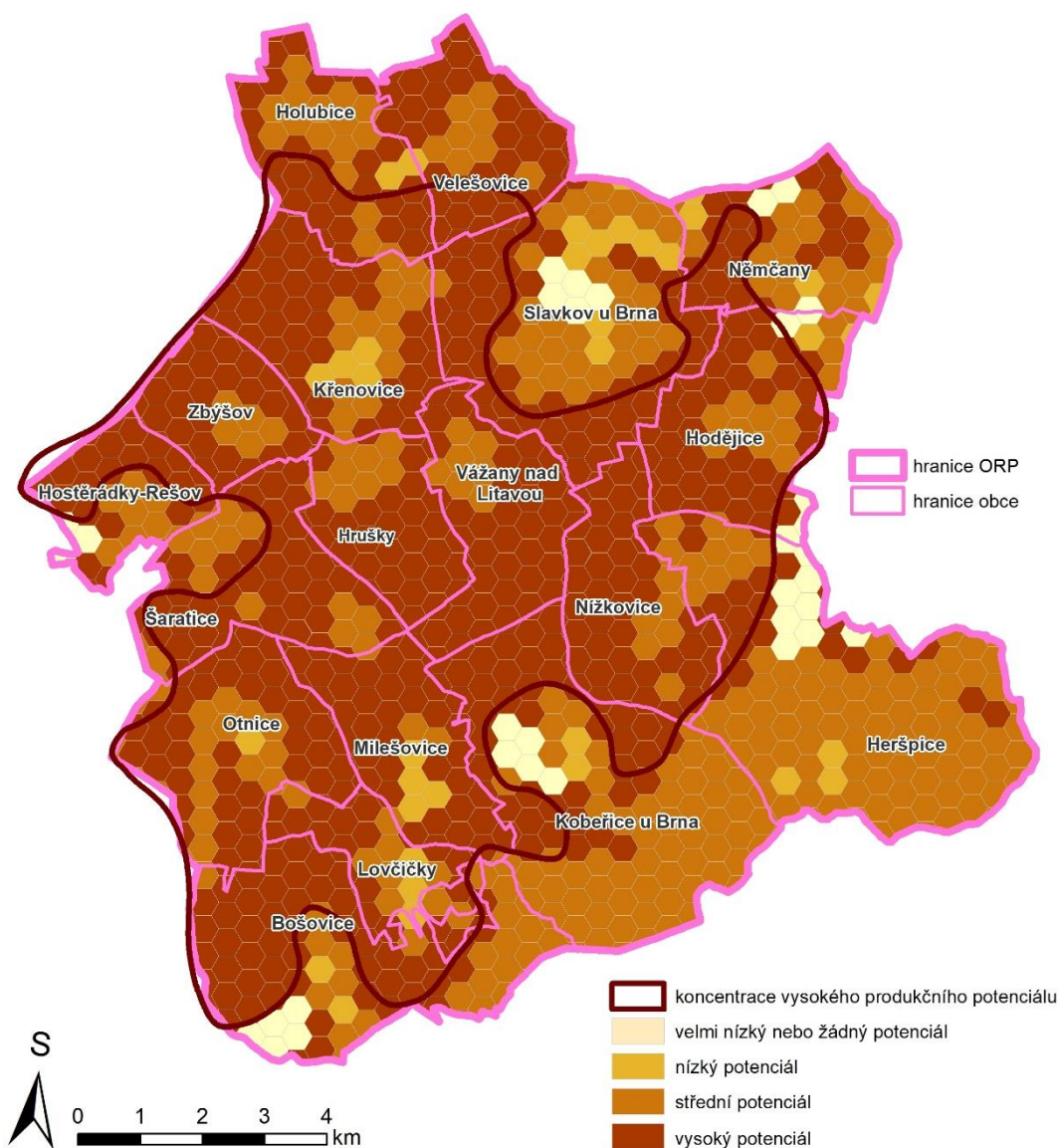
Nízký produkční potenciál – 5 bodů

- **Ostatní lesy** – především ochranné lesy a lesy zvláštního určení, mimo zvláště chráněné území CHKO a NP (přírodní zóna), v těchto lesech není možné intenzivní hospodářství a těžba.

- **IV. třída ochrany ZPF** – zemědělské půdy s převážně podprůměrnou produkční schopností v rámci příslušných klimatických regionů, s jen omezenou ochranou.
- **V. třída ochrany ZPF** – zemědělské půdy s velmi nízkou produkční schopností. Většinou jde o zemědělské půdy pro zemědělské účely postradatelné. Jde většinou o půdy s nižším stupněm ochrany, s výjimkou vymezených ochranných pásem a chráněných území a dalších zájmů ochrany životního prostředí.

Velmi nízký až zanedbatelný produkční potenciál – 0 bodů

- **Ostatní plochy** – plochy nebonitované, případně bezlesé, plocha zastavěného území (pokud se v buňce zároveň nevyskytuje výše hodnocený prvek).
- **Maloplošná chráněná území** – oblasti, ve kterých je zakázáno lesnické a zemědělské hospodaření – hodnota 0 v rámci buňky díky průniku tohoto prvku má přednost před vyšší bodovou hodnotou.



Obrázek 6: Produkční potenciál v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého produkčního potenciálu byla identifikována na téměř celém území SO ORP Slavkov u Brna s výjimkou území přiléhajícího ke Ždánickému lesu. Je to dáno fyzickogeografickými podmínkami, když většina nížinaté části řešeného území je pokryta půdami s I. a II. třídou ochrany, které nabízí příznivé podmínky pro zemědělství. V oblasti koncentrace vysokého produkčního potenciálu ke zahrnuto i několik zastavěných území obcí, kde je potenciál nižší, avšak z hlediska celkového pohledu na řešené území se nejedná o výrazný problém, kvůli kterému by měla být koncentrace vysokého potenciálu vymezena v menším rozsahu.

3.4 Vodohospodářský potenciál

Celkový vodohospodářský potenciál území je daný množstvím dostupné povrchové a podzemní vody, režimem vod a jejich kvalitou. Jde tedy o schopnost území ovlivňovat kvantitativní a kvalitativní parametry vodní bilance a vodního režimu, tedy zajistit dostatek pitné a užitkové vody (včetně dostatku vody v krajině pro její další funkce), ochranu vodních zdrojů (tvorba vodních zdrojů v půdě a jejich ochrana, ovlivňování jakosti vody) a ochranu před nepříznivými účinky vod (formování bežešodného odtoku vody a eliminace sucha).

Kategorizace hodnocení potenciálu:

Vysoký vodohospodářský potenciál – 15 bodů

- **Ochranné pásmo vodního zdroje I. stupně** – do ochranného pásma I. stupně je zakázán vstup a vjezd. Veškerá činnost v něm je vyloučena. V ochranném pásmu II. stupně je zakázáno provádět činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost zdroje.
- **Vodní nádrže** – výběr významných vodních nádrží z ÚAP o souhrnné výměře větší než 5 000 m².
- **Významné vodní toky** – významné vodní toky, stanovené vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků (viz Tabulka 25: Významné vodní toky v SO ORP Slavkov u Brna dle vyhlášky č. 178/2012 Sb., v platném znění v kapitole 4.3 Vodní hospodářství)

Střední vodohospodářský potenciál – 10 bodů

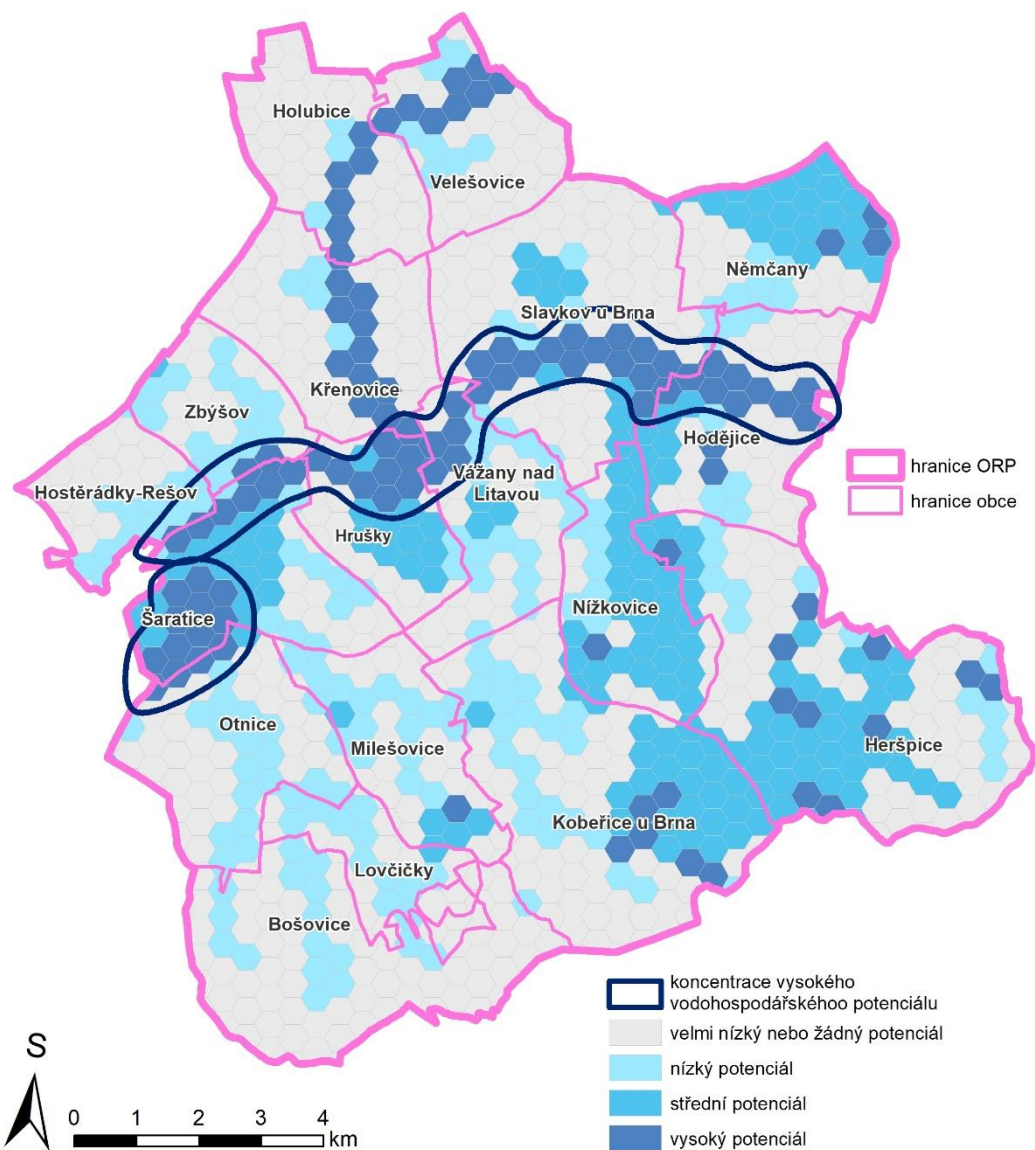
- **Ochranné pásmo vodního zdroje II. stupně** – v ochranném pásmu II. stupně je zakázáno provádět činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost zdroje.
- **Bažina, močál** – jedná se o území s povrchovou vrstvou půdy trvale nasycenou stojatou vodou nebo po převážnou část roku zamokřenou, která je významná z hlediska zadržování vody v krajině, lokality vybrány podle databáze ZABAGED
- **Vodní nádrže** – výběr méně významných vodních nádrží z ÚAP o souhrnné výměře 1 000 m² – 5 000 m².

Nízký vodohospodářský potenciál – 5 bodů

- **Vodní nádrže** – výběr ostatních vodních nádrží z ÚAP o souhrnné výměře 500 m² – 1 000 m²
- **Ostatní vodní toky** – ostatní vodní toky, které nejsou stanovené vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 178/2012 Sb.

Velmi nízký až zanedbatelný vodohospodářský potenciál – 0 bodů

- Ostatní plochy – plochy, které nemají průnik s žádným s výše uvedených jevů.



Obrázek 7: Vodohospodářský potenciál v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého vodohospodářského potenciálu byla identifikována v návaznosti na významný vodní tok řeky Litava, jenž je největší vodotečí řešeného území procházející centrální nížinou SO ORP Slavkov u Brna. Druhá oblast koncentrace vysokého vodohospodářského potenciálu je navázána na zdroj minerální vody v Šaraticích a jeho ochranné pásmo I. stupně.

3.5 Surovinový potenciál

Surovinovou základnu tvoří souhrn zdrojů nerostných surovin (ložisek nerostů), které se vyskytují na území. Ložiska nerostů jsou součástí přírodního bohatství. Rozsah a význam nerostného ložiska souvisí s geologickou stavbou území. Právě tato skutečnost je reflektována v gridové analýze, kdy nejvýznamnější surovinový potenciál mají území s výskytem nerostů a s tím, jak klesá pravděpodobnost výskytu nerostných surovin, klesá i bodové hodnocení jednotlivých sledovaných kategorií surovinového potenciálu.

Kategorizace hodnocení potenciálu:

Vysoký surovinový potenciál – 15 bodů

- **Výhradní bilancovaná ložiska (současná těžba nebo dosud netěženo)** – vyhrazené nerosty jsou vyjmenovány v § 3 zákona č. 44/1988 Sb. a jejich ložiska jsou ve vlastnictví státu bez ohledu na to, kdo je vlastníkem pozemku, pod nímž se nacházejí.

Střední surovinový potenciál – 10 bodů

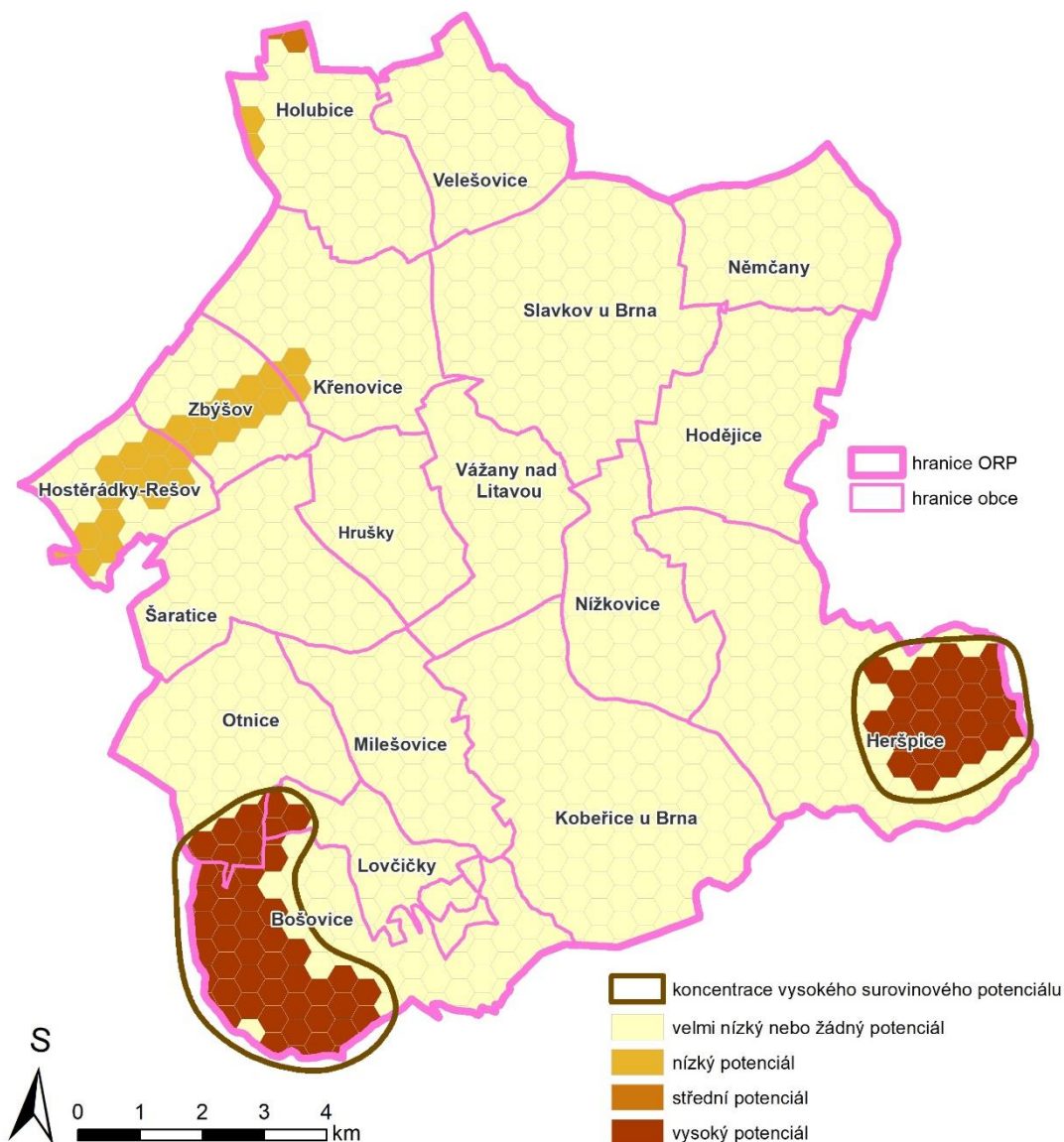
- **Schválené prognózní zdroje nevyhrazených nerostů (R)** – předpokládaná ložiska nevyhrazených nerostů.

Nízký surovinový potenciál – 5 bodů

- **Ostatní evidované prognózní zdroje (Q)** – předpokládaná ložiska ostatních nerostů.

Velmi nízký až zanedbatelný surovinový potenciál – 0 bodů

- **Ostatní plochy** – části území mimo ložiska nebo prognózní zdroje nerostů.



Obrázek 8: Surovinový potenciál v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého surovinového potenciálu byla identifikována při jihozápadním a jihovýchodním okraji území SO ORP Slavkov u Brna z důvodu výskytu několika bilancovaných ložisek ropy a zemního plynu.

3.6 Sídelní potenciál

Sídelní potenciál je komplexním ukazatelem vyjadřujícím podmínky nezbytné pro rozvoj sídelní struktury v každé jednotlivé obci SO ORP. Základem pro určení potenciálu jsou informace o populačním vývoji v obci spolu s přirozenou měnou obyvatelstva a stěhováním. Tyto údaje jsou podkladem pro stanovení trendu populačního vývoje pro další hodnocení rozvojových ploch. Sídelní potenciál sleduje zejména množství bytů v obcích a tempo jejich výstavby, což se odráží ve využití zastavitelných ploch. Do hodnocení sídelního potenciálu vstupují zastavitelné plochy, které určují potenciál dalšího rozvoje a současně je jejich

množství porovnáno s hodnotou dle urbanistické kalkulačky URBANKA, která slouží pro odhad potřebného množství zastavitelných ploch v obcích. Poslední složkou, která dotváří sídelní potenciál je dopravní obslužnost, protože i při dnešní dominanci individuální automobilové dopravy hraje velkou roli hromadná doprava, jejíž dostatečná nabídka a kvalita zvyšuje kvalitu života neautomobilních složek populace jako jsou mladí do 15 let či senioři nebo obecně lidé nevlastníci osobní automobil.

Při výběru vhodných charakteristik pro hodnocení sídelního potenciálu byl kladen důraz na jejich vztah k rozvojovému potenciálu. Celkem bylo sestaveno 13 charakteristik komplexně hodnotících rozvojový potenciál jednotlivých obcí. Jednotlivé kategorie dostaly rozdílné bodové hodnocení s ohledem na jejich význam pro rozvoj sídla, a tedy přeneseně sídelní potenciál. Dále byly pro každou charakteristiku vymezeny výsledné intervaly, které byly následně ohodnoceny body, přičemž maximální možný zisk bodů pro každou obec byl stanoven na hodnotu 15. Sečtením bodů za všechny kategorie byly získány vstupní informace pro závěrečnou kategorizaci sídelního potenciálu do čtyř hodnotových pásem – vysoký potenciál (15–11 bodů), střední potenciál (10–7 bodů), nízký potenciál (6–3 body) a velmi nízký nebo žádný potenciál (2–0 bodů). Závěrem je nutno zdůraznit, že i když byla obec vyhodnocena jako sídlo s podprůměrnou mírou sídelního potenciálu, tak to neznamena, že nemá možnost rozvoje, pouze její možnosti rozvoje jsou v porovnání s ostatními obcemi v SO ORP nižší.

Pro hodnocení sídelního potenciálu byly využity buňky, kam zasahuje nejenom zastavěné území větší než 1,5 ha, ale i zastavitelné plochy pro bydlení a plochy smíšené, které mají rozlohu větší než 0,5 ha.

Definice jednotlivých hodnotících charakteristik a způsob jejich hodnocení:

a) Růst obyvatel

- Charakteristika ukazatele: nárůst obyvatel mezi lety 2010 a 2020
- Výpočet: $(\text{počet obyv. 2010} - \text{počet obyv. 2020}) / \text{počet obyv. 2010}$;
- Hodnocení: pokud vyšla hodnota v intervalu 0,05 – 0,5, byl udělen 1 bod, jinak 0 bodů.

b) Průměrný věk obyvatel obce

- Charakteristika ukazatele: průměrný věk obyvatel obce v roce 2020;
- Zdroj: Český statistický úřad
- Hodnocení: prům. věk v ČR je 42,6 let, proto obec, která vykazuje průměrný věk nižší, získala 1 bod, za vyšší pak 0 bodů.

c) Přirozený přírůstek

- Charakteristika ukazatele: Přirozený přírůstek obyvatel v obci v roce 2020;
- Zdroj: Statistická data pro územně analytické podklady;
- Hodnocení: Pokud je výsledek kladný, byl udělen 1 bod, za záporný 0 bodů

d) Přírůstek – stěhováním

- Charakteristika ukazatele: počet přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v roce 2020;
- Zdroj: Statistická data pro územně analytické podklady;
- Hodnocení: pokud je výsledek kladný, byl udělen 1 bod, za záporný 0 bodů.

e) Vybavenost – škola

- Charakteristika ukazatele: v obci se nachází alespoň 1. stupeň ZŠ;
- Zdroj: Územně identifikační registr;
- Hodnocení: pokud se v obci nachází škola, byly uděleny 2 body, pokud ne, 0 bodů, pokud pouze 1 stupeň, byl udělen 1 bod;
- Pozn.: vyšší počet bodů byl udělen proto, že školu bereme jako základ občanského vybavení.

f) Vybavenost – pošta

- Charakteristika ukazatele: v obci se nachází pobočka České pošty;
- Zdroj: Územně identifikační registr;
- Hodnocení: pokud se v obci nachází pošta, byl udělen 1 bod, pokud ne, 0 bodů.

g) Vybavenost – zdravotní zařízení

- Charakteristika ukazatele: v obci se nachází zdravotnické zařízení;
- Zdroj: Územně identifikační registr;
- Hodnocení: pokud se v obci nachází zdravotní zařízení/doktor, byl udělen 1 bod, pokud ne, 0 bodů.

h) Intenzita bytové výstavby

- Charakteristika ukazatele: ukazatel ukazuje intenzitu výstavby bytů na území obce. Výpočet byl proveden za období 10 let, 2011–2020;
- Výpočet: (počet dokončených bytů za 10 let/počet obyvatel) *1000;
- Hodnocení: pokud je ukazatel větší než 50, tak byly uděleny 2 body, pokud je nižší, tak 0 bod
- Pozn. 1: čím vyšší hodnoty ukazatel dosahuje, tím je obec atraktivnější – dostupnost, pracovní příležitosti, občanské vybavení, ... = vysoký rozvojový potenciál
- Pozn. 2: vyšší počet bodů byl udělen proto, že se jedná o významný ukazatel sídelního potenciálu

i) Index ekonomického zatížení

- Charakteristika ukazatele: ukazatel ukazuje lidský potenciál z hlediska věkové struktury a jeho ekonomické aktivity v roce 2020;

- Výpočet: (počet obyv. do 14 let + počet obyv. nad 64 let) / obyv. 15–64 let *100;
- Hodnocení: pokud je ukazatel nižší než 50, tak byly uděleny 2 body, pokud vyšší, tak 0 bodů;
- Pozn. 1: čím vyšší je hodnota, tím méně ekonomicky aktivních obyvatel se obci nachází, což může zhoršovat rozvojový potenciál obce;
- Pozn. 2: vyšší počet bodů byl udělen proto, že se jedná o významný ukazatel sídelního potenciálu.

j) Dopravní spojení do primárního cíle vyjížděky za prací a vzděláním

- Charakteristika ukazatele: sledován počet spojů (autobus + vlak) ve všední den v čase od 5:00 do 23:59;
- Zdroj: IDOS;
- Hodnocení: pokud byl počet spojů vyšší než 18, tak byl udělen 1 bod, pokud nižší, tak 0 bodů.
- Pozn. 1: vzhledem ke geografické poloze SO ORP byla dojížděka určována do primárního cíle vyjížděky dle SLDB, nikoliv do Slavkova u Brna jako centra SO ORP, protože ukazatel odráží dopravní nabídku do spádové obce dle funkční regionalizace, nikoliv dle administrativní, která nemá pro rozhodování např. o stěhování se do obce ve skutečnosti velký význam
- Pozn. 2: s ohledem na organizaci dopravního systému v IDS JMK jsou započítávány spoje s jedním přestupem, protože v mnoha obcích je dopravní obslužnost organizována nodálně na vlakové tratě, které jsou prioritním módem dopravy
- Pozn. 3: Plán dopravní obslužnosti Jihomoravského kraje stanovil standard minimální frekvence spojů do obce na počtu 6 párů spojů, což splňují všechny obce v SO ORP tak jako vyšší standard. Proto byla limitní hodnota kvality dopravní obslužnosti stanovena na počtu 18 spojů, aby byl zajištěn nejvyšší standard dle IDS JMK, kdy je uvažována frekvence spojů cca 60 minut. Jelikož se řešené území nachází v zázemí Metropolitní oblasti Brna, má předpoklad lepší dopravní obslužnosti než okrajové části.

k) Možnost bytového rozvoje

- Charakteristika ukazatele: územní plán obce umožňuje novou bytovou výstavbu prostřednictvím vymezených zastavitelných ploch pro bydlení či pro spíše obytné využití;
- Zdroj: územní plány obcí
- Hodnocení: pokud je možnost výstavby, jsou uděleny 2 body, pokud není, tak 0 bodů;
- Pozn.: vyšší počet bodů byl udělen proto, že se jedná o významný ukazatel sídelního potenciálu.

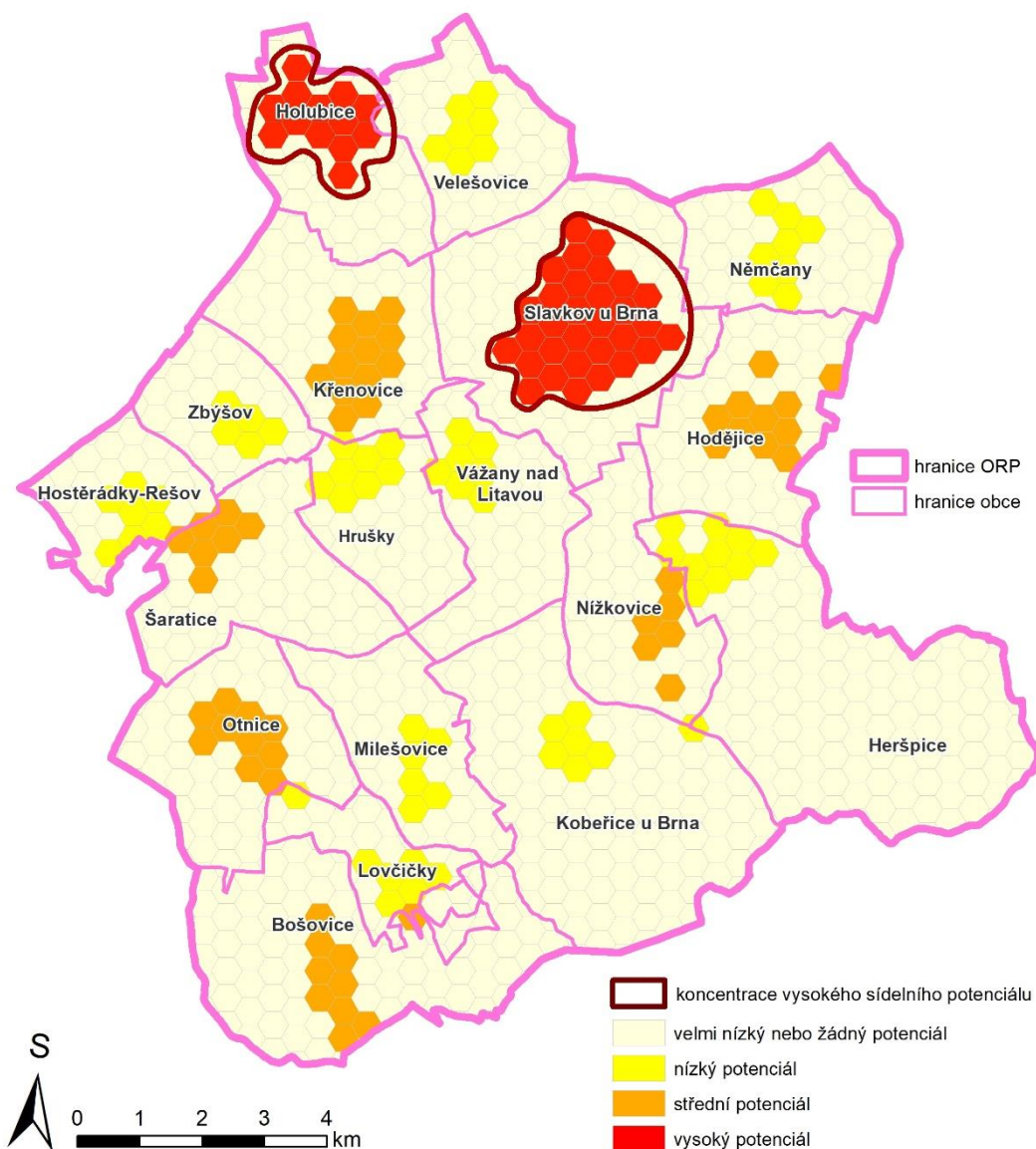
l) Zatížení bytovou výstavbou

- Charakteristika ukazatele: jedná se o rozdíl ploch vymezených k zastavění srovnáním územního plánu a výpočtů z URBANKY;
- Zdroj: URBANKA a ÚP obce;
- Hodnocení: pokud je rozloha ploch v územním plánu vyšší o více než 30 % než rozloha z URBANKY, pak se 1 bod odečítá, pokud není hodnota větší než 30 %, tak se neuděluje žádný bod;
- Pozn.: charakteristika je provázána s charakteristikou „Možnost bytového rozvoje“.

Výpočet sídelního potenciálu byl proveden podle výše uvedené metodiky a definic vyhodnocení jednotlivých charakteristik. Následující tabulky ukazují hodnoty použité do analýzy sídelního potenciálu a přidělení jednotlivých bodů za jednotlivé charakteristiky.

Tabulka 15: Přidělené body za jednotlivé charakteristiky využití pro výpočet sídelního potenciálu

Obec	Ukazatele												Součet
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	j)	k)	l)	
Bošovice	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	2	-1	7
Heršpice	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	2	-1	5
Hodějvice	1	1	1	1	1	0	0	2	0	1	2	-1	9
Holubice	1	1	1	1	1	1	1	2	0	1	2	-1	11
Hostěrádky-Rešov	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	2	-1	4
Hrušky	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	2	-1	4
Kobeřice u Brna	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	2	-1	5
Křenovice	1	1	0	1	2	1	1	0	0	1	2	-1	9
Lovčičky	1	1	1	0	0	0	0	2	0	0	2	-1	6
Milešovice	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	-1	3
Němčany	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	2	-1	6
Nížkovice	1	1	0	1	1	1	0	2	0	1	2	-1	9
Otnice	1	1	1	0	2	1	1	0	0	1	2	-1	9
Slavkov u Brna	1	1	1	1	2	1	1	2	0	1	2	-1	12
Šaratice	1	1	0	0	2	1	1	2	0	1	2	-1	10
Vážany nad Litavou	1	1	0	1	0	0	0	2	0	0	2	-1	6
Velešovice	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	2	-1	4
Zbýšov	1	1	0	1	0	0	0	2	0	1	0	0	6



Obrázek 9: Sídelní potenciál v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého sídelního potenciálu byla identifikována v obci Holubice a městě Slavkov u Brna. Obě sídla mají příznivý demografický vývoj, je v nich zaznamenán pozitivní pohyb obyvatelstva (jak přirozený, tak mechanický), současně mají příznivou nabídku občanského vybavení a rozvojový potenciál. Je dobré doplnit, že do hodnocení sídelního potenciálu výrazně promlouvá geografická poloha řešeného území v Brněnské metropolitní oblasti. Vzhledem k vazbám na krajské město nejsou mezi ostatními obcemi tak výrazné rozdíly v hodnocení potenciálu, neboť mnoho funkcí pro území zajišťuje právě blízké město Brno.

3.7 Rekreační potenciál

Rekreační potenciál je v kontextu ÚSK chápán jako ukazatel, který má naznačit, kde v řešeném území dochází k výskytu či kumulaci rekreačních možností a kde se naopak nachází oblasti, které nejsou pro rekreaci tak významné. Rekreační potenciál území je definován jako souhrn ekologických, vegetačních, estetických, kulturních a sociálních faktorů určujících maximální schopnosti působení území na člověka a jeho rekreační aktivity.

Kategorizace hodnocení potenciálu:

Vysoký rekreační potenciál – 15 bodů

- **Rekreační cíle v KPZ/PP dostupné po značené turistické nebo cyklistické trase**
– vybrané přírodní, kulturně-historické a sportovní – zábavní cíle (viz

- Tabulka 16: Vybrané cíle rekreačního potenciálu), které jsou dobře dostupné a zároveň se nachází v území s rekreační přidanou hodnotou. Za území s přidanou rekreační hodnotou je považováno území Krajinné památkové zóny Bojiště bitvy u Slavkova a Přírodního parku Ždánický les.

Střední rekreační potenciál – 10 bodů

- **Turistické trasy a cyklotrasy v KPZ/PP** – turistické trasy a cyklotrasy představují potřebnou infrastrukturu pro turisty a cyklisty, pohybujícími se mezi významnými rekreačními cíli a samy se rovněž stávají rekreačním cílem, pokud se nachází v území s přidanou rekreační hodnotou.
- **Rekreační cíle mimo KPZ/PP dostupné po značené turistické nebo cyklistické trase** – vybrané přírodní, kulturně – historické a sportovně – zábavní cíle (viz Tabulku 20: Vybrané cíle rekreačního potenciálu), které jsou dobře dostupné, ale nenachází se v území s rekreační přidanou hodnotou.

Nízký rekreační potenciál – 5 bodů

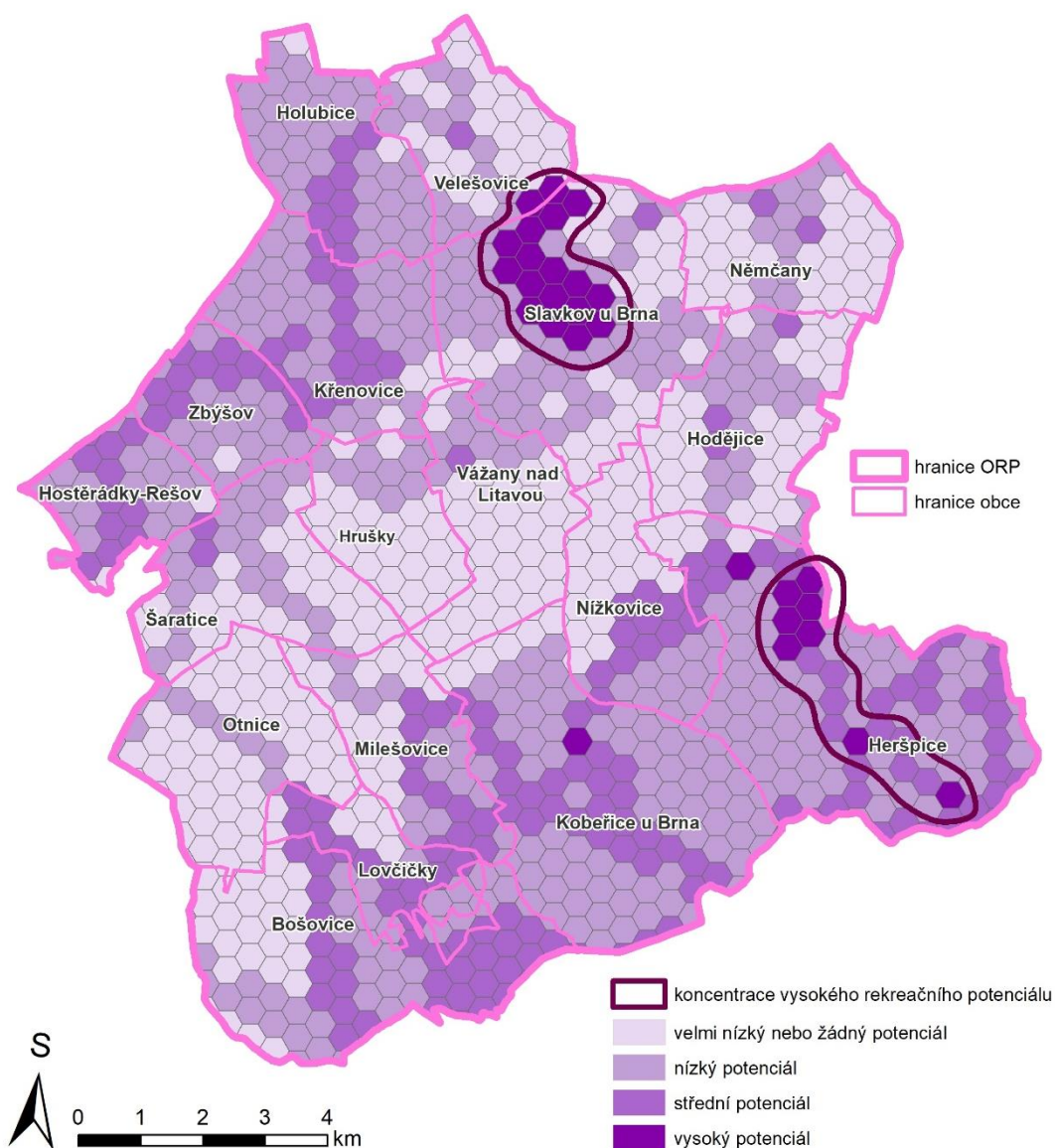
- **Území KPZ Bojiště bitvy u Slavkova** – území vymezené krajinné památkové zóny
- **PP Ždánický les** – lesní plochy mohou sloužit samy o sobě pro každodenní rekreaci.
- **Turistické trasy a cyklotrasy mimo KPZ/PP** cyklotrasy představují potřebnou infrastrukturu pro turisty a cyklisty, pohybujícími se mezi významnými rekreačními cíli a samy se rovněž stávají rekreačním cílem.

Velmi nízký až zanedbatelný rekreační potenciál – 0 bodů

- **Ostatní plochy** – plochy, které nemají průnik s žádným z výše uvedených jevů.

Tabulka 16: Vybrané cíle rekreačního potenciálu

Typ	Důvod vymezení	Konkrétní cíle
Přírodní rekreační	přírodně cenná území, kolem kterých vede turistická trasa a nachází se při nich rozcestník, turistický přístřešek, naučná stezka nebo vyhlídkové místo	<ul style="list-style-type: none"> - PR Rašovický zlom – Chobot - PP Mrazový klín - PP Jalový dvůr
Kulturně historické	kulturně historické prvky, které jsou dobře dostupné a nejsou využívány pro jiný účel	<ul style="list-style-type: none"> - Zámek Slavkov u Brna a zámecký park - MPZ Slavkov u Brna - Hrádiště Kepkov - Tvrziště Konůvky - Kostel Vzkříšení Páně ve Slavkově u Brna - Kostel sv. Mikuláše v Šaraticích - Kostel sv. Barbory ve Velešovicích - Kostel sv. Bartoloměje ve Vážanech nad Litavou - Kostel sv. Bartoloměje v Hodějicích - Kostel sv. Jiljí v Kobeřicích u Brna - Evangelický kostel v Heršpicích - Křížová cesta s kaplí sv. Urbana ve Slavkově u Brna - Kaple/kostel Panny Marie Bolestné na poutním místě Lutršték u obce Němčany - Synagoga ve Slavkově u Brna a Židovský hřbitov ve Slavkově u Brna
Sportovně zábavní	sportovní a zábavní areály pro letní rekreaci	<ul style="list-style-type: none"> - Vyhlídková věž Slavkov u Brna - Austerlitz Golf Resort - Sportovní areál Slavkov u Brna - PG startoviště Němčany - Papouščí ZOO Bošovice - Ekofarma Jalový dvůr - Jezdecký klub Němčany - Jezdecký klub Šaratice - Koupaliště Hodějice



Obrázek 10: Rekreační potenciál v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého rekreačního potenciálu byla identifikována v jihovýchodní části území SO ORP Slavkov u Brna, kde se nachází několik rekreačních cílů (např. Kepkov, Konůvky nebo Ekofarma Jalový dvůr), které jsou napojeny na cyklotrasu nebo turistickou stezku a nachází se v příjemném prostředí v přírodního parku Ždánický les. Další oblast koncentrace vysokého rekreačního potenciálu byla identifikována ve městě Slavkov u Brna a jeho blízkém okolí, kde se nachází zámek se zámeckým parkem a další objekty a místa (např. židovský hřbitov a synagoga), které stojí za navštívení. Tyto kulturně historické cíle jsou doplněny o další možnosti trávení volného času v podobě golfového hřiště, sportovního areálu s bazénem a výchozištěm turistických tras do okolí.

3.8 Potenciál dle míry využití

Míra využití krajiny pro tuto studii byla vymezena jako nutná potřeba energie pro fungování daného využití druhu povrchu. Množství potřebné energie je ovlivňováno intenzifikací, tj. zorňováním a zástavbou, a extenzifikací, tedy zalesňováním a zatravňováním. To se odráží v kategorii potenciálu, čím vyšší nutná potřeba energie pro fungování, tím vyšší potenciál míry využití.

Kategorizace hodnocení potenciálu:

Vysoký potenciál dle míry využití – 15 bodů

- **Zastavěné území** – buňky, jež byly na počátku analýzy vymezeny jako zastavěné území. V zastavěném území je spotřeba energie zdaleka nejvyšší.

Střední potenciál dle míry využití – 10

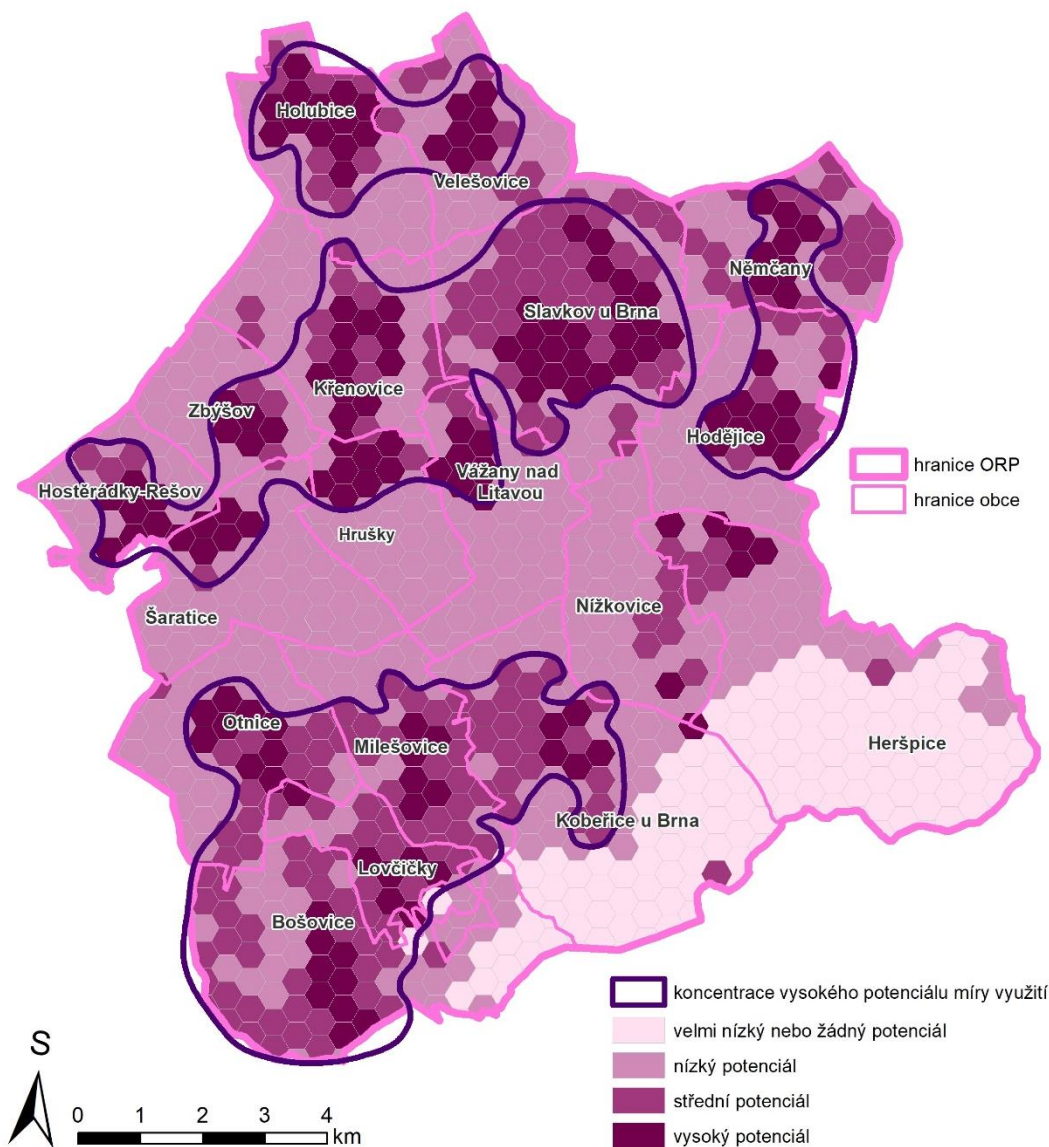
- **Orná půda** – jedná se o buňky, jež mají průnik s plochami orné půdy. Potřeba energie pro obhospodařování orné půdy je během roku konstantě na vysokém stupni.

Nízký potenciál dle míry využití – 5 bodů

- **Trvale travní porosty** – jedná se o buňky, jež mají průnik s plochami trvalých travních porostů. U trvalých travních porostů je nutné sečení několikrát ročně, případně na nich probíhá pastva.

Velmi nízký až zanedbatelný potenciál dle míry využití – 0 bodů

- **Ostatní plochy** – jedná se o buňky, jež mají průnik s plochami lesů. Energie při obhospodařování lesů je vynakládána spíše jednorázově.



Obrázek 11: Potenciál dle míry využití v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: IRI

Koncentrace vysokého potenciálu:

Koncentrace vysokého potenciálu dle míry využití byla identifikována ve čtyřech oddělených oblastech území SO ORP zejména na základě intenzity výskytu zastavěného území, které generuje nejvyšší potenciál. První oblastí koncentrace vysokého potenciálu míry využití je jihozápadní část území, ve které se nachází obce Otnice, Milešovice, Kobeřice u Brna, Lovčičky a Bošovice. Druhou velkou oblastí koncentrace potenciálu je tzv. Polítaví, tvořené obcemi okolo řeky Litavy (Slavkov u Brna, Vážany nad Litavou, Křenovice, Hrušky, Zbýšov, Hostěrádky-Rešov a Šaratice). Dvěma dalšími oblastmi koncentrace vysokého potenciálu dle míry využití jsou oblast na severu území tvořena obcemi Holubice a Velešovice a oblast na východě území tvořena obcemi Němčany a Hodějice.

3.9 Smíšený potenciál

Vytvoření smíšeného potenciálu z předchozích vymezených potenciálů není reálně možné, protože kombinace některých potenciálů je protichůdná a vysoký potenciál v jedné kategorii je v kontrastu s potřebami pro dosažení vysokého potenciálu v druhé kategorii, typickým příkladem může být například dichotomie mezi biotickým potenciálem a potenciálem míry využití území.

Výskyt všech potenciálů tedy negeneruje vysoký obecný potenciál území, ale naopak dochází ke střetu zjištěných potenciálů a tomuto území se musí věnovat zvýšená pozornost, aby využitím jednoho potenciálu nedošlo k potlačení jiného. V případě řešeného území SO ORP Slavkov u Brna se jedná především o střet sídelního a kulturního potenciálu, sídelního a vodohospodářského potenciálu, surovinového a rekreačního potenciálu, surovinového a produkčního potenciálu, produkčního a vodohospodářského potenciálu a biotického a rekreačního potenciálu. Střety ostatních potenciálů mezi sebou se nejeví jako problematické. Území s překryvy koncentrací jednotlivých vysokých potenciálů jsou zobrazena na obrázku níže. Území se střety problematických výše vyjmenovaných potenciálů jsou součástí Problémového výkresu.



Obrázek 12: Souhrnný výskyt koncentrace vysokých potenciálů v území SO ORP Slavkov u Brna
Zdroj: IRI

4 VYUŽÍVÁNÍ VOLNÉ KRAJINY ČLOVĚKEM A VYHODNOCENÍ JEHO POŽADAVKŮ A POTŘEB

4.1 Zemědělství

Důležitou roli v české a moravské krajině hraje zemědělství. Zemědělství se vyznačuje velkou závislostí na přírodních podmínkách (georeliéf, klima, půdy), zároveň zemědělství samotnou krajinu přetváří. Ráz zemědělské krajiny je dán především strukturou půdních celků, strukturou pěstovaných kultur, strukturou vlastnictví zemědělských pozemků.

V SO ORP Slavkov u Brna jsou pro zemědělství příznivé podmínky. Stanovení výnosnosti zemědělských půd vychází z integrace dlouhodobých informací o zemědělském území prostřednictvím bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

Soustava BPEJ představuje charakteristické kombinace základních, v dlouhodobém časovém horizontu stabilní vlastnosti určitých úseků zemědělského území, které jsou vzájemně odlišené a poskytují i rozdílné produkční a ekonomické efekty. BPEJ obsahují 5místný číselný kód, kde:

- První číslice vyjadřuje příslušnost ke klimatickému regionu danému sumou teplot nad 10 °C, průměrnou roční teplotou, průměrným ročním úhrnem srážek, pravděpodobností suchých vegetačních období, vláhovou jistotou
- Druhá a třetí číslice značí hlavní půdní jednotku, která je charakterizována genetickým půdním typem, zrnitostním složením, vláhovými podmínkami apod.
- Čtvrtá číslice je kódem pro svažitosť povrchu a expozici svahu ke světovým stranám
- Pátá číslice je kódem pro hloubku půdy a skeletovitost

Podle kódu BPEJ je zemědělský půdní fond (ZPF) řazen celkem do pěti tříd ochrany, jednotlivé charakteristiky BPEJ, společně s konkrétním zařazením dané BPEJ do třídy ochrany upravují vyhlášky č. 327/1998 Sb. a 48/2011 Sb., v platném znění.

- I. třída ochrany: bonitně nejcenější půdy, které je možno odejmout ze ZPF pouze výjimečně, a to převážně pro potřeby ÚSES nebo významnou liniovou infrastrukturu,
- II. třída ochrany: půdy s nadprůměrnou produkční schopností, v rámci územního plánování jen podmíněně odnímatelné ze ZPF pro stavební účely,
- III. třída ochrany: půdy vyznačující se průměrnou produkční schopností, které lze v rámci územního plánování využívat pro stavební účely či jiné nezemědělské využití,
- IV. třída ochrany: převážně podprůměrně produkční půdy s omezenou ochranou, využitelné pro nezemědělské účely,
- V. třída ochrany: půdy s velmi nízkou produkční schopností, pro zemědělské účely postradatelné, lze připustit jiné efektivnější využití území.

Přestože jsou v ORP výborné podmínky pro zemědělství a počet subjektů podnikajících v zemědělství klesá. V souvislosti s ukončením podnikání v zemědělství a zavíráním zemědělských podniků se v regionu nachází relativně velké množství zemědělských brownfields, které dále chátrají a jsou nevyužívány. Z velkých subjektů v území stále působí Rakovec Velešovice, a.s., LUKROM, spol. s r.o. (dříve ZEV Šaratice, a.s.), Rostěnice, a.s. a Agroklas Slavkov, a.s., doplnění o převládající drobné zemědělce.

4.1.1 Zemědělské využití území

Aktuální struktura území ORP Slavkov podle využití je popsána v níže uvedené tabulce. Zemědělská půda představuje téměř tři čtvrtiny výměry území SO ORP Slavkov u Brna, přesně 70,2 % z celkové rozlohy. Od roku 2011 klesla její výměra o 196 ha, nejčastěji ve prospěch zástavby. Největší zastoupení má využití zemědělské půdy jako orná půda (63,9 %). Její výměra klesla od roku 2011 o 295 ha. Na druhém místě jsou poněkud netypicky zahrady (3,4 %), jejichž výměra naopak za uvedené období o 13 ha stoupla. To je přínos pro drobnější mozaikovitě členění území, i když většinou v netradičních úpravách kolem nové zástavby. Trvalé travní porosty tvoří 1,8 %. I v jejich případě výměra stoupla od roku 2011 o 101 ha. O něco menší výměru mají ovocné sady (0,75 %), které byly v území dříve hojně zastoupeny, ale nyní dožívají a postupně se ruší nebo zde probíhá sukcese k přírodě blízkým postagrárním ladám. Jejich rozloha se zmenšila o 13,1 %. Nejnižší podíl ZPF tvoří vinice (0,27 %), jejichž rozloha se zmenšila o 10,7 ha. (ČSÚ, www.czso.cz)

K uvedeným informacím se jen musí doplnit, že ne veškerá zemědělská půda je dokonale evidována (pole v záhumencích, drobné sady a zahrada), výměra zemědělské půdy dle ČSÚ je tedy vyšší, než dle databáze LPIS (Land Parcel Identification System). Viz srovnání v tabulkách č. 22 a 23.

Tabulka 17: Struktura území SO ORP Slavkov u Brna

Způsob využití	Výměra (ha)	% výměry
Zemědělská půda	11 063,8	70,2
Lesní pozemek	2 758,8	17,5
Zastavěné území	342,7	2,2
Vodní plocha	172,6	1,1
Ostatní plocha	1 432,5	9,1
ORP Slavkov u Brna	15 770,4	100,0

Zdroj: ČSÚ, 2020

Tabulka 18: Katastrální výměry – druhy pozemků v SO ORP Slavkov u Brna (v ha)

Rok	Zem. půda	Orná půda	Vinice	Zahrada	Ovocný sad	Trv. trav. porost
2011	11 260,5	10 378,9	54,1	522,4	132,2	172,8
2012	11 250,0	10 367,9	54,1	522,9	132,0	173,2
2013	11 248,0	10 365,9	54,1	522,9	131,9	173,2
2014	11 245,6	10 363,8	54,0	522,7	131,9	173,2
2015	11 242,2	10 361,3	54,0	522,4	131,9	172,5
2016	11 188,0	10 264,4	50,3	527,1	118,6	227,6
2017	11 182,8	10 259,5	50,3	527,6	118,4	227,0
2018	11 121,4	10 180,9	50,7	529,3	118,3	242,2
2019	11 067,2	10 088,2	43,4	534,4	117,7	283,5
2020	11 063,8	10 081,9	43,4	535,6	119,1	283,9

Zdroj: ČSÚ, 2020

Tabulka 19: Zastoupení kultur v SO ORP Slavkov u Brna dle evidence LPIS

Kultura z evidence LPIS	Výměra (ha)	% výměry	Počet DPB*
trvalý travní porost	30,57	0,32	76
standardní orná půda	9154,58	97,15	767
travní porost (na orné půdě)	162,54	1,72	74
zalesněná půda	4,14	0,04	4
úhor	13,14	0,14	25
rychle rostoucí dřeviny	5,17	0,05	2
jiná trvalá kultura	23,62	0,25	15
ovocný sad	14,39	0,15	5
vinice	15,29	0,16	10
Celkový součet	9582,32	100	978

Pozn.: * DPB – díly půdních bloků

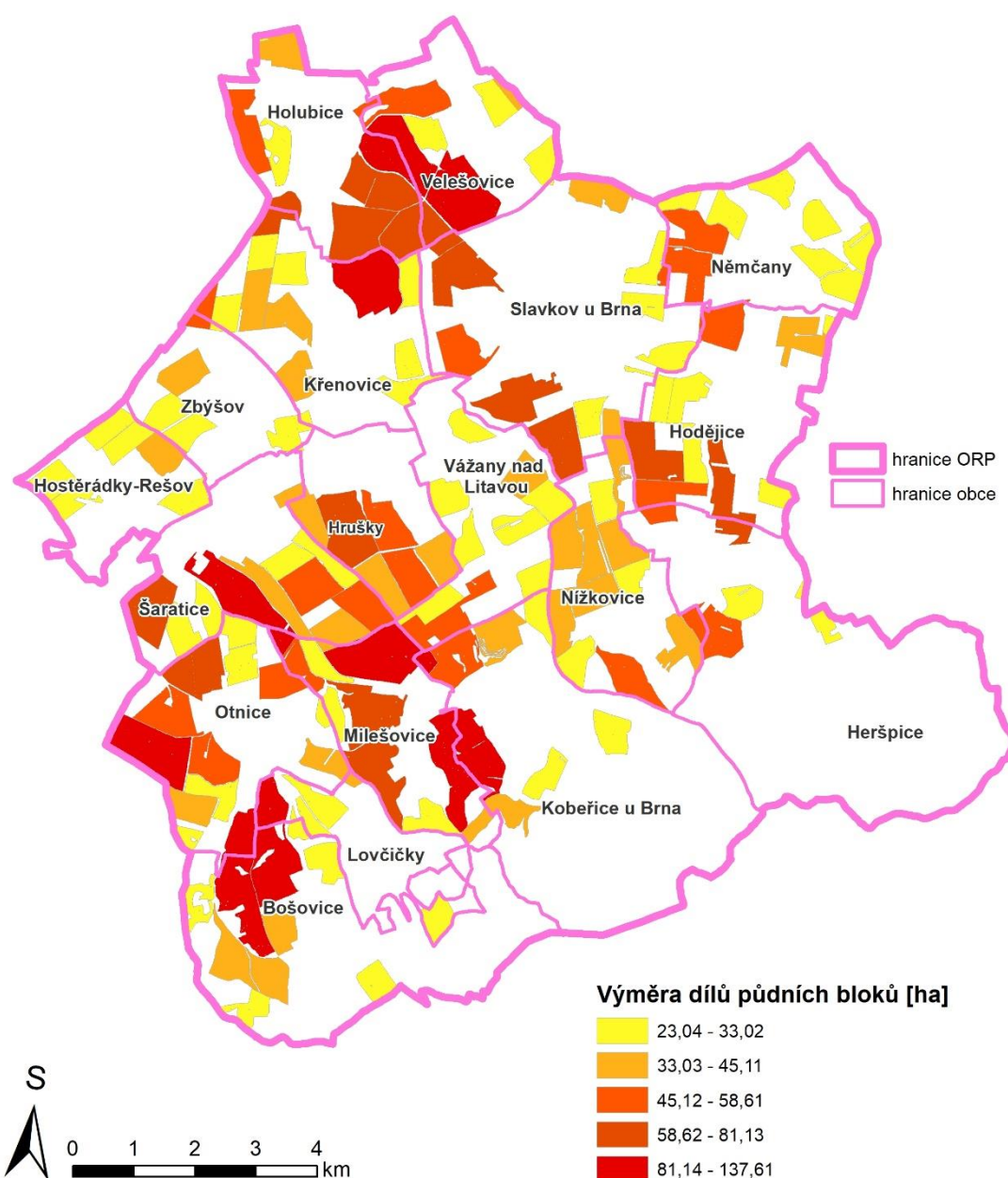
Zdroj: LPIS k 4. 2. 2022 (MZe ČR)

Vývoj od roku 2011 ukazuje, že v oblasti dochází k mírnému, ale soustavnému úbytku zemědělské půdy. Jedná se o pokles z 11 260 ha v roce 2011 na 11 063 ha v roce 2020. Dále je zřetelný úbytek orné půdy (rozdíl téměř 300 ha) a oproti tomu nárůst ploch s trvalými travními porosty (rozdíl 111 ha).

4.1.2 Analýza velikosti půdních bloků

Pro značnou část degradačních procesů (např. eroze půdy) je významným faktorem velikost půdního bloku, přičemž ty s větší velikostí jsou k těmto procesům náchylnější (i když je nutno poznamenat, že například pro erozi hraje významnou roli i sklonitost terénu a způsob orby). Pro samotné vyhodnocení půdních bloků tak byly s ohledem na potenciál rizika eroze půdy vybrány takové bloky, které náleží do prvního kvintilu všech dílů půdních bloků (DPB) a zasahují aspoň částí do SO ORP Slavkov u Brna. Vyhodnoceny byly jen takové DPB, jejichž kultura je standardní orná půda, která svým proměnlivým vegetačním krytem nepředstavuje tak stabilní podmínky pro snižování eroze jako například travní porosty.

Do prvního kvantilu tedy spadají všechny DPB, které dle aktuálních dat LPIS (únor 2022) mají velikost větší jak 23 ha, která byla určena jako mezní s ohledem na organizaci půdních bloků v SO ORP. To je totiž typické svými velkými bloky bez výraznější liniové vegetace či jiných protierozních opatření. I s ohledem na sklonitost některých DPB lze na Slavkovsku identifikovat poměrně významné riziko eroze půdy, jak vodní, tak větrnou erozí, což jsou v obou případech negativní jevy významně se podepisující na snižování úrodnosti polí, jejich kvality prostřednictvím ztráty svrchní vrstvy půdy či zvyšování rizika splachu půdy a bleskových povodní.



Obrázek 13: Bloky orné půdy > 23 ha v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: LPIS k 4. 2. 2022 (MZe ČR)

4.1.3 Zemědělské výrobní oblasti

Zemědělské výrobní oblasti (ZVO) jsou oblasti s obdobnou nadmořskou výškou, průměrnými ročními teplotami vzduchu, ročním úhrnem dešťových srážek a odpovídajícími půdními typy. Z hlediska agroekologických a ekonomických předpokladů území jsou v podmínkách ČR vymezeny čtyři výrobní oblasti a jedenáct podoblastí:

- výrobní oblast kukuřičná (s označením K), typ kukuřično – řepařsko – obilnářský, která se člení na podoblasti K1, K2 a K3
- výrobní oblast řepařská (s označením Ř), typ řepařsko – obilnářský, která se člení na podoblasti Ř1, Ř2, Ř3

- výrobní oblast bramborářská (s označením B), typ bramborářsko – obilnářský, která se člení na podoblasti B1, B2 a B3
- výrobní oblast horská (s označením H), typ pícninářský s rozhodujícím zaměřením na chov skotu, se člení na podoblasti H1 a H2.

Dominantní část SO ORP Slavkov u Brna spadá do jedné ze tří vymezených řepářských výrobních podoblastí, pouze území obce Šaratice a částečně jejího okolí spadá do kukuřičné výrobní oblasti.

4.1.4 Bonita půdy

Kvalita zemědělské půdy se měří její bonitou. Bonitované půdně – ekologické jednotky (BPEJ) jsou rozděleny do pěti tříd ochrany, z nichž půdy v I. a II. třídě ochrany jsou ty nejcennější. V SO ORP Slavkov u Brna se vzhledem ke geografické poloze vyskytují bonitně cenné půdy v širokém rozsahu. Půdy I. a II. třídy ochrany se nacházejí na více jak polovině rozlohy SO ORP.

Půdy I. třídy ochrany jsou nejvíce zastoupeny na katastrálním území obce Hodějvice (47 %), Křenovice (44 %) a Hrušky (40 %). V případě půd II. třídy ochrany je jejich zastoupení nejvyšší na katastrálním území obce Hostěrádky-Rešov (60 %) a Nížkovice (50 %).

Tabulka 20: Katastrální území s více než 20 % podílem půd 1. třídy ochrany

Název k. ú.	Půdy 1. třídy ochrany (% plochy k.ú.)
Hodějvice	46,64
Křenovice	44,24
Hrušky	40,21
Slavkov u Brna	38,97
Holubice	26,28
Zbýšov	25,69

Zdroj: Data ÚAP, 2021

Tabulka 21: Katastrální území s více než 10 % podílem půd 2. třídy ochrany

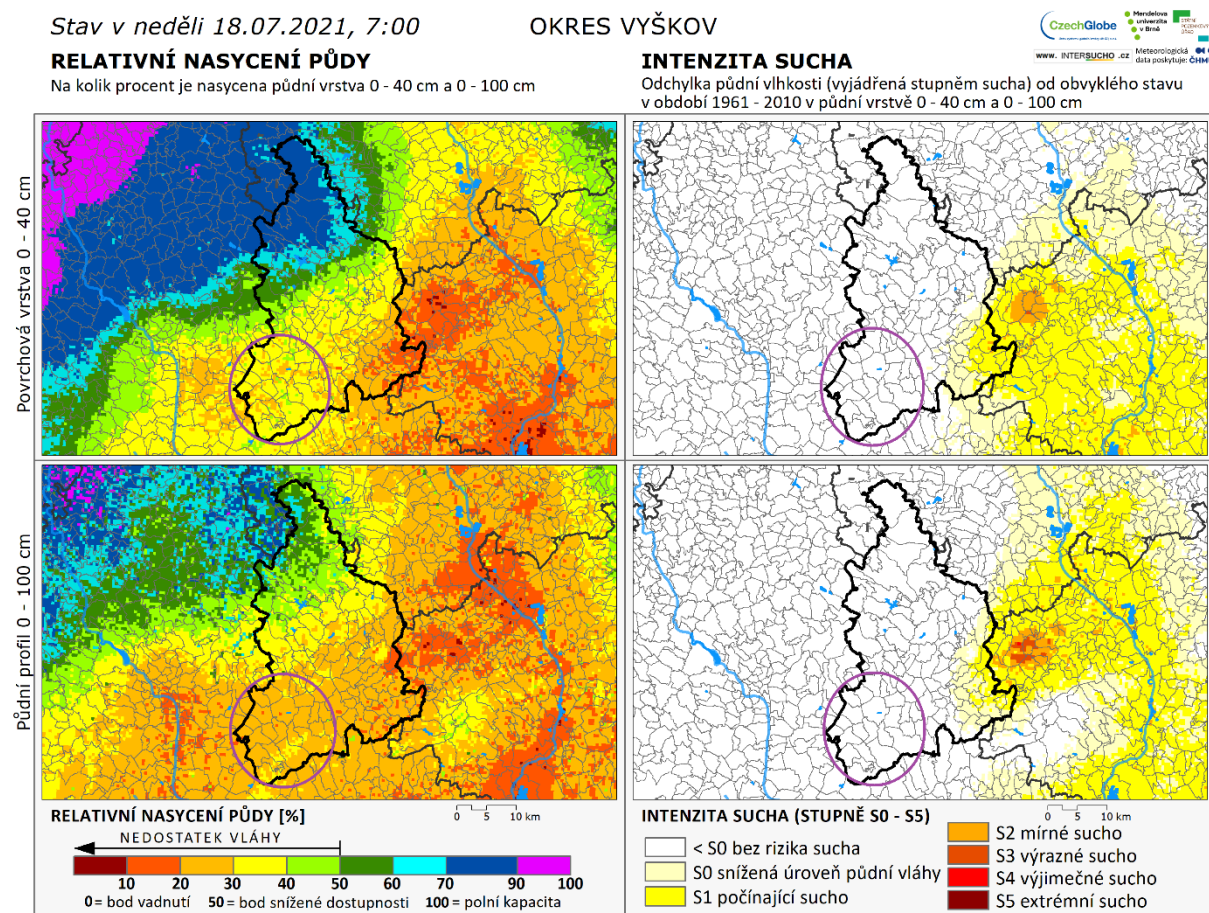
Název k. ú.	Půdy 2. třídy ochrany (% plochy k.ú.)
Hostěrádky-Rešov	59,53
Nížkovice	50,32
Vážany nad Litavou	44,59
Velešovice	44,05
Šaratice	43,56
Zbýšov	43,39
Holubice	36,68
Lovčičky	35,25
Otnice	35,17
Milešovice	32,05
Hodějvice	30,85
Hrušky	30,24
Slavkov u Brna	29,08
Bošovice	24,97

Zdroj: Data ÚAP, 2021

4.1.5 Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin

Obecně jsou definovány čtyři typy sucha – meteorologické, zemědělské, hydrologické a socioekonomické. Meteorologické sucho (záporná odchylka srážek od normálu) podmiňuje vznik ostatních typů sucha. Primární příčinou vzniku sucha v podmínkách ČR je deficit srážek, spolupůsobení ostatních meteorologických prvků (vyšší teplota vzduchu, intenzivnější proudění vzduchu nebo nízká relativní vlhkost mohou přispívat k prohloubení sucha).

Podle aktuálních informací zveřejněných na serveru www.intersucho.cz (2022) patří SO ORP Slavkov u Brna k lokalitám, kde nejsou sledovány parametry pro vyhodnocení zemědělského sucha (viz Obrázek 16). Při zhodnocení dat za rok posledních 12 měsíců lze říci, že sucho pro tuto oblast v zemědělství problém nepředstavovalo, nicméně relativní nasycení půdy bylo v červenci roku 2021 v hodnotách nedostatku vláhy (viz Obrázek 15).



Obrázek 14: Relativní nasycení půdy a intenzita sucha v půdě pro SO ORP Slavkov u Brna k 18. 7. 2021

Zdroj: www.intersucho.cz

Stav v neděli 13.03.2022, 7:00

OKRES VYŠKOV

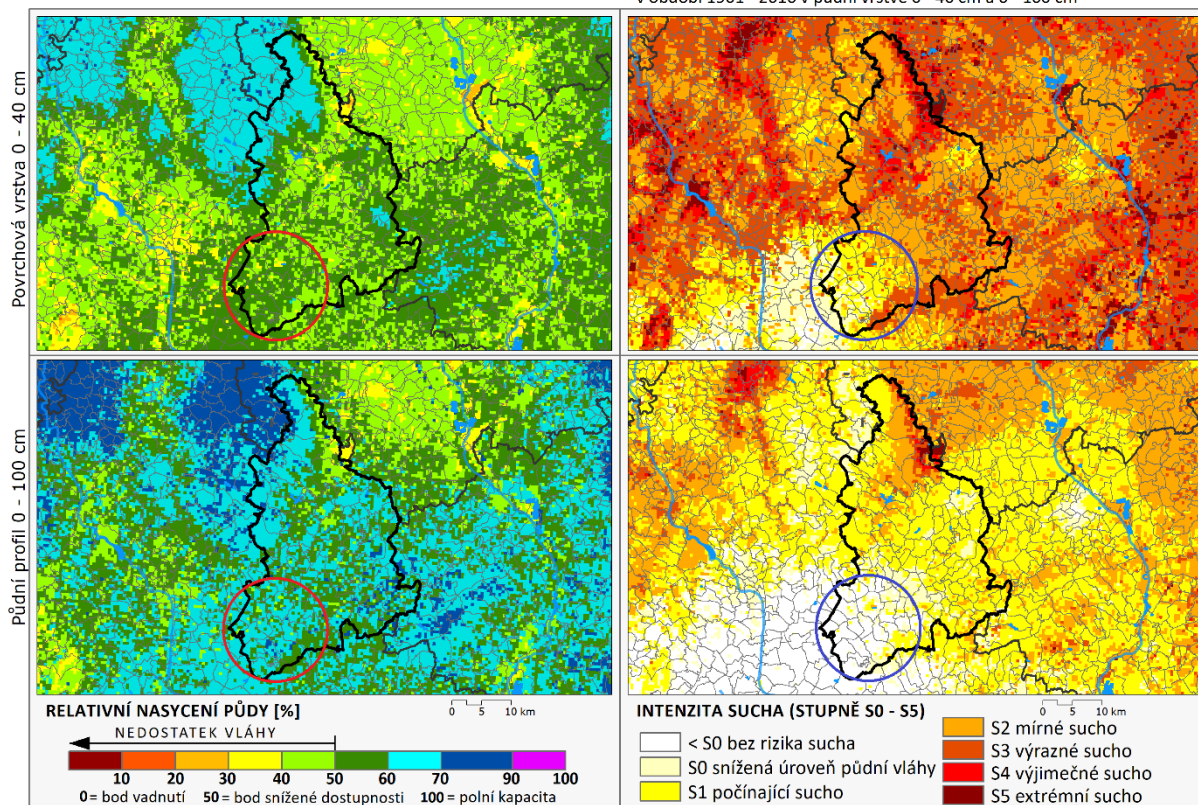


RELATIVNÍ NASYCENÍ PŮDY

Na kolik procent je nasycena půdní vrstva 0 - 40 cm a 0 - 100 cm

INTENZITA SUCHA

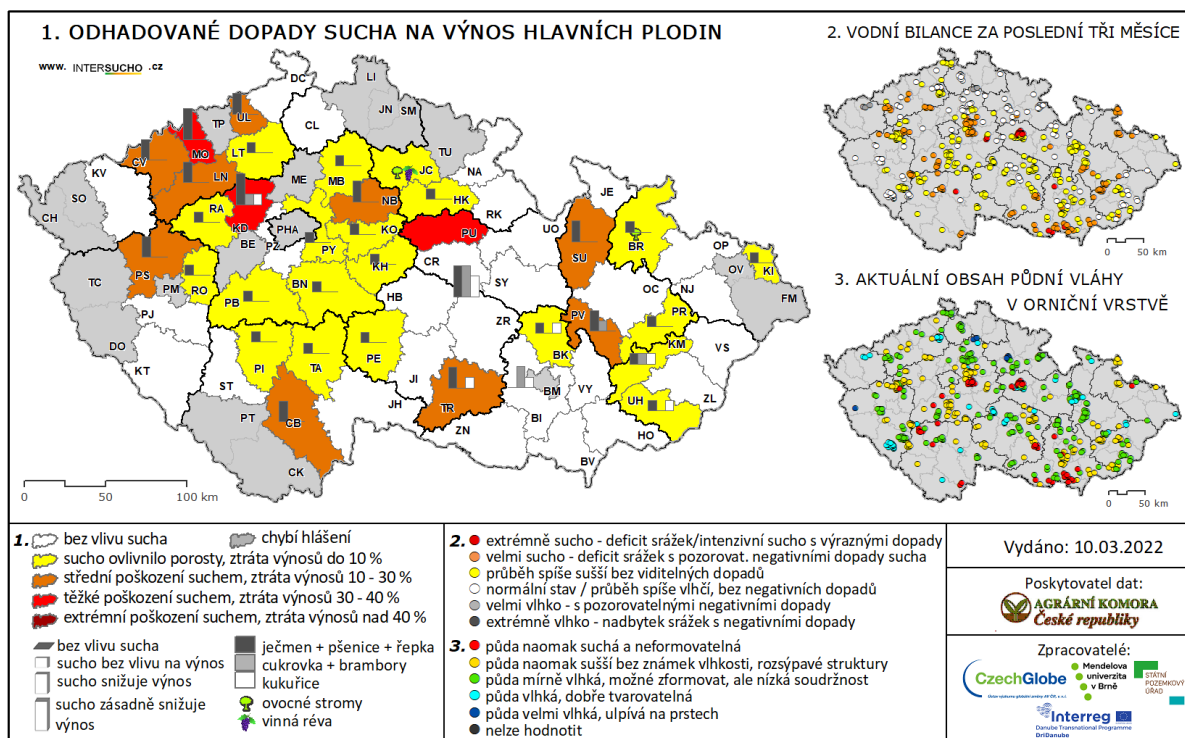
Odchylna půdní vlhkosti (vyjádřená stupněm sucha) od obvyklého stavu v období 1961 - 2010 v půdní vrstvě 0 - 40 cm a 0 - 100 cm



Obrázek 15: Relativní nasycení půdy a intenzita sucha v půdě pro SO ORP Slavkov u Brna k 13. 3. 2022

Zdroj: www.intersucho.cz

Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin jsou ke dni 10. 03. 2022 pro okres Vyškov bez vlivu sucha (viz Obrázek 17). V průběhu posledních 12 měsíců však bylo možné pro okres Vyškov sledovat snížení výnosu do 10 % pro plodiny ječmen, pšenici nebo řepku či ovocné stromy.

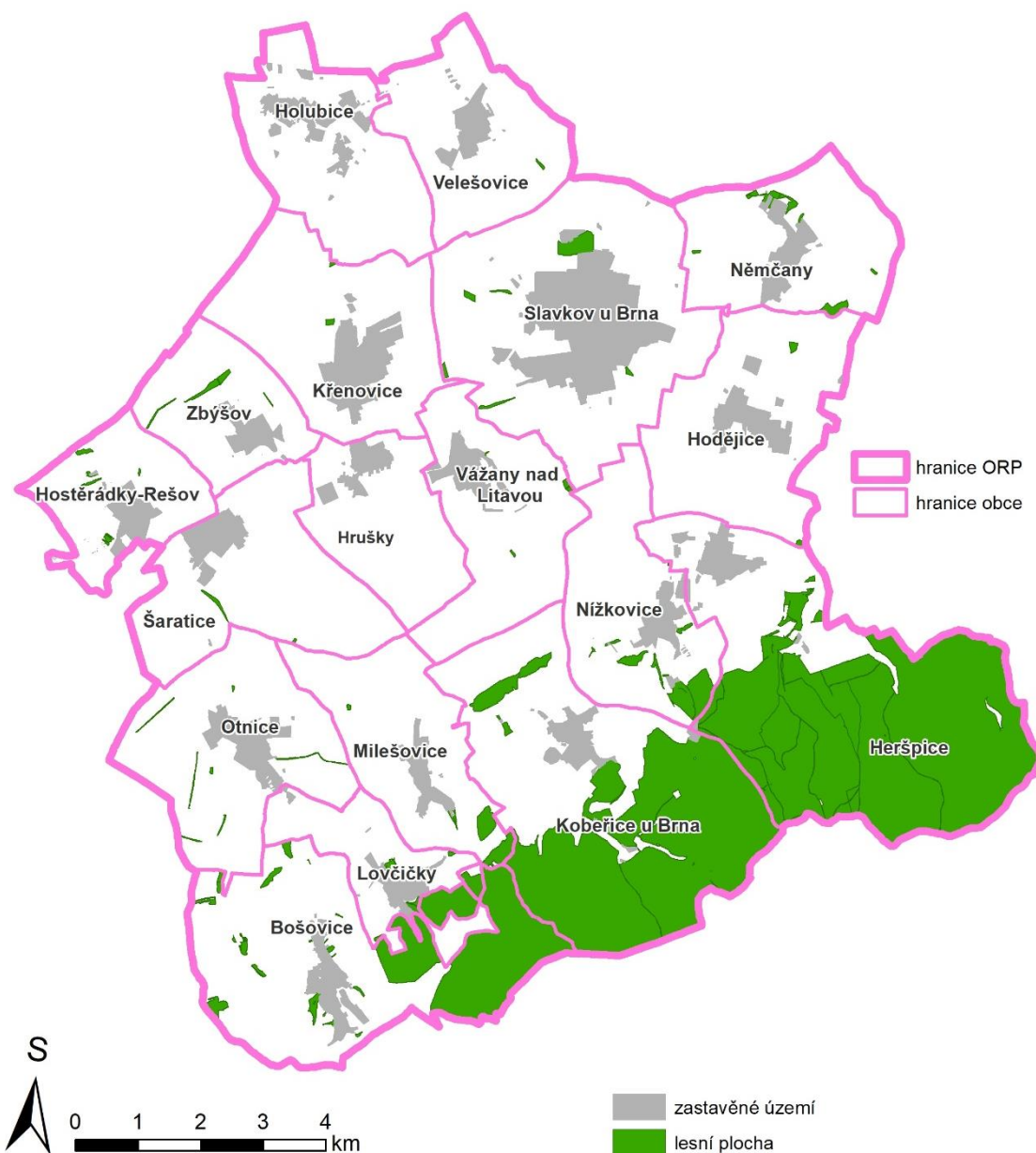


Obrázek 16: Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin k 10. 03. 2022

Zdroj: www.intersucho.cz

4.2 Lesnictví

Území SO ORP Slavkov u Brna je lesy pokryto poměrně v malém rozsahu, nejvyšší podíl lesů je identifikován na jihu území, kde se nachází Ždánický les, který má krajinný pokryv lesa. Ve zbývajícím území SO ORP jsou lesy poměrně omezenou enklávou mezi plochami zemědělské půdy a alespoň menší souvislé plochy lesa se nacházejí na území obcí Slavkov u Brna, Zbýšov či Němčany.



Obrázek 17: Plochy lesa v ORP Slavkov u Brna

Zdroj: Data ÚAP, 2016

Tabulka 22: Lesnatost obcí SO ORP Slavkov u Brna

Obec	Rozloha obce (ha)	Rozloha lesa(ha)	Lesnatost (%)
Bošovice	1 288	401	31,2
Heršpice	1 805	1 287	71,3
Hodějice	858	3	0,4
Holubice	739	0	0
Hostěrádky-Rešov	467	5	1,0
Hrušky	547	2	0,3
Kobeřice u Brna	1 674	908	54,2
Křenovice	885	2	0,2
Lovčičky	404	15	3,6

Obec	Rozloha obce (ha)	Rozloha lesa(ha)	Lesnatost (%)
Milešovice	671	36	5,4
Němčany	700	11	1,6
Nížkovice	703	44	6,3
Otnice	870	11	1,3
Slavkov u Brna	1 495	22	1,5
Šaratice	825	3	0,3
Vážany nad Litavou	702	2	0,3
Velešovice	659	1	0,1
Zbýšov	479	7	1,4
ORP Slavkov u Brna	15 770	2 759	17,5

Zdroj: ČSÚ

Nejméně lesnatými obcemi jsou Holubice (0 %), Velešovice (0,1 %), Křenovice (0,2 %), Vážany nad Litavou, Šaratice a Hrušky (všechny 0,3 %). Obce se nacházejí v intenzivně zemědělsky využívané krajině střední, západní a severozápadní části území. Lesy se v těchto místech vyskytují jen ve velmi drobných, zpravidla ruderálních, místy ale i přírodě blízkých porostech. Nejlesnatějšími obcemi jsou naopak obce Heršpice na jihovýchodě území (71,3 %), Kobeřice na jihu území (54,2 %) a v jihozápadním cípu Bošovice (31,2 %). Tyto tři obce zasahují větší částí svého k.ú. do lesního komplexu pokrývajícího pohoří Ždánický les. Zbylé obce území se svou lesnatostí nepřesahují 7 % své výměry.

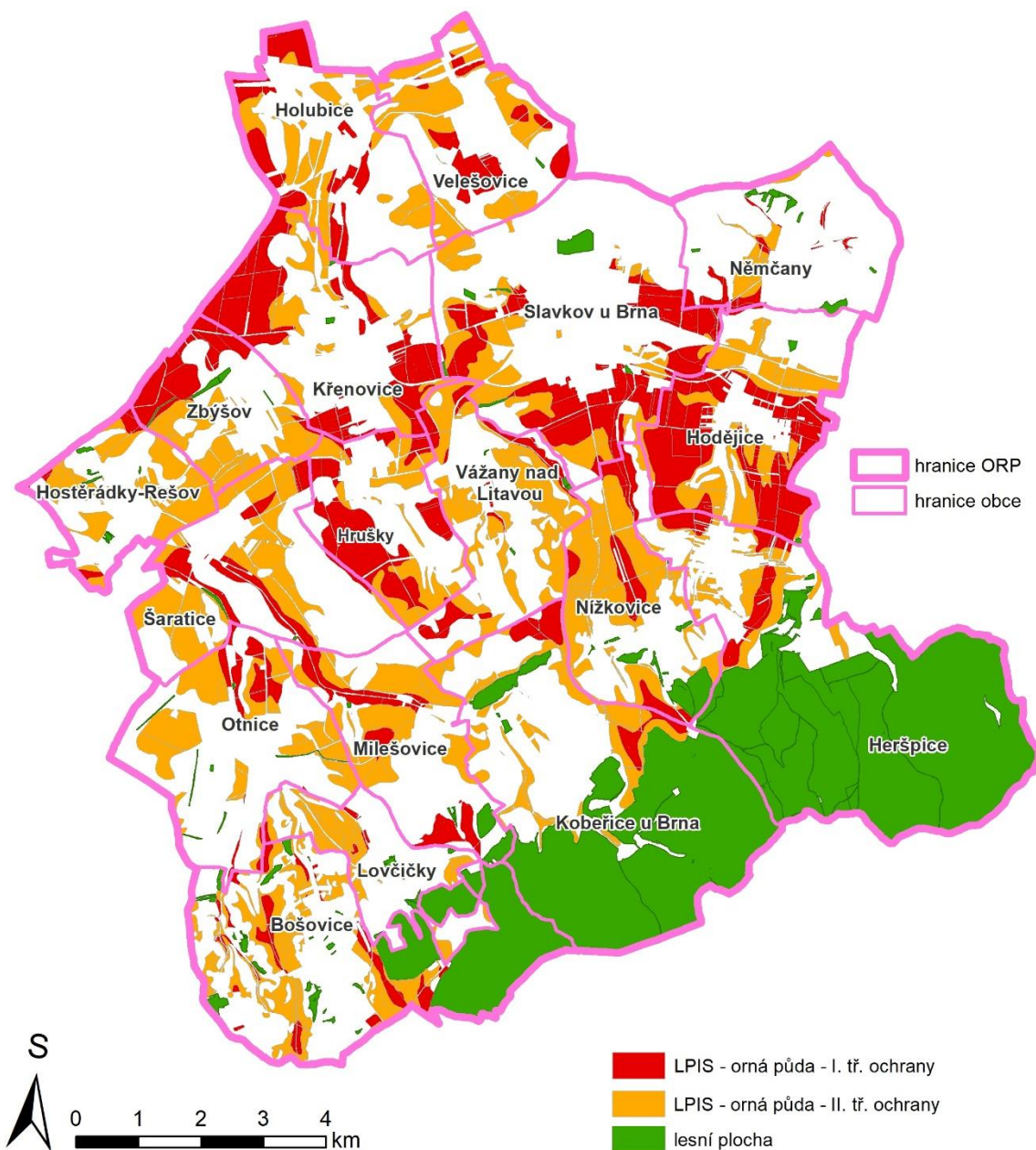
Tabulka 23: Vývoj lesnatosti v SO ORP Slavkov u Brna

Rok	SO ORP Slavkov u Brna										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lesní pozemky (ha)	2735,9	2735,7	2739,2	2739,2	2747,6	2750,7	2753,3	2753,3	2754,7	2759,5	2758,8
Plocha ORP (ha)	15769,1	15770,2	15769,8	15769,9	15769,9	15769,9	15770,4	15770,5	15770,5	15770,3	15770,3
Lesnatost (%)	17,3	17,3	17,4	17,4	17,4	17,4	17,5	17,5	17,5	17,5	17,5

Zdroj: ČSÚ

Lesnatost v České republice se v současné době pohybuje okolo 33 %, lesnatost na území SO ORP Slavkov u Brna je 17,5 %, je tedy jen o málo vyšší než polovina republikového průměru. Většina výměry pozemků určených k plnění funkce lesa se nachází v souvislém lesním masivu tvořícím pokryv hlavního a bočních hřebenů pohoří Ždánický les.

Jak je patrné z obrázku níže (Lesní půda a zemědělská půda v třídě ochrany ZPF I. a II.) v okolí sídel, kde se nachází nezalesněné nebo nezastavěné plochy, se vyskytuje zemědělská půdy spadající do I. a II. třídy ochrany ZPF. V těchto místech by nemělo docházet k zalesnění na úkor této kvalitní zemědělské půdy. Z hlediska možnosti zalesnění, vzhledem k celkovému průměru lesnatosti v ORP a k tomu, že většina obcí svou lesnatostí nedosahuje ani 7 % lesa, není ani tak cílem zakládat další lesní plochy, spíše zvažovat zvýšení zeleně (které mohou mít charakter lesa) podél cest, vodních tok nebo jako biotechnická protierozní a ekostabilizační krajinná opatření.



Obrázek 18: Lesní půda a zemědělská půda v třídě ochrany ZPF I. a II.

Zdroj: Data ÚAP, 2016; LPIS

4.2.1.1 Přírodní podmínky

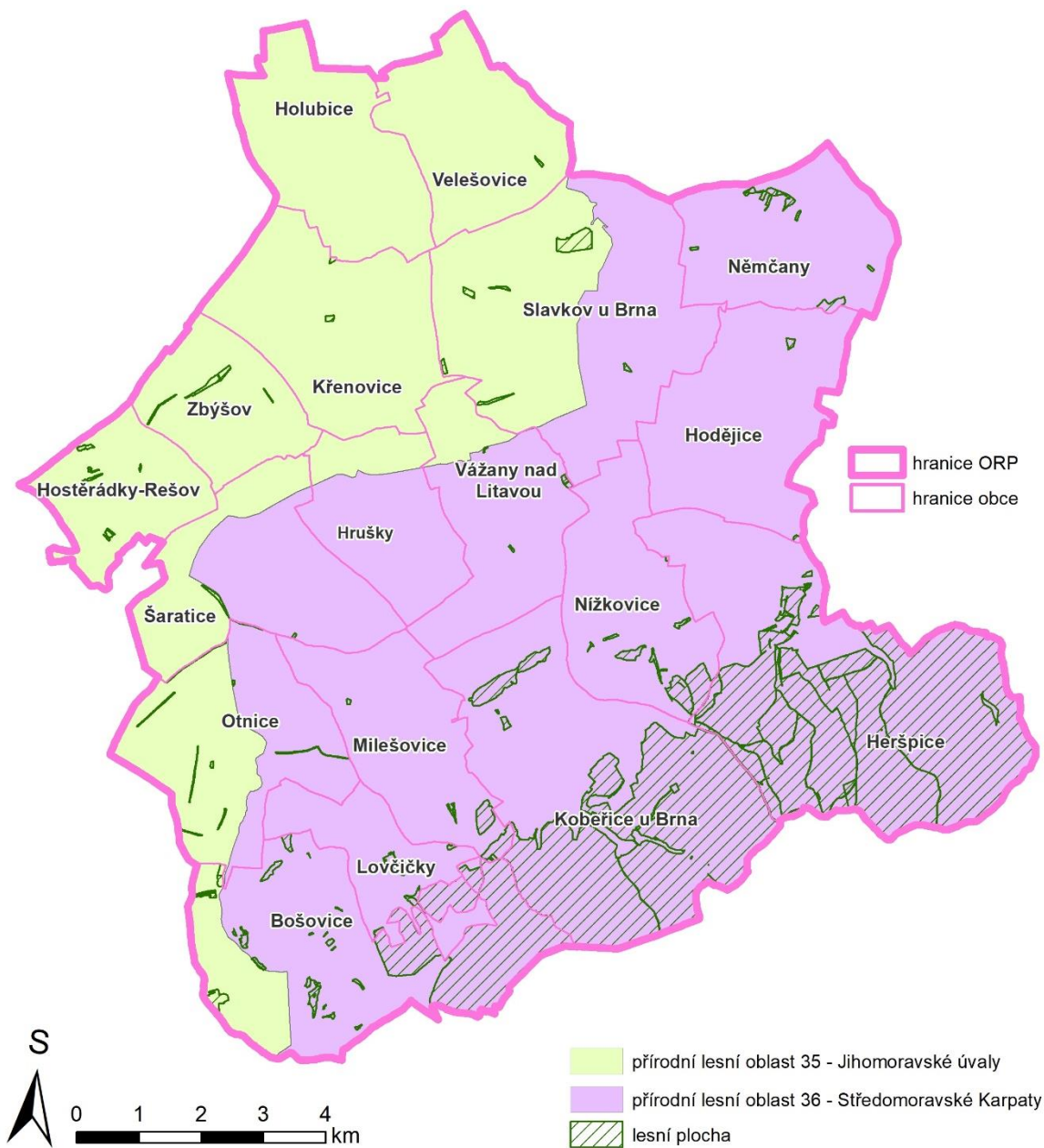
Dle geologických, klimatických, orografických a fytogeografických podmínek je území SO ORP Slavkov u Brna zařazeno do tří přírodních lesních oblastí (dále jen PLO):

- Přírodní lesní oblast 35 – Jihomoravské úvaly

Oblast je typická velkými lesními komplexy obklopenými zemědělskou krajinou se specifickým pěstováním lesních ochranných pásů, tzv. větrolamů. Oblast má vysoký podíl lesů s využitím pro intenzivní chov zvířete a značným problémem je v posledním desetiletí chřadnutí.

- Přírodní lesní oblast 36 – Středomoravské Karpaty

Oblast je typická velkými lesními komplexy ve vyvýšeném terénu (Ždánický les, Chřiby, Litenčická pahorkatina...) se zemědělskou krajinou v podhůří.



Obrázek 19: Rozdělení ORP Slavkov u Brna dle PLO

Zdroj: ÚAP SO ORP

V SO ORP SO ORP Slavkov u Brna zaujímají jednotlivé PLO tuto plochu:

Tabulka 24: Přírodní lesní oblasti v SO ORP Slavkov u Brna

PLO	PLO (ha)	PLO v ORP SO ORP Slavkov u Brna (%)	Lesní plochy (ha)	Lesní pozemky k celkové ploše PLO (%)
35	5 341,09	33,87	56,36	1,05
36	10 429,4	66,13	2721,61	26,09

Zdroj: ÚAP SO ORP

4.2.1.2 Lesní vegetační stupně

Výskyt nejčastějších lesních vegetačních stupňů (LVS):

V **PLO 35** se nejčastěji vyskytuje LVS dubový a ve vertikálně diferenciovanějších oblastech jej doplňuje stupeň bukodubový. Typickou vegetací jsou listnaté dřeviny s převahou dubů, které doplňují jasany a akáty. Na vybraných stanovištích jsou zastoupeny borovice, které jsou nejčastějším představitelem jehličnatých dřevit v PLO.

V **PLO 36** se nejčastěji vyskytuje LVS bukový a typickou vegetací představují dubové bučiny a bukové doubravy, které byly místy lidskou činností přetvořeny na dubové či bukové habřiny či pařeziny.

4.2.1.3 Antropicky podmíněné změny prostředí

V průběhu historie byla podoba lesních porostů antropicky podmíněna zejména potřebou dřevní hmoty a s tím spojeným drancováním lesů v období zejména předcházejícím průmyslové revoluci. Z hlediska druhové skladby nebylo v řešeném území tak významným jevem nahrazení původních přirozených dřevin smrkovými monokulturami kvůli vegetačním stupňům, ve kterých se řešené SO ORP nachází a s tím spojenými klimatickými podmínkami nevyhovujícími natolik smrčinám, o čemž svědčí poměrně malé tempo převodů původních porostů na smrčiny. Antropicky byly původní bučiny měněny zejména na habřiny či pařeziny s pestrou směsí druhů stromů.

I když historický vývoj podmínil podobu lesních porostů s SO ORP na dlouhé desítky let dopředu, je pro dnešní dobu spíše aktuální sledovat poškození lesa antropogenními činiteli a dopady působení člověka. Ty určují zejména zóny ohrožení lesa, které zejména v PLO nejsou přítomny v tak velkém rozsahu oproti jiným PLO v České republice a extrémních hodnot nedosahuje ani ukazatel defoliace koruny.

4.2.1.4 Funkce lesa

Funkce produkční

Hlavním nositelem této dosud převládající funkce lesa je kategorie hospodářský les (§ 9, zákona o lesích 289/1995 Sb.). Produkční funkcí lesa se rozumí využívání lesa k získávání materiálních, na trhu uplatnitelných, hodnot – především dřevní suroviny. Obecně lze mezi produkční funkce lesa zařadit jakoukoliv funkci, která se uplatňuje v tržním systému (např. myslivost a lov). Základem produkční funkce lesa je zachování trvalosti produkce, funkční stability a co nejvyšší hospodárnosti.

Funkce mimoprodukční:

Funkcemi mimoprodukčními jsou všechny funkce lesa mimo produkci statků, které poskytují veřejný užitek při přímém nebo nepřímém využívání ve společenské praxi. Význam mimoprodukční funkce lesa v posledních desetiletích stoupá a v některých místech je

mimoprodukční funkce stejně významná jako ta produkční. To je zapříčiněno vývojem civilizačních procesů, změn krajinného prostředí a životního stylu lidí. Obecně lze tuto funkci lesa rozdělit do několika kategorií dle podstaty funkce:

- Funkce ekologická – lze charakterizovat jako účinky na ovzduší, půdu a vodu v ekologickém smyslu, tedy jako ovlivňování bilance záření, režimu teploty vzduchu a proudění vzduchu v případě klimatické funkce. Dále v případě hydrické funkce lesy ovlivňují jakost vody při prostupu lesním porostem a zejména zpomalování odtoku vody. Funkce půdoochranná působí zejména jako prevence před různými druhy eroze a před svahovými pohyby.
- Funkce environmentální – les funguje jako zdravotní složka životního prostředí, jako složka ochrany krajiny a přírody a obecně působí pozitivně na zotavení a osvěžení nejen lidského organismu, ale i krajinného prostředí jako celku.
- Funkce hygienická – projevuje se zejména izolací zdrojů nečistot a útlumu jejich šíření, les tak působí protihlukově či protiemisně.
- Funkce léčebná – projevuje se pozitivním ovlivňováním somatické i psychické složky člověka, typickým projevem je využití v rámci komplexní lázeňské léčby.
- Funkce estetická – subjektivní povaha funkce, projevem je vnímání přírodních krás jako vlastností lesních ekosystémů.
- Funkce vodohospodářská – les spoluvytváří, posiluje a podporuje hydrické a půdoochranné účinky pro ochranu jakosti vody, ovlivnění vodního režimu a vodní bilance spolu s usměrněním odtokového režimu srážkových vod.
- Funkce krajinná – lesy podporují ochranu krajinného prostředí a zajišťují ekologickou stabilitu krajiny.
- Funkce ochranná – lesy působí na ochranu krajinného prostředí a jeho dílčích složek (zejména půdy a vlastního lesa).
- Funkce kulturní – les je považován za součást kulturní krajiny (působí krajínotvorně) a dále les funguje jako prostředek a nástroj pro výzkum, výuku či osvětu společnosti.

4.2.1.5 Kategorizace lesa dle zákona o lesích

Lesy ochranné

Do této kategorie lesů ochranných v PLO jsou zařazeny lesy, kde převládají SLT (soubor lesních typů) na mimořádně nepříznivých stanovištích nebo se k nim výjimečně mohou přiřazovat SLT exponovaných stanovišť na exponovaných svazích a sutích.

Lesy zvláštního určení

- v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a přírodních památkách,
- lázeňské,
- příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí
- sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce,
- se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajínotvornou,

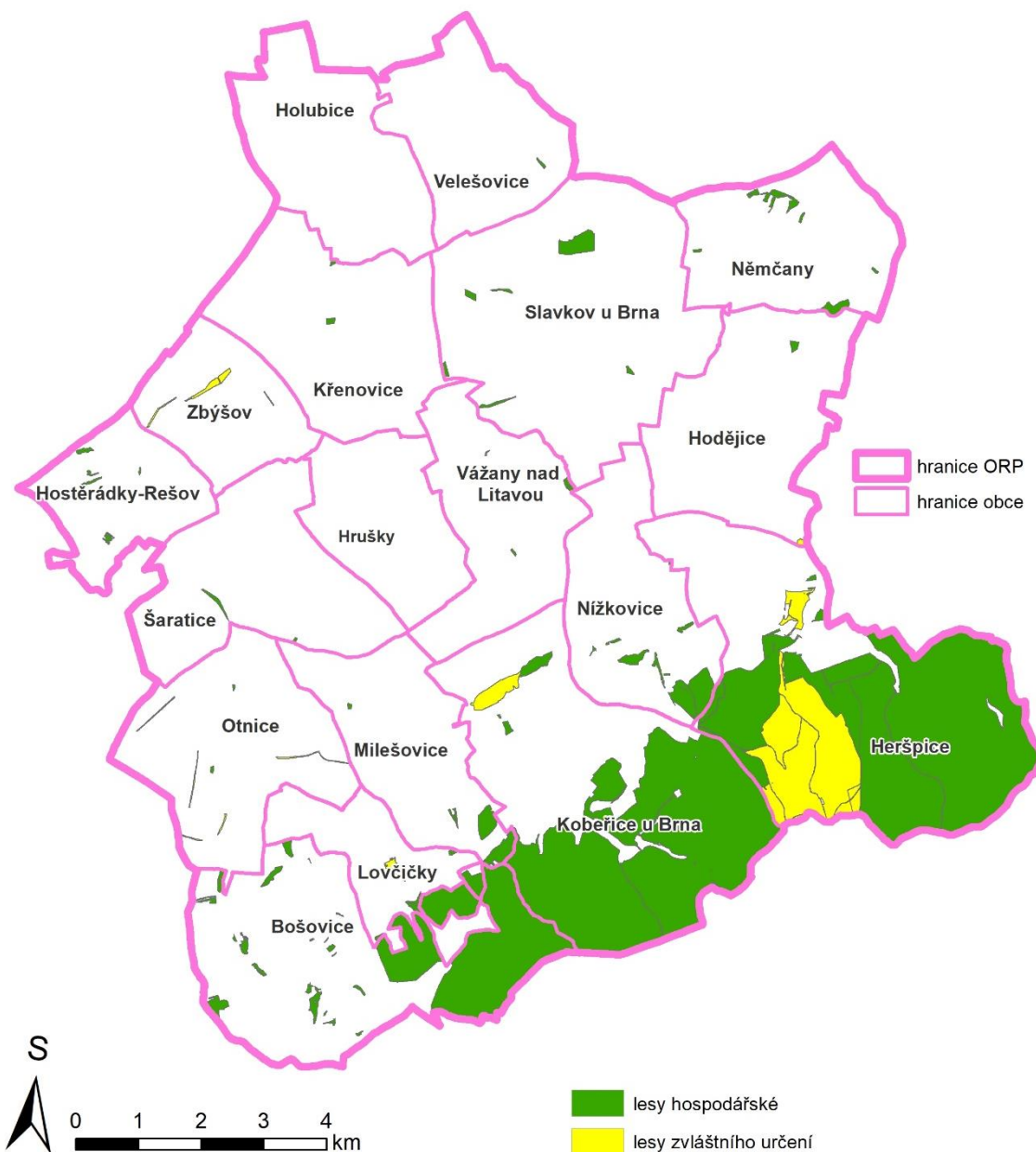
- potřebné pro zachování biologické různorodosti. Sem náleží lesy uznaných genových základen a území zařazená do schválených územních systémů ekologické stability (ÚSES – dle §5 vyhlášky 395/92 Sb.),
- v uznaných oborách a samostatných bažantnicích,
- v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření. Zde se jedná o vojensky využívaná území.

Velkou plochu zaujímají lesy patřící do kategorie lesů zvláštního určení, i když nejsou k dispozici podrobnější data, lze konstatovat, že jde především o lesy na území přírodního parku Ždánický les.

Lesy hospodářské

Hlavní funkcí lesů zařazených do této kategorie je produkce dřevní hmoty. Mimo to však tyto lesy současně plní i další mimoprodukční funkce (viz text výše a Obrázek 20: Kategorie lesa).

Jak lze interpretovat z Obrázek 20: Kategorie lesa v SO ORP Slavkov u Brna, v řešeném území jednoznačně převládají lesy s funkcí hospodářskou, které v oblasti Ždánického lesa doplňují jediné rozsáhlejší porosty lesa zvláštního určení, které jsou v kategorizaci lesa platné k roku 2019 označeny jako lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajínotvornou. Stejně zařazení mají i větší plochy lesa zvláštního určení v katastru Zbýšova a Koberic u Brna, jedinou výraznější výjimku představuje v SO ORP Slavkov u Brna plocha lesa zvláštního určení v severní části katastru Heršpic.



Obrázek 20: Kategorie lesa v SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: Data ÚAP, 2020

4.2.1.6 Oblastní plány rozvoje lesů (OPRL)

Jedním nejdůležitějších metodických podkladů lesnické politiky jsou Oblastní plány rozvoje lesa, které jsou důležité především při tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů a osnov, jsou zpracovávány pro jednotlivé přírodní lesní oblasti (PLO). Pro území SO ORP Slavkov u Brna jsou tak zpracovány dva plány: OPRL pro PLO 35 Jihomoravské úvaly a OPRL pro PLR 36 Středomoravské Karpaty.

Oblastní plán pro PLO 35 hodnotí ekologickou stabilitu v Jihomoravských úvalech jako relativně nadprůměrnou. Negativní vliv na ekologickou stabilitu lužních lesů má trvalý pokles hladiny podzemní vody se všemi negativními důsledky. Umělý režim povodňování i když je pouze částečnou náhražkou, je pro záchranu těchto společenstev nezbytný. Zásadní

význam pro obnovu ekologické stability krajiny a záchranu reprezentativních i unikátních společenstev má realizace ÚSES na kulturních stepích zemědělsky využívaných pozemků. Problematika větrolamů s celkovou plochou cca 1000 ha představuje výrazné specifikum lesní oblasti. Jejich pěstování, obnova a vůbec zachování je mnohde problémem. Téměř neřešitelné zatím zůstávají vlastnické vztahy.

Oblastní plán pro PLO 36 konstatuje, že základní cílová druhová skladba ve Středomořských Karpatech jako produkčně, biologicky i funkčně optimalizovaná porostní druhová skladba dřevin, která nebere ohled na současné porostní poměry v PLO, nýbrž je jakýmsi výhledem, který daleko převyšuje rámec jednoho obmýtí. Svojí podstatou se velmi blíží přírodním poměrům v oblasti. Nejpodstatnější změnou je změna poměru listnáčů a jehličnanů z nynějších 69,1 % a 30,9 % na cílových 83,5 % a 16,5 %. V druhovém složení lesních porostů PLO je vhodné podpořit, anebo obnovit, výskyt původních dřevin a keřů, zde zastoupených. Jedná se o břek, muk, třešeň, oskeruši, babyku, stromové vrby a lesní keře.

4.2.1.7 Specifika hospodaření v oblasti

V PLO 35 Jihomoravských úvalech je v současnosti na 82 % (s příslušnými statistickými chybami) plochy lesa les s jednoduchou strukturou, což je dáno pasečným způsobem hospodaření. Les podrostního typu se nachází na 17 % plochy lesa a lesy s bohatou strukturou se nacházejí na 1,4 % plochy lesa.

Zastoupení dvou a víceetážových porostů je v Jihomoravských úvalech minimální. Nízký podíl etážových porostů v Jihomoravských úvalech vychází ze specifického historického vývoje lesů v dané oblasti. Během 16. až 18. století docházelo k zavádění holosečných způsobů hospodaření a polaření. Hlavními hospodářskými dřevinami se stávají dub a borovice. Luhy byly vyklučovány a přeměňovány na pole, louky a pastviny. Ve 20. století došlo k rozsáhlým vodohospodářským úpravám, které vyloučily pravidelné záplavy a snížily hladinu spodní vody v nivách. S postupným přechodem na hospodářský způsob násečný, případně podrostní se dá v horizontu desítek let očekávat větší prostorová diferenciací porostů.

Z dřevin jsou v lesích oblasti nejvíce zastoupeny duby (31 %) s výraznou převahou dubu letního, dále borovice (21 %) a to především borovice lesní, jasany (14 %), trnovník akát (10 %) a topoly (téměř 5 %). Ostatní dřeviny mají zastoupení menší než 4 %. Vývoj dřevinné skladby vykazuje poměrně setrvalý stav poměru listnatých a jehličnatých dřevin, přibližně 77 %: 22 %. Rozloha holin za posledních 15 let zůstává na úrovni kolem 1 % z výměry lesů. V PLO 35 je v rámci ČR jeden z nejvyšších podílů listnatých dřevin.

V PLO 36 je specifikem zejména poměrně vysoké zastoupení dřevin přirozené skladby (zejména BK, DB, HB, LP). Díky tomu je velmi dobře hodnocena z hlediska adaptace na klimatické změny a rovněž z hlediska ekologické stability a biodiverzity lesů. Současné zastoupení smrku (cca 14 %) se bude díky probíhající gradaci kůrovců dále rychle snižovat, v oblasti rovněž dochází i k mírnému snižování podílu borovice a modřínu. Problémem oblasti tedy není ekologický pilíř, ale ekonomický pilíř. Z hlediska zachování genofondu a podpory celkové stability porostů se doporučuje maximální využití přirozené obnovy. Za účelem dostatečného zajištění reprodukčních funkcí lesů lze doporučit v dlouhodobém horizontu postupné vytvoření podmínek pro založení nových genových základů (Ždánický les) a nadále udržovat, případně zvyšovat rozsah uznaných zdrojů reprodukčního materiálu.

4.2.1.8 Klimatická změna v lesích

V rámci projektu „FRAMEADAPT Rámce a možnosti lesnických adaptačních opatření a strategií souvisejících se změnami klimatu“ byla zpracována analýza klimatických dat s následným výpočtem klimatických charakteristik a pro lesní vegetační stupně a následně pro hlavní dřeviny (smrk, buk a dub) s predikcí vývoje blízké budoucnosti (2021–2040 a 2041–2060).

Dle plošně nejvíce zastoupeného 1. a 2. lesního vegetačního stupně v PLO 35 a 36 jsou dány přírodní podmínky území s malou sumou ročních srážek a vysokou průměrnou roční teplotou. Jenom za sledované období let 1961–1990 a období 1991–2009 došlo ve všech lesních vegetačních stupních k nárůstu průměrné roční teploty vzduchu téměř o 1 °C. Porovnáním průměrných ročních úhrnů srážek za stejné období zjistíme, že ve všech lesních vegetačních stupních došlo k mírnému zvýšení srážek. Z dalších údajů je zřejmý nárůst dní s nižším denním úhrnem srážek pod 1 mm a nárůst počtu dní s maximální teplotou nad 30 °C.

Vzhledem k projevům klimatické změny v podobě častějších extrémů jak na straně přebytku, tak na straně nedostatku srážek, se do popředí dostává otázka budování nových malých retenčních nádrží či jejich soustav. Potenciál v oblasti jejich budování je vysoký.

4.3 Vodní hospodářství

Území SO ORP Slavkov u Brna spadá do úmoří Černého moře, z hlediska hydrologického pořadí do povodí Svratky po Jihlavu. Celé území dále v rámci povodí 3. řádu spadá do povodí 4-15-03 Svratka od Svitavy po Jihlavu

Nejvýznamnějším tokem v území je zejména řeka Litava (Cézava), kterou dle výčtu významných vodních toků doplňuje už jen Rakovec, jenž se vlévá do první jmenované vodoteče. Mimo významné vodní toky lze v území zmínit ještě například Milešovický či Otnický potok.

Tabulka 25: Významné vodní toky v SO ORP Slavkov u Brna dle vyhlášky č. 178/2012 Sb., v platném znění

Název vodního toku	Identifikátor vodního toku	Číslo hydrologického pořadí	Délka vodního toku v kategorii významný v km	Vymezení úseku vodního toku v kategorii významný
Litava (Cézava)	10100046	4-15-03-028	58,3	
Rakovec	10100117	4-15-03-069	22,9	Po hráz rybníka v Pístovicích

Zdroj: Vyhláška č. 178/2012 Sb.

Přijetím Rámcové směrnice o vodách v roce 2000 se ČR zavázala dosáhnout dobrého stavu povrchových a podzemních vod a zabránit zhoršování jejich stavu – dosáhnout dobrého ekologického a chemického stavu každého vodního útvaru, u umělých a silně ovlivněných vodních útvarů pak dobrého ekologického potenciálu. Pro vyhodnocení stavu vod byly na území ČR vymezeny nové jednotky – vodní útvary (zák. č. 254/2001 Sb.). V SO ORP Slavkov u Brna se nacházejí následující útvary povrchových vod:

Tabulka 26: Útvary povrchových vod v SO ORP Slavkov u Brna

ID vodního útvaru	Název vodního útvaru	Charakter vodního útvaru	Chemický stav
DYJ_0700	Litava (Cézava) od toku Litenčický potok po Rakovec	silně ovlivněny	nedosažení dobrého stavu
DYJ_0720	Rakovec od toku Vážanský potok po ústí do toku Litava (Cézava)	silně ovlivněny	dobrý stav
DYJ_0730	Litava (Cézava) od toku Rakovec po tok Říčka (Zlatý potok)	silně ovlivněny	nedosažení dobrého stavu

Zdroj: HEIS VÚV, 2022

Dle popisu jednotlivých útvarů povrchových vod v SO ORP Slavkov u Brna lze zjistit, že všechny mají silně ovlivněný charakter.

V rámci Územně analytických podkladů SO ORP Slavkov u Brna byla pro vodní režim zpracována analýza pozitiv a negativ:

POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ provedená protipovodňová opatření v úseku Slavkov – Hodějice 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nízká retenční schopnost zemědělské krajiny (= většiny řešeného území) ➤ narušení přirozeného vodního režimu v krajině ➤ převážná část území leží ve vymezené zranitelné oblasti ➤ malé zastoupení vodních ploch v krajině ➤ znečištění vodních toků v důsledku převážně ze zemědělské činnosti

Zdroj: ÚAP SO ORP, 2020

4.3.1 Ochrana a využití vod

4.3.1.1 Zdroje pitné vody a léčivé vody

Na území ORP Slavkov u Brna není vyhlášena chráněná oblast přirozené akumulace vod, ve kterých by byly zakázány činnosti narušující vodní režim jako odlesňování, odvodňování, povrchová těžba apod.

Všechny obce SO ORP Slavkov využívají jako zdroj pitné vody veřejný vodovod, případně kombinaci veřejného vodovodu a vlastní studny či vrtu. Ty se nacházejí v obcích Milešovice, Kobeřice, Holubice, Heršpice, Nížkovice, Slavkov u Brna, Hrušky a Němčany. Kolem vodních zdrojů jsou vymezena jejich ochranná pásma. V řešeném území se nachází hořký minerální pramen „Šaratica“ dosahující hodnot přírodních léčivých vod.

Odběry vod

V SO ORP se nerealizuje žádný odběr povrchových vod. Co se týče významných odběrů podzemních vod, odběry nemají na vodní bilanci povodí významný negativní vliv, využití je převážně vodárenské.

4.3.2 Ochrana před nepříznivými účinky vod

Na vodních tocích Litava, Rakovec a Slavkovský potok byla stanovena záplavová území. Aktivní zóna je součástí záplavového území, jež při povodni odvádí rozhodující část celkového průtoku, a tak bezprostředně ohrožuje život, zdraví a majetek lidí. V aktivní zóně

je vyloučena stavební činnost, kromě možnosti zde provádět vodní stavby a nezbytné stavby dopravní a technické infrastruktury. Aktivní zóna záplavového území byla stanovena na všech těchto tocích. Záplavové území je stanoveno v celé délce jejich toku v rámci řešeného území. V řešeném území je na toku Litava vymezen úsek toku s významným povodňovým rizikem Q_{100} , které ohrožuje zastavěné území obce Hodějice a Q_{20} , které ohrožuje zastavěné území obce Hrušky a Holubice

Tabulka 27: Stanovená záplavová území včetně aktivních zón záplavových území v SO ORP Slavkov u Brna

Tok	Staničení	Akt. zóna	Č. j.	Správce vodního toku
Litava	22,794 – 25,613 km	Ano	JMK 141979/2012	Povodí Moravy, s.p.
Slavkovský potok (Prostředníček)		Ano	ZP/26691-13/177-2014/Več SU/7198-17/1990-2018/Več	Povodí Moravy, s.p.
Rakovec	0 – 20,485 km	Ano	JMK 92147/2017	Povodí Moravy, s.p.

Opatření na tocích

Správce povodí neuvádí v rámci plánů dílčího povodí Dyje opatření ke snížení nepříznivých účinků povodní, mimo OsVPR v řešeném území SO ORP Slavkov u Brna

Navrhovaná opatření ke snížení povodňových rizik jsou součástí územního plánu obce Hodějice. Obec Hodějice má zpracovaný povodňový plán (Ecenviconsult, s.r.o. Brno, 07/2003).

Protipovodňová opatření:

Protipovodňová opatření navržená v územním plánu obce Hodějice jsou následující:

- ke všem stavbám v záplavových oblastech je nutné vyžádat si souhlas vodohospodářského orgánu;
- při plánování nové výstavby nesmí stavby bránit plynulému odtoku vod ze zaplaveného území a tím zhoršovat odtokové poměry v území, z toho plyne, že nesmí být stavby v území navrhovány do míst soustředěného odtoku vody a příčné stavby bránící odtoku velkých vod. Řešení ÚP tyto podmínky respektuje.

Obce Hrušky se dotýká zpracovaná studie proveditelnosti přírodě blízkých protipovodňových opatření „Litava II – přírodě blízká protipovodňová opatření a obnova přirozené hydrologie a retenční kapacity toku a nivy v úseku ř. km 16,000 až po ř. km 24,000 (AgPOL s.r.o., Olomouc a ŠINDLAR s.r.o., Hradec Králové v roce 2013 pro Povodí Moravy, s.p.). Obec má zpracovaný i povodňový plán (AQUATIS Brno) samostatně pro tok Litavy a pro tok Rakovec.

Navržená protipovodňová opatření:

- doplnění stávajícího hrázového systému
- na vhodných místech navržena úprava břehu spočívající v rozšíření koryta, odstranění hrází nebo tvorbě složeného profilu. Tato opatření vymezí nový koridor (meandrový pás) řeky Litavy.

Obec Holubice má vypracovaný povodňový plán, ve kterém jsou navržena opatření:

- vybudování dvou dešťových nádrží (suchých poldrů) v trati Vinohrádky a Pozořická severně od obce,
- zbudování další nádrže vedle již stávající nad částí Kruh
- systém otevřených záchytných příkopů. Všechna tato opatření by měla přispět ke zlepšení odtoku v oblasti mezi zastavěným územím a dálničním tělesem.

Obce, která jsou ohroženy povodňovým rizikem v SO ORP Slavkov mají zpracovaný projekt na zpracování a digitalizaci nových povodňových plánů a pořízení prvků včasného vyrozumění obyvatelstva

4.4 Těžba nerostů

Na území ORP zasahují výhradní ložiska ropy a zemního plynu z geologického podloží jihovýchodní Moravy. Převážně se jedná těžená ložiska z vrtu, bez výrazného územního dopadu na povrch.

Geologické podloží tvořené flyšovými horninami je determinujícím prvkem pro četnost výskytu a rozsah sesuvů. Na území ORP Slavkov se nachází několik lokalit aktivních i potenciálních sesuvů, které však výrazně nekolidují s využíváním území. Z hlediska možného ohrožení zastavěných území obcí je v katastru obce Zbýšov evidován plošný aktivní sesuv v návaznosti na zastavěné území, plošná potenciální sesuvná území zasahují do zastavěných území obcí Milešovice, Nížkovice a Slavkov u Brna. Dočasně uklidněná sesuvná území se nacházejí v zastavěné ploše obcí Bošovice a Lovčičky. V Bošovicích došlo také ke skalnímu řízení (evidováno v roce 2013) nad rodinným domem v severní části katastru.

Poddolovaná území nepředstavují omezující prvek v území.

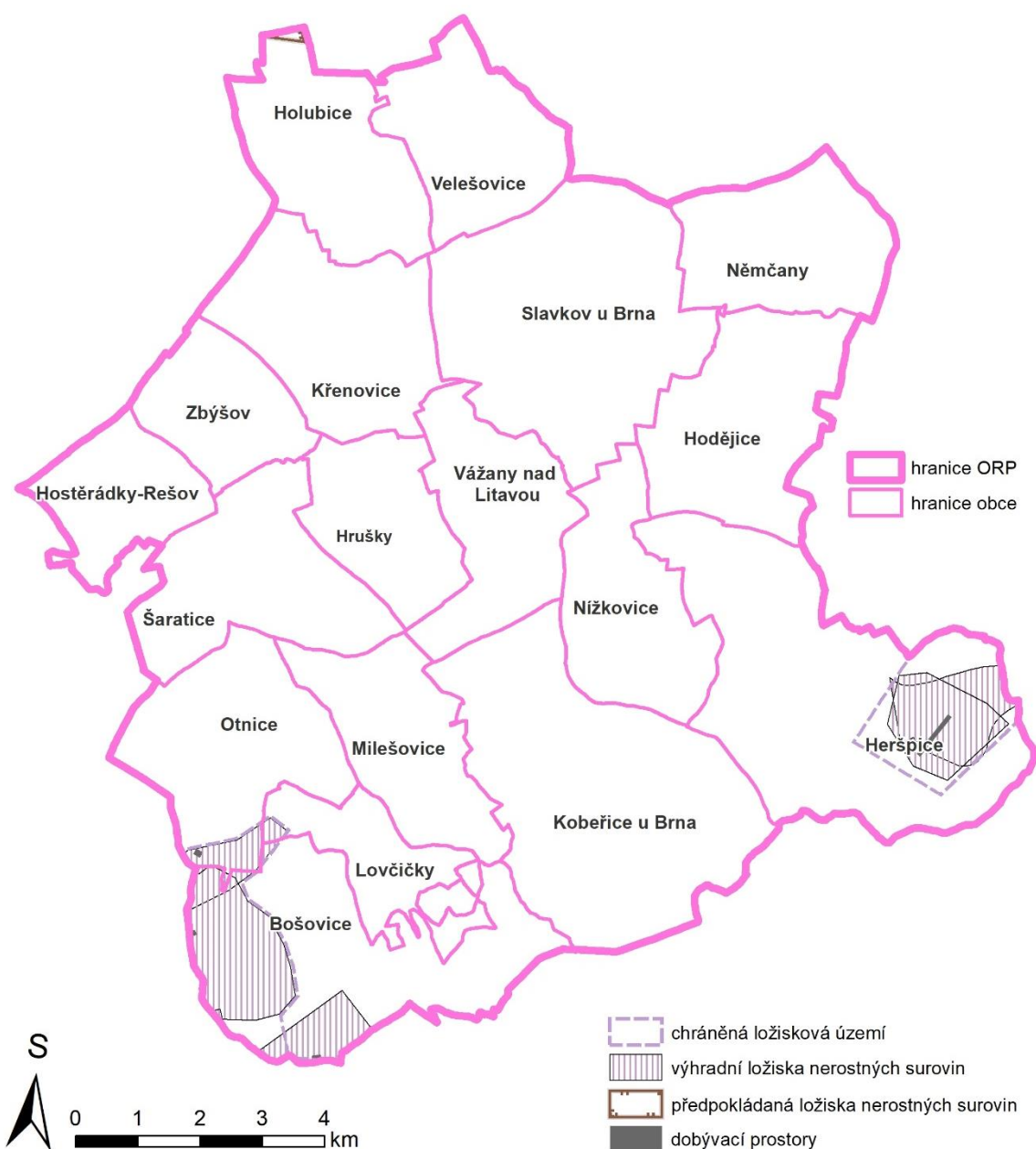
Tabulka 28: Ložiska nerostných surovin v SO ORP Slavkov u Brna

Název	Surovina	Jev	Těžba	Plocha (ha)
Ždánice-krystalinikum	Zemní plyn	B – výhradní ložisko	Současná z vrtu	211,49
Ždánice-krystalinikum 1	Ropa neparafinická	B – výhradní ložisko	Současná z vrtu	211,49
Ždánice-západ	Zemní plyn	B – výhradní ložisko	Současná z vrtu	206,92
Borkovany	Zemní plyn – Ropa	B – výhradní ložisko	Současná z vrtu	110,03
Bošovice	Zemní plyn	B – výhradní ložisko	Dosud netěženo	126,57
Bošovice-severovýchod	Ropa – Zemní plyn	B – výhradní ložisko	Současná z vrtu	397,65
Těšany	Zemní plyn	B – výhradní ložisko	Současná z vrtu	187,57

Zdroj: Data ÚAP, 2021

Jak vyplývá z tabulky výše, s výjimkou ložiska Bošovice je na všech ložiscích aspoň částečně přítomných v řešeném SO ORP prováděna těžba z vrtu, která nemá plošně

rozsáhlý dopad na povrch či krajinu. Mimo tato ložiska se nachází v území jedno ložisko nevyhrazeného nerostu předpokládané pro potenciální těžbu cihlářské suroviny. Dále je v SO ORP identifikováno několik ostatních prognózních zdrojů převážně pro jíly keramické nežáruvzdorné. Významná část SO ORP je taktéž zařazena do průzkumného území pro suroviny Zemní plyn – Ropa.



Obrázek 21: Těžba nerostných surovin a jejich ložiska v SO ORP Slavkov u Brna

4.4.1 Těžba nerostných surovin a životní prostředí

Těžba nerostných surovin představuje výrazný zásah do krajiny, jak během vlastní těžby, tak často i po jejím ukončení. Nejčastějšími negativními dopady těžby jsou nevratné narušení horninového prostředí a hydrogeologických poměrů, zničení či přetvoření původní krajiny, zabor zemědělsky využitelné půdy, zásahy do zeleně a územního systému ekologické stability. Dále vede k nárůstu (nákladní) automobilové dopravy, může způsobovat hluk a ovlivňovat kvalitu ovzduší (prašnost), apod.

Využití krajiny po těžbě nerostných surovin obecně přináší řadu příležitostí, po ukončení těžby je ale nutná rekultivace a stabilizace krajiny. Může dojít k vytvoření přírodně hodnotných prvků v krajině (pískovny, lomy, vodní plochy), které mají zejména v zemědělské krajině velký význam ekostabilizační i jako biotop pro výskyt řady druhů rostlin a živočichů. Zároveň je zde prostor pro rekreaci – plochy po těžbě štěrkopísků slouží dále jako vodní plochy ke koupání nebo rybolovu. Obecně platí, že řada starších ploch po těžbě sloužila v dřívějších dobách jako skládky komunálních odpadů. Těžba nerostných surovin ale není zásadním problémem řešeného území.

Vzhledem k typu a charakteru těžby na území ORP Slavkov nedochází k výraznému územnímu dopadu těžby na povrch.

4.5 Dopravní infrastruktura

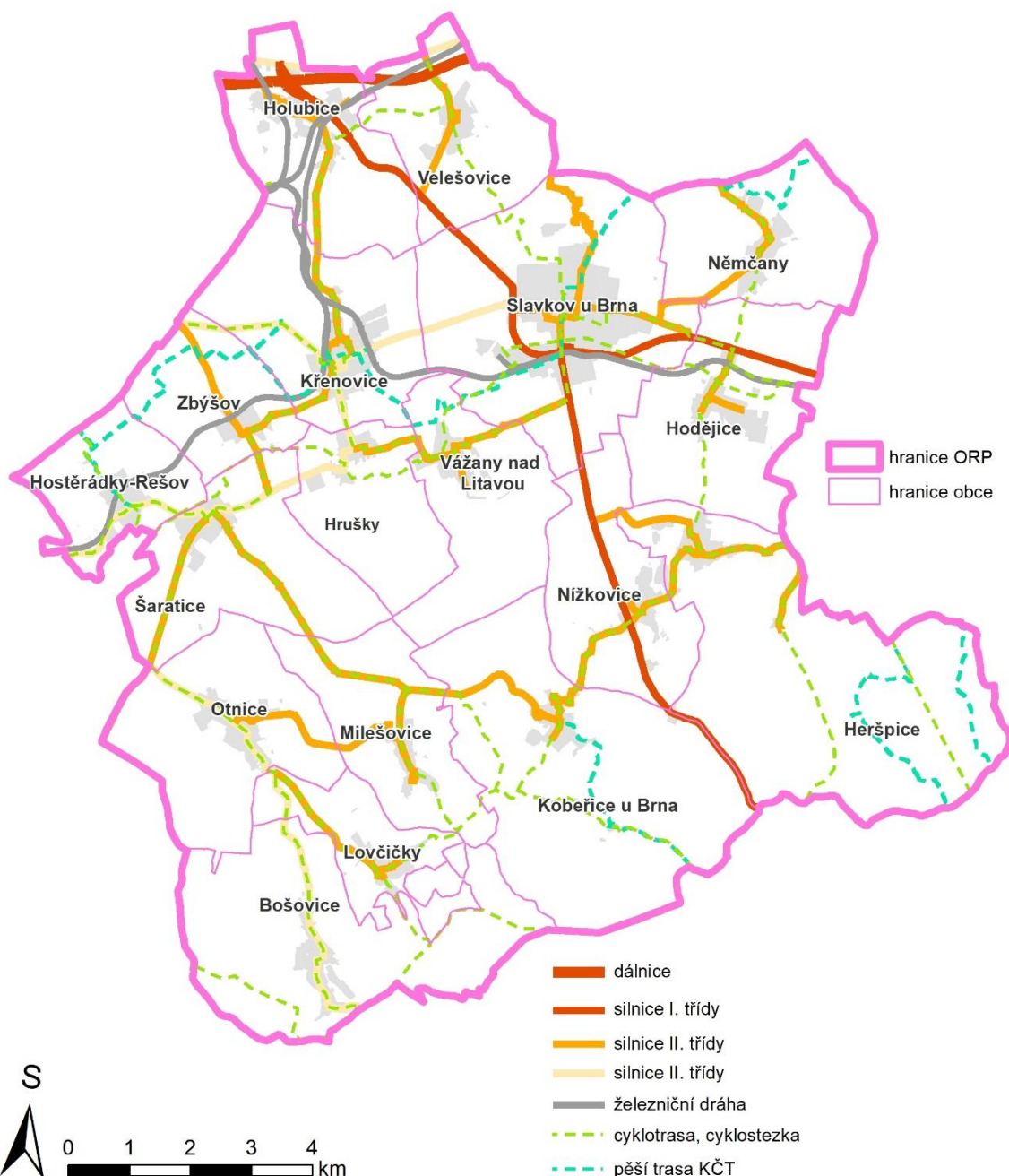
Dopravní infrastruktura patří mezi základní prvky veřejné infrastruktury v obcích a umožňuje pohyb osob, zboží a informací v území. Vzhledem k poloze SO ORP Slavkov u Brna a jeho silným dojížděkovým vazbám na metropolitní centrum Brno hraje doprava významnou roli pro zajištění pracovní dojížděky do krajského města a obecně pro zajištění toků ze zázemí do centra funkčního regionu. Dopravní infrastrukturu lze dělit na několik druhů dle způsobu a míry jejího využívání, avšak dva nejdůležitější módy dopravy v řešeném území jsou bezpochyby silniční a kolejová doprava.

4.5.1 Silniční doprava

Silniční doprava patří mezi tu nejvyužívanější, což potvrzují data z jednotlivých vydání Ročenek dopravy, kde pravidelně silniční doprava získává nejvyšší podíl mezi jednotlivými módy dopravy jak v hodnocení dle milionu pasažérů, tak dle osobokilometrů. Jelikož nejaktuálnější Ročenka dopravy je k dispozici za rok 2020, který byl výrazně ovlivněn pandemickými opatřeními, je lepší hovořit v dlouhodobějším trendu. Z toho vyplývá, že individuální automobilová doprava (IAD) představuje téměř polovinu přepravních výkonů veškeré dopravy z hlediska počtu přepravených osob a více jak polovinu ujetých osobokilometrů. Za IAD následují autobusová a železniční doprava, kdy autobusová měla obvykle převahu, avšak změnu přinesl pandemický rok. V porovnání s dominantní IAD formy hromadné dopravy dosahují necelých desetinových objemů.

Ještě výraznější dominance silniční dopravy je viditelná v přepravě nákladní, kdy silniční doprava zajišťuje více jak tři čtvrtiny přepravních objemů jak z hlediska přepravených tun nákladu, tak i tunokilometrů. Silniční doprava je tedy nejvýznamnějším způsobem dopravy, a to se odráží i na jejím zastoupení v řešení území, neboť délka silnic v území v porovnání s délkou železničních tratí hovoří jednoznačně pro silniční dopravu.

Zákon o pozemních komunikacích dělí pozemní komunikace na několik hierarchických tříd, v sestupném pořadí se jedná o dálnice, silnice (na základě svého určení a významu jsou rozdělovány na I., II. a III. třídu), místní (na základě svého určení a významu jsou rozdělovány na I., II., III. a IV. třídu) a účelové komunikace. Z hlediska vlastnického patří dálnice a silnice I. třídy státu (správcem je Ředitelství silnic a dálnic), silnice II. a III. třídy jsou ve vlastnictví krajů a vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se předmětná komunikace nachází. U účelových komunikací je vlastníkem právnická nebo fyzická osoba.



Obrázek 22: Přehled vybrané dopravní infrastruktury v SO ORP Slavkov u Brna
Zdroj: UAP SO ORP, 2021

V řešeném území SO ORP se nachází následující pozemní komunikace:

Dálnice

Správním územím SO ORP Slavkov u Brna prochází dálnice D1, která je dopravní páteří celé České republiky a ve sledovaném území se nachází jeden sjezd – konkrétně EXIT 210 Holubice. Ten umožňuje rychlé a pohodlné napojení SO ORP na dálniční síť a tím nadmístní spojení. Dálnice je současně nejvytíženější komunikací procházející řešeným územím, když jí dle Sčítání dopravy 2020 v závislosti na úseku projíždělo více jak 50 000 vozidel denně.

Silnice I. třídy

Správním obvodem SO ORP Slavkov u Brna prochází silnice I. třídy č. 50 a 54, které se spojují při jižním okraji Slavkova u Brna a slouží jako napojení jižní částí SO ORP na dálnici D1 a současně ve východním směru jako napojení na Zlínský kraj, potažmo Slovensko. Tyto silnice pak v intenzitě dopravy následují za dálničními úseky. V intenzitě dopravy jednoznačně dominuje úsek I/50 mezi kříženími s II/413 a s I/54, kde projede za den téměř 20 000 vozidel. Ostatní intenzivně využívané úseky mají intenzitu dopravy pod 10 000 vozidel za den. S ohledem na trasování silnic mimo centra zastavěného území jednotlivých obcí však lze konstatovat, že negativní dopady těchto komunikací nepůsobí blízce na obyvatele kvůli obchvatům. Avšak negativní vliv je možno identifikovat z hlediska dopadů na fragmentaci krajiny, více v kapitole věnující se této problematice.

Silnice II. a III. třídy

Další hierarchickou kategorií pozemních komunikací jsou silnice II. a III. třídy, které jsou dle zákona o pozemních komunikacích určeny pro dopravu mezi okresy, potažmo pro dopravu mezi obcemi či napojení obcí na ostatní pozemní komunikace. Tyto silnice jsou ve vlastnictví Jihomoravského kraje. V řešeném území se nachází následující silnice II. třídy: 416, 417, 418 a 430, které doplňují silnice III. třídy: 0476, 0501, 0502, 0504, 0505, 3836, 3837, 4161, 4163, 4164, 4165, 4166, 41711, 4179, 4186, 4189, 4191, 41910, 41911, 41915, 4194, 4195, 4196, 4197, 4198 a 4199.

Z hlediska intenzit dopravy je dle Sčítání dopravy 2020 nejvytíženějším úsek silnice III/0501, který centrem Slavkova u Brna propojuje silnici I/50, kde za den projede téměř 9000 vozidel a následuje úsek silnice II/430 a II/501 v úsecích okolo dálnice, kde je intenzita až k 7 000 vozidel za den.

V otázce dopadů na fragmentaci krajiny nemají silnice II. a III. třídy, i vzhledem k malému provozu na nich a své dvoupruhové podobě, výrazný vliv.

Místní a účelové komunikace

Místní a účelové komunikace mají pozitivní vliv na krajinu. Jejich přítomností nedochází k fragmentaci krajiny a zároveň navyšují prostupnost krajiny pro člověka. Síť těchto komunikací doplňuje v řešeném území hierarchicky vyšší komunikace a zlepšuje tak i dopravní propojení.

4.5.2 Železniční doprava

Dle jízdního řádu prochází územím SO ORP tratě č. 260 a č. 300, které jsou součástí železniční tratě Brno – Přerov (úsek Brno – Vyškov je veden jako součást tratě č. 260 a úsek

Blažovice – Přerov jako součást tratě č. 300), což je jednokolejná elektrifikovaná trať. Je nutno poznamenat, že stanice Holubice a Velešovice přestaly být uváděny v jízdním řádu využitelné pro cestující, proto lze konstatovat, že trať řešeným územím prochází, ale nemá významný vliv na jeho dopravní obslužnost. Výčet tratí v SO ORP Slavkov u Brna doplňuje trať označená číslem 340, která směřuje do Uherského Hradiště a opět se jedná o jednokolejnou trať.

Tím, jakým směrem tratě řešeným územím prochází, tedy podobným trasováním jako silnice a dálnice, nelze dostatečně přesně kvantifikovat její vliv na fragmentaci krajiny, avšak s ohledem na metodiku stanovení fragmentačních polygonů UAT lze hodnotit, že tratě nemají na své okolí a krajinu výrazný negativní vliv s výjimkou bariérového efektu a vlivu na prostupnost krajiny pro člověka a živočichy.

Nutno podotknout, že veškeré výstupy, návrhy a doporučení ÚSK v řešeném území nesmí ohrozit bezpečnost železničního provozu ani provozuschopnost všech drážních zařízení. Nesmí dojít ke ztížení údržby a rekonstrukce drážních staveb a zařízení včetně přístupu k nim, dále nesmí být narušena stabilita drážního tělesa dotčených železničních tratí, provozuschopnost všech drážních zařízení, volný průchod a manipulační prostor ani průjezdný profil.

4.5.3 Cyklistická doprava

Jízdní kolo může být nahlíženo z hlediska svého využívání dvěma odlišnými způsoby. Jednak může sloužit jako dopravní prostředek pro zajištění dopravního spojení na kratší vzdálenosti, a také může sloužit jako prostředek rekreace a volnočasové aktivity. V případě prvního způsobu využití lze s jízdním kolem počítat v případě relací se vzdáleností 3 až 15 kilometrů jedním směrem. Výraznou roli hrají terénní podmínky. Ty jsou ve většině řešeného území příhodné, jelikož se jedná o převážně rovinaté území s mírnými kopci, výjimku z tohoto trendu představuje jih SO ORP, kde stoupá pahorkatina Ždánického lesa.

Na celoevropské úrovni jsou v rámci Evropské unie vymezeny cyklotrasy sítě Eurovelo. Řešeným územím prochází trasa Eurovelo 4 – Trasa Střední Evropou, která prochází celým kontinentem a spojuje atlantické pobřeží s Kyjevem na Ukrajině. Řešeným územím prochází od Zbýšova přes Hrušky, Važany nad Litavou, Slavkov u Brna a Hodějice. V naprosté většině délky je v území vedena pouze jako cyklotrasa po stávajících komunikacích, nevede po samostatných cyklostezkách.

Dalšími významnějšími cyklotrasami procházejícími územím SO ORP Slavkov u Brna jsou tematická trasa Slavkovské bojiště a Vinařská stezka Brněnská. První jmenovaná cyklostezka se řešeného území pouze dotýká, když její dvě větve (Alexandra I. a Františka II.) vychází z rozcestí U Kříže ve Zbýšově. Vinařská stezka Brněnská je uvedena pouze v Koncepti cyklo dopravy Jihomoravského kraje 2016-2023, avšak v mapových vymezeních chybí. Opět se tak jedná o cyklotrasu, která nemá skutečný dopad na území.

Na místní a regionální úrovni lze výše jmenované trasy doplnit dalšími cyklotrasami, konkrétně se jedná o 21 cyklotras majících své číselné označení. Lze zmínit například místní trasu č. 5097 procházející v západo-východním směru celým řešeným územím a propojující mimo jiné Hodějice, Slavkov u Brna a Křenovice.

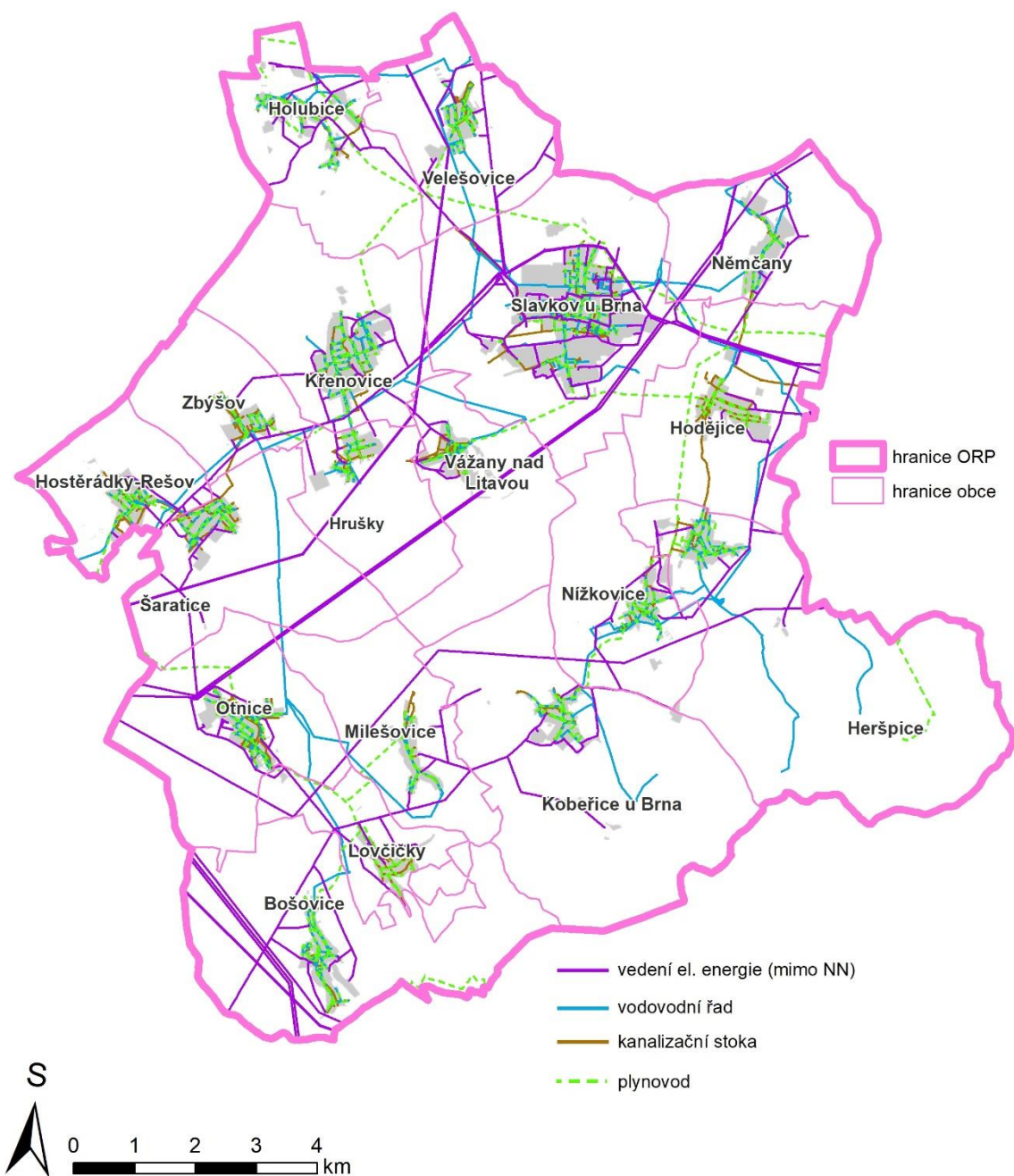
4.5.4 Letecká a vodní doprava

Letecká doprava není v SO ORP zastoupena, v řešeném území nejsou územně analytickými podklady SO ORP Slavkov u Brna evidována žádná letiště, stavby či zařízení pro leteckou dopravu nebo letové koridory. Zasahují do něj pouze ochranná pásma letiště Brno-Tuřany a ochranná pásma radaru Sokolnice.

Taktéž vodní doprava není v řešeném SO ORP nijak zastoupena i s ohledem na vodní toky, které nemají dostatečný potenciál pro zajištění dopravy.

4.6 Technická infrastruktura

V řešeném území SO ORP Slavkov u Brna se vyskytuje řada prvků technické infrastruktury a pro jejich základní přehled slouží mapa na obrázku níže, kde jsou graficky zobrazeny sítě elektrického vedení, plynovody, zásobování pitnou vodou a odkanalizování území. Blíže se jednotlivým konkrétním položkám technické infrastruktury věnují následující podkapitoly.



Obrázek 23: Přehled technické infrastruktury v řešeném území
Zdroj: Data ÚAP, 2021

4.6.1 Nadzemní elektrické vedení

V řešeném území prochází řada vedení el. energie zařazených do přenosové soustavy České republiky o obou napěťových hladinách – 220 i 400 kV. Jedná se o vedení z rozvodny Sokolnice (mimo řešené území) směr rozvodna Otrokovice (rovněž mimo řešené území), Prosenice a směr Slovensko. Tuto nejvyšší hierarchii vedení doplňují nadzemní vedení o napěťové hladině 110 kV, kde vedení z větší části kopírují směr vedení přenosové soustavy s jedním novým směrem od Slavkova u Brna na Bučovice. Na napěťové hladině 35 kV jsou v SO ORP evidována vedení jak nadzemní, která propojují jednotlivé obce mezi sebou, tak kabelová, ta jsou však zastoupena jen v zastavěném území Slavkova u Brna, Kobeřic u Brna

a v podobě krátkých úseků v několika dalších obcích. O finální distribuci se stará vedení nízkého napětí, které však není z důvodu množství položek v obrázku zobrazeno.

Z hlediska vlivu na krajinu logicky působí pouze nadzemní vedení el. energie, které vytváří zejména negativní dopady na estetiku krajiny existencí stožárů a samotného vedení (to je však mnohem méně viditelné, než stožáry). Vliv vedení na prostupnost krajiny je téměř minimální, vliv mohou mít maximálně patky stožárů na obhospodařování půdy v okolí.

4.6.2 Plynovody

Plynofikace patří mezi základní součást veřejné technické infrastruktury v obcích a nejinak je tomu v SO ORP Slavkov u Brna. Všechny obce v řešeném území mají plynofikováno své zastavěné území, ať už plynovodem nízkotlakým či středotlakým. Severní částí území prochází VTL plynovod, který je zařazen do sítě vnitrostátní přepravní a distribuční soustavy či plynovodů zásobujících zásobníky.

Z hlediska vlivu na krajinu nepůsobí vedení plynovodu výrazně negativním vlivem, protože s výjimkou období stavby, kdy je samotné těleso plynovodu ukládáno do země, nejsou dopady na okolí výrazné. Nad tělesem plynovodu se udržuje bezlesí, což může mít vliv na lesní porosty (těch je však v řešeném území z hlediska land-use minimum), avšak jinak plynovod neomezuje hospodaření na pozemcích nad ním a nijak významně negativně nepůsobí na krajinu.

4.6.3 Zásobování pitnou vodou

Zásobování pitnou vodou, potažmo vodovodní řad, patří mezi základní prvky technické infrastruktury a je jednou ze základních složek zajišťujících kvalitu života v obcích. Jak je vidět z následující tabulky, veřejným vodovodem disponují všechny obce v SO ORP Slavkov u Brna. Z údajů uvedených v Programu rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje lze zjistit, že tato úroveň zásobování veřejnými vodovody je velmi vysoká a všechny obce jsou napojeny na skupinové vodovody.

Tabulka 29: Zásobování pitnou vodou

Obec	Vodovod	Zásobeno veškeré obyvatelstvo obce	Napájení vodovodu
Bošovice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Heršpice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Hodějnice – Heršpice – Nížkovice – Kobeřice (SV Ho-He-Ní-Ko) se zdroji v podobě studní u obcí Kobeřice a Heršpice
Hodějnice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Hodějnice – Heršpice – Nížkovice – Kobeřice (SV Ho-He-Ní-Ko) se zdroji v podobě studní u obcí Kobeřice a Heršpice
Holubice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev slavkovská
Hostěrádky-Rešov	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Hrušky	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Kobeřice u Brna	Ano	Ano	Obec napojena na SV Hodějnice – Heršpice – Nížkovice – Kobeřice (SV Ho-He-Ní-Ko) se zdroji v podobě studní u obcí Kobeřice a Heršpice

Obec	Vodovod	Zásobeno veškeré obyvatelstvo obce	Napájení vodovodu
Křenovice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Lovčičky	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Milešovice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Němčany	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev rašovická
Nížkovice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Hodějice – Heršpice – Nížkovice – Kobeřice (SV Ho-He-Ní-Ko) se zdroji v podobě studní u obcí Kobeřice a Heršpice
Otnice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Slavkov u Brna	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev slavkovská
Šaratice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Vážany nad Litavou	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická
Velešovice	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev slavkovská
Zbýšov	Ano	Ano	Obec napojena na SV Vyškov – větev bošovická

Zdroj: Program rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje

Pozn.: SV = skupinový vodovod

4.6.4 Kanalizace a čištění odpadních vod

Další významnou veřejnou technickou infrastrukturou podmiňující kvalitu života obyvatel v obcích je kanalizace a čistírny odpadních vod. Konkrétní informace o stokové síti poskytuje tabulka níže, kde jsou obsaženy informace o tom, zda má obec vybudovanou kanalizaci. V tabulce je stručně tato kanalizace popsána (např. zda se jedná o kanalizaci dešťovou, splaškovou či jinou), a dále tabulka obsahuje informaci o vybudování ČOV.

Tabulka 30: Odkanalizování území

Obec	Kanalizace	Popis kanalizace	ČOV
Bošovice	Ano	V obci je vybudována gravitační splašková stoková síť zakončení ČOV lokalizovanou severně nad obcí	Ano
Heršpice	Ano	V obci je kombinovaná kanalizace, část tvoří původní dešťové stoky, pro něž bylo vydáno rozhodnutí o změně užívání na kanalizaci jednotnou a část kanalizace tvoří novější stoky DN 250-300. Odpadní vody jsou výtlačem odváděny na ČOV v Hodějicích	Ano (napojeno na Hodějice)
Hodějice	Ano	V obci je vybudována splašková kanalizace zakončená ČOV situovanou severozápadně od obce.	Ano
Holubice	Ano	V obci je vybudována splašková kanalizace zakončená ČOV situovanou jihovýchodně od obce.	Ano
Hostěrádky-Rešov	Ano	V obci je vybudována splašková kanalizace odkud jsou výtlačem splaškové vody odváděny na ČOV v šaraticích	Ano (napojeno na Šaratice)
Hrušky	Ano	V obci je vybudována jednotná kanalizační síť, částečně rekonstruovaná a splaškové vody jsou odváděny na ČOV severně od obce Hrušky.	Ano
Kobeřice u Brna	Ano	V obci je vybudována splašková stoková síť zakončená ČOV situovanou pod obcí.	Ano

Obec	Kanalizace	Popis kanalizace	ČOV
Křenovice	Ano	V obci funguje jednotná kanalizační síť, která je postupně rekonstruována a doplňována novými stokami. Splaškové vody jsou výtlakem odváděny do kanalizační sítě obce Hrušky a na tamní ČOV.	Ano (napojeno na Hrušky)
Lovčičky	Ano	V obci je vybudována splašková stoková síť zakončená ČOV situovanou pod obcí.	Ano
Milešovice	Ano	V obci je vybudována gravitační splašková stoková síť zakončená ČOV situovanou pod obcí.	Ano
Němčany	Ano	V obci je vybudována splašková kanalizace odvádějící splaškové vody do čerpací stanice na jihu obce, odkud jsou odváděny na ČOV Hodějice.	Ano (napojeno na Hodějice)
Nížkovice	Ano	Páteř kanalizačního systému tvoří částečně původní jednotná stoka, kterou doplňují novější stoky, přičemž až na pár výjimek funguje kanalizace jako splašková. Stokové vody jsou odváděny do kanalizační sítě Hodějice a do tamní ČOV.	Ano (napojeno na Hodějice)
Otnice	Ano	V obci je vybudován jednotný kanalizační systém, jehož základ tvoří původní dešťové stoky provozované dnes jako jednotné. Původní stoky částečně zrekonstruovány a doplněny novými stokami a technologickými objekty tak, aby bylo zajištěno odvádění splaškových vod na ČOV situovanou severovýchodně od obce.	Ano
Slavkov u Brna	Ano	Město má vybudovanou jednotnou stokovou síť zakončenou ČOV situovanou jihozápadně za hranicí intravilánu. Základem kanalizačního systému jsou průběžně budované a rekonstruované stoky ze 30. let a v nejnovějších lokalitách je kanalizace budována jako oddílná.	Ano
Šaratice	Ano	V obci je vybudována splašková podtlaková kanalizace, odkud jsou splaškové vody dopraveny na ČOV situovanou západně od obce.	Ano
Vážany nad Litavou	Ano	V obci je vybudována jednotná kanalizační síť zakončená ČOV situovanou na západě obce.	Ano
Velešovice	Ano	V obci je vybudována gravitační kanalizace kombinující jednotné a oddílné kanalizační systémy a stokové vody jsou odváděny na ČOV situovanou na pravém břehu rybníka Rakovec.	Ano
Zbýšov	Ano	V obci je vybudována splašková podtlaková kanalizace, z níž jsou splaškové vody odváděny na ČOV Šaratice.	Ano (napojeno na Šaratice)

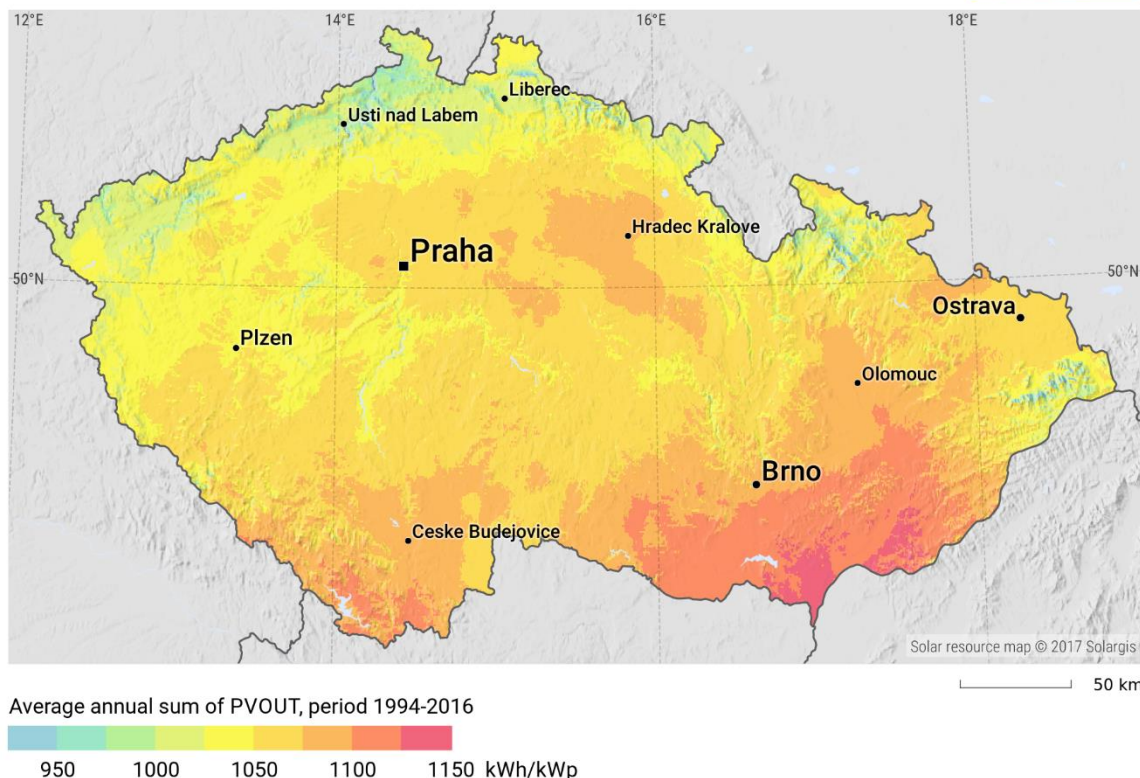
Zdroj: Program rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje

4.6.5 Solární elektrárny

Obnovitelné zdroje energie (OZE) patří mezi aktuální a podporované energetické zdroje, přičemž z mnoha různých typů OZE se lze s ohledem na podmínky řešeného území zaměřit právě solární energetiku. Z hlediska základních ukazatelů důležitých pro řádné fungování fotovoltaické elektrárny (FVE) vychází řešené území jako poměrně vhodné. Řešené území, spolu s větší částí Jihomoravského kraje, totiž např. v ukazateli DNI, tedy množství přímého normálního osvětlení, patří mezi ty s nejlepšími hodnotami a potenciálem pro výstavbu FVE.

PHOTOVOLTAIC POWER POTENTIAL CZECH REPUBLIC

SOLARGIS



Obrázek 24: Potenciál území ČR pro využití pro fotovoltaickou energii

Zdroj: <https://solargis.com/maps-and-gis-data/download/czech-republic>

I přes výše popsané poměrně výhodné podmínky, které řešené území nabízí pro fotovoltaické elektrárny, nenajdeme v něm příliš mnoho těchto zařízení. Jen několik FVE disponuje instalovaným výkonem alespoň 0,1 MW (viz tabulka níže) a pouze dvě FVE mají výkon větší než 1 MW. Důvody, pro které není řešené území natolik „zaslíbené“ fotovoltaickým elektrárnám, mohou být stejné jako ty, které jej vyhodnocují jako lokalitu s vysokým potenciálem pro solární energetiku. Je to právě příznivý osvit, teplé klima a nečlenitý reliéf, díky kterému se spolu s kvalitními půdami využívá velká část řešeného území pro zemědělskou produkci, a proto nejsou, jak v jiných SO ORP České republiky, příliš využívány zemědělské půdy pro umístování FVE.

Z hlediska vlivu na krajinu představují fotovoltaické elektrárny negativní prvek, který do ní vizuálně nezapadá a pokud jsou FVE umístěny na zemědělské půdě, je tento jejich efekt nejvýraznější, což však není příliš situace řešeného SO ORP.

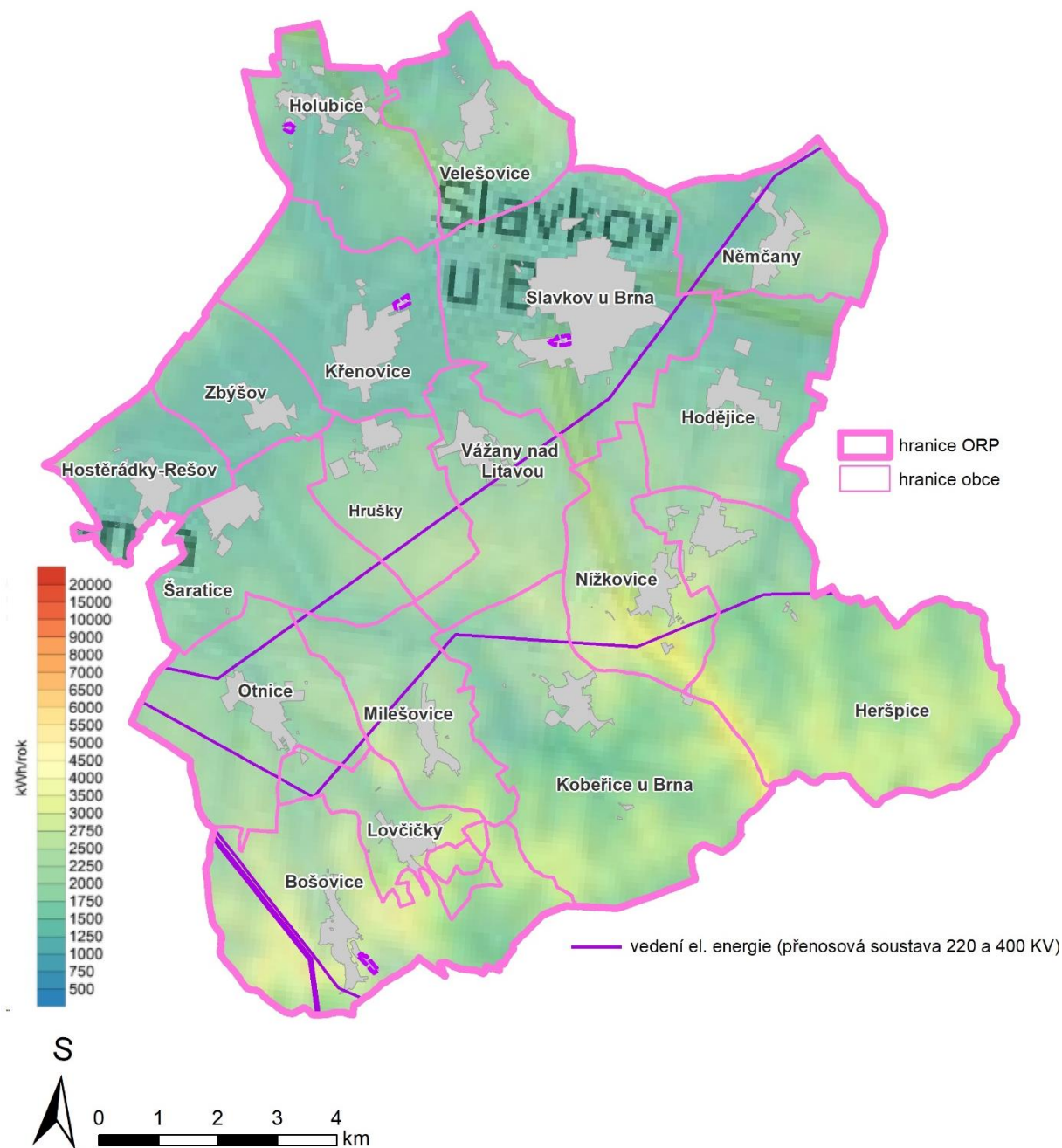
Tabulka 31: Přehled fotovoltaických elektráren v SO ORP Slavkov u Brna s výkonem nad 0,1 MW

Elektrárna	Obec	Výkon
FVE Křenovice	Křenovice	1,518 MW
FVE Bošovice	Bošovice	1,2 MW
FVE Slavkov 1	Slavkov u Brna	1,159 MW
FVE SE Holubice, a.s. I.	Holubice	0,808 MW
FVE – Slavkov M plus 1	Slavkov u Brna	0,596 MW
FVE – HDP Energy s.r.o.	Otnice	0,396 MW
FVE – Slavkov u Brna-250 kW	Slavkov u Brna	0,250 MW
FVE Nížkovice	Nížkovice	0,250 MW

Zdroj: Seznam a mapa solárních elektráren v ČR, www.elektrarny.pro

4.6.6 Větrné elektrárny

Podle údajů České společnosti pro větrnou energii se na území SO ORP Slavkov u Brna nenacházejí žádné významné větrné elektrárny. Z mapy níže na obrázku lze zjistit, že pro modelovou elektrárnu o výkonu 5 kW nepředstavuje řešené území příliš vhodnou lokalitu a modelové roční výkony jsou poměrně nízké. V rámci SO ORP nabízí nejvyšší potenciál jih území zejména území obcí Bošovice a Lovčičky, kde začíná být terén zvlněnější, avšak i tak se v těchto částech území roční výkony modelové větrné elektrárny pohybují mezi 3000–4000 kWh.



Obrázek 25: Potenciál pro výrobu elektrické energie větrnou elektrárnou

Zdroj: Ústav fyziky atmosféry AV ČR

4.6.7 Ostatní zařízení využívající obnovitelné zdroje energie

Ostatní obnovitelné zdroje energie nejsou v řešeném území příliš zastoupeny, protože například pro energetické využití nejsou v SO ORP Slavkov u Brna přítomny žádné vyhovující vodní toky, aby na nich bylo účelné zbudovat malou vodní elektrárnu.

Jediným dalším OZE v SO ORP Slavkov u Brna je tak bioplyn. Dle databáze České bioplynové asociace se v řešeném území nachází dvě bioplynové stanice, které jsou obě umístěny v areálech zemědělského družstva a využívají biomasy z rostlinné produkce. Jedna je ve Velešovicích, kde se jedná o zemědělskou BPS s instalovaným elektrickým výkonem 637 kW a 363 kW tepelného výkonu a druhou bioplynovou stanicí je možno nalézt

v Nížkovcích, kde se taktéž jedná o BPS zemědělskou s instalovaným elektrickým výkonem 999 kW a tepelným výkonem 1029 kW.

4.7 Rekreační a turistický ruch

Pro účely této studie byla rekreace rozdělena na dvě kategorie – každodenní a pobytovou. Každodenní rekreace byla popsána a ohodnocena již dříve v kapitole 2.3 Analýza vazeb sídel a krajiny. Pobytovou rekreací se v této kapitole myslí pobyt mimo místo bydliště trávající více dní. Předpokládá tak možnost rekreačního ubytování v zájmovém území a příležitosti k rekreaci. SO ORP Slavkov u Brna má vzhledem ke kulturně-historickým jevům v území dobrou pozici v uspokojení krátkodobé pobytové rekreace.

4.7.1 Schopnost krajiny zabezpečovat pobytovou rekreaci

Pobytovou rekreaci lze dělit na krátkodobou a dlouhodobou. Krátkodobá předpokládá pobyt dlouhý 1-3 dny, u kterého je stěžejní zejména časově nenáročná dostupnost zájmu rekreace. Dlouhodobou rekreací se myslí rekreace delší než 3 dny, která klade důraz především na možnosti kvalitního zázemí a pestrosti nabídky cílů rekreace a která se více odvíjí od přírodního prostředí a klimatu dané lokality, neboť probíhá zejména v letním a zimním období.

Pro hodnocení schopnosti krajiny zabezpečovat pobytovou rekreaci se hodnotí zejména unikátní jevy v řešeném území, zastoupené kulturně – historickými památkami, přírodními památkami a přírodními plochami. Dále se hodnotí sportovně – zábavní možnosti rekreace, turistická infrastruktura a možnosti ubytování.

Řešené území se nachází v jižní části republiky jihovýchodním směrem od Brna ve východní části Jihomoravského kraje. Většina území je tvořena bloky orné půdy, pouze na jihu zasahuje lesní porost Ždánického lesa. Povrch není příliš členitý, územím protéká řeka Litava. V místě soutoku s Otnickým potokem, kde tato řeka na k.ú. Šaratice opouští SO ORP Slavkov u Brna, se nachází v nadmořské výšce cca 200 m n. m. nejnižší bod území. Nejvyšším vrcholem v území je bezejmenná kóta s nadmořskou výškou 399 m n.m. položená na hřebeni Ždánického lesa na jižní hranici SO ORP na k.ú. Heršpice. Nejvyšší bod celého území leží na téměř hřebeni cca 1,2 km po modré značce na cestě v nadmořské výšce cca 402 m n. m. Až na menší přírodní památky v území je jediným přírodním prostředím část již zmíněného Ždánického lesa v jižní části území. Území je dotčeno historickou událostí Bitvy u Slavkova a je dobře dostupné z jihomoravské metropole.

Za hlavní turistické cíle v území lze považovat město Slavkov u Brna se zámek a památkově chráněným historickým centrem města. Dalším kulturně-historickým cílem je krajinný památková zóna Bojiště bitvy u Slavkova, ačkoli nejvýznamnější chráněné body této zóny se nachází již mimo řešené území. Zajímavým lákadlem by mohla být jedna z mála dochovaných tvrzí v Bošovicích, nicméně se v dnešní době nachází v zchátralém stavu a nevyužívá tak svůj turistický potenciál. Nejlákavější turistickou stezkou je Cyrilometodějská stezka, která prochází horizontálně skrze celé území ORP a spojuje zajímavá místa k návštěvě, jako je např. kaple sv. Urbana s k ní vedoucí křížovou cestou nad Slavkovem. Další turistické značky se nachází zejména ve Ždánickém lese. Vzhledem k mírnému terénu v území si na své přijdou rovněž cyklisté, pro které je v území značena řada cyklotras. Z převážné většiny vedou cyklotrasy po stávajících dopravních komunikacích, nicméně se často jedná o menší silnice s řídkým provozem. Hlavním lákadlem pro sportovní rekreaci je rozsáhlý golfový areál přímo navazující na zámecký areál ve Slavkově u Brna.

4.7.2 Hromadné ubytovací kapacity

Ubytovací kapacity se v řešeném území příliš hojně nevyskytují. Najdeme je dle omezených dat k této problematice pouze ve Slavkově u Brna. Počet je tak relativně nízký a stejně tak počet hostů. Průměrný počet přenocování je mírně pod krajským průměrem (2,1). Lze se domnívat, že mnoho hostů díky dobré dostupnosti území vyráží do regionu pouze na jeden den bez nutnosti přenocování.

Tabulka 32: Přehled hromadné rekreace v SO ORP Slavkov

	Zařízení	Pokoje	Lůžka	Hosté	z toho nerezidenti	Průměr. počet přenocování
SO ORP Slavkov u Brna	7	134	310	13 572	3 008	1,9
Slavkov u Brna	6	128*	293*	11 381*	2 180*	1,9*

Pozn.: pro ostatní obce nejsou data dostupná, *data za rok 2016, novější data nejsou dostupná
(Zdroj: ČSÚ, 2019)

4.7.3 Silné a slabé stránky rekreace

V rámci Územně analytických podkladů SO ORP Slavkov u Brna byla pro rekreaci a cestovní ruch zpracována analýza pozitiv a negativ:

POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ tradice a mezinárodní věhlas bitvy u Slavkova ➤ kvalitní přírodní zázemí na jižním okraji území (přírodní park Ždánický les) ➤ golfové hřiště ve Slavkově u Brna ➤ MPZ Slavkov u Brna ➤ stabilizované a fungující plochy rekreačních a sportovních areálů ➤ integrovaný dopravní systém – poměrně snadná dostupnost území 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nízká atraktivita většiny území pro konvenční turistiku – minimum možných cílů ➤ sezónnost a nedostatečný rozvoj cestovního ruchu, převažují jednodenní návštěvníci ➤ malá nabídka ubytovacích kapacit a další turistické infrastruktury ➤ minimální potenciál pro zimní turistiku ➤ nepřístupná a chátrající tvrz Bošovice – nevyužitý turistický potenciál

Zdroj: ÚAP SO ORP, 2020

4.7.4 Druhé bydlení

Jednoznačně českým fenoménem transformace sídelní struktury je rostoucí význam druhého bydlení jako dominantního procesu růstu úrovně bydlení (fakticky nemající období ve světě), který však polarizuje společnost a má i své významné projevy v krajině. Tímto fenoménem je výrazně ovlivněn i proces suburbanizace v Jihomoravském kraji. Reálně nelze zabránit, aby část bytové výstavby v rekreačně atraktivních lokalitách sloužila k druhému bydlení. Projev tohoto fenoménu však nemá takové dopady na území SO ORP Slavkov u Brna jako v jiných více rekreačně zatížených částech Jihomoravského kraje.

Druhé bydlení je možno kvantifikovat jako součet objektů individuální rekreace a tzv. neobydlených bytů (ne všechny jednotky druhého bydlení splňují definici bytu, ale jsou obyvatelné). Dle Registru sčítacích obvodů a budov – RSO (provozovaném ČSÚ) – je v SO ORP Slavkov u Brna evidováno celkem 10 272 bytů, z toho 8 621 obydlých. Tedy zbylých 1 651 bytů je neobydlených. Neobydlené mohou být z důvodu rekonstrukce nebo špatného technického stavu a rovněž z důvodu jejich využívání k rekreaci. Dle dat ČSÚ z roku 2011 bylo na území SO ORP Slavkov u Brna evidováno 353 neobydlených bytů z důvodu jejich využití k rekreaci.

V řešeném území není chalupaření v objektech pro bydlení tak výrazně zastoupeno. K úbytku trvale bydlícího obyvatelstva a jeho částečné výměně za chalupáře nedošlo pravděpodobně vzhledem k dobré poloze regionu v systému osídlení a vhodným podmínkám pro zemědělské hospodaření. V regionu jsou více zastoupeny chatové lokality, které se v území vyskytují zejména ve vazbě na zahrádky a vinohrady – severně od Slavkova (pod sv. Urbanem), jižně od Slavkova (Stará Cihelna) a na území obcí v jižní části SO ORP. Nicméně ty slouží převážně k rekreaci místního obyvatelstva.

5 ROZBOR POŽADAVKŮ NA ZMĚNY V ÚZEMÍ

Kapitola Rozbor požadavků na změnu v území je rozpracována v samostatné Příloze III.

6 ROZBOR OHROŽENÍ RIZIK A PROBLÉMŮ V ÚZEMÍ

Následující kapitola se zabývá rozbohem ohrožení, rizik a problémů za jednotlivé oblasti, jehož cílem bude vymezení konkrétních problémů, které jsou řešitelné v územně plánovací dokumentaci. Konkrétní problémy za jednotlivé obce jsou uvedeny v kartách obcí, které tvoří Přílohu IV. Problémy, které lze plošně umístit, jsou zakresleny v problémovém výkresu a ostatní problémy, které nemají konkrétní umístění, jsou uvedeny pouze v jednotlivých kartách obcí.

6.1 Narušení vodního režimu, ohrožení povodněmi

6.1.1 Velké nepřerušené bloky orné půdy

Nepřerušené plochy orné půdy o velké rozloze jsou zpravidla náchylnější k větší erozi půdy, mají nižší retenční, resp. infiltrační schopnost srážkových vod v krajině a z tohoto důvodu mohou způsobovat vyšší pravděpodobnost výskytu bleskových povodní z přívalových srážek, byť v řešeném území je toto riziko snižováno převažujícím nižším sklonem terénu. Avšak přívalové srážky v řešeném území v kombinaci s velkými bloky orné půdy představují riziko z hlediska splavování materiálu z polí, kdy jsou svrchní vrstvy ornice splachovány i při nižších sklonech. Tím jednak dochází k riziku zanášení vodních toků, splachu ornice a s ní spojené degradace půdy a snižování její úrodnosti a dále k riziku negativních dopadů na lidská sídla.

V SO ORP Slavkov u Brna se velké plochy orné půdy vyskytují takřka v celém řešeném území s výjimkou jižní části, kde se začíná zvedat pahorkatina Ždánického lesa a s ohledem na výše popsaná rizika je nutno na velkých nepřerušovaných blocích orné půdy reagovat navržením opatření pro snížení erozního ohrožení půd, zvýšení jejich retenční schopnosti a infiltrační kapacity a současně zvažovat takové osevní postupy, aby nebylo riziko splachu půdy bezdůvodně zvyšováno.

Vhodná jsou například protierozní opatření, jež zadržují vodu v krajině a podporují vsak v ploše povodí, revitalizace toků, realizace malých vodních ploch a tůní, výstavba malých vodních nádrží s propustným dnem pro podporu infiltrace vod, retenční zasakovací průlehy, zatravnění údolnic apod.

Pro potřeby studie byla na základě požadavků Ministerstva zemědělství na hospodaření stanovena hodnota velkého nepřerušovaného bloku orné půdy na 30 ha. Bloky o této a větší velikosti v řešeném území jsou uvedeny v Problémovém výkresu.

6.1.2 Zranitelné oblasti

Zranitelné oblasti jsou oblasti v území, kde se vyskytují vody znečištěné dusičnany ze zemědělské činnosti. U povrchových nebo podzemních vod (zejména určených jako zdroje pitné vody), jež se v těchto oblastech vyskytují, přesahuje koncentrace dusičnanů 50 mg/l, nebo hrozí dosažení této hodnoty. Zranitelné oblasti se vymezují pro celá katastrální území. V SO ORP Slavkov u Brna se jedná o 15 katastrálních území, konkrétně více jak 12 000 ha rozlohy území. Což jsou tři čtvrtiny celého SO ORP.

Tabulka 33: Přehled zranitelných oblastí v SO ORP Slavkov u Brna

Katastrální území	Výměra (ha)
Bošovice	1 287,71
Holubice	738,62
Hostěrádky-Rešov	467,47
Hrušky	546,70
Kobeřice u Brna	1 674,39
Křenovice	884,60
Lovčičky	404,28
Milešovice	671,14
Nížkovice	702,75
Otnice	870,16
Slavkov u Brna	1 494,65
Šaratice	824,93
Vážany nad Litavou	702,12
Velešovice	658,49
Zbýšov	479,39

Zdroj: Data ÚAP, 2021

6.1.3 Oblasti s urychleným odtokem srážkových vod a nedostatečnou mírou akumulace vody

Urychleným odtokem srážkových vod se rozumí kombinace možných častých a náhlých výskytů povodní. Oblasti jsou vymezovány pomocí kritéria stoletých specifických průtoků, sklonitostí území a využitím území (ohroženy jsou plochy s nízkou retenční schopností, jako urbanizované území a orná půda na svazích). V řešeném území se příliš nevyskytují lokality s vysokou sklonitostí terénu, spíše se jedná o větší plochy orné půdy. Dle Plánu dílčího povodí Dyje se SO ORP Slavkov u Brna nachází v území s minimálním faktorem urychleného odtoku (pop.pmo.cz).

Míra akumulace je dána množstvím vodních nádrží v dílčím povodí a vystihuje, jakou zásobu vodní nádrže v povodí mají. Pro vodní hospodářství je příznivá co nejvyšší akumulace vody v povodích, jelikož akumulovaná voda může podporovat (nalepšovat) průtoky v sušších obdobích. Území SO ORP Slavkov u Brna dosahuje na toku řeky Litavy mírně nepříznivých hodnot akumulace vod ve vodních nádržích.

6.1.4 Kritické body, potenciálně ohrožená místa přívalovými srážkami

V roce 2009 zpracoval Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i. v rámci studie „Vyhodnocení povodní v červnu a červenci 2009 na území České republiky“ (dílní část „Metodika mapování povodňového rizika“) analýzu, ve které identifikoval povodí, která jsou rozhodující z hlediska tvorby soustředěného povrchového odtoku z přívalových srážek s nepříznivými účinky pro zastavěné části obcí. Plochy se vztahují k jednotlivým „kritickým“ závěrovým bodům (profilům). Na území SO ORP Slavkov u Brna byly vygenerovány 2 kritické body, oba hodnocené jako kritické.

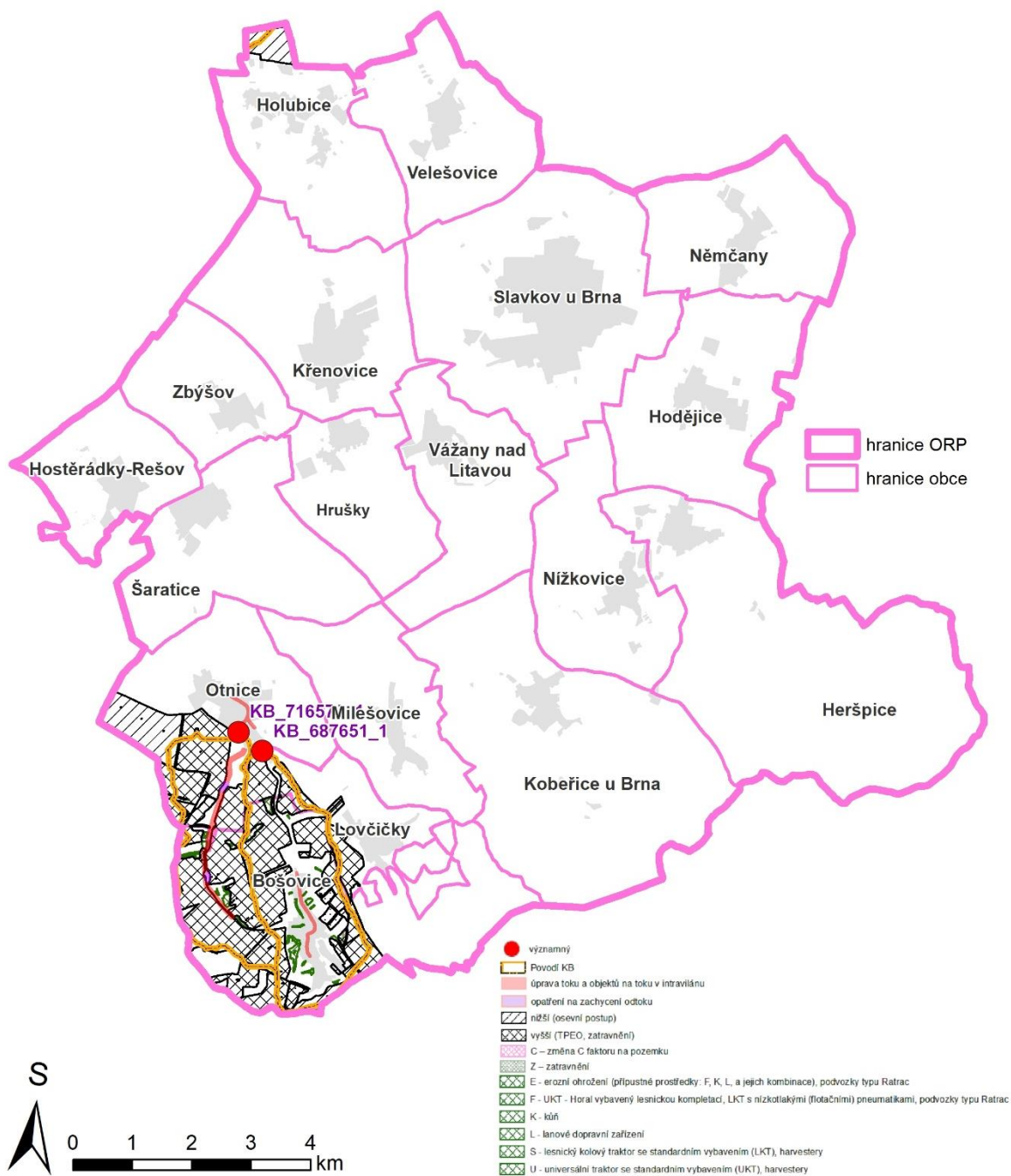
Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.

Obrázek 26: Kritické body a jejich povodí na území SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: HEIS VÚV

Kritické body definované VÚV TGM, v. v. i. jsou generovány plošně pro celé území ČR na základě stanovených parametrů, a tak v určitých případech nemusí být v území zahrnuta všechna kritická/problémová místa, a to platí i naopak – ne všechna definovaná kritická/problémová místa představují riziko pro zástavbu obcí. Přívalové srážky nemusí být potenciálním problémem pouze pro zastavěné území, ale také např. pro vodní zdroje, jež se

V roce 2015 byl ukončen projekt celorepublikové úrovně, který mj. navrhnul opatření v povodí vybraných kritických bodů v rámci celé republiky. V SO ORP bylo navrženo jedno opatření na vodním toku – úprava toku spolu s opatřením na zachycení odtoku. Mimo to jsou v povodí kritických bodů navržena opatření na zemědělské půdě – kategorie vyšší kam spadají opatření jako zatravnění či technické protierozní opatření.



Obrázek 27: Návrhy opatření v povodí kritických bodů v SO ORP Slavkov u Brna
Zdroj: VÚV TGM, v. v. i., 2015

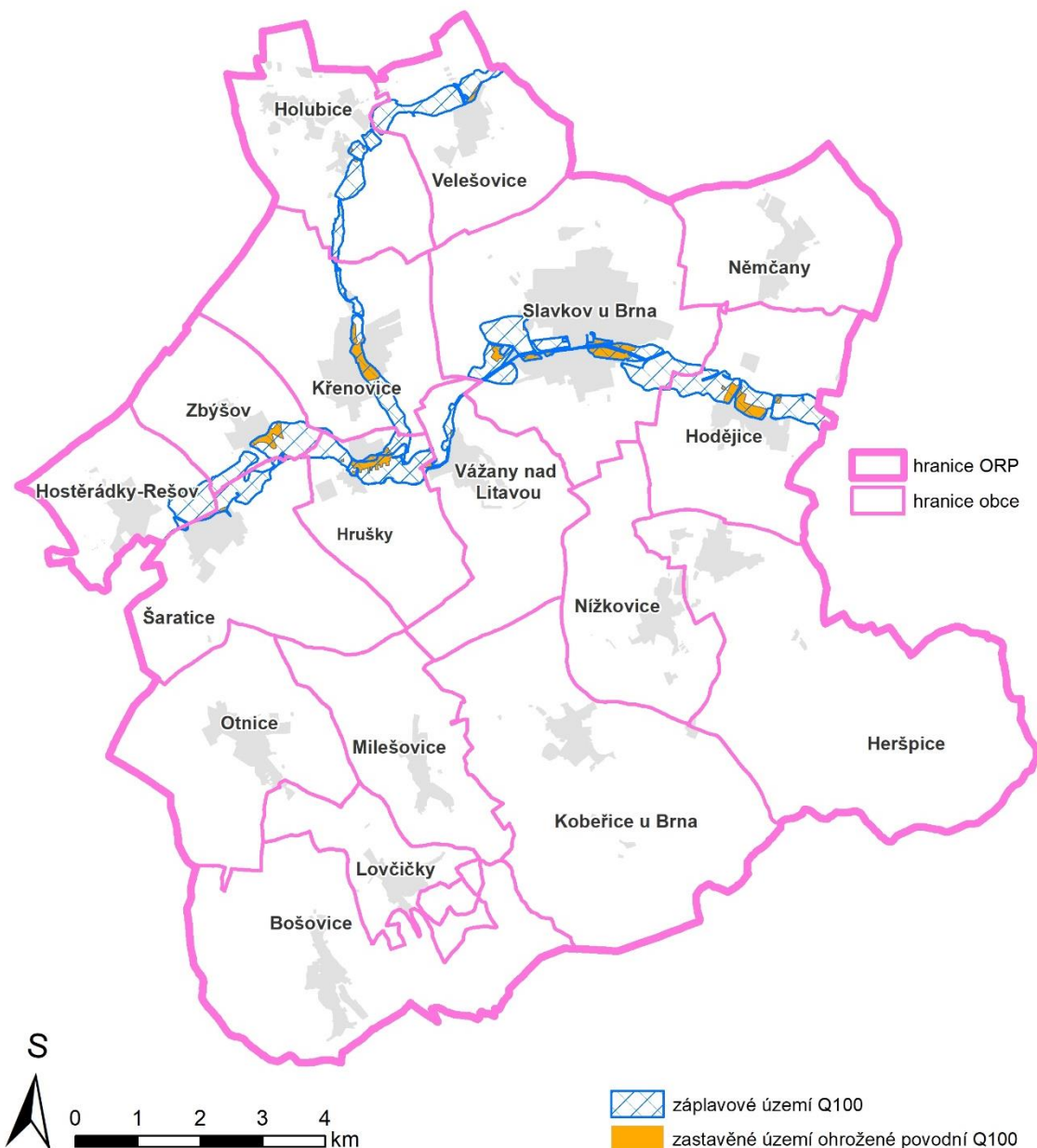
6.1.5 Zastavená a zastavitelná území ohrožená záplavami

Stupeň ochrany před povodněmi lze vyjádřit pravděpodobností dosažení průtoku, při kterém ještě není zastavené území zaplavováno. Za území nedostatečně chráněná před povodněmi jsou považována ta zastavená území, která jsou zaplavována již povodněmi vyšších četností (resp. nižší N-letosti), než je povodeň s přijatelnou úrovní celkového rizika. Doporučená úroveň ochrany podle pravděpodobnosti opakování povodňového nebezpečí je dle Plánu dílčího povodí Dyje navržena takto:

- Q_{100} – historická centra měst, historická zástavba, provozy používající při výrobě nebezpečné látky
- Q_{50} – souvislá zástavba, průmyslové areály, významné liniové stavby a objekty
- Q_{20} – rozptýlená obytná a průmyslová zástavba, souvislá chatová zástavba
- Q_{50} – Q_{100} – plochy s významnými stavbami infrastruktury (dálnice, produktovody, ČOV atd.)

Plán dílčího povodí Dyje neidentifikuje žádnou z obcí SO ORP jako obec s nepřijatelným povodňovým rizikem, nicméně v případě obcí Holubice a Hrušky jsou tyto Plánem identifikovány jako zastavěná území nechráněná nebo nedostatečně chráněná před povodněmi pro povodně Q_{20} .

Pokud jde o obecné ohrožení zastavěných území záplavami, tak dle 5. aktualizace územně analytických podkladů SO ORP Slavkov u Brna lze zjistit, že záplavové ohrožení je nejvýraznější na vodotečích Litavě a Rakovci. Největší část ohroženého zastavěného území povodní Q_{100} lze identifikovat v Křenovicích, Slavkově u Brna a Hodějicích, ve zbývajících obcích se jedná o menší části zastavěného území.



Obrázek 28: Zastavěná území ohrožená záplavou z toků

Zdroj dat: ÚAP SO ORP Slavkov u Brna, 2021, vlastní zpracování

Problémy s povodněmi jsou pak řešeny v krajské koncepci Povodňový plán Jihomoravského kraje, který zpracovala společnost VRV+HYDROSOFT+ENVIPARTNER v roce 2015, ve kterém jsou uvedeny návrhy na opatření k ochraně před povodněmi, a který je k dispozici na webovém portále JMK.

6.1.6 Místa omezující průtočnost vodních toků

Při zvýšených vodních stavech jsou místa, kde je průtočný profil zúžen (resp. zmenšen), potenciálním nebezpečím z důvodů možného rozlivu vody vlivem vzduší hladiny nebo k zahrazení překážky a jejímu následnému protřetí. Riziková místa jsou nekapacitní mosty, lávky, propustky, ploty nebo produktovody vedoucí přes koryto toku, nebo i objekty s vodohospodářskou funkcí (jezy, stupně, odběry vody, přehrážky). Ve výjimečných případech je zúžení říčního profilu dáno morfologií terénu. Omezení průtočnosti vzniká také

při zanesení koryta splaveninami nebo nevhodnou vegetací v korytě, která způsobí zvýšení jeho drsnosti.

Dle Plánu oblasti povodí Moravy se dle tabelární přílohy TD 1.6. ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Slavkov u Brna místa omezující průtočnost vodních toků nenacházejí a tato kategorie jevů tedy není v řešeném území problémem.

6.1.7 Sucho a vodní režim v krajině

V případě extrémních hydrologických jevů se na jedné straně spektra nachází povodně, o kterých studie pojednává výše a na druhé straně spektra je sucho. Pro oba tyto jevy platí, že mají potenciál pro vznik hrozby krizové situace. Sucho představuje dočasný pokles průměrné dostupnosti vody a v současnosti se z důvodu změny klimatu jedná o významný problém, který je v řešeném území akcentován skutečností, že se v něm nachází pouze minimum významných vodních toků a větších vodních ploch.

Sucho lze charakterizovat jako nahodilý jev, jenž se vyskytuje nepravidelně v období srážkového deficitu (podnormální srážkové úhrny) a obvykle bývá doprovázen teplotami vzduchu vyššími od normálu, nižší relativní vlhkostí vzduchu, zmenšenou oblačností a větším počtem hodin slunečního svitu. I když je nutno poznamenat, že v posledních letech, zejména v oblastech s klimatem jako v řešeném území, představuje významný vstupní faktor pro vznik sucha i nedostatečné množství srážek a absence sněhové pokrývky v zimě, což se podílí na nižším stavu podzemních vod na konci zimy. Jsou rozlišovány čtyři kategorie sucha:

Meteorologické sucho

Meteorologické sucho se hodnotí na základě záporné odchylky srážek od normálu za určité časové období. Deficit srážek může být prohlouben působením dalších meteorologických prvků (vysoké teploty vzduchu, intenzivní proudění vzduchu, nízká relativní vlhkost vzduchu). Meteorologické sucho podmiňuje ostatní druhy sucha.

Zemědělské sucho

Zemědělské sucho je stav, kdy je v půdě po delší dobu nedostatek vody a tím klesá její dostupnost pro rostliny, což má negativní vliv na jejich růst a vývoj.

Hydrologické sucho

Hydrologické sucho se vztahuje k průtokům povrchových vodních toků. Vyskytuje se zpravidla v období po delší absenci srážek. Sledují se minimální průtoky, nedostatečný objem a trvání určitých průtoků. Výskyt hydrologického sucha předznamenává nejzávažnější škody způsobené suchem. Kromě poklesů průtoků je spojeno se snížením hladiny podzemních vod, je možné definovat hydrologické sucho i pro hladiny podzemních vod a vydatnost pramenů.

Socio – ekonomické sucho

Definice socioekonomického sucha spojuje sucho s ekonomickou teorií nabídky a poptávky. Socioekonomické sucho nastává tehdy, je-li intenzita či délka suché periody tak závažná, že má přímý vliv na obyvatelstvo (snížení dostupnosti zdrojů pitné vody) a ekonomiku země (ohrožení zemědělské výroby a narušení výrobně obchodních vztahů).

Aktuálním stavem sucha a jeho dopady na území ČR se zabývá projekt *intersucho.cz*. Dle zveřejněných dat a prognóz vyplývá, že území ČR bude postihováno výskytem různě dlouhých epizod sucha.

Vysycháním drobných vodních toků se zabývá webový portál *sucho.eu* v rámci projektu „Vysychání toků v období klimatické změny: predikce rizika a biologická indikace epizod vyschnutí jako nové metody pro management vodního hospodářství a údržby krajiny“, ve kterém jsou identifikovány konkrétní povodí a úseky toků, které byly nebo by mohly být v budoucnosti postiženy vysycháním. Tento projekt má za cíl minimalizovat škody způsobené důsledky klimatické změny. Dle tohoto webu se v řešeném území SO ORP Slavkov u Brna nacházejí drobné vodní toky, u nichž hrozí převážně střední, místy velké riziko vysychání.

Suchem se zabývá také projekt *Sucho v krajině*, který vychází ze strategických dokumentů zabývajících se ochranou před negativními dopady sucha v ČR. Projekt se zabývá těmito problémy:

Vliv sucha na užívání vod

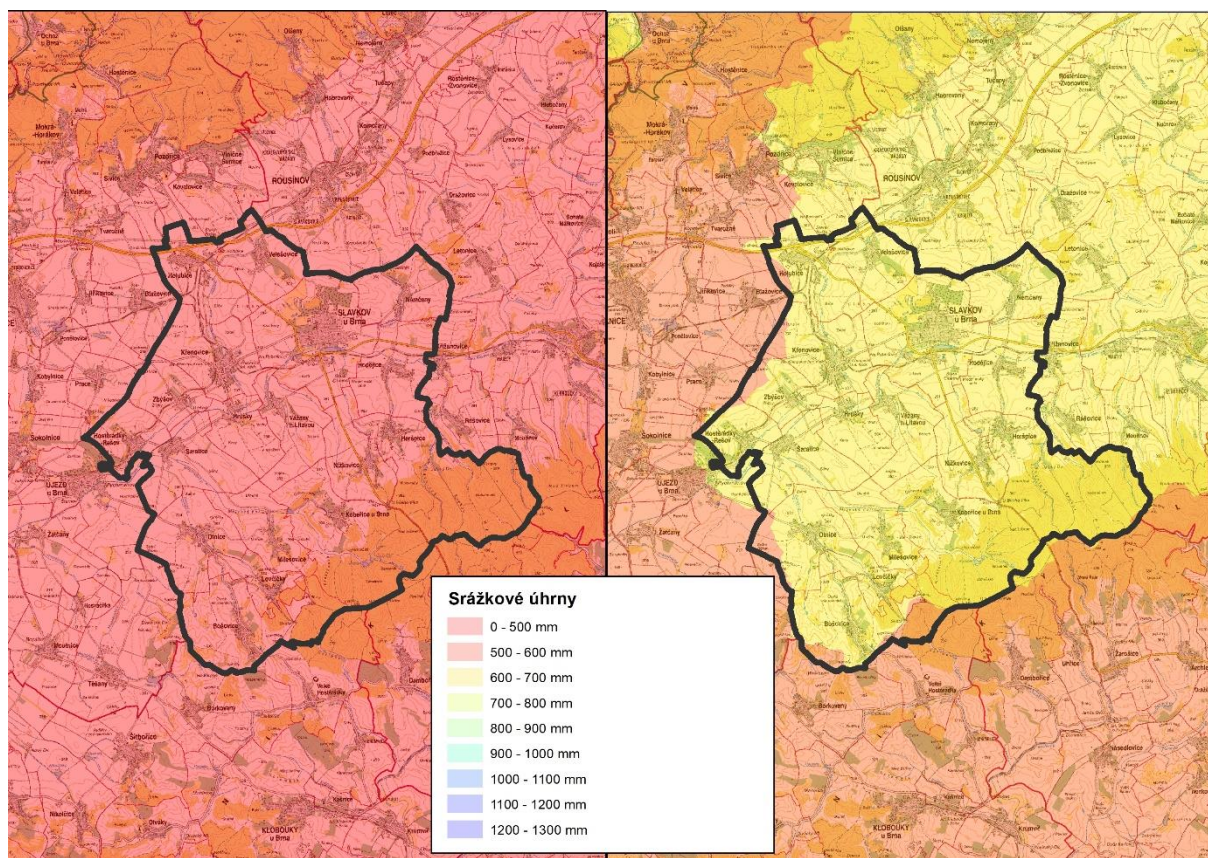
V rámci vlivu sucha na užívání vod byla hodnocena hydrologická povodí a hydrogeologické rajóny, která mohou být riziková, potenciálně riziková a bez rizika. Lokality byly určeny pomocí bilančních metod posuzujících dlouhodobě dostupné zdroje vody vzhledem k současným požadavkům na užívání vod, zejména odběry. Potenciální riziko dopadu sucha na užívání vod v rámci povodí se v SO ORP Slavkov u Brna nevyskytuje.

Zásoba vody ve sněhu v období 1981–2015 a v roce 2015

V rámci průměrných ročních zásob vody ve sněhu za období 1981–2015, byla hodnocena mezipovodí pokrývající celé území České republiky. Hodnoty jsou pro celou plochu daného mezipovodí v rozmezí 0–50 mm zásoby vody ve sněhu. V rámci ČR se jedná o průměrné hodnoty, jelikož většina území se pohybuje v hodnotách 0–50 mm. Dále byly hodnoceny průměrné hodnoty zásob vody ve sněhu v roce 2015. V roce 2015 byla v SO ORP zásoba vody ve sněhu rovněž 0–50 mm, podobně jako na většině území republiky.

Srážkové úhrny v období 1981–2015 a v roce 2015

V rámci průměrných ročních srážkových úhrnů za období 1981–2015 pro mezipovodí byly stanoveny hodnoty průměrné pro celou plochu daného mezipovodí. Tyto hodnoty pak byly interpolovány jako množství vody, které v průměru spadlo na dané území za období 1981–2015. Dále byly hodnoceny průměrné srážkové úhrny v roce 2015. Srovnání srážkových průměrů obrázek níže. Průměrné srážkové úhrny mezi lety 1981–2015 se pohybují v rozmezí 600–700 mm. V roce 2015 byly naměřeny nejnižší srážkové úhrny po celém SO ORP Slavkov u Brna, 0–500 mm.



Obrázek 29: Srovnání srážkových úhrnů SO ORP Slavkov u Brna pro rok 2015 a pro období mezi lety 1981–2015

Zdroj: vuv.maps.arcgis.com

Sucho a vodní ekosystémy

Biodiverzita vodních a na vodu vázaných ekosystémů je závislá i na zachování stávajícího vodního režimu. Nepřirozená morfologie břehů a dna a fragmentace vodních toků způsobená technickými úpravami výrazně zvyšují citlivost vodního ekosystému vůči dopadům hydrologického sucha. Ve stojatých vodách, s přítoky vod zatížených živinami, často dochází k rozvoji vodního květu s možným negativním vlivem na druhovou rozmanitost organismů. Sucho zvyšuje dopady eutrofizace.

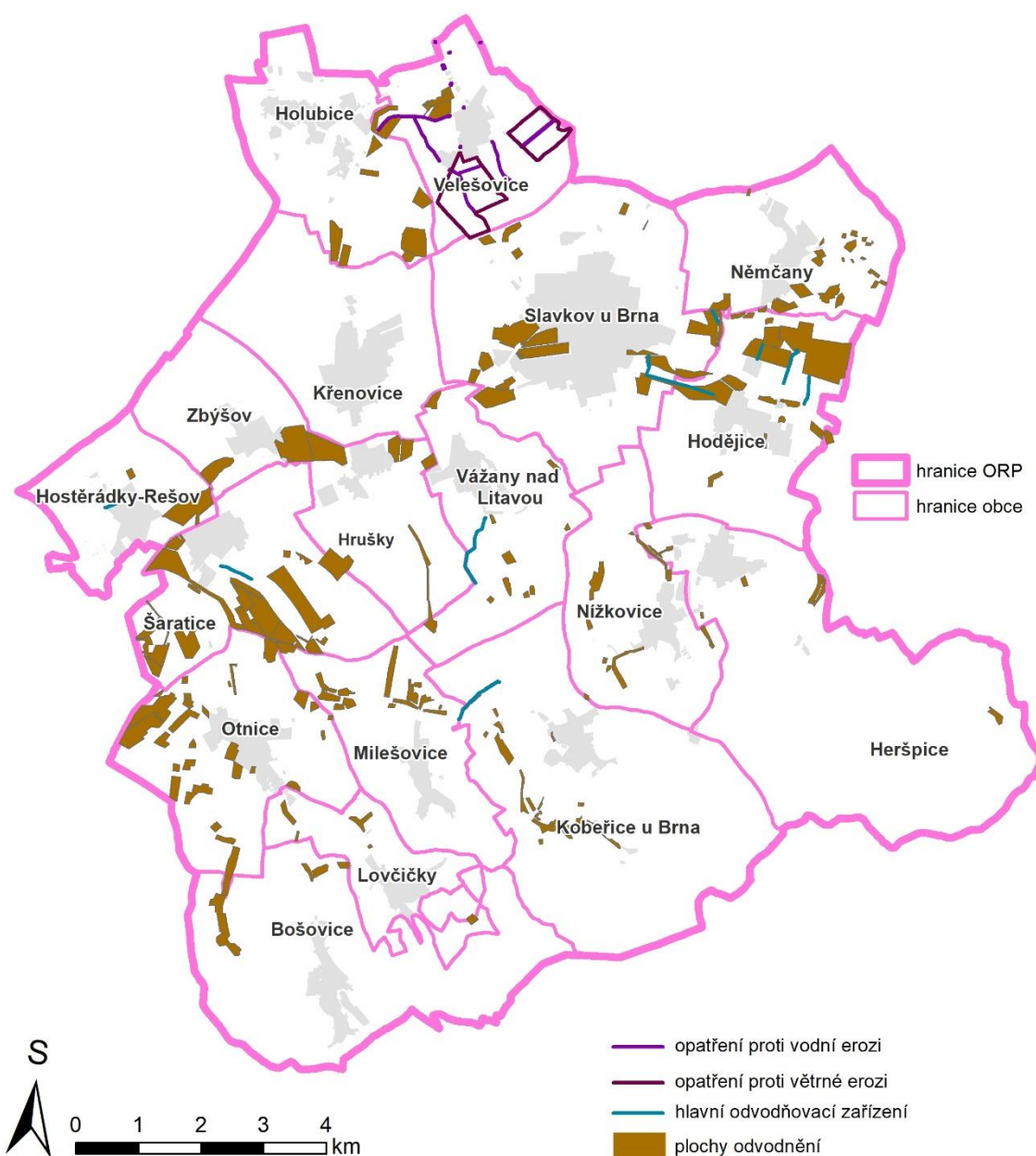
Vzhledem k probíhající globální změně klimatu je však vysychání vodních toků čím dál častějším jevem, společenstva v našich podmínkách však na tyto stavy nejsou adaptována. Dle projektu *Biosucho* (sucho.eu) je celé řešené území zařazeno do oblasti se středním či přímo vysokým rizikem vysychání, což představuje riziko pro ekosystémy vázané na vodu a pro hydrický režim krajiny. Současně je významná část řešeného území (až na výjimku jižní části SO ORP Slavkov u Brna) zařazena do území s vysokým podílem nepříznivého povrchu a vysokého srážkového deficitu, což dále posiluje hrozbu sucha v území.

6.1.8 Meliorace a odvodnění pozemků

Převládajícím způsobem odvodňování zemědělských pozemků je systematická trubková drenáž. Realizované odvodňovací stavby mají v konečném důsledku negativní vliv na přirozený koloběh vody. V minulosti bylo odvodnění často označováno za příčinu zvyšování povodňových průtoků ve vodních tocích, nicméně dle současných výzkumů bylo zjištěno, že tento vliv není tak významný ani jednoznačně negativní.

Z analýzy dat vytvořených někdejší Zemědělskou vodohospodářskou správou a nyní zpřístupněných MZe a dat DIBAVOD, byly na území SO ORP identifikovány hlavní meliorační zařízení a pozemky, které jsou odvodňovány.

Na území ORP Slavkov u Brna bylo identifikováno celkem 856,78 ha odvodňovaných ploch a žádné zavlažované plochy. Odvodňované plochy se nacházejí napříč celým SO ORP, avšak větší bloky orné půdy s realizovaným odvodněním lze identifikovat především v blízkosti zastavěných území.



Obrázek 30: Mapa odvodňovaných ploch, HMZ (hlavní meliorizační zařízení) a opatření pro erozi na území ORP Slavkov u Brna

Zdroj: eARGI 2022, ÚAP SO ORP Slavkov u Brna, 2021

6.2 Eroze a sesuvy

6.2.1 Vodní a větrná eroze

Erozní procesy jsou v přírodě přirozeným jevem, probíhají na horninách, půdě, na březích řek, koneckonců i půda samotná vznikla erozí matečné horniny, erozní procesy nelze zcela zastavit. Na rozdíl od zmíněné eroze „normální“ (geologické), zrychlená eroze smývá půdní částice v takové míře, že nemohou být nahrazeny půdotvorným procesem. Je ovlivněna nevhodnými zásahy člověka (například rozsáhlým odlesňováním) a způsobuje značné škody, ať již přímé – na produkčních a mimoprodukčních funkcích půdy, či nepřímé, např. v tocích a vodních nádržích. Eroze zhoršuje biologické i fyzikálně – chemické vlastnosti půd, zmenšuje mocnost půdního profilu, snižuje obsah živin a humusu, poškozují plodiny a snižuje úrodnost. Erodivané a transportované částice sedimentují ve vodních nádržích, příkopech, poškozují nemovitosti, což způsobuje sekundární náklady na sanaci škod nebo odtěžení sedimentu, často daleko od zdrojové plochy. Rozpuštěné látky způsobují eutrofizaci vodních zdrojů. Proto je potřeba se proti zrychlené erozi bránit.

V naší zemi je zhruba 50 % orné půdy ohroženo vodní erozí a zhruba 10 % erozí větrnou. Od 90. let jsou vidět snahy o napravení nepříznivého stavu krajiny. Došlo k vrácení půdy původním majitelům nebo jejich potomkům (byť zhruba 70 % vlastníků na svojí půdě nehosponaří, pronajme ji zemědělskému podniku a často dále neřeší, jak je o půdu postaráno). Rozvíjí se drobné hospodaření na zemědělské půdě, bioprodukce, klade se důraz na ekologii. Evropské instituce tlačí na ochranu přírody a krajiny, vypisují se dotační tituly na zlepšování stavu krajiny, realizace přírodě blízkých opatření. Byla zavedena evidence a ochrana ploch zachovaných v ekologickém zájmu (EFAs) a s nimi související složka přímých plateb, tzv. „greening“. Existují podpory pro začínající zemědělce, uvažovalo se o zavedení limitu dotací na jeden zemědělský podnik. Tato opatření by měla podpořit menší (např. rodinné) farmy, které jsou v současnosti znevýhodněny proti podnikům s tisíci hektary obdělávané půdy pobírajícím mnohamilionové podpory.

Nepřímým, avšak zdaleka nejúčinnějším nástrojem zásadně ovlivňujícím hospodaření na zemědělské půdě tak je navázání zemědělských dotací a podpory na dodržování standardů hospodaření. Nejúčinnějším nástrojem pro zavádění komplikovanějších protierozních opatření do krajiny jsou pak komplexní pozemkové úpravy. Nevýhodou některých podmínek je nastavení na průměrnou hodnotu sklonu bloku. Takové nastavení v podmínkách České republiky, kde nejsou výjimkou bloky o výměře nad 50–100 ha, nepostihne ty části bloků, které jsou skutečně ohroženy a vykazují často i viditelné projevy eroze (viz např. nastavení podmínek hnojení ve zranitelných oblastech definovaných nitrátovou směrnicí). Část opatření naopak zohledňuje lokální ohrožení (DZES 5), avšak samotné vymezení oblastí podle míry ohrožení je poměrně měkké a výběr možných půdoochranných opatření je široký, což na jednu umožní zemědělcům vybrat opatření vhodné pro daný pozemek a osev, na druhou stranu se mnohdy dá potenciálně účinné, ale komplikující půdoochranné opatření zaměnit za opatření přípustné (požadované), leč v daném místě neúčinné.

V každém případě je účinnost agrotechnických a organizačních opatření na zemědělské půdě limitována. To, co v naší zemědělské krajině chybí, jsou prvky zpomalující odtok (či proudění vzduchu – v případě větrné eroze), zvyšující retenci, omezující erozní smyvy – zatravněné údolnice, fragmentované bloky půdy, meze, průlehy, drobné krajinné prvky, remízy, výraznější střídání plodin v rámci jednoho bloku, travnaté pásy kolem vodních toků.

Zvláště se změnami klimatu, kdy se suchá období prodlužují a zintenzivňují a lokální přivalové srážky jsou nevyzpytatelné, budou nabývat tyto prvky na důležitosti. Bude zásadní zadržet vodu tam, kde jí bude zapotřebí v sušším období.

6.2.2 Situace v území

Území SO ORP Slavkov u Brna je typickým příkladem nížinaté a poměrně rovinaté krajiny s bohatým zastoupením půd s nejvyšší bonitou, a proto intenzivně využívané pro zemědělskou činnost.

V území se vyskytuje 866 v LPIS evidovaných dílů bloků (DPB) orné půdy, travního porostu na orné půdě a úhoru (dále „orná půda“) o průměrné výměře dílu bloku 9,8 ha a průměrné svažitosti 4,43°, jedná se tedy o středně velké pozemky malé až střední svažitosti v nadmořské výšce 251 m n. m. Proti tomu se v území nachází 112 ostatních DPB (z toho 76 trvalých travních porostů) o průměrné výměře 2,25 ha a sklonitosti 6,43° v nadmořské výšce 256 m n. m. DPB orné půdy a trvalých travních porostů jsou velikostně dost odlišné, travní porosty mají dle očekávání vyšší svažitost.

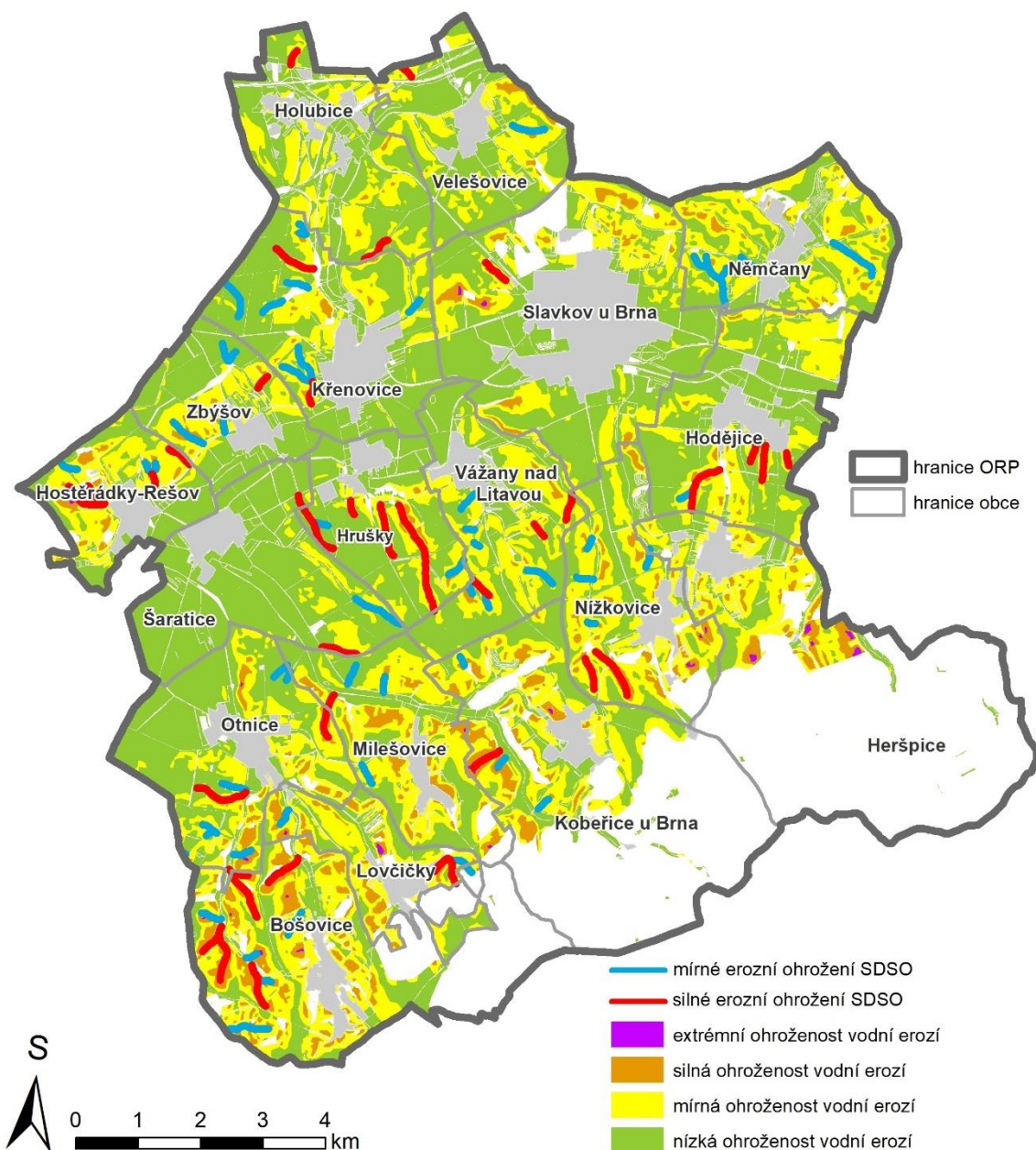
Výpočty ukázaly, že míra erozního ohrožení pozemků s ornou půdou je rozdílná podle lokality. Největší odhadovanou míru erozního smyvu půdy v t/ha vykazují bloky na území obcí Bošovice, Lovčičky, Nížkovice, Kobeřice u Brna a Heršpice. Nejmenší míru naopak vykazují Šaratice a Křenovice.

Zásadním faktorem ovlivňujícím míru erozního ohrožení v ploše je délka a sklon svahu. Rozsáhlé pozemky s absencí bariér odtoku nebo alespoň prvků odtok zpomalujících jsou obecným problémem zemědělské krajiny České republiky. Ve členitějším terénu pak k nepříznivému stavu způsobenému dlouhými svahy přispívá i vyšší svažitost.

V rámci SO ORP Slavkov u Brna je situace poměrně variabilní. Některé DPB orné půdy s vysokou svažitostí se blíží délce až 500 m (např. v okolí Slavkova u Brna, Kobeřic u Brna a Heršpic), průměrná délka v území se však pohybuje kolem 300 m.

V širším pohledu, ve srovnání s ostatními SO ORP České republiky, SO ORP Slavkov u Brna vykazuje na orné půdě mírně nadprůměrné erozní ohrožení – zastoupení erozně ohrožených půd (v rámci orné půdy) dosahuje 25 %, v případě započítání i mírně ohrožených půd se pak jedná o více jak polovinu celého území, přičemž medián pro ORP ČR je 21 %. Co se týče průměrného smyvu, patří SO ORP Slavkov u Brna se 13,3 t/ha za rok k ORP s nadprůměrnou hodnotou a tím silně ohroženým územím. Odhad dlouhodobé ztráty půdy při konvenčním obdělávání bez PEO je zhruba 125 380 t/rok z orné půdy v celém území při průměrném smyvu 13,3 t/ha/rok.

Vzhledem k charakteru území SO ORP je v území identifikováno až 45 silně erozně ohrožených drah soustředěného odtoku (DSO), s celkovou délkou přes 20 kilometrů, tedy s průměrnou délkou jedné dráhy cca 450 m. Dvě z nejdelších DSO s délkou více jak 1 kilometr se v jednom případě nachází na území obce Hrušky a druhá vede přes území obcí Kobeřice u Brna a Milešovice. Dle LPIS jsou vhodné k zatravnění.



Obrázek 31: Kategorie míry erozního ohrožení v současnosti, ohrožené DSO na orné půdě

Zdroj: Erozní ohroženost území a návrhy protierozních a protipovodňových opatření, 2016

Na území SO ORP Slavkov u Brna se nachází 30 malých DPB speciálních a trvalých kultur (jiná kultura, jiná trvalá kultura, ovocný sad nebo vinice). Plochy těchto kultur jsou specifické především svojí relativní neměnností a různým způsobem ochrany svrchní vrstvy půdy v meziřadí.

Protierozní opatření navrhovaná v ploše povodí mají zpravidla i funkci protipovodňovou. Zvyšují retenci, zpomalují odtok. Opatření umístěná v povodí kritického profilu, který se nachází na uzávěru na hranici zástavby, mohou mít vliv na průběh případné povodňové situace, resp. na průtok v kritickém profilu.

Tabulka 34: Erozní poměry na evidované orné půdě, trávě na orné a úhoru v obcích SO ORP Slavkov u Brna

Název obce	Orné půdy [ha]	Ztráta půdy povrch. odtokem		Kategorie míry erozního ohrožení				Erozně ohrožené DSO	
		Prům.	Sum.	XEO	SEO	MEO	NEO	silně	mírně
		(t/ha/rok)	(t/rok)						
Bošovice	738,64	15 594	26,4	0	23	45	32	6	5
Heršpice	349	6 756	21,9	1	13	51	35	0	1
Hodějice	740,1	7 575	10,7	0	2	35	63	7	1
Holubice	541,8	4 822	9,5	0	1	36	63	2	0
Hostěrádky	343	5 476	17	0	9	44	47	5	3
Hrušky	443,7	3 910	8,8	0	3	25	72	5	2
Kobeřice	571,1	10 536	20,5	0	13	44	43	1	3
Křenovice	714	6 320	9,5	0	2	27	71	3	10
Lovčičky	246,8	4 666	19,7	0	12	49	39	1	2
Milešovice	543,4	8 616	17,8	0	11	44	45	1	5
Němčany	524,1	7 708	14,6	0	4	51	45	0	6
Nížkovice	558	9 717	18,5	0	11	50	39	3	4
Otnice	652,7	7 402	11,4	0	5	31	64	3	7
Slavkov u Brna	915,6	8 799	10,8	0	5	26	69	1	0
Šaratice	723,8	2 703	4	0	0	10	90	2	1
Vážany nad Litavou	572,7	6 284	11	0	2	40	58	3	7
Velešovice	487,2	4 787	10,2	0	3	32	65	1	1
Zbýšov	411,7	3 686	9,8	0	4	28	68	1	4
Celkem	10077,3	125358	13,3	<1	6	35	59	45	62

Zdroj: vlastní výpočty

Vyhodnocení po obcích

Bošovice

V obci Bošovice jsou nejvíce erozně ohroženy půdní bloky východně od zástavby, pro které byla míra erozního ohrožení stanovena na extrémní, konkrétně se jedná o části DPB 583117704/1, 584117601/2, 584117701/68 či 583117704/4 a ve všech případech postupně přechází do silného či mírného ohrožení. V celém správním území obce se nevyskytuje DPB, jenž by měl pouze mírné erozní ohrožení. Vzhledem ke směřům DSO lze konstatovat, že zástavba obce není ohrožena.

Heršpice

V obci Heršpice jsou nejvíce erozně ohroženy části tří půdních bloků jižně od zástavby, konkrétně se jedná o DPB 575117208/5, 575117208/2 a 576117202/1. Zejména poslední dva jmenované DPB jsou mimo extrémního erozního ohrožení ve své zbylé části většinou hodnoceny jako silně erozně ohrožené, takže lze konstatovat, že se jedná o jedny z erozně nejproblematictějších půdních bloků na území obce. V obci se nachází několik menších DPB s pouze mírným erozním ohrožením, jmenovat lze například DPB 576117001/9, 576117101 či 576117105/2. Vzhledem ke směrům DSO lze konstatovat, že zástavba obce není ohrožena.

Hodějice

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 13 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 576116702/3, 577116901/3 či 577117003/24. Vzhledem ke směrům DSO lze několik drah, které jsou ohodnoceny jako silně erozně ohrožené a které směřují do zastavěného území obce z jižní strany. Jedna DSO míří k Heršpickému potoku, ostatní přímo k zástavbě, přičemž zejména dvě nejvíce východní mohou mít potenciál ohrožit zastavěné území.

Holubice

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 5 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 582116303/1, 582116501/1 či 582116501/2. Vzhledem ke směrům DSO lze konstatovat, že zástavba obce není ohrožena, jisté riziko může představovat silně erozně ohrožená DSO na severu správního území obce, která míří k blízkosti křižovatky silnic I. třídy.

Hostěrádky-Rešov

V obci je nejvíce ohrožena část půdního bloku 587117001/8, jenž je ohodnocena jako extrémně ohrožená erozí a situaci v této části západně od zástavby obce zhoršují dvě dráhy soustředěného odtoku, které jsou označeny jako silně erozně ohrožené. Vzhledem ke svahovým poměrům a skutečnosti, že tyto DSO končí na hranici zastavěného území obce, představuje západ Hostěrádek-Rešova území silně ohrožené erozí a případným splachem půd z polí. V obci se nachází několik menších DPB s pouze mírným erozním ohrožením, jmenovat lze například DPB 586117102/1 či 587117120.

Hrušky

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 10 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 581117002/8, 581117002/11 či 582117001. Vzhledem ke směrům DSO lze identifikovat trojici drah, které mají potenciál ohrožit zastavěné území, přičemž všechny vedou z jižního směru a jsou ohodnoceny jako silně erozně ohrožené.

Kobeřice u Brna

V obci Kobeřice u Brna jsou nejvíce erozně ohroženy půdní bloky západně od zástavby, konkrétně se jedná o části DPB 580117503/12, jenž je hned na třech místech označen jako extrémně erozně ohrožený. Jeho významná část je dále označena jako silně erozně ohrožená a ve spojení s dráhou soustředného odtoku vzniká výrazná koncentrace erozně postižené orné půdy. Vzhledem ke svému umístění však nevzniká riziko pro zastavěné území, což platí pro všechny DSO v řešené obci. V Kobeřicích u Brna se nenachází ani jeden pouze mírně erozně ohrožený DPB, byť lze jmenovat bloky 579117302 a 78117503, které mají téměř výhradně nejnižší stupeň erozního ohrožení.

Křenovice

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 14 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 583116703/1, 583116802/1 či 583116603/1. Vzhledem ke směrům DSO lze identifikovat jedno silně erozně ohrožené, které nemá ze západní strany potenciál ohrozit zastavěné území, avšak představuje riziko pro nedalekou železniční trať.

Lovčičky

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 30 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 583117704/4, 582117601/10 či 581117604/5. Vzhledem ke směrům DSO lze identifikovat jednu dráhu, která má potenciál ohrozit zastavěné území z východu, toto riziko může prohlubovat situování silně erozně ohroženého DPB v oblasti této DSO.

Milešovice

V obci Milešovice jsou nejvíce erozně ohroženy dvě části půdních bloků - 580117503/12 a 579117502/1, které jsou stanoveny jako extrémně ohrožené. Zejména v případě prvního jmenovaného se jedná o problémový DPB, jelikož jeho významná zbývající část je označena jako silně či nízké erozně ohrožená, což může vzhledem k vyšší svažitosti představovat riziko pro zástavbu na západě. V celém správním území obce se nevyskytuje DPB, jenž by měl pouze mírné erozní ohrožení. Vzhledem ke směrům DSO lze konstatovat, že zástavba obce není ohrožena.

Němčany

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 20 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 574116501/5, 577116603/6 či 574116601/1. Vzhledem ke směrům DSO lze identifikovat dvě, které mají potenciál ohrozit zastavěné území ze západu a v druhém případě z východu, avšak tyto jsou ohodnoceny jako mírně erozně ohrožené.

Nížkovice

V obci Nížkovice jsou nejvíce erozně ohroženy části dvou půdních bloků - 576117202/1 a 577117201/1, které jsou stanoveny jako extrémně ohrožené. Vzhledem ke své svažitosti a lokalizaci severovýchodně od obce je lze hodnotit jako potenciální riziko pro zástavbu, byť je od ní oddělují ještě části zemědělské půdy s trvalými kulturami. V obci se nachází DPB 577117202/3 a 577117202/5, které jsou celé vyhodnoceny jako nejméně erozně ohrožené, jelikož mají pouze mírný stupeň erozního ohrožení. Vzhledem ke směrům DSO lze konstatovat, že zástavba obce není ohrožena.

Otnice

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 25 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 584117601/2, 582117401/36 či 582117401/38. Vzhledem ke směrům DSO lze identifikovat jednu dráhu se silným erozním ohrožením, která ze západu směřuje k zastavěnému území, avšak od zástavby ji odděluje údolí se vzrostou vegetací, avšak stále se může v kombinaci s částmi silně erozně ohrožených částí DPB jednat o kombinaci potenciálně ohrožující zastavěné území.

Slavkov u Brna

V obci Slavkov u Brna jsou erozně ohroženy dvě části dvou půdních bloků - 581116703/13 a 581116703/22, které jsou ohodnoceny jako extrémně ohrožené. Celkově se v obci nachází DPB s nižším erozním ohrožením, protože naprostá většina DPB je ohodnocena jako mírně až nízké erozně ohrožená. Ve Slavkově u Brna se nachází jedna silně erozně ohrožená dráha soustředného odtoku, která může být vzhledem ke sklonitosti a směřování svahu potenciálním ohrožením zastavěného území, konkrétně zástavby podél silnice I/50 naproti zámeckému parku.

Šaratice

V obci obecně panuje velmi příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 0,1 ha takto ohodnocených DPB, když jde o část pouhého jednoho DPB (583117101/5), zbylé půdní bloky jsou v obci ohodnoceny jako nízké až mírně erozně ohrožené. Vzhledem ke směrům DSO lze konstatovat, že zástavba obce není ohrožena.

Vážany nad Litavou

V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 12 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 581117201/4, 581117201/14 či 579117003/5. Vzhledem ke směrům DSO lze identifikovat jednu dráhu, která může být potenciálním rizikem, avšak je ohodnocena jako mírně erozně ohrožená a současně svah, z něž vede má poměrně příznivé svahové poměry.

Velešovice

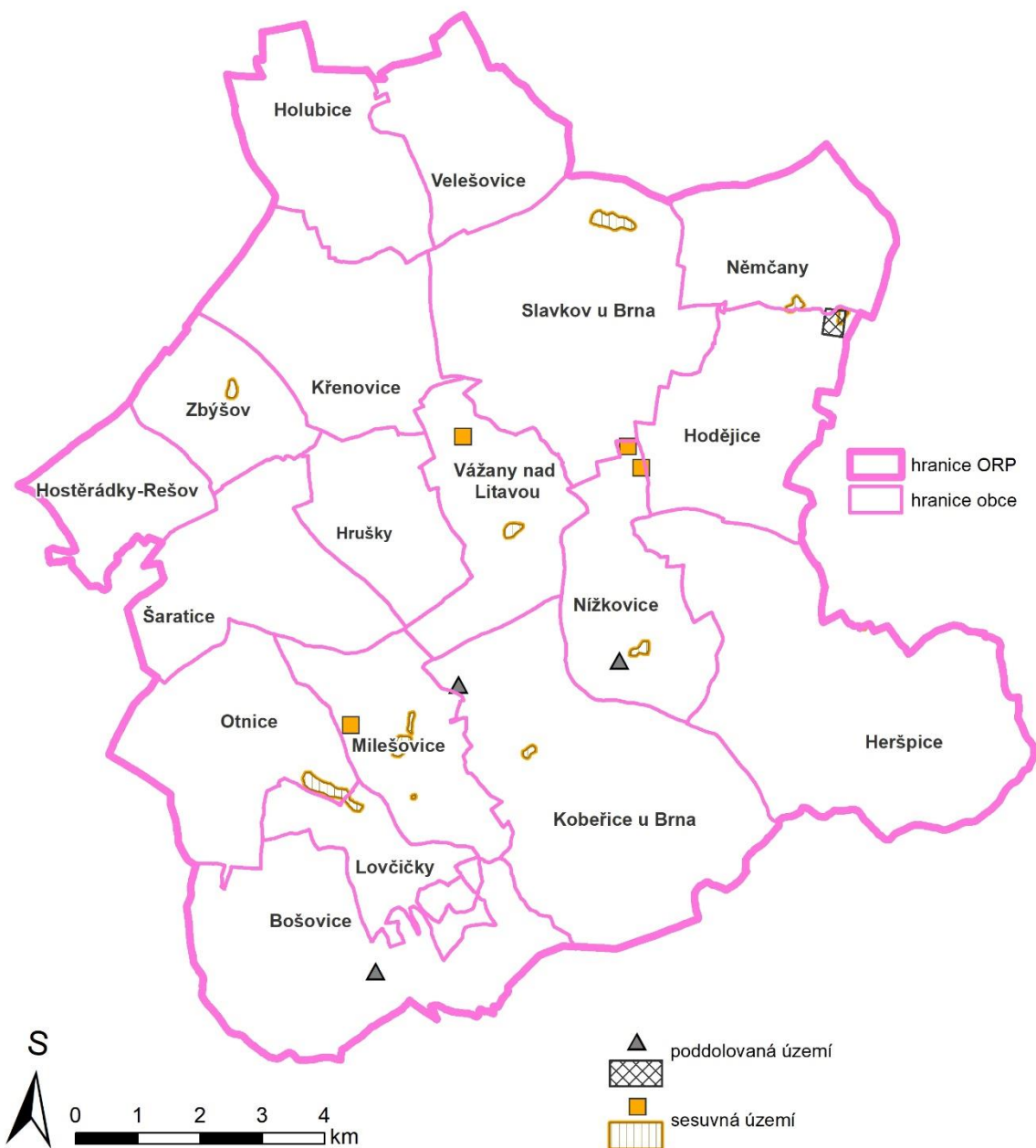
V obci obecně panuje příznivá situace stran erozního ohrožení půdních bloků, když se v ní nenachází ani jeden extrémně erozně ohrožený DPB. Nejvyšší stupeň ohrožení tedy představuje stupeň silného ohrožení, celkově se jedná o cca 13 ha takto ohodnocených DPB. Z těch nejrozsáhlejších lze jmenovat například 580116403/15, 580116403/1 či 580116403/9. Vzhledem ke směřům DSO lze konstatovat, že zástavba obce není ohrožena

Zbýšov

V obci Zbýšov je nejvíce erozně ohrožena část půdního bloku 585116903/1, která je stanovena jako extrémně ohrožená. Doplňuje jej mírně erozně ohrožená dráha soustředného odtoku, avšak vzhledem ke sklonovým poměrům a orientaci svahů nepředstavují ohrožení pro zastavěné území. Problematictější mohou být DSO na severním okraji zástavby a na západním okraji, které vedou až k hranici zastavěného území. Avšak i v těchto případech se jedná o mírně erozně ohrožené DSO. Celkově se v obci nachází DPB s nižším erozním ohrožením, protože naprostá většina DPB je ohodnocena jako mírně až nízce erozně ohrožená.

6.2.3 Sesuvy půdy

V datech ÚAP jsou evidována aktivní sesuvná území především na území obcí Vážany nad Litavou, Nížkovice a Zbýšov. Sesuvná území ostatní se pak vyskytují na území obcí Němčany, Slavkov u Brna, Milešovice a na hranicích obcí Otnice a Lovčičky. Poddolovaná území jsou evidována na území obcí Nížkovice, Bošovice, Kobeřice u Brna a Hodějice, kde se jedná o poddolované území po těžbě železné rudy. Situace sesuvných a poddolovaných území není v území problematická.



Obrázek 32: Sesuvná a poddolovaná území v SO ORP Slavkov u Brna
Zdroj: ÚAP, 2021

6.3 Znečištění a kontaminace složek prostředí

Z hlediska zaměření územní studie a charakteru území je analýza znečištění a kontaminace směřována zejména na půdu, vodu a částečně i ovzduší.

Pro hodnocení znečištění a kontaminace byly využity následující datové zdroje:

- **Základní informace o plánech dílčích povodí a programech opatření pro SO JMK** – souhrnný dokument poskytující informace o stavech vodních útvarů pro nyní zpracováváný dokument Plán dílčího povodí Dyje pro roky 2021–2027

- **Staré zátěže území a kontaminované plochy (ÚAP, jev č. 64)** – Vrstva ÚAP jev č. 64 Staré zátěže území a kontaminované plochy je poskytována Odborem environmentálních rizik a ekologických škod MŽP. Hlavním zdrojem informací je průběžně aktualizovaná databáze Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM), dále pak informace z některých krajských, městských či obecních úřadů a data vytvořena v rámci 1. etapy Národní inventarizace kontaminovaných míst (NIKM).
- **Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM, MŽP)** – Jedná se o otevřený systém evidence kontaminovaných míst, databázi je možné prohlížet na www.sekm.cz, kde jsou volně k dispozici informace o jednotlivých lokalitách, slouží jako podklad pro ÚAP, jev č. 64. Pro potřeby ÚSK byly jako problematické zvoleny lokality, u nichž kontaminace znamená reálně existující a již potvrzený problém (kategorie A2 – A3) a lokality, u kterých kontaminace znamená problém potenciální, protože zatím není dostatek informací pro definitivní závěry a platí zde tedy princip předběžné opatrnosti (kategorie P3 – P4).
- **Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO, MŽP)** – Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO) jsou místa, kde je překročena hodnota imisního limitu u jedné nebo více znečišťujících látek. Vymezení OZKO a jejich případné změny provádí Ministerstvo životního prostředí jedenkrát za rok, vymezení OZKO ve formátu shapefile (SHP) je dostupné na internetových stránkách Českého hydrometeorologického ústavu. Tato data slouží také jako podklad pro vrstvu ÚAP jev č. 65 oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší. Ve vztahu k územní studii krajiny se jedná zejména o koncentrace prachových částic (PM10 a PM2,5), které mohou vznikat i při zemědělských činnostech. Emise ostatních škodlivin jsou spojeny s činnostmi vázanými na intravilán obcí (průmysl, doprava, vytápění).

6.3.1 Znečištění vod a půdy

K hodnocení kvality povrchových vod je možno využít klasifikaci, která je provedena v rámci Plánů dílčích povodí. Chemickým stavem útvaru povrchové vody se rozumí stav určený na základě hodnocení koncentrací prioritních látek uvedených ve Směrnici 2013/39/EU. Ekologickým stavem se rozumí vyjádření kvality struktury a funkce vodních ekosystémů vázaných na povrchové vody. Na území SO ORP Slavkov u Brna jsou z hlediska ekologického stavu toky Litava a Rakovec ve zničeném nebo poškozeném stavu, z hlediska hodnocení chemického stavu je pouze Rakovec v dobrém stavu, Litava dobrého stavu nedosahuje.

Tabulka 35: Hodnocení chemického stavu útvarů povrchových vod

ID vodního útvaru	Název vodního útvaru	Hodnocení ekologického stavu	Hodnocení chemického stavu
DYJ_0700	Litava (Cézava) od toku Litenčický potok po Rakovec	zničený stav	nedosažení dobrého stavu
DYJ_0720	Rakovec od toku Vážanský potok po ústí do toku Litava (Cézava)	zničený stav	dobrý stav
DYJ_0730	Litava (Cézava) od toku Rakovec po tok Říčka (Zlatý potok)	poškozený stav	nedosažení dobrého stavu

Zdroj: Povodí Moravy

Pro hodnocení kvality **podzemních vod** bylo taktéž využito hodnocení provedené pro útvary podzemních vod ve správním obvodu JMK. Území SO ORP Slavkov u Brna náleží do vodního útvaru podzemních vod Středomoravské Karpaty – severní část, kde je ekologický i chemický stav dobrý.

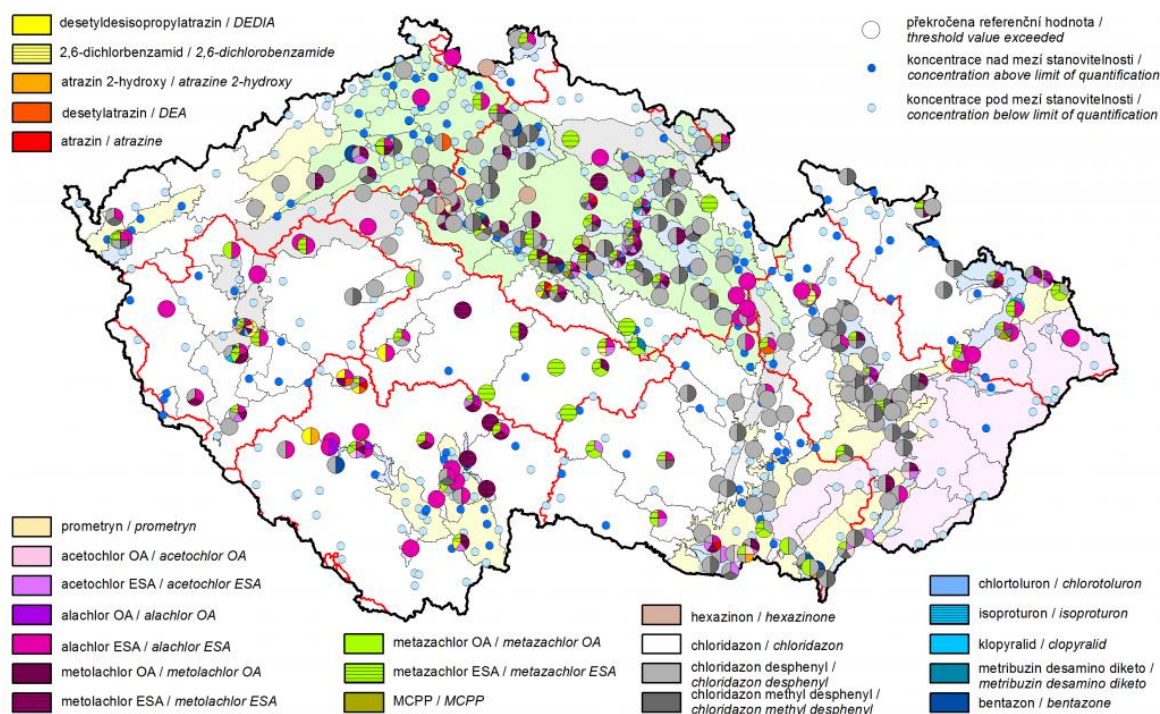
Tabulka 36: Hodnocení chemického stavu útvarů podzemních vod

ID vodního útvaru	Název vodního útvaru	Hodnocení ekologického stavu	Hodnocení chemického stavu
32301	Středomoravské Karpaty – severní část	dobry stav	dobry stav

Zdroj: Povodí Moravy

V poslední době je často diskutovaným tématem **kontaminace podzemní vody pesticidy**. Pesticidy se staly neodmyslitelnou součástí převládající zemědělské praxe. Přestože je deklarováno, že je většina pesticidů navržena tak, aby látky zůstaly a působily tam, kam byly aplikovány, a zároveň zde setrvaly jen po omezenou dobu, šíří se společně se svými metabolity v prostředí. ČHMÚ provádí dlouhodobý monitoring kvality podzemních vod, v posledních třech letech monitoringu se v 63 % z 692 sledovaných objektů vyskytovaly pesticidy, ve 43 % sledovaných objektů koncentrace pesticidů překročily limit 0,1 µg/l pro podzemní vodu a ve 31 % sledovaných objektů byl překročen limit 0,5 µg/l pro sumu pesticidů v podzemních vodách. V naprosté většině se jedná o metabolity herbicidů (metazachloru, metolachloru,alachloru, acetochloru a chloridazonu) používaných nyní či v minulosti pro ošetřování řepky olejné, kukuřice a cukrové řepy, tj. na plodiny převážně pěstované jako suroviny pro výrobu biopaliv (bionafta, bioetanol, bioplyn).

Následující obrázek ukazuje výskyt jednotlivých pesticidů v podzemních vodách v ČR v roce 2016, v dosahu SO ORP Slavkov u Brna byly zjištěny koncentrace s překročením referenčních hodnot u chloridazonu desphenylu.



Obrázek 33: Výskyt pesticidů a jejich metabolitů v podzemních vodách ČR v roce 2016

Zdroj: VÚV TGM, v.v.i.

Většina území SO ORP Slavkov u Brna spadá mezi **zranitelné oblasti** podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., do kterého byla implementovaná tzv. nitrátová směrnice neboli Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnany ze zemědělských zdrojů. Jedná se o katastrální území Velešovice, Holubice, Slavkov u Brna, Křenovice, Zbýšov, Hrušky, Vážany nad Litavou, Hostěrádky-Rešov, Šaratice, Nížkovice, Otnice, Milešovice, Kobeřice u Brna, Bošovice a Lovčičky. Zde mají být aplikována opatření ke snížení znečištění podzemních i povrchových vod způsobené dusičnany ze zemědělských zdrojů a předcházení dalšímu takovému znečištění.

Dalším závažným potenciálním či reálným zdrojem znečištění vod jsou **staré ekologické zátěže**. Dle ÚAP je na území SO ORP Slavkov u Brna evidováno 29 starých zátěží území a kontaminovaných ploch. Pro účely ÚSK byly jako rizikové vybrány ty lokality, kterým byly přiřazeny nejvyšší kategorie aktuálního a potenciálního rizika (A2 – A3 a P3 – P4). A dále byl seznam z ÚAP doplněn o další aktuální zdroje z webu SEKM. Dle tohoto výběru se tak na území SO ORP Slavkov u Brna nachází 26 lokalit, které představují potenciální riziko (kategorie P), lokality s akutním rizikem se v území nevyskytují. Vybrané lokality představují jak riziko pro kontaminaci vod, tak současně riziko i pro znečištění půd.

Tabulka 37: Staré ekologické zátěže představující riziko pro znečištění vod a půd

ID zátěže	Název	Katastr	Kategorie
8599002	Skládka Visengrunty	Bošovice	P4
859001	Bošovice – sýpka	Bošovice	P4
8599003	Vrakoviště Bošovice	Bošovice	P4
8599001	Skládka Bošovice	Bošovice	P4
10474001	Skládka Heršpice	Heršpice	P4
4741001	Skládka Velké Podsedky	Heršpice	P4
17787001	Skládka za tratí	Holubice	P4
73905001	Skládka Hostěrádky-Rešov (cvičák)	Hostěrádky-Rešov	P4
4570003	Skládka Hostěrádky-Rešov (u trati)	Hostěrádky-Rešov	P4
48728001	Autoservis a vrakoviště NAVARA	Hrušky u Brna	P4
6733001	Skládka za vyhlídkou	Kobeřice u Brna	P4
7588001	Skládka Křenovice	Křenovice u Slavkova	P4
8765002	Skládka Lovčičky	Lovčičky	P4
8765001	Skládka cihelna	Lovčičky	P3
94657001	Skládka Milešovice	Milešovice	P4
2901003	Skládka Návdavky	Němčany	P4
4768006	Skládka za zemědělským areálem	Nížkovice	P4
4768004	Skládka nad kostelem	Nížkovice	P4
4768005	Skládka u silnice I/54	Nížkovice	P4
10476001	Skládka u silnice I/54 – jih	Nížkovice	P4
4768003	Skládka Nížkovice	Nížkovice	P4
15030001	Skládka Písky	Slavkov u Brna	P2
62041001	Skládka Důl	Šaratice	P4
62041002	Skládka Na dolech	Šaratice	P4
16204001	Skládka U řeky Litavy	Šaratice	P4
17789001	Skládka Půllány za silnicí	Velešovice	P4

Vysvětlivky: P2 – kontaminace je potvrzena, nereprezentuje aktuální zdravotní riziko ani rozpor s legislativou, není však vyloučena možnost dalšího šíření kontaminace nebo negativní ovlivnění současného využívání krajiny; P3 – kontaminace je potvrzena jen orientačně, malý rozsah dat neumožňuje definitivní hodnocení a závěry; zatím nelze vyloučit nezbytnost realizace nápravného opatření; P4 – žádné informace o kontaminaci – na lokalitu je nutno nahlížet jako na podezřelou; zatím nelze vyloučit nezbytnost realizace nápravného opatření

Zdroj: ÚAP; MŽP 2022 (SEKM)

Skládka Písky (Slavkov u Brna) – P2 – Bývalá skládka komunálního odpadu, dnes z větší části zrekultivovaná. Dotčené místo se nachází na lokalitě s názvem Písky. V roce 2016 proběhlo oživení této lokality v rámci podpory biodiverzity v podobě vysázení na ještě neosázené části bývalé skládky 50 nových stromů a 200 převážně plodonosných křovin a také zavěšení ptačích budek. Nyní se na lokalitě nachází kompostárna spravující Technické služby města Slavkov u Brna.

Skládka cihelna (Lovčičky) – P3 – Bývalá skládka TKO, fungující v 90. letech, umístěná v bývalé těžebně – cihelně na okraji obce Otnice. V roce 1995 byla uzavřena a začala se v rámci rekultivace na ni navážet hlína. Nyní je na lokalitě ukládán bioodpad a stavební suť.

6.3.2 Znečištění ovzduší

Znečištěné ovzduší má ve vztahu ke krajině obousměrný vztah – krajina a činnosti v ní mohou být zdrojem znečištění ovzduší (např. prašnost ze zemědělské činnosti, lesní požáry), na druhou stranu může být na krajině povrch deponováno atmosférické znečištění antropogenního původu. Příspěvek znečištění ovzduší není pro potřeby územní studie krajiny ve srovnání s jinými složkami životního prostředí klíčový, přesto však může být za jistých podmínek důležitý.

Pro potřeby ÚSK jsou jako problematická vnímána ta katastrální území, kde došlo v roce 2020 alespoň jednou k vymezení OZKO z důvodu překračování imisních limitů pro **prachové částice (PM₁₀ a PM_{2,5})**, jejichž koncentrace mohou souviset se způsobem hospodaření v krajině a dále limity pro **přízemní ozon** a pro **benzo[a]pyren**.

V roce zpracování studie nebyl na území SO ORP Slavkov u Brna překročen roční imisní limit pro benzo[a]pyren. V jižní části řešeného území byl v několika obcích (Bošovice, Heršpice, Kobeřice u Brna a Lovčičky) překročen limit O₃ - 26. nejvyšší maximální denní 8hod. klouzavá průměrná koncentrace v průměru za 3 roky. Ostatní imisní limity (tedy ani imisní limity pro PM₁₀ a PM_{2,5}) v území v uvedených letech překročeny nebyly.

6.4 Snižování a ztráta biodiverzity, snižování prostupnosti krajiny a fragmentace krajiny, střety dálkových migračních koridorů, střety a nenávaznosti ÚSES

6.4.1 Snižování a ztráta biodiverzity

Pod pojmem biodiverzita si lze představit rozmanitost živých organismů na Zemi a tato rozmanitost zahrnuje jak druhy, tak ekosystémy. Již z hlediska definice lze vidět, že pojem biodiverzita lze aplikovat na různých hierarchických úrovních, přičemž pro řešené území studie se pozornost zaměřuje na regionální měřítko SO ORP Slavkov u Brna. Z obecného hlediska existují určitá ohrožení biodiverzity, mezi něž patří zejména lidská činnost, degradace a ztráta biotopů, zavlékání cizích druhů vytlačujících domácí druhy, vyčerpání

přírodních zdrojů a ekosystémů, znečištění prostředí a nemoci, změny klimatu. Každé z těchto ohrožení působí v různých územích různou silou.

SO ORP Slavkov je přibližně ze 75 % intenzivní, převážně zorněná, mírně, na severním a jižním okraji více zvlněná zemědělská krajina s biodiverzitou rovnající se kulturní stepi, tedy téměř nulovou. Zbytky přirozených nebo spíše přirozených náhradních, tedy bylinných a keřobylinných společenstev se tedy celkem logicky uchovaly na velkovýrobní mechanizací hůře dostupných místech, tedy na prudších svazích, stržích, ve žlebech, údolních zamokřených nebo naopak návršních suchých okrajích svahů. Jedná se tedy často o postagrární lada charakteru extenzivně sečených nebo nesečených, a tudíž šípkem a hlohem i jinými keři zarůstající louky, případně i dožívající ovocné sady. Jejich význam kromě uchování části přirozené biodiverzity území – především ohrožené i chráněné flóry a drobné fauny, zejména hmyzu, spočívá i v částečné konzervaci drobné mozaikovitě krajiny a některých historických struktur krajiny jako polní meze, remízy, úzké viniční a ovocné terasy, selské lesíky apod. Tyto dochované prvky malovýrobní pestré mozaikovitě krajiny mají i pozitivní vliv na zachování a při odpovídající údržbě i zvýšení hodnoty krajinného rázu. Vzhledem k časté izolovanosti těchto prvků mezi širokými lány orné půdy, bývají nečistka ohroženy chemizací z okolních polí a šířením invazivních druhů dřevin a bylin. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR sleduje výskyt nepůvodních druhů, kterých na celém území ČR identifikuje 1 454 rostlin a 595 živočichů, přičemž z tohoto počtu je za invazivní považováno 61 druhů rostlin a 113 druhů živočichů. Na Slavkovsku se jedná hlavně o akát, v menší míře pajasan a křídlatku, v postagrárních ladách je častý bez černý. Z dalších invazivních druhů v SO ORP Slavkov u Brna lze vyjmenovat borovici vejmutovku, bolševník velkolepý, netýkavku malokvětou, netýkavku žláznatou, pětour maloúborný, topinambur hlíznatý, lupinu mnoholistou, zlatobýl kanadský a zlatobýl obrovský. Z hlediska výskytu invazivních druhů zvířat byly v nedávné době v řešeném území zaznamenány výskyty mývala severního, norka amerického, ondatry pižmové, psíka mývalovitého a střevlíčka východního. Mokřadní a vodní biotopy jsou navíc ohroženy vysycháním z důvodu klimatických změn, celé SO ORP je řazeno do území se středním až vysokým rizikem sucha.

Tyto prvky mohou být ohroženy i rozšiřováním zástavby, a to jak obytné, tak i občanské vybavenosti, areálů výroby a služeb i dopravní a technické infrastruktury. V současné době není zaznamenán ve SO ORP Slavkov žádný stavební záměr, který by byl v konfliktu s vyhlášeným zvláště chráněným územím přírody nebo významným krajinným prvkem.

Kromě ohrožení cenných biotopů hospodářskou činností člověka jsou jmenované plochy s vyšší biodiverzitou (a obvykle i vyšší estetickou hodnotou) snad i více ohroženy zanedbáním péče (tedy kosení, řízené pastvy, odstraňování náletu apod.). Na rozdíl od lesních rezervací, kde je omezení zásahů žádoucí, vyžadují tyto plochy druhotného bezlesí dosti specifickou, pravidelnou a finančně náročnou údržbu.

V SO ORP Slavkov bylo dosud vyhlášeno šest maloplošných ZCHÚ, je evidováno 11 registrovaných významných krajinných prvků, 8 evropsky významných lokalit v rámci soustavy NATURA 2000 a je vymezen ÚSES.

6.4.2 Snižování prostupnosti krajiny pro člověka

Na prostupnost krajiny pro člověka má velký vliv historický vývoj podoby krajiny, jejího užívání a taktéž přírodní podmínky a vztahy k okolí. Řešené území je typické poměrně nízkou výškovou členitostí a výraznější terénní elevace lze identifikovat zejména na jihu, kde

se zvedá pahorkatina Ždánického lesa (k nadmořským výškám až 400 m n. m.) a na severu území – zejména v k.ú. Slavkova u Brna, kde se terén zvedá k nejvyšším vrcholům s nadmořskou výškou 360 m n. m. Z pohledu charakteru reliéfu lze tedy území SO ORP Slavkov u Brna hodnotit jako příznivé pro potenciál dobré prostupnosti.

V hodnocení potenciální prostupnosti krajiny je nutno uvažovat právě nad výše zmíněnou sklonitostí terénu, který je díky jeho převažující rovinatosti až mírné sklonitosti vhodným pro zemědělskou činnost. Výrazná část SO ORP Slavkov u Brna je z tohoto důvodu pokryta velkými bloky orné půdy, které potenciál prostupnosti krajiny snižují. Tyto velké orné bloky půdy negativně se podepisující na prostupnosti krajiny vznikly scelováním menších polí v období kolektivizace. Jak ukazují historické letecké snímky z doby předcházející tomuto procesu, krajina byla bohatě rozčleněna polními cestami, remízy a dalšími drobnými krajinnými prvky, které prostupnost krajiny naopak posilovaly. Negativní dopad na prostupnost krajiny má dále golfové hřiště ve Slavkově u Brna, které je neprostupné a omezuje tím spojení ze Slavkova u Brna severním směrem.

Kromě výše zmíněných faktorů ovlivňujících prostupnost krajiny, sehrává svou roli i legislativa, zejména zákon č. 114/1992 Sb., který legislativně ukotvuje pravidla přístupu do volné krajiny. Tento zákon v § 63 odst. 1 stanovuje pravidla pro vytváření či rušení veřejně přístupných účelových komunikací, stezek a pěšin mimo zastavěné území, kdy ke každé akci je potřeba souhlas příslušného orgánu ochrany přírody. Současně je obcím stanovena povinnost vést přehled těchto komunikací v území své působnosti. Právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby stanovuje § 63 odst. 2, jestliže tím nejsou narušena práva na ochranu osobnosti či sousedská práva a současně odst. stanovuje, že volný průchod lze realizovat jen tehdy, když nezpůsobí škodu na majetku a zdraví jiné osoby. Na které druhy pozemků se výše uvedený volný průchod neuplatňuje vyjmenovává § 63 odst. 3 a dále pro ornou půdu, louky a pastviny stanovuje omezení přístupu tehdy, kdy by mohlo dojít k poškození porostů, půdy či narušení pastvy dobytka. Druhým důležitým zákonem se vztahem k průchodnosti krajiny je č. 289/1995 Sb. a jeho § 19, který upravuje přístup do lesů, přičemž pro každého jedince platí zákon, že má právo na vlastní nebezpečí vstupovat do lesa a sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a na zemi ležící suchou klest za současného dodržení povinnosti nepoškozovat a nenarušovat les a dbaní pokynů vlastníka, nájemce lesa či jeho zaměstnanců.

Prostupnost krajiny pro člověka a její kvalita má velký vliv na pohyb obyvatel mimo zastavěné území a vytváří potenciál pro krátkodobou rekreaci, která se typicky odehrává v blízkém okolí sídla. Z toho důvodu mají největší význam propojení sídel na nejkratší vzdálenosti a s co nejvyšší kvalitou spojení. Prostupnost sídel na větší vzdálenost hraje roli především při střednědobé a dlouhodobé rekreaci, kdy je pro potřeby rekreace vhodná i krajina s omezenou prostupností.

V rámci studie byla prostupnost krajiny hodnocena na základě vzájemné dosažitelnosti jednotlivých sousedních obcí. Protože zástavba v SO ORP Slavkov u Brna je v případě všech obcí kompaktní a nevytváří odloučená sídla o větší populační velikosti, nebylo nutné řešit prostupnost krajiny i pro odloučená sídla.

Pro samotné hodnocení prostupnosti krajiny byla analyzována dostupnost po komunikacích s velmi nízkou až nulovou intenzitou motorové dopravy – pro realizaci spojení po silnici

II. třídy mohla být tato komunikace využita jen v nejnútnejších a nejkratších propojeních (typicky souvislý úsek do 250 metrů) a silnice III. třídy, kde délka souvislého úseku použitého pro zajištění prostupnosti vzrostla na 500 metrů, vzhledem k malé intenzitě automobilové dopravy na tomto typu komunikací, avšak tato hodnota závisí na místních podmínkách.

Dále byly do hodnocení prostupnosti krajiny zařazeny nevidované silnice, udržované cesty i cesty neudržované (v SO ORP se jedná o cesty, které jsou pro pěší schůdné takřka bez omezení), parkové a hřbitovní cesty, turistické a pěší stezky a pěšiny. Do analýzy nebyly zahrnuty neudržované cesty, které už jen ze své charakteristiky nemohou zaručit průchodnost. Zdrojovými daty o všech hodnocených spojeních byla data Územně analytických podkladů SO ORP Slavkov u Brna ve znění 5. aktualizace z roku 2021 a dále Základní báze geografických dat (ZABAGED). Z těchto zdrojů byly využity liniová vedení jednotlivých výše vyjmenovaných typů dopravních spojení.

Do analýzy byly zahrnuty všechny obce v řešeném území, celkem tedy 18 obcí. Byly identifikovány tři kategorie kvality propojení obcí – dobrá, omezená a špatná kvalita. Pro to, aby spojení dosahovalo dobré kvality, bylo potřeba splnit podmínku existence relativně přímého propojení obou hodnocených sídel a možnosti realizace spojení mimo silniční komunikace II. a III. třídy. Pro omezenou kvalitu propojení byla brána v úvahu větší deviatilita spojnice (>1,5násobek vzdálenosti vzdušnou čarou) hodnocené dvojice sídel plus část cesty mohla být realizována po silnicích II. a III. třídy. V případě špatné kvality propojení existuje mezi hodnocenou dvojicí sídel značně deviatilní spojení (více jak 2násobek vzdálenosti vzdušnou čarou), pro propojení je využívám dlouhý úsek silnic II. či III. třídy nebo spojení neexistuje vůbec.

Celkem bylo hodnoceno 42 propojení z hlediska prostupnosti krajiny, výsledky hodnocení ukazuje níže uvedená tabulka, kde je pro každé propojení vyhodnocena jeho kvalita. Výsledky analýzy ukazují, že čtyři pětiny všech spojení jsou v dobré nebo alespoň omezené kvalitě, zbytek je špatné kvality.

Tabulka 38: Kvalita vzájemných propojení sídel

Název obce I	Název obce II	Kvalita spojení
Hostěrádky-Rešov	Šaratice	Dobrá – spojení lze realizovat po cyklostezce lemující silnicí II. třídy
Hostěrádky-Rešov	Zbýšov	Dobrá – spojení lze realizovat v poměrně přímém směru po polní cestě
Zbýšov	Hrušky	Špatná – spojení nelze realizovat bez významné zacházky
Zbýšov	Křenovice	Omezená – spojení lze realizovat s menší zacházkou
Zbýšov	Holubice	Špatná – spojení lze realizovat za cenu větší zacházky a současně při využití delšího úseku silnice III. třídy
Zbýšov	Milešovice	Omezená – spojení lze realizovat za cenu využití delšího úseku silnice III. třídy
Zbýšov	Šaratice	Omezená – spojení lze realizovat s menší zacházkou a využití úseku silnice III. třídy v limitní délce
Šaratice	Otnice	Špatná – spojení lze realizovat za cenu větší zacházky a za dominantního využití silnic II. a III. třídy
Šaratice	Hrušky	Špatná – spojení lze realizovat buď v přímém směru po silnici II. třídy v nadlimitní délce, nebo případně za cenu významné zacházky po kombinaci trasy mimo silnice a za využití silnic II. a III. třídy
Hrušky	Křenovice	Dobrá – spojení lze realizovat po chodníku lemující silnicí II. třídy

Název obce I	Název obce II	Kvalita spojení
Hrušky	Vážany nad Litavou	Omezená – spojení lze realizovat buď po silnici III. třídy, popř. po neudržované pěšině kolem Litavy, jejíž prostupnost však není vysoká
Hrušky	Otnice	Špatná – cestu nelze realizovat mimo úseků silnic III. třídy, které přesahují nadlimitní délku a tyto úseky lze doplnit částmi trasy mimo silnice, avšak celá trasa je značnou zacházkou
Hrušky	Milešovice	Omezená – spojení lze z větší části realizovat mimo silnice, část po nadlimitně dlouhém úseku silnice III. třídy, avšak celá trasa získává výraznější zacházkou
Hrušky	Kobeřice u Brna	Dobrá – spojení lze celé realizovat mimo silnice pouze s menší zacházkou
Křenovice	Holubice	Omezená – spojení lze realizovat s využitím nadlimitního úseku silnice III. třídy
Křenovice	Velešovice	Omezená – část spojení lze realizovat po neevidované silnici a část po silnici III. třídy
Křenovice	Slavkov u Brna	Omezená – spojení lze realizovat mimo silnice po pěšinách a polních cestách, avšak za cenu výraznější zacházky
Křenovice	Vážany nad Litavou	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Vážany nad Litavou	Slavkov u Brna	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice po pěšinách a polních cestách bez výraznější zacházky
Vážany nad Litavou	Hodějice	Špatná – spojení lze realizovat za využití dlouhého úseku silnice III. třídy a křížení frekventované silnice I. třídy, případně s významnou zacházkou po cestách mimo silnice
Vážany nad Litavou	Heršpice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice s menší zacházkou a jedním křížením frekventované silnice I. třídy
Vážany nad Litavou	Nížkovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice s menší zacházkou a jedním křížením frekventované silnice I. třídy
Vážany nad Litavou	Kobeřice u Brna	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice po polních cestách bez výraznější zacházky
Vážany nad Litavou	Milešovice	Omezená – spojení nelze realizovat bez využití nadlimitně dlouhého úseku silnice III. třídy spolu s větší zacházkou
Vážany nad Litavou	Otnice	Špatná – spojení nelze realizovat bez využití nadlimitně dlouhých úseků silnice III. třídy a výrazné zacházky přes jinou obec
Otnice	Lovčičky	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Otnice	Milešovice	Omezená – spojení lze realizovat mimo silnice s větší zacházkou přes sousední obec, popř. s menší zacházkou, avšak za cenu nadlimitně dlouhého úseku po silnici III. třídy
Otnice	Bošovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Bošovice	Lovčičky	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Lovčičky	Milešovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Lovčičky	Kobeřice u Brna	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Kobeřice u Brna	Milešovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice, byť s menší zacházkou, avšak stále v limitu zacházky
Kobeřice u Brna	Nížkovice	Omezená – spojení lze bez větší zacházky realizovat pouze po silnici III. třídy, mimo silnici již za cenu výraznější zacházky
Nížkovice	Heršpice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Heršpice	Hodějice	Dobrá – spojení lze realizovat s menší zacházkou po neevidované silnici
Hodějice	Slavkov u Brna	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice (až na křížení se silnicí I. třídy) za cenu menší zacházky, která je však v limitu zacházky oproti spojnici vzdušnou čarou

Název obce I	Název obce II	Kvalita spojení
Hodějice	Němčany	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Němčany	Slavkov u Brna	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Němčany	Velešovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky, byť s jedním krátkým úsekem po silnici III. třídy
Velešovice	Slavkov u Brna	Omezená – spojení lze realizovat mimo silnice, avšak za cenu výraznější zacházky
Velešovice	Holubice	Dobrá – spojení lze realizovat po neevidované silnici bez výraznější zacházky
Holubice	Slavkov u Brna	Omezená – spojení lze realizovat s výraznou zacházkou přes jinou obec
Hostěrádky-Rešov	Šaratice	Dobrá – spojení lze realizovat po cyklostezce lemující silnici II. třídy
Hostěrádky-Rešov	Zbýšov	Dobrá – spojení lze realizovat v poměrně přímém směru po polní cestě
Zbýšov	Hrušky	Špatná – spojení nelze realizovat bez významné zacházky
Zbýšov	Křenovice	Omezená – spojení lze realizovat s menší zacházkou
Zbýšov	Holubice	Špatná – spojení lze realizovat za cenu větší zacházky a současně při použití delšího úseku silnice III. třídy
Zbýšov	Šaratice	Omezená – spojení lze realizovat s menší zacházkou a s využitím úseku silnice III. třídy v limitní délce
Šaratice	Otnice	Špatná – spojení lze realizovat za cenu větší zacházky a za dominantního využití silnic II. a III. třídy
Šaratice	Hrušky	Špatná – spojení lze realizovat buď v přímém směru po silnici II. třídy v nadlimitní délce, nebo případně za cenu významné zacházky kombinací trasy mimo silnice a využitím silnic II. a III. třídy
Hrušky	Křenovice	Dobrá – spojení lze realizovat po chodníku lemujícím silnici II. třídy
Hrušky	Vážany nad Litavou	Omezená – spojení lze realizovat buď po silnici III. třídy, nebo po neudržované pěšině kolem Litavy, jejíž prostupnost však není vysoká
Hrušky	Otnice	Špatná – cestu nelze realizovat mimo úseků silnic III. třídy, které přesahují nadlimitní délku a tyto úseky lze doplnit částmi trasy mimo silnice, avšak celá trasa je značnou zacházkou
Hrušky	Milešovice	Omezená – spojení lze z větší části realizovat mimo silnice, část po nadlimitně dlouhém úseku silnice III. třídy, avšak celá trasa značnou zacházkou
Hrušky	Kobeřice u Brna	Dobrá – spojení lze celé realizovat mimo silnice pouze s menší zacházkou
Křenovice	Holubice	Dobrá – spojení lze realizovat s menší zacházkou mimo silnici, úsek po silnici III. třídy nepřekračuje limitní vzdálenost
Křenovice	Velešovice	Omezená – část spojení lze realizovat po neevidované silnici a část po silnici III. třídy
Křenovice	Slavkov u Brna	Omezená – spojení lze realizovat mimo silnice po pěšinách a polních cestách, avšak za cenu výraznější zacházky
Křenovice	Vážany nad Litavou	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Vážany nad Litavou	Slavkov u Brna	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice po pěšinách a polních cestách bez výraznější zacházky
Vážany nad Litavou	Hodějice	Špatná – spojení lze realizovat za využití dlouhého úseku silnice III. třídy a křížení frekventované silnice I. třídy, případně s významnou zacházkou po cestách mimo silnice
Vážany nad Litavou	Heršpice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice s menší zacházkou a jedním křížením frekventované silnice I. třídy

Název obce I	Název obce II	Kvalita spojení
Vážany nad Litavou	Nížkovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice s menší zacházkou a jedním křížením frekventované silnice I. třídy
Vážany nad Litavou	Kobeřice u Brna	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice po polních cestách bez výraznější zacházky
Vážany nad Litavou	Milešovice	Omezená – spojení nelze realizovat bez využití nadlimitně dlouhého úseku silnice III. třídy a větší zacházky
Vážany nad Litavou	Otnice	Špatná – spojení nelze realizovat bez využití nadlimitně dlouhých úseků silnic III. třídy a výrazné zacházky přes jinou obec
Otnice	Lovčičky	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Otnice	Milešovice	Omezená – spojení lze realizovat mimo silnice s větší zacházkou přes jinou obec, nebo s menší zacházkou, avšak za cenu využití nadlimitně dlouhého úseku po silnici III. třídy
Otnice	Bošovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Bošovice	Lovčičky	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky
Lovčičky	Milešovice	Dobrá – spojení lze realizovat mimo silnice bez výraznější zacházky

Zdroj: IRI

Tabulka 39: Souhrnné vyhodnocení kvality vzájemných propojení sídel

Kvalita prostupnosti	Počet propojení	Zastoupení (%)
dobrá	23	54
omezená	12	28
špatná	7	18
celkem	42	100

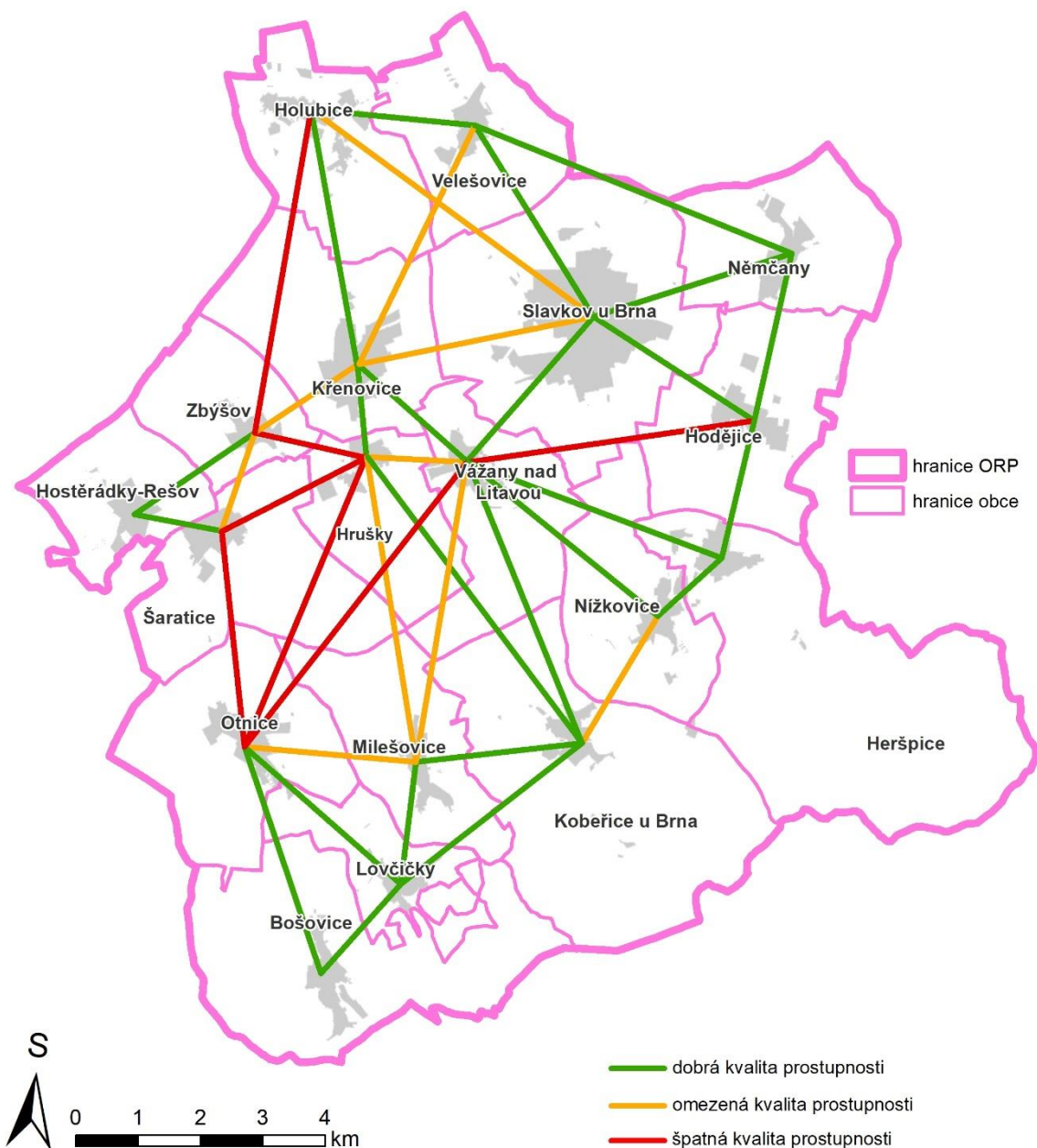
Zdroj: ÚAP 2021, ZABAGED, IRI

Z výsledků analýzy propojenosti krajiny vychází, že špatná kvalita prostupnosti se obvykle objevuje u meziobecní relace v centrální části SO ORP Slavkov u Brna, kde se projevuje vliv velkých bloků orné půdy a problematických polních cest, které mnohdy končí uprostřed krajiny bez další návaznosti. Za takové situace je pak nutno pěší spojení realizovat z větší části po silnicích nižších tříd, což je například situace spojení mezi Šaraticemi a Otnicemi. Jak je popsáno výše v metodice, z hlediska vzdálenosti by toto konkrétní spojení mohlo být vyhodnoceno jako dobré, jelikož se realizuje v poměrně přímé vzdálenosti a nejde výraznou zacházkou, avšak do hry vstupuje právě ona silnice, která snižuje kvalitu a bezpečnost takové trasy, a z výše uvedeného je tak kvalita tohoto spojení hodnocena jako špatná. Obdobně lze charakterizovat špatnou kvalitu spojení mezi obcemi Vážany nad Litavou a Hodějicemi, kdy lze trasa spojení mimo silnice realizovat pouze s velkou zacházkou, a ještě za cenu úrovně křížení silnice I. třídy.

Výše uvedené příklady tedy ilustrují, že prostupnost krajiny pro člověka byla hodnocena na základě kvality vzájemné dostupnosti sousedících sídel po komunikacích s velmi nízkou až nulovou intenzitou motorové dopravy – silnice II. a III. třídy pouze v nejnútnejších a nejkratších propojeních a současně v určité stanovené limitní vzdálenosti, kterou bylo možné po této silnici absolvovat. Hlavní část hodnocení prostupnosti krajiny byla založena na komunikacích určených primárně pro motorová vozidla, analýza tedy sledovala zejména propojení po síti místních a účelových komunikací, nevidovaných silnic, cest, parkových a hřbitovních cest, turistických a pěších stezek a pěšin.

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, více jak polovina meziobecních spojení byla analýzou ohodnocena jako dobrá a další téměř třetina relací vyšla v omezené kvalitě. Pouhých 18 % meziobecních spojení bylo hodnoceno se špatnou kvalitou. Na základě provedené analýzy tak lze konstatovat, že území SO ORP Slavkov u Brna má poměrně dobrou kvalitu prostupnosti krajiny, když poskytuje příznivé podmínky pro prostupnost krajiny člověkem po komunikacích jiných, než jsou silnice I. až III. třídy.

Další zlepšování prostupnosti krajiny pro člověka je omezeno zejména organizací zemědělského obhospodařování a velikostí půdních bloků. Ke změně může dojít v některých obcích realizací komplexních pozemkových úprav, které mohou vytvořit nové cesty v krajině či optimalizovat podobu těch stávajících.



Obrázek 34: Kvalita prostupnosti krajiny mezi sousedními obcemi SO ORP Slavkov u Brna

Zdroj: ÚAP 2021, ZABAGED, IRI

6.4.3 Fragmentace krajiny dopravní infrastrukturou

Pro hodnocení fragmentace krajiny dopravou byly využity výsledky vytvořené dle metodické příručky Hodnocení fragmentace krajiny dopravou (Anděl a kol., 2005), přičemž tento přístup definuje oblasti, které jsou dosud považovány na dopravu nefragmentované a tvoří tak polygony UAT (unfragmented area with traffic). Tyto polygony jsou definovány jako část krajiny ohraničená liniovou dopravní stavbou s parametry, které z ní činí bariéru (minimálně 1 000 vozidel za den či vícekolejná železnice) a současně musí vzniknuvší polygon splňovat minimální rozlohu zajišťující dlouhodobou existenci populací (rozloha větší nebo rovna 100 km²). Výsledkem této metodiky jsou tedy nefragmentované oblasti, které zasluhují prioritní

ochranu před další potenciální fragmentací a z toho plynoucího zmenšování a zhoršování podmínek pro existenci populací.

Pro území správního obvodu ORP Slavkov u Brna byla provedena analýza rozložení polygonů UAT, včetně hodnocení jejich kvality. Z výsledků analýzy vyplývá, že přibližně polovina řešeného území SO ORP Slavkov u Brna, jihozápadní část, spadá do polygonu UAT číslo 130, pouze malá část k.ú. Velešovic na severu ORP spadá do polygonu UAT číslo 135. Právě tyto dva polygony jsou od sebe odděleny územím, kterým prochází dálnice D1 z Brna do Vyškova. Východní část ORP není zahrnuta do žádného polygonu z důvodu vedení silnice I/54 ze Slavkova u Brna do Kyjova.

Tabulka 40: Přehled polygonů UAT na území SO ORP Slavkov u Brna

Číslo UAT	Dotčené obce	Celková kvalita UAT
130	Slavkov u Brna, Křenovice, Vážany nad Litavou, Hrušky, Nížkovice, Kobeřice u Brna, Šaratice, Milešovice, Otnice, Lovčičky, Bošovice, Hostěrádky-Rešov	dobrá
135	Velešovice	výborná

Zdroj: ČÚZK, Cenia, Anděl a kol., 2005

Tabulka 41: Souhrn výsledků fragmentace krajiny dopravou v obcích SO ORP Slavkov u Brna

Procentuální rozsah polygonů UAT v ploše obce	Počet obcí
100 %	6
51–99 %	3
1–50 %	4
0 %	5

Zdroj: ČÚZK, Cenia, Anděl a kol., 2005

Z hlediska ohrožení polygonu dopravou byly hodnoceny vymezené stávající polygony UAT s výsledky Sčítání dopravy 2016, zda uvnitř některého polygonu hrozí nárůst dopravy a tím pádem překročení limitu 1000 vozidel/24 hodin, což by vedlo k rozpadu polygonu UAT.

Dle prognózy rozsahu polygonů pro rok 2025 může dojít ke zmenšení rozsahu polygonu UAT č. 130 z důvodu nárůstu dopravy na silnici II/418 z Újezdu u Brna do Velkých Hostěrádek. Daný polygon by pak z obcí v SO ORP Slavkov u Brna zasahoval pouze do obcí při západní hranici území – Otnice a Bošovice.

Vzhledem k velikosti stávajícího vymezeného polygonu nebude ohrožena jeho existence, může však dojít ke snížení jeho kvality a tím pádem vzniku potenciálního budoucího zhoršení stavu.

Tabulka 42: Fragmentace krajiny dopravou po obcích

Název obce	Plocha obce (%)			
	UAT celkem	UAT celková kvalita		Mimo UAT
		Výborná	Dobrá	
Bošovice	100	0	100	0
Heršpice	0	0	0	100
Hodějvice	0	0	0	100
Holubice	0	0	0	100
Hostěrádky-Rešov	15	0	100	85

Hrušky	90	0	100	10
Kobeřice u Brna	100	0	100	0
Křenovice	15	0	100	85
Lovčičky	100	0	100	0
Milešovice	100	0	100	0
Němčany	0	0	0	100
Nížkovice	55	0	100	45
Otnice	100	0	100	0
Slavkov u Brna	14	0	100	86
Šaratice	89	0	100	11
Vážany nad Litavou	100	0	100	0
Velešovice	4	100	0	96
Zbýšov	0	0	0	100
SO ORP	49	0,2	99,8	51

Zdroj: ČÚZK, Cenia, Anděl a kol., 2005, IRI

6.4.4 Střety migračních ploch se zastavitelným územím

Řešeným územím SO ORP Slavkov u Brna prochází pouze jeden dálkový migrační koridor, jenž je vymezen v jeho nejjihnější části ve Ždánickém lese. Vzhledem k této lokalizaci není dálkový migrační koridor ve střetu s navrhovanými zastavitelnými plochami či zastavěným územím. V SO ORP nejsou evidována žádná místa omezení dálkových migračních koridorů, která by výrazně omezovala či vůbec zabraňovala migraci. Tato skutečnost je podpořena i tím, že za místa omezení jsou identifikována křížení dálkových migračních koridorů s dálnicemi, velkými plochami bezlesí či silně zastavěným územím.

6.4.5 Střety a nenávaznosti ÚSES

V řešeném území se nenachází žádné zvláště chráněné území, které by mělo vlastní vymezení skladebných částí ÚSES, proto pro analýzu střetů a nenávazností skladebných částí ÚSES byly použity pouze podklady. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje ve znění Aktualizací č. 1 a 2, které určují nadmístní hierarchickou úroveň, a dále územní plány jednotlivých obcí (s výjimkou Zbýšova, jenž nemá územně-plánovací dokumentaci zpracovanou), které zpřesňují a doplňují systém na lokální úrovni.

Výsledkem analýzy ÚSES jsou dvě níže uvedené tabulky, které v prvním případě identifikují nesouladné vymezení mezi prvky ÚSES vymezenými nadřazenou dokumentací a územními plány – zde se primárně jedná o rozpory ve zpřesnění v územních plánech, kdy jsou nadmístní prvky zpřesněny mimo plochy a koridory vymezené v ZÚR. Druhá tabulka identifikuje přeshraniční nesoulad ve vymezení SČÚ, tedy zejména nereflexivní prvky ÚSES obsažené v územním plánu jedné obce druhou. Tento rozpor však může být zapříčiněn odlišným rokem vydání územního plánu nebo jeho změny, proto lze tabulku chápat jako jistý manuál pro odstranění nenávazností v rámci zpracování dalších změn územních plánů jednotlivých obcí.

Tabulka 43: Nesoulad mezi vymezením ÚSES v ZÚR a v ÚP obcí

Obec	Označení součásti ÚSES	Charakteristika problémů	Označení problému
Bošovice	K 132 T	Koridor je zpřesněn bez návaznosti na sousední ÚP a není vymezen až po správní hranici obce	A_01_001
Heršpice	K 138 MH	Koridor je zpřesněn v ÚP obce, avšak v jednom místě vychází mimo koridor v ZÚR	A_02_001
Holubice	RK JM041	Koridor je vymezen bez návaznosti na pokračující biocentrum	A_04_001
Hostěrádky-Rešov			Bez problémů
Kobeřice u Brna	K 138 MH	Ponecháno v rozsahu dle ZÚR bez zpřesnění, ale chybí návaznost na vložené LBC v Bošovicích	A_07_001
	RBC 227	Zpřesněno	
Křenovice	K 132 T	Biokoridor není v ÚPD vymezen	A_08_001
	RBC JM26	Biocentrum nemá odraz v ÚP obce, v menší části jeho plochy je navrženo lokální biocentrum	A_08_002
	K 132 T	Biokoridor není v ÚPD vymezen	A_08_003
	RK JM041	Biokoridor není v ÚPD vymezen	A_08_004
Němčany			Bez problémů
Otnice	K 132 T	Vložené biocentrum nemá zajištěnou návaznost na biokoridor v sousední obci	A_13_001
	RBC JM46	Biocentrum nemá odraz v ÚP obce, v menší části jeho plochy je navrženo lokální biocentrum	A_13_002
	RBC JM46	Biokoridor je vymezen v místě biocentra dle ZÚR	A_13_003
	K 132 T	Biokoridor je vymezen bez návaznosti a mimo zamýšlenou stopu dle ZÚR	A_13_004
Slavkov u Brna			Bez problémů
Velešovice	RK JM041	Biokoridor není v ÚPD vymezen	A_17_001
Zbýšov	Obec nemá územní plán, proto nebylo možno vyhodnotit		

Zdroj: ZÚR Jihomoravského kraje, územní plány jednotlivých obcí, ÚAP SO ORP Slavkov u Brna

Dle přehledu souladu mezi vymezením ÚSES v ZÚR Jihomoravského kraje a jejich zpřesněním v územních plánech jednotlivých obcí, kterými prochází nadmístní ÚSES, uvedeným v tabulce výše, lze s jistou mírou zjednodušení vyhodnotit, že nejvíce problémů a největší míru nesouladu lze nalézt v obcích, kde již delší dobu neproběhla aktualizace územně plánovací dokumentace, a proto není vymezení nadmístního ÚSES v souladu se ZÚR. V takových případech se jedná zejména o absenci vymezení některé skladebné části, popřípadě zpřesnění mimo koridor či plochu pro založení ÚSES dle ZÚR. Specifická situace panuje v obci Zbýšov, která nemá územní plán.

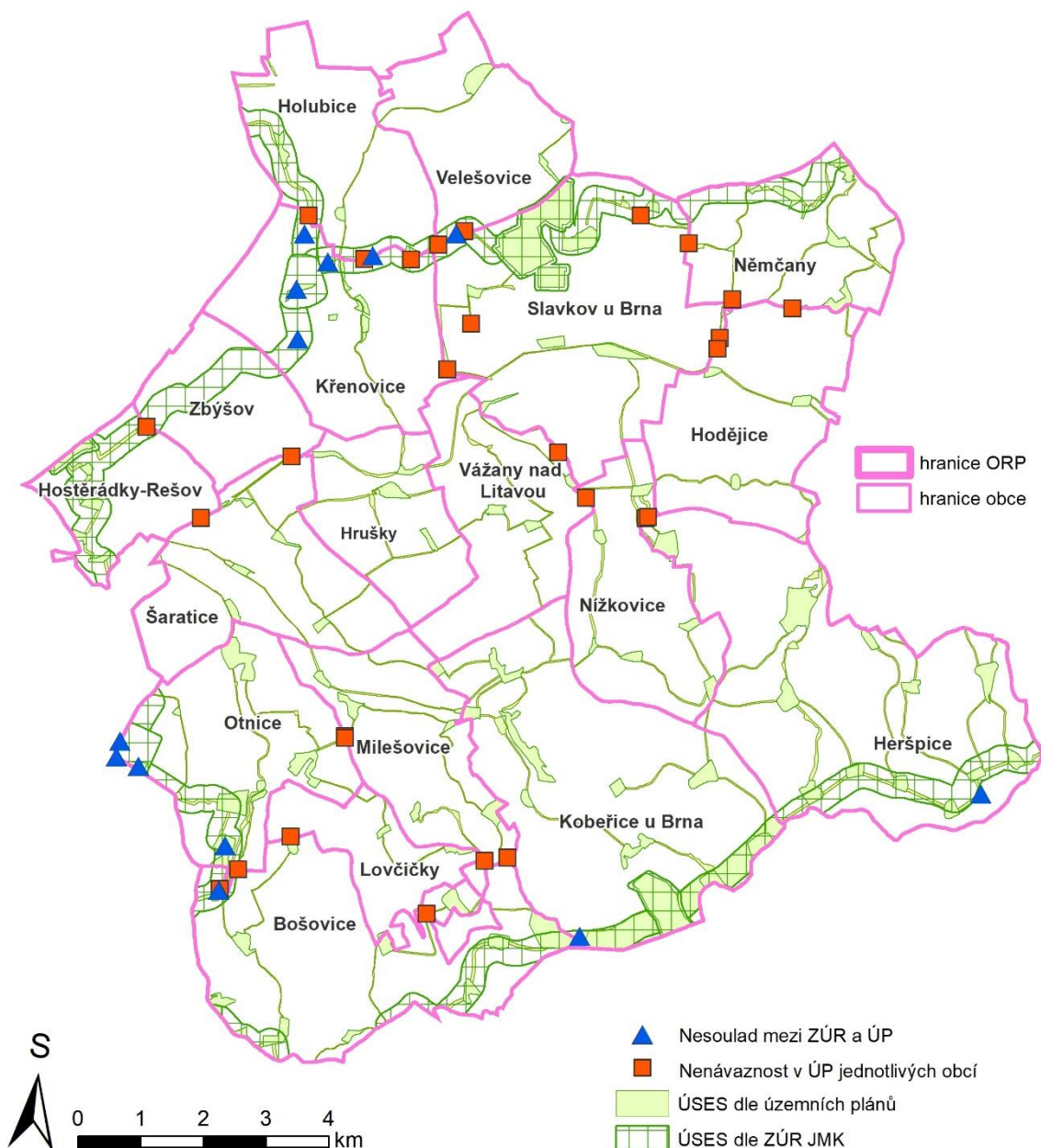
Tabulka 44: Nenávaznost ÚSES mezi obcemi

Obec	Problém	Nenavazuje v obci	Označení problému
Bošovice	LBK je v ÚPD sousední obce navrženo v o několik desítek metrů nenavazující poloze	Lovčičky	B_01_001
	LBC nemá odraz v sousední ÚPD	Lovčičky	B_01_002
Heršpice	LBK je v ÚPD sousední obce navrženo v o několik desítek metrů nenavazující poloze	Hodějice	B_02_001
Hodějice	LBK je v ÚPD sousední obce navrženo v o několik desítek metrů nenavazující poloze	Slavkov u Brna	B_03_001
Holubice	LBK nenavazuje	Křenovice	B_04_001
	LBK nenavazuje	Křenovice	B_04_002
	LBC nemá odraz v sousední ÚPD	Křenovice	B_04_003
	LBK nemá odraz v sousední ÚPD	Velešovice	B_04_004
Hostěrádky-Rešov	LBK není vymezen v ÚPD sousední obce	Šaratice	B_05_001
	LBC nemá odraz v sousední ÚPD	Zbýšov	B_05_002
Hrušky	Návaznost zajištěna v rámci ORP		
Kobeřice u Brna	Návaznost zajištěna v rámci ORP		
Křenovice	Koridory vymezené v ÚPD mají zajištěnu návaznost na sousední obce		
Lovčičky	Návaznost zajištěna v rámci ORP		
Milešovice	LBK je v ÚPD sousední obce navrženo v o několik desítek metrů nenavazující poloze	Otnice	B_10_001
	LBK nenavazuje	Bošovice	B_10_002
	LBK nenavazuje	Kobeřice u Brna	B_10_003

Obec	Problém	Nenavazuje v obci	Označení problému
Němčany	LBK nenavazuje	Slavkov u Brna	B_11_001
	LBK nenavazuje	Slavkov u Brna	B_11_002
	LBK není vymezeno a není zajištěna konektivita	Hodějice	B_11_003
Nížkovice	LBK je v ÚPD sousední obce navrženo v o několik desítek metrů nenavazující poloze	Heršpice	B_12_001
	LBK nemá odraz v ÚPD sousední obce	Vážany nad Litavou	B_12_002
Otnice	LBK nenavazuje	Bošovice	B_13_001
	LBC nemá odraz v sousední ÚPD	Bošovice	B_13_002
	LBK je v ÚPD sousední obce navrženo v o několik desítek metrů nenavazující poloze	Milešovice	B_13_003
Slavkov u Brna	LBK nemá odraz v ÚPD sousední obce	Velešovice	B_14_001
	LBK nenavazuje na zbytek systému v obci	Slavkov u Brna	B_14_002
	LBK je v ÚPD sousední obce navrženo v o několik desítek metrů nenavazující poloze	Hodějice	B_14_003
	LBC nemá odraz v ÚPD sousední obce	Křenovice	B_14_04
	LBK nenavazuje na zbytek systému v obci	Slavkov u Brna	B_14_005
Šaratice	LBC nemá odraz v sousední ÚPD	Zbýšov	B_15_001
Vážany nad Litavou	LBK nemá odraz v ÚPD sousední obce	Slavkov u Brna	B_16_001
Velešovice	Návaznost zajištěna v rámci ORP		
Zbýšov	Obec nemá územní plán, proto nebylo možno nenávaznost vyhodnotit		

Zdroj: Územní plány jednotlivých obcí

Z hlediska nenávaznosti vymezeného systému ÚSES mezi jednotlivými obcemi v řešeném území panuje poměrně vysoký soulad a stupeň návaznosti vymezených ploch a koridorů ÚSES. Největší zjištěné nenávaznosti jsou způsobeny nevymezením nebo částečným vymezením skladebných částí ÚSES v obcích, které delší dobu nerealizovaly aktualizaci svých územních plánů. Specifická situace panuje v obci Zbýšov, která nemá územní plán.



Obrázek 35: Nesoulady vymezení ÚSES

Zdroj: ÚAP ORP 2020, ZÚR Jihomoravského kraje, IRI

6.5 Opuštěné nebo nevyužívané areály a plochy ve volné krajině a v kontaktu s ní

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest používá pro opuštěný nebo nevyužívaný areál a plochu pojem brownfield, který definuje jako: „Nemovitost (pozemek, objekt, areál), která je zcela nebo zčásti nevyužívaná, zanedbaná a může být i kontaminovaná. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity. Brownfield nelze vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces jeho regenerace.“

Obecně lze konstatovat, že v současnosti je stále vysoký tlak na novou výstavbu zejména na zelené louce, kdy nemusí být investory řešeny otázky potenciální kontaminace, asanace lokalit, starých ekologických zátěží či investic do samotných přestaveb nevyužívaných ploch. Proto jsou plochy brownfield i přes svůj značný potenciál pro opětovný rozvoj (poloha v rámci sídla, obvykle dobré napojení na dopravní a technickou infrastrukturu apod.) často opomíjeny a nedochází k jejich intenzivnímu využívání. Výstavba na zelené louce stále před brownfieldy vede i přes to, že z hlediska územního plánování je preferován veřejný zájem ochrany kvalitní zemědělské půdy a nová výstavba na zemědělské půdě by měla být minimalizována a realizována jen tehdy, když je na ní veřejný zájem nebo neexistuje alternativní řešení.

Využití brownfieldů je v souladu s prioritou č. 19 Politiky územního rozvoje ČR, která udává potřebu hospodárně využívat zastavěné území (podporovat přestavby, revitalizace a sanace území) a zajistit ochranu nezastavěného území (zejména zemědělské a lesní půdy). Stejně tak je důraz na využívání ploch brownfields ukotven v požadavcích na uspořádání a využití území pro Metropolitní rozvojovou oblast Brno v Zásadách územního rozvoje Jihomoravského kraje. Cílem využití brownfieldů je odstranění a efektivní znovuvyužití dříve zanedbaného území, společně se zlepšením životního prostředí. Zároveň dojde k vytvoření nového ekonomického zdroje a nové podnikatelské příležitosti, ovšem se zachováním historického a architektonického dědictví, které nová výstavba na zelené louce postrádá.

Pro tuto kapitolu byla využita data z těchto zdrojů:

- Brownfieldy – nevyužívané areály a objekty Jihomoravského kraje
- Národní strategie regenerace brownfieldů
- Národní databáze brownfieldů

Pro zpracování územní studie krajiny byly vybrány pouze ty brownfieldy, které se nacházejí v krajině nebo do ní výrazně vstupují, ať už svým konkrétním umístěním nebo objemovou velikostí (viz následující tabulka).

Tabulka 45: Vybrané brownfieldy v SO ORP Slavkov u Brna

Obec	Popis lokality	Zdroj
Holubice	Areál bývalého dálničního dvora – dnes postupně revitalizovaný areál sloužící pro účely různých drobnějších firem a autovrakoviště	Brownfieldy – nevyužívané areály a objekty Jihomoravského kraje Národní databáze brownfield
Hostěrádky-Rešov	Stolárna – areál bývalé stolárny na okraji zastavěného území je několik let nevyužíván a neudržován	Brownfieldy – nevyužívané areály a objekty Jihomoravského kraje
Lovčičky	Areál bývalého Agroklasu – dnes převážně nevyužívaný areál bývalého ZD	Brownfieldy – nevyužívané areály a objekty Jihomoravského kraje
	Areál bývalého cukrovaru	ÚAP
Slavkov u Brna	Areál bývalého cukrovaru	ÚAP

Zdroj: *Brownfields.cz, 2022; Národní databáze brownfield, 2022*

6.6 Zátěže ze stávajícího urbanizovaného území, ploch rekreace a z provozu dopravní a technické infrastruktury a předpokládané zátěže z území navržených k urbanizaci, navržených ploch rekreace a z navržené dopravní a technické infrastruktury

6.6.1 Zátěže ze stávajícího urbanizovaného území a předpokládané zátěže z území navržených k urbanizaci

Vedle kvalitních přechodů sídla v krajinu je hranice zastavěného území tvořena i negativními rozhraními. Negativní rozhraní zastavěného území je vymezeno v místech, kde je přechod do krajiny zcela ostrý a při pohledu z krajiny nepůsobí esteticky. Ve většině případů se jedná o rozhraní zemědělských a jiných výrobních areálů, které při pohledu na obec z krajiny dominují svojí výškou nebo rozlehlostí, narušují harmonický vztah sídla a krajiny a při umístění na horizontech nebo v pohledově exponovaných lokalitách narušují krajinný ráz, vnímání krajiny a její estetické hodnoty. Negativní rozhraní naopak není vymezeno v místech, na které navazuje další zastavitelná plocha. V současnosti se může sice jednat o negativní rozhraní, ale do budoucna může dojít k zastavění a změně podoby rozhraní zastavěného území a krajiny.

Rizikové průniky jsou z důvodu možného vzniku negativního rozhraní vymezené zastavitelné plochy, které jsou v některých územních plánech vymezeny nevhodně nejenom z důvodu, že zabírají velké plochy zemědělské půdy (viz. kap. Poměr mezi rozvojovými potřebami sídla a možnostmi jejich naplnění v krajině), ale rovněž z toho důvodu, že nevhodně vstupují do krajiny a po dokončení výstavby by mohly vytvořit nové negativní rozhraní. V těchto místech byly vymezeny rizikové průniky, které byly vymezovány u zastavitelných ploch pro bydlení, výrobu a skladování, občanskou vybavenost, technickou infrastrukturu, rekreaci a u specifických ploch, které vstupují do krajiny. Vymezování rizikových průníků bylo ovlivňováno těmito proměnnými:

- V souvislosti s měřítkem konečných výstupů byla nastavena minimální délka zkoumaných rozhraní na 50 m, což by obsáhlo přibližně jeden stavební pozemek, který by výrazně neovlivnil celkový vzhled hranice zastavěného území.
- Rizikový průnik zastavitelných ploch je ovlivňován okolním terénem, např. zastavitelné plochy nacházející se pod horizontem, nevytváří rizikové průniky, protože při pohledu z krajiny nebudou viditelné vůbec, nebo pouze částečně.
- Hranice některých zastavitelných ploch nejsou rizikové z důvodu blízkosti zastavěného území, např. se v blízkosti nachází výběžek zastavěného území, a proto plocha nevstupuje přímo do krajiny.
- V případě vyplnění proluk mezi zastavěným územím a zastavitelnými plochami, které výrazně nevstupují do krajiny, byl brán ohled nejenom na délku hranice zastavitelné plochy, ale rovněž na poměr hranice zastavitelné plochy vůči celkové délce zastavěného území.
- Ovlivňující je mimo jiné poloha zastavitelných ploch vůči stávajícím plochám zeleně, které vytváří přechod do krajiny. Často je přechod tvořen remízkem nebo vodním tokem s přilehlou zelení, v některých případech ale vodní tok nemá dostatečnou přilehlou zeleň a rizikový průnik zde byl ponechán.
- Součástí některých zastavitelných ploch je již vymezen pás sídelní zeleně (ochranné a izolační zeleně, nebo zeleně soukromé a vyhrazené) u její hranice, která bude

plochu oddělovat od krajiny, a nebylo proto nutné v tomto místě vymezovat rizikový průnik.

- Pokud je mezi vybranou zastavitelnou plochou a krajinou navržena komunikace, byl ponechán rizikový průnik, ale výstavbou komunikace může vzniknout dostatečná doprovodná zeleň a nebude tedy nutné zvlášť řešit přechod do krajiny.

Vymezená negativní rozhraní byla identifikována ve většině obcí SO ORP (Bošovice, Heršpice, Holubice, Hostěrádky-Rešov, Hrušky, Křenovice, Lovčičky, Němčany, Nížkovice, Slavkov u Brna, Šaratice, Velešovice a Zbýšov), kdy se jedná zejména o rozhraní vázaná na zemědělské areály na okrajích sídel, které se vyznačují velkým plošným rozsahem a objemnými stavbami, dále na zástavbu rodinných domů či na fotovoltaické elektrárny.

Rizikové průniky se vyskytují ve všech obcích kromě Zbýšova z důvodu absence územně plánovací dokumentace obce. Z důvodu množství výše uvedených vstupních proměnných, které mají vliv na vymezení rizikových průníků, v jejich rozmístění není viditelná žádná pravidelnost a není možné výsledky zobecnit za celé správní území. Podrobnější vyhodnocení za jednotlivé obce je obsaženo v kartách jednotlivých obcí.

S předpokládanými zátěžemi z území navržených k urbanizaci souvisí i naddimenzované zastavitelné plochy pro obytnou výstavbu. Možná ohrožení krajiny z toho plynoucí byly hodnoceny porovnáním zastavitelných ploch pro bydlení a smíšených obytných s výsledky výpočtů potřebných ploch z nástroje kalkulačky URBANKA. Kalkulačka byla při výpočtech nastavena na časový horizont 15 let a počítá s více proměnnými, především s vývojem obyvatelstva a bytové výstavby v posledních 10 letech.

Hodnoty ve sloupci „Poměr výpočtů URBANKY a ploch pro obytnou výstavbu“ následující tabulky ukazují míru naplnění potřeby nových ploch pro bydlení v územních plánech. Z výsledků vyplývá, že 14 obcí řešeného území má naddimenzované zastavitelné plochy pro obytnou výstavbu.

Největší převis vymezených ploch je u obcí Heršpice a Kobeřice u Brna. Naopak nedostatek zastavitelných ploch pro obytnou výstavbu, ačkoli velmi mírný, lze sledovat v obcích Hodějice, Velešovice a městě Slavkov u Brna. Potřebám rozvoje obce pak nejlépe odpovídá rozsah vymezených ploch v Bošovicích.

Tabulka 46: Srovnání vymezených zastavitelných ploch pro obytnou výstavbu a hodnoty URBANKY

Obec	Zastavitelné plochy pro obytnou výstavbu v ÚP [ha]	URBANKA [ha]	Poměr výpočtu URBANKY a ploch pro obytnou výstavbu v ÚP [%]
Bošovice	6,77	4,41	153,51
Heršpice	25,56	3,96	645,45
Hodějice	5,14	4,29	119,81
Holubice	29,69	6,99	424,75
Hostěrádky-Rešov	9,06	3,86	234,72
Hrušky	4,80	2,10	228,57
Kobeřice u Brna	21,21	3,39	625,66
Křenovice	13,15	7,07	186,00
Lovčičky	7,56	3,79	199,47
Milešovice	9,04	2,40	376,67
Němčany	5,96	3,69	161,52

Obec	Zastavitelné plochy pro obytnou výstavbu v ÚP [ha]	URBANKA [ha]	Poměr výpočtu URBANKY a ploch pro obytnou výstavbu v ÚP [%]
Nížkovice	11,58	3,99	290,23
Otnice	16,32	6,80	240,00
Slavkov u Brna	42,00	35,95	116,83
Šaratice	8,41	4,13	203,63
Vážany nad Litavou	4,40	2,70	162,96
Velešovice	7,25	6,80	106,62
Zbýšov*	-	-	-

*obec bez územně plánovací dokumentace

Zdroj: IRI

Z analýzy vyplývá, že aby se navrhované plochy bydlení nestávaly přílišným ohrožením pro krajinu, je při navrhování důležité jejich šetrné umístění do krajiny a co nejmenší zábor půdního fondu. Nadměrný rozsah navržených zastavitelných ploch výrazně změní siluetu sídla a tím jeho působení v krajině. Z poměru výpočtu URBANKY a ploch pro obytnou výstavbu společně s definováním rizikových prvků do krajiny vyplývá významné riziko „neřízeného rozvoje území“. Součástí návrhové části tedy budou návrhy na redukci zastavitelných ploch pro obytnou zástavbu pro jednotlivé obce, popř. návrh nových zastavitelných ploch.

6.6.2 Zátěže ze stávajících ploch rekreace a předpokládané zátěže z navržených ploch rekreace

Z platných územních plánů správních území obcí SO ORP Slavkov u Brna je patrné, že plochy rekreace, ať již existující nebo navrhované, nevykazují přílišnou zátěž pro řešené území. Největší plochou pro využití rekreace v území je golfový areál a zahrádková osada u Slavkova u Brna. U obou lokalit se nepočítá s jejich rozšiřováním. Typická místa, která přitahují větší počty rekreatantů, zjednodušeně se jedná o vysoké kopce nebo větší vodní plochy, se v území nevyskytují. Území nabízí prostředí pro takové formy rekreace, které nevyžadují vymezování mnoha speciálních ploch rekreace. Jedná se o pěší a cyklo turistiku po stávajících značených stezkách a trasách po stávajících komunikacích spojujících více či méně významná místa v území, která jsou významná spíše historickým nebo estetickým charakterem, nikoli jako lokality sportovního využití a pobytové rekreace.

6.6.3 Zátěže z provozu dopravní infrastruktury a předpokládané zátěže z navržené dopravní infrastruktury

6.6.3.1 Zátěže z provozu stávající dopravní infrastruktury

Již od doby průmyslové revoluce patří doprava mezi jeden z pilířů moderní ekonomické výměny, protože místa výroby a spotřeby zboží či postupně místa bydlení a práce se od sebe odlišují a vyvstává potřeba přepravovat zboží a osoby mezi lokalitami. Spolu s tím, jak se světová ekonomika stává stále více provázanou a jak se zvyšuje globální pohyb zboží a osob, nabývá doprava stále více na významu. A to neplatí pouze v globálním kontextu, stejné vývojové trendy lze sledovat i v kontextu národním či přímo lokálním. Intenzita dopravy, sledovaná ať už přes průjezdy vozidel, ujeté vozokilometry či skrze množství přepraveného zboží a osob (osobokilometry či tunokilometry) roste a stále více ovlivňuje krajinu a sídla okolo sebe.

Pro fyzickou přepravu osob a zboží je nutná existence dopravní infrastruktury, kterou zákon č. 183/2006 Sb. definuje jako soubor staveb pozemních komunikací, drah, vodních cest, letišť a s nimi souvisejících zařízení. Tyto jsou v rámci studie hodnoceny primárně, protože právě dopravní infrastruktura představuje největší riziko pro fragmentaci krajiny, její prostupnost (viz kapitola Snižování prostupnosti krajiny pro člověka) a dopravní stavby mají nepopiratelný vliv též na estetickou složku krajiny. Zatímco z hlediska estetického představuje doprava vizuální zátěž, z hlediska prostupnosti a fragmentace krajiny představuje doprava zátěž pro samotný pohyb osob či zvířat, čímž jsou dopady na okolí vysoké a ovlivňují či mohou ovlivňovat migrační zvyky či trasy.

Dopravní stavby tak zatěžují své okolí nejen negativními externalitami spojenými se samotnou dopravou, jako jsou emise hluku a znečištění, ale rovněž mají významné infrastrukturní stavby nezpochybnitelný dopad na tvář krajiny a její vnímání. Tímto působí jako rušivý prvek v krajině a jejich rušivý vliv je tím vyšší, čím rozsáhlejší (delší, širší) taková stavba je. Stavby menšího rozsahu bývají obvykle do krajiny lépe zakomponovány, mají nízký negativní či neutrální vliv na krajinu, jejich vizuální vliv na okolí může být relativně malý.

Z hlediska estetického působení infrastrukturních staveb na krajinu a rovněž z hlediska možnosti jejího překonání hraje největší roli šířka dané komunikace, která je závislá především na počtu jízdních pruhů (například dvoupruhová komunikace bude v krajině působit jinak, než dálnice se třemi pruhy v každém směru a podobně užší komunikace bude lépe překonatelná pro člověka i živočichy). Dalšími prvky spojenými s infrastrukturními stavbami, které do vzhladu krajiny v souvislosti s dopravou zasahují, jsou tělesa mostů, nadjezdů a dalších podobných vyvýšených dopravních staveb.

Silnice jsou děleny na jednotlivé hierarchické kategorie podle významu a podle tohoto dělení lze taktéž rozdělovat z hlediska vlivu na krajinu. Největší negativní vliv mají ty hierarchicky nejvyšší stavby, konkrétně se jedná o dálnice a silnice I. třídy, méně negativní, avšak stále ještě negativní vliv je evidován u silnic II. třídy a teprve silnice III. třídy mají velmi malý nebo neutrální vliv na krajinu. Místní a účelové komunikace mají neutrální nebo dokonce kladné hodnoty z hlediska prostupnosti krajiny, což záleží zejména na lokalizaci konkrétní komunikace. Tato kategorie komunikací získává pozitivní hodnocení kvůli tomu, že zlepšuje prostupnost krajiny pro člověka a představuje taktéž potenciál pro pěší a cyklistickou dopravu bez ohrožení nadměrnou intenzitou automobilové dopravy na hierarchicky vyšších úrovních komunikací.

Vzhledem k charakteru silnic v řešeném území, kdy územím prochází dálnice D1 v úseku mezi Brnem a Vyškovem a dvě silnice I. třídy, které se starají o napojení řešeného území na dálnici, lze konstatovat, že má silniční doprava v území výrazně negativní dopady na krajinu. Podobně i některé intenzivně využívané úseky silnic II. třídy detekují negativní vliv. Síť významných komunikací je potom v území doplněna o řadu místních a účelových komunikací, které však nemají výrazný negativní dopad na krajinu.

Komunikace mají nezastupitelnou roli při působení na fragmentaci krajiny, kde se uplatňuje zejména kategorie komunikace, její šířka a taktéž intenzita provozu na ní. Na základě těchto proměnných je vyhodnocována fragmentace krajiny dopravou, přičemž z hlediska tohoto ukazatele lze hodnotit SO ORP Slavkov u Brna průměrně. Kdy dle ukazatele UAT třetina obcí dosahuje výborných hodnot v hodnocení prostupnosti, nicméně další téměř třetina obcí

naopak hodnoty velmi špatně. Zbylé obce se pohybují v hodnocení prostupnosti někde mezi těmito dvěma extrémy. Blíže se tomuto tématu věnuje kapitola Snižování a ztráta biodiverzity, snižování prostupnosti krajiny a fragmentace krajiny, střety dálkových migračních koridorů, střety a nenávaznosti ÚSES.

6.6.3.2 Zátěže z provozu navržené dopravní infrastruktury

V řešeném území se kromě již realizovaných záměrů dopravní infrastruktury plánují taktéž další záměry do budoucna, o nichž poskytují informace územně plánovací dokumenty a podklady jednotlivých obcí nebo Jihomoravského kraje. Z nich pro SO ORP Slavkov u Brna vyplývají následující záměry.

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje vymezují v řešeném území několik návrhových koridorů, z nichž většina spadá do kategorie technické infrastruktury. Avšak nechybí ani koridory dopravní, konkrétně se jedná o koridor pro VRT Ponětovice – Vyškov – hranice kraje (– Ostrava) a dále pro trať č. 300 a 340 Brno – Vyškov – hranice kraje (Modernizaci trati Brno – Přerov) a dále o koridor pro trať č. 300 (optimalizace a zkapacitnění v úseku Chrlice – Sokolnice). Do severozápadní části SO ORP dále zasahuje koridor silniční dopravy pro D1 Slatina – Holubice, zkapacitnění včetně MÚK a koridor pro přestavbu krajské silnice II/416.

Dále jsou Zásadami územního rozvoje vymezeny plochy územních rezerv pro Výhybnu Zbýšov a pro dvě varianty trati č. 300 a 340 Zbýšov – Slavkov u Brna („Křenovická spojka“). Pro silniční dopravu je navržena plocha územních rezerv pro přeložku silnice II/416 Křenovice – Slavkov u Brna

Veškeré výstupy, návrhy a doporučení ÚSK v řešeném území neznemožní přeložky či úpravy tras a zohlední ochranná pásma silnic včetně rozvojových záměrů.

6.6.4 Zátěže z provozu technické infrastruktury a předpokládané zátěže z navržené technické infrastruktury

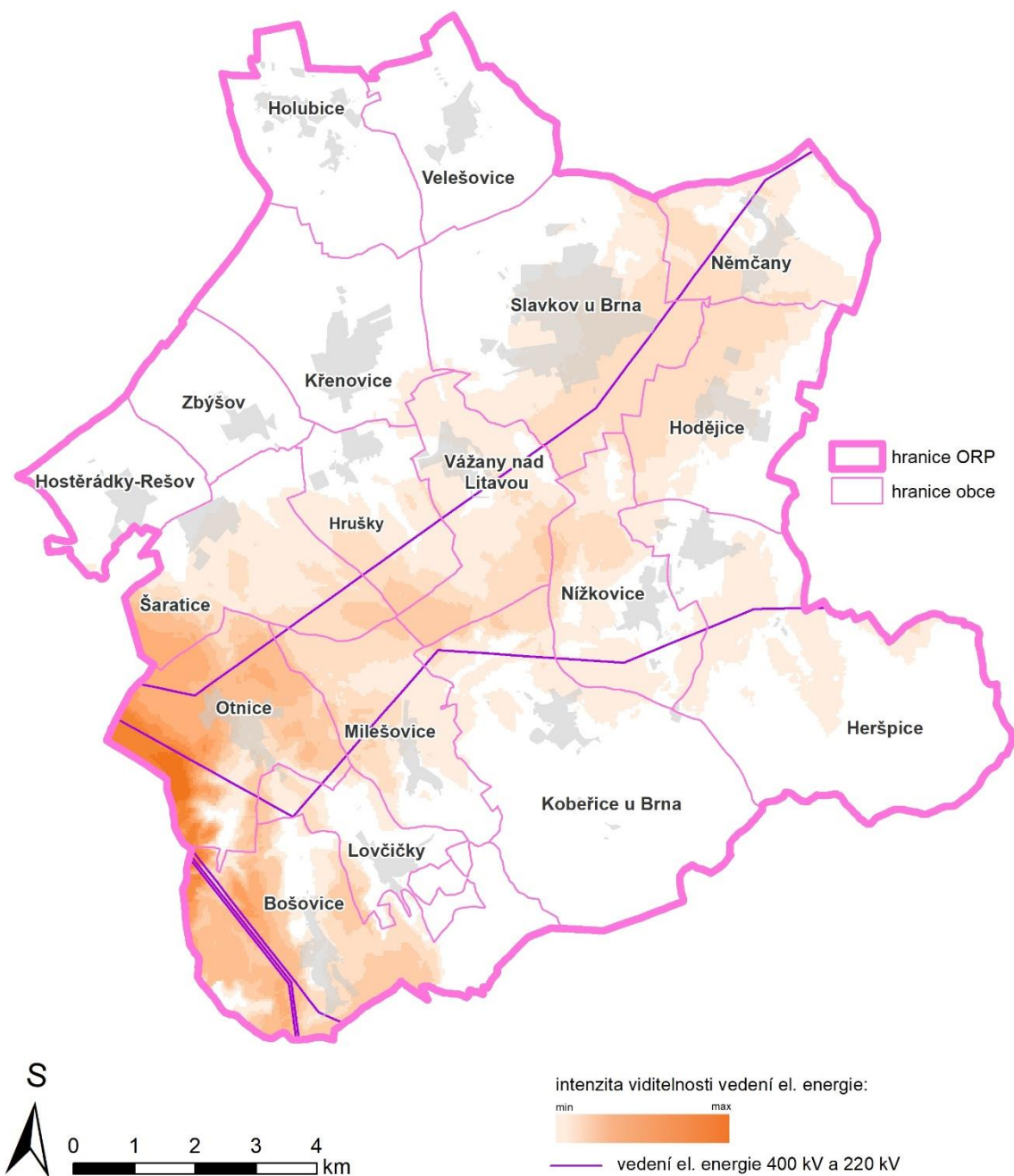
6.6.4.1 Zátěže z provozu stávající technické infrastruktury

Technická infrastruktura byla v řešeném území posuzována jak z hlediska její samotné přítomnosti, tak zejména z hlediska její viditelnosti z volné krajiny. Studií byly primárně posuzovány největší objekty technické infrastruktury, jako jsou rozlehlé fotovoltaické elektrárny nebo vedení el. energie, které svou velikostí, výškou či plošným rozsahem mohou představovat největší negativní zátěž pro charakter krajiny. Konkrétně bylo pro analýzu zvoleno vedení el. energie tvořící přenosovou soustavu o napěťových hladinách 400 kV a 220 kV a toto bylo doplněno o vybrané fotovoltaické elektrárny. Pro tyto objekty byla v prostředí geografických informačních systémů (GIS) provedena analýza pole viditelnosti, přičemž zdrojovým výškopisným podkladem byl digitální model povrchu, jenž pracuje s objekty v krajině a zohledňuje tedy rozdíl mezi výškou reliéfu a objektů na něm.

Viditelnost nadzemního elektrického vedení

Pro hodnocení dopadů nadzemního elektrického vedení na krajinu byla ve studii provedena analýza viditelnosti el. vedení, jelikož nadzemní vedení představuje v krajině výrazný prvek a může ji negativně ovlivňovat. Řešeným územím prochází vedení vysokého napětí 400, 220, 110 a 35 kV. Viditelnost byla posuzována pro vedení zvláště vysokého napětí 400 a 220 kV do vzdálenosti 2 kilometrů od osy vedení.

Jak vyplývá z výsledků analýzy pole viditelnosti pro stožáry nadzemního vedení el. energie, jejich viditelnost je v území poměrně výrazná. Nejvyšší je v jihozápadní části SO ORP Slavkov u Brna, kde se zejména v k.ú. obcí Otnice a Bošovice nachází v těsné blízkosti více nadzemních vedení. Tomu odpovídá i intenzita barevné škály na Obrázek 36: Pole viditelnosti pro stožáry vedení el. . Svou roli na této vysoké intenzitě viditelnosti sehrává i tvar reliéfu a jeho vertikální členitost, protože v rovině jsou jednotlivé stožáry vedení el. energie vidět z větší dálky. Tento vliv reliéfu je vidět v podhůří Ždánického lesa, kde je viditelnost vedení el. energie analýzou vyhodnocena jako méně intenzivní a klesá v kratší vzdálenosti od samotné osy vedení.



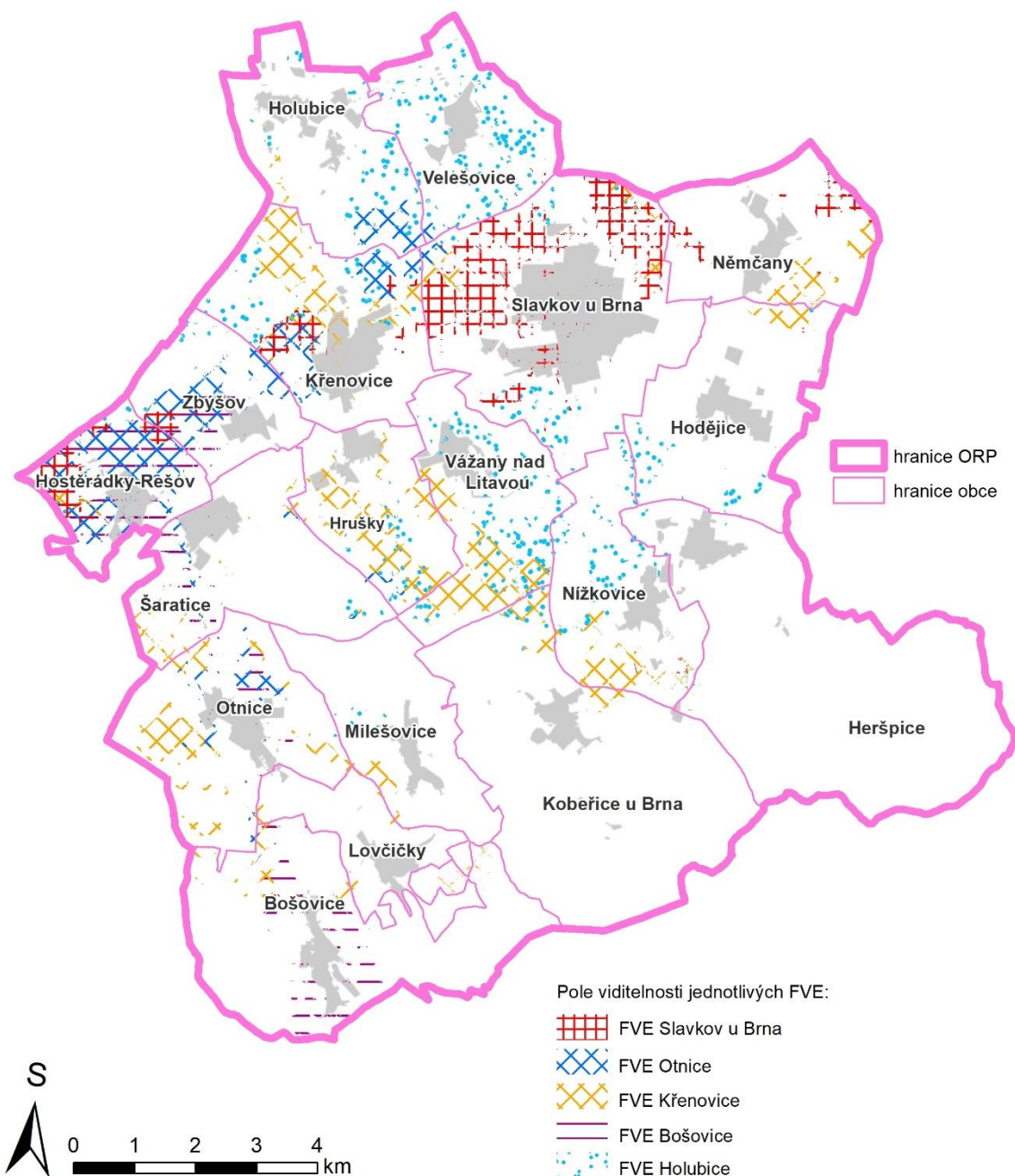
Obrázek 36: Pole viditelnosti pro stožáry vedení el. energie 400 a 220 kV

Viditelnost fotovoltaických elektráren

Z hlediska míry vlivu na krajinu působí fotovoltaické elektrárny zejména dvěma způsoby. Tím prvním je velikost souvislé plochy pokryté panely a druhým způsobem je reliéf pozemku a jeho orientace vůči ostatním znakům krajiny. Tyto faktory hrají nejvyšší roli při stanovování viditelnosti FVE v krajině. K těmto faktorům je nutno připočít, zejména při hodnocení viditelnosti z větší dálky, roli odlesku samotných fotovoltaických panelů, který může být viditelný na velkou vzdálenost. Ovšem při celkovém hodnocení nemají fotovoltaické elektrárny tak negativní dopad na charakter krajiny jako například větrné elektrárny, které pohledově ovlivňují o řád až dva větší území. I přesto je nutno hodnotit vliv na krajinu u vybraných FVE a vyhodnocení nabízí následující odstavce.

Analýza viditelnosti byla provedena pro fotovoltaické elektrárny v Křenovicích, Bošovicích, Slavkově u Brna, Holubicích a Otnicích. Přehled o kumulované viditelnosti těchto elektráren poskytuje výsledný obrázek níže. Z analýzy vyplývá, že největší pole viditelnosti má FVE v Holubicích. Ta je umístěna na vyvýšeném místě nad obcí a při analýze na základě Digitálního modelu povrchu při průměrné výšce fotovoltaického panelu vychází její pole viditelnosti významné pro celou střední a severní část řešeného území.

FVE v Bošovicích, která je umístěna v relativně shodné výšce jako zbytek obce, takže největší kumulace jejího pole viditelnosti byla identifikována okolo obce Hostěrádky-Rešov. Z této obce je pak významně vidět i fotovoltaická elektrárna v Otnicích, která je lokalizována v průmyslovém areálu. V případě FVE Křenovice je její pole viditelnosti situováno v centrální části SO ORP a částečně na jihozápadě a severozápadě území. Poměrně malé pole viditelnosti má pak poslední analyzovaná FVE ve Slavkově u Brna, která je umístěna vůči okolí spíše v nižší poloze a je proto výrazněji viditelná zejména z kopců okolo Slavkova u Brna.



Obrázek 37: Viditelnost vybraných FVE v SO ORP Slavkov u Brna

Závěrečnou syntézou analýzy polí viditelnosti pro fotovoltaické elektrárny a nadzemní vedení el. energie lze zjistit, že do pole viditelnosti tohoto typu technické infrastruktury spadá výrazná část řešeného území a na mnoha místech se kumulují analýzou zjištěná pole viditelnosti pro více fotovoltaických elektráren nebo pro FVE a nadzemní vedení el. energie. Příkladem takovéto situace může být území obce Hostěrádky-Rešov, kde se místy kumulují pole viditelnosti FVE v Otnicích, Bošovicích a Křenovicích. Podobně na území Vážan nad Litavou analýza pole viditelnosti identifikovala kumulaci polí viditelnosti nadzemního vedení el. energie s FVE v Holubicích a Křenovicích. Závěrem je nutno poznamenat, že pole viditelnosti jsou výsledkem GIS analýzy vycházející z modelů a referenčních hodnot. Skutečný stav v území SO ORP Slavkov u Brna, ze kterého jsou některé z analyzovaných

komponent technické infrastruktury viditelné, může mít odlišný rozsah. Na této odchylce se podílí více jevů – rozlišení gridu pro digitální model reliéfu, nové stavby, atmosférické jevy jako je dohlednost a viditelnost nad obzorem nebo vliv vegetačního cyklu zeleně, zejména olistění.

6.6.4.2 Předpokládané zátěže z navržené technické infrastruktury

V řešeném území se kromě již realizovaných záměrů technické infrastruktury plánují taktéž další záměry do budoucna, jejichž přehled nejlépe poskytuje nadřazená územně plánovací dokumentace – Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje. Z nich pro SO ORP Slavkov u Brna vyplývají následující záměry.

Konkrétně se jedná o dvojici koridorů el. vedení. V prvním případě jde o rekonstrukci stávajícího vzdušného vedení – rekonstrukce a zdvojení VVN 110 kV Sokolnice – Vyškov–hranice kraje (– Prostějov) ve stávající trase a v druhém případě se jedná o zpřesnění koridorů z Politiky územního rozvoje ČR – konkrétně vedení (Otrokovice –) hranice kraje – Sokolnice, zdvojení vedení 400 kV. Dle charakteru popsanych záměrů se tak nepředpokládá výrazné nově vzniklé zatížení krajiny technickou infrastrukturou.

6.7 Nedostatečný přístup ze sídla do volné krajiny

Pro analýzu přístupu do volné krajiny byly využity totožné podklady jako pro analýzu prostupnosti krajiny, které obsahují všechny relevantní podklady pro potřeby tohoto hodnocení. Přístup do krajiny byl zakreslen do kartogramů jednotlivých obcí. Obecně lze pro hodnocení doplnit, že za špatné přístupy do krajiny byly považovány ty směry ze zastavěné části obce, kde se nacházela bariéra prostupu (např. železnice, kapacitní silnice, velký uzavřený areál, rozsáhlý blok orné půdy), nebo kde se nenacházely dostatečně kvalitní či vůbec existující cesty, pěšiny a stezky. Typickým příkladem bariéry postupu je v řešeném území velký půdní blok navazující na zastavěné území obce, jenž není prostupný, a proto v hodnocení přístupu do krajiny generuje nedostatečný přístup.

Tabulka 47: Kvalita přístupu ze sídla do volné krajiny vybraných základních sídelních jednotek v SO ORP Slavkov u Brna

Obec	Vyhodnocení přístupu z obce do krajiny
Bošovice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním směrem z důvodů výskytu velkých bloků půdy a cesta tím směrem vyžaduje výraznější zacházku.
Heršpice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný východním směrem z důvodu výskytu velkých půdních bloků a cesta tím směrem vyžaduje výraznější zacházku.
Hodějice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný severním směrem, kde nedaleko od obce vede železniční trať a o několik stovek metrů dál silnice I. třídy.
Holubice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný severním směrem z důvodu vedení dálnice D1, východním směrem z důvodu vedení silnice I/50 a jižním směrem kvůli absenci polních cest ve velkých půdních blocích. Přístup jihozápadním směrem je pak nedostatečný z důvodu vedení železničních tratí.
Hostěrádky-Rešov	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný severním a severozápadním směrem z důvodu vedení železniční trati a rovněž východním směrem z důvodu bariéry v podobě Mlýnského náhonu.
Hrušky	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním směrem na Šaratice, kde nelze volit jiná cesta než po silnici.
Kobeřice u Brna	Přístup z obce do krajiny je dostatečný.
Křenovice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním a východním směrem

Obec	Vyhodnocení přístupu z obce do krajiny
	z důvodu vedení železniční tratě.
Lovčičky	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním směrem z důvodu výskytu velkých půdních bloků a cesta tím směrem vyžaduje výraznější zacházku.
Milešovice	Přístup z obce do krajiny je dostatečný.
Němčany	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním směrem ze severní části obce z důvodu výskytu velkých půdních bloků a absence cest. Dále je přístup do krajiny nedostatečný jižním směrem z důvodu bariéry v podobě Němčanského potoka.
Nížkovice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný severním směrem z důvodu výskytu velkých areálů a dále je přístup do krajiny omezený západním směrem z důvodu výskytu velkých půdních bloků a bariéry v podobě vedení silnice I/54 (byť tato má v centru obce podchod).
Otnice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný v západním, severním i východním směru ze shodného důvodu, kterým jsou velké půdní bloky, popř. cesty končící bez pokračování uprostřed pole.
Slavkov u Brna	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný severním směrem z důvodu bariéry golfového areálu, východním směrem je přístup omezen výskytem velkých půdních bloků a absencí dostatečného počtu cest. Ze stejného důvodu byl jako nedostatečný hodnocen přístup do krajiny rovněž západním směrem. Jižním směrem je přístup do krajiny omezen vedením železniční tratě a obchvatem města.
Šaratice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním a jižním směrem z důvodu výskytu velkých půdních bloků.
Vážany nad Litavou	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním a východním směrem z důvodu výskytu velkých půdních bloků.
Velešovice	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný západním a východním směrem z důvodu výskytu velkých půdních bloků a severním směrem z důvodu bariéry v podobě vedení dálnice D1.
Zbýšov	Přístup z obce do krajiny je nedostatečný východním směrem z důvodu výskytu velkých půdních bloků.

Zdroj: IRI

Hodnocení přístupu do krajiny se může částečně překrývat s hodnocením prostupnosti krajiny popsané v kapitole 6.4.2 Snižování prostupnosti krajiny pro člověka, které však bere v potaz vedle přístupu z obce do krajiny hodnoceného v této kapitole i následné propojení sousedních obcí v území mezi sebou.

6.8 Zátěže ze stávající těžby a předpokládané zátěže z navržené těžby

K hlavním rizikům vyvolaných těžbou nerostných surovin, která jsou evidována na území ORP Slavkov u Brna, patří poddolovaná území menšího rozsahu, která jsou evidovaná pouze bodově, a v řešeném území se nachází dvě (Nížkovice, Kobeřice u Brna), jedno je evidované plošně v Hodějicích a jde o pozůstatky po těžbě železné rudy. (zdroj data ÚAP 2021). Tato území mohou omezovat případný rozvoj obcí. Žádné z poddolovaných území se nenachází v zastavěném území a ani nejsou v konfliktu vymezeny zastavitelné plochy.

Česká geologická služba je ministerstvem životního prostředí pověřena ochranou a evidencí výhradních ložisek. Na většině z nich je stanoveno chráněné ložiskové území, v SO ORP se vyskytují dvě – Mouřínov (v Heršpicích) a Borkovany (v Bošovicích), v evidenci MND Gas v rámci ÚAP ORP Slavkov u Brna (2020). Tato území představují omezení některých činností v zájmu ochrany nerostného bohatství.

V evidenci zásob výhradních ložisek nerostných surovin jsou v ÚAP ORP Slavkov u Brna (2020) vedena tato:

- Heršpice: lokalita Ždánice-krystalinikum – současná těžba zemního plynu z vrtu
- Heršpice: lokalita Ždánice-krystalinikum 1 – současná těžba ropy z vrtu
- Heršpice: lokalita Ždánice-západ – současná těžba zemního plynu z vrtu
- Bošovice: lokalita Bošovice – dosud netěžený zemní plyn
- Holubice: lokalita Tvarožná – dosud netěžená cihlářská surovina
- Otnice, Bošovice: lokalita Těšany – nespecifikováno
- Bošovice: lokalita Bošovice – nespecifikováno

Dobývací prostor je stanoven v katastrálním území Bošovice, Otnice a Heršpice.

Tato území mohou omezovat případný rozvoj obcí, nejsou však v konfliktu se zastavěným územím obcí.

6.9 Stávající narušení a potenciální ohrožení přírodních, historických, kulturních a estetických hodnot

6.9.1 Přírodní hodnoty

Ochrana přírodních hodnot je v území uplatňována v podobě maloplošných chráněných území, jako je přírodní park, přírodní rezervace a přírodní památka. Lze konstatovat, že ochrana je dostatečná, nicméně přesto může docházet k potenciálním ohrožením, zejména vlivem způsobu hospodaření v krajině v okolí chráněných územích nebo tlakem na další rozšiřování zastavěného území obcí či vedení staveb dopravní infrastruktury.

6.9.2 Historické a kulturní hodnoty

Stávající narušení historických a kulturních hodnot v území plyne zejména z období, kdy na daných hodnotách nebyla prováděna dostatečná údržba a jejich stav tomu dnes odpovídá (např. tvrz Bošovice).

Dalším zjištěným narušením hodnot je posun od jejich chápání jako kulturně historických hodnot (památek) směrem k jejich chápání jako staveb praktického využití. Tímto způsobem se tak z některých hodnot v území staly objekty naprosto odlišného využití, než byl původní účel. Jako příklad lze uvést zámek ve Vážanech nad Litavou.

Stávající narušení a zároveň potenciální ohrožení plyne rovněž z vlastnických vztahů, které v některých případech brání jakékoli možné iniciativě se o kulturní a historickou hodnotu postarat, neboť jejich majitel sám údržbu neprovádí a není dostupný (opět např. tvrz Bošovice).

6.9.3 Estetické hodnoty

Potenciální ohrožení krajinného rázu jako estetické hodnoty řešeného území nastává zejména nevhodnou zástavbou. V minulosti se jednalo zejména o zemědělské areály, v dnešní době se jedná o rozšiřující se obytnou zástavbu a průmyslové zóny (např. na území obce Holubice a na jihozápadním okraji Slavkova u Brna). K ohrožením tohoto druhu dochází i na území KPZ Slavkovské bojiště.

Dalšími potenciálním ohrožením krajinného rázu jsou i zamýšlené záměry nadmístního významu jako je koridor vysokorychlostní železnice procházející severem území (k.ú. Holubice, Velešovice, Slavkov), který rovněž zasahuje do KPZ, nebo posilování tras VVN (rekonstrukce a zdvojení vedení VVN 110 kV Sokolnice – Vyškov – hranice kraje (– Prostějov) a zdvojení vedení 400 kV (Otrokovice –) hranice kraje – Sokolnice). Nicméně, vzhledem k tomu, že se jedná o zdvojení VVN v již stávajících trasách, a že prochází nejvíce zorněnou částí krajiny, může chladná ocelová eleganc přispět ke zdůraznění strohé technické krásy daného území.

Vyhlídková místa, jakožto významné body nejen pro orientaci, ale rovněž utvářející celkový dojem z území, mohou být postupem času (nebo již nyní) ohrožena vzrůstající okolní vegetací (např. většina vyhlídek z masivu Ždánického lesa). V SO ORP Slavkov u Brna nejsou (až na jednu menší v rámci komplexu slavkovského zámku) žádné rozhledny, ač by jejich citlivé umístění na dobře zvolený vrchol mohlo zvýšit turistický ruch.

Významné pohledové horizonty a terénní dominanty mohou být obecně potenciálně ohroženy nevhodným hospodařením, zejména výsadbou monokulturních porostů, a rovněž výstavbou výškových objektů (vysílače a sila u zemědělských areálů).

Sporným estetickým fenoménem se v území může jevit slavkovské golfové hřiště. Na jedné straně jde o svého druhu obohacení jinak celkem monotónní mírně zvlněné krajiny převážně orných půd na svazích, doplněná inteligentní kompozicí tvořené bankry, odpališti, vegetačními bariérami (remízky), vodními plochami a může tak z dálkových pohledů připomínat tradiční mozaiku malovýrobní krajiny. Na druhé straně je však golf natolik novým a řídkým prvkem moravské krajiny, že ještě minimálně 50 let bude krajinnému rázu více cizí než širé rodné lány.

7 SOUHRNNÉ VYHODNOCENÍ

7.1 Souhrnné vyhodnocení dle jednotlivých oblastí

7.1.1 Znečištění a kontaminace složek prostředí

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Vody – Z hlediska hodnocení chemického stavu dosahuje tok Rakovce dobrého stavu.

Ovzduší – Oblast nepatří k imisně nejzatíženějším částem ČR, nejsou zde překračovány imisní limity pro prachové částice.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Vody – Tok Litavy je z hlediska hodnocení chemického stavu vyhodnocen jako nevyhovující. V území je evidováno 26 starých ekologických zátěží, které představují potenciální riziko kontaminace vod. Většina území SO ORP spadá do nitrátově zranitelných oblastí, kde by podle Nitrátové směrnice mělo docházet cíleně ke snížení znečištění podzemních i povrchových vod způsobeného dusičnany ze zemědělských zdrojů a k předcházení dalšímu takovému znečištění.

Půdy – V území je evidováno 26 starých ekologických zátěží, které představují potenciální riziko kontaminace půdy.

Ovzduší – V roce 2020 byl jižní části řešeného území v několika obcích (Bošovice, Heršpice, Kobeřice u Brna a Lovčičky) překročen limit pro přízemní ozon.

Potenciál pro zlepšení

Vody – Realizace opatření uvedených v Plánech dílčích povodí, která mají za cíl dosažení dobrého ekologického a chemického stavu vodních útvarů podle Rámcové směrnice o vodách. Další potenciál pro zlepšení představují sanace starých ekologických zátěží a zemědělské hospodaření s minimalizací vstupu znečišťujících látek do vodního prostředí.

Půdy – Potenciálem pro zlepšení kvality půd je sanace starých ekologických zátěží a ochrana zemědělských půd před vnášením cizorodých látek (zejména reziduí v hnojivech a pesticidech).

Ovzduší – Realizace implementačního plánu Programu zlepšení kvality ovzduší by měla v ideálním případě vést k dodržování imisních limitů.

Nástin pro návrhovou část

Znečištění vod, půdy – Pro útvary podzemních vod jsou navrhovány sanace starých ekologických zátěží, podpora retenční a infiltrační schopnosti půd, omezení povrchového odtoku a jeho přeměna na podzemní, redukce nevhodně odvodněných pozemků.

Většina území SO ORP Slavkov u Brna spadá mezi nitrátově zranitelné oblasti, v návrhové části budou řešena opatření směřující k naplnění Nitrátové směrnice.

Znečištění ovzduší – V SO ORP nebylo v roce 2020 zjištěno překročení imisních koncentrací PM₁₀ či PM_{2,5}, i přesto zde lze doporučit využívání zemědělské krajiny tak, aby byla prašnost ze zemědělské činnosti minimalizována.

7.1.2 Lesnictví

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Z hlediska pokrytí území lesy, je lesnatost v ORP nízká (17,5 %), což je méně, než je republikový průměr. Z tohoto pohledu se nejedná o velmi stabilní území. Cca 65 % SO ORP spadá do PLO 36 Středomořské Karpaty a zbylých cca 35 % do PLO 35 Jihomoravské úvaly.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Jediný ucelenější lesní porost širšího rozsahu se nachází v PLO 36 Středomořské Karpaty na jihu území v podobě Ždánického lesa. Obce rozkládající se v této oblasti tak dosahují vysoké lesnatosti (Heršpice 71,3 %, Kobeřice 54,2 % a 31,2 %). Naopak obce nacházejí se v intenzivně zemědělsky využívané krajině střední, západní a severozápadní části území dosahují velmi nízké až žádné lesnatosti svého území (Holubice 0 %, Velešovice 0,1 % a Křenovice 0,2 %). Po území roztroušené menší lesní enklávy jsou ohroženy intenzivní zemědělskou činností a rozrůstající se zástavbou. Obecně jsou lesy ohroženy nedostatkem vláhy v obdobích sucha.

Potenciál pro zlepšení

Cílem v tomto území je navýšení rozlohy lesního porostu a zlepšování prostorové a věkové struktury lesa.

Nástin pro návrhovou část

Hospodaření v lesích se řídí lesním zákonem č. 289/1992 Sb., o lesích. Vzhledem k tomu, že lesnatost je ve většině území velmi nízká, bude návrhová část zaměřena zejména mimo území Ždánického lesa a na posouzení doplnění ploch zeleně. Vlastníci lesa od určité výměry jsou povinni mít zpracovaný lesní hospodářský plán (LHP) nebo lesní hospodářské osnovy (LHO), které se zpracovávají na 10 let a ve kterých jsou podrobně popsány základní lesnické ukazatele (výše těžby, podíl MZD, a další). Veškerá doporučení na změnu hospodaření a využívání lesa musí tedy probíhat v souladu se zákonem o lesích a platnými LHP.

7.1.3 Vazba sídel a krajiny

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Jižní část řešeného území v oblasti Ždánického lesa si ponechala přírodní charakter se zachovalou sítí lesních cest přímo ze sídel. Ve zbylém zemědělsky využívaném území si některé strmé stráně u zastavěných území obcí, které nebylo možné obdělávat velkou zemědělskou technickou, zachovaly svůj rozmanitý charakter a tvoří přirozený přechod sídla do krajiny (např. Milešovice).

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

V řešeném území se nachází několik výrobních areálů, které vytváří negativní přechod sídla do krajiny. Dále je zde vymezeno množství zastavitelných ploch pro bydlení, které nejsou vzhledem k prognóze počtu obyvatel a výpočtu v urbanistické kalkulačce URBANKA v časovém výhledu 15 let zcela potřebné. Největší převis je u obcí Heršpice a Kobeřice u Brna. Se zastavitelnými plochami souvisí i rizikové průniky zastavitelných ploch, které po svém zastavění mohou způsobit vznik negativního rozhraní. Rizikové průniky zastavitelných ploch byly identifikovány u obcí v celém řešeném území.

Potenciál pro zlepšení

Při vymezování nových zastavitelných ploch by měl být brán ohled na skutečnou potřebu záboru zemědělské půdy a na jejich umístění, aby nevznikaly negativní přechody zástavby do krajiny, případně společně s nimi vymezovat plochy zeleně. Plochy zeleně by zároveň měly být vymezovány v zázemí stávajících výrobních areálů, mělo by docházet k jejich kultivaci a intenzifikaci jejich využití, při omezení zastavitelných ploch výroby na zelené louce. Další potenciál je ve zlepšení přístupnosti ze sídla do krajiny (např. realizací komplexních pozemkových úprav).

Nástin pro návrhovou část

V návaznosti na předchozí kapitulu mohou být v návrhové části uplatněny tyto návrhy:

- návrh komunikací vedoucích ze sídla do krajiny,
- návrh na redukci rozlohy zastavitelných ploch pro bydlení,
- návrh vymezení ploch zeleně mezi urbanizovaným prostředím a okolní krajinou,
- vymezování ploch zeleně na hranici zastavitelných ploch.

7.1.4 Zemědělství

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

V SO ORP Slavkov u Brna jsou pro zemědělství příznivé podmínky. Zemědělská půda představuje téměř tři čtvrtiny výměry území. Největší zastoupení má využití zemědělské půdy jako orná půda (63,9 %). Půdy I. a II. třídy ochrany se nacházejí na více jak polovině rozlohy SO ORP. Dominantní část území spadá do řepařské výrobní oblasti.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Z produkčního hlediska v SO ORP nyní není sucho problémem, ale lze očekávat, že při nerespektování nutnosti adaptace zemědělského hospodaření (např. výběr plodin a odrůd, hospodaření s vláhou v půdě volbou operací) může v budoucnu nastat riziko snížení stávajícího vysokého produkčního potenciálu vlivem sucha.

Velké půdní bloky orné půdy se vyskytují po celém řešeném území kromě oblasti Ždánického lesa, a představují tak rizik pro ekologickou stabilitu, biodiverzitu a prostupnost krajiny. Největší bloky dosahují až velikosti 138 ha.

Zábor půd – Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů stanoví, že zemědělskou půdu I. a II. třídy ochrany lze odejmout pouze v případech, kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad veřejným zájmem ochrany zemědělského půdního fondu. Zákon stanoví i podmínky pro ostatní třídy ochrany.

Zhutnění půd – způsobuje degradaci fyzikálních vlastností půdy. Negativně ovlivňuje zejména produkční funkci půdy. Zhutněná půda pojme méně vody, tím se zrychluje její povrchový odtok, nastává větší riziko povodní a záplav a zvyšuje se eroze. Důsledkem může být také snížená samočistící schopnost půdy a její okyselování, je zde potlačen život zhoršením vzdušného, vodního a teplotního režimu půdy.

Erozní smyvy, větrná eroze – způsobují degradaci půdy, zhoršení fyzikálně-chemických vlastností půd, snižují mocnost půdního profilu, obsah živin, poškozují plodiny. Nepřímo ovlivňují i kvalitu vody v tocích a vodních nádržích, míru zanášení příkopů, škody při přívalemých srážkách. V území SO ORP Slavkov u Brna není vliv vodní eroze rozložen

rovnoměrně, nejvyšších hodnot dosahuje v obcích Bošovice, Lovčičky, Nížkovice, Kobeřice u Brna a Heršpice, naopak nejnižších hodnot v obcích Šaratice a Křenovice. Celkové ohrožení území je nadprůměrné. Potenciálně erozně ohrožené DSO se nacházejí na orné půdě napříč celým územím, jejich koncentrace je nejvyšší v západní a centrální části SO ORP, kde jsou DSO výrazné a dlouhé. Ohrožení větrnou erozí na základě půdních vlastností je identifikováno aspoň v mírných hodnotách na více než polovině území.

Potenciál pro zlepšení

V SO ORP je velmi vysoký produkční potenciál, nicméně při necitlivém hospodaření s půdou a vodou v krajině (posilování zrychleného odtoku vody a vznik polí ohrožených erozí) by mohlo dojít k jeho zhoršení a tím k degradaci celého území. Proto je zde nutné dbát na hospodaření šetrné k půdě (prevence eroze) a hospodaření příznivé pro zásobení vodou (zpomalení odtoku vody z krajiny). Pro zachování produkčního potenciálu je dále nutno důsledně posuzovat veškeré plánované zábory ZPF, zejména zábory zemědělských půd I. a II. třídy ochrany. Rovněž lze potenciál spatřovat ve snaze redukovat rozsah nepřerušovaných bloků orné půdy, což může zlepšit stav v území nejen v problematice stavu půdy.

Nástin pro návrhovou část

Návrhová část se bude zabývat návrhy na rozdělování velkých nepřerušovaných bloků orné půdy, návrhy na redukcí zastavitelných ploch se zábory zemědělských půd I. a II. třídy ochrany a zejména návrhem opatření pro redukcí dopadů vodní a větrné eroze. Pro tato opatření bude v návrhové části využít podklad pro aktualizaci ÚAP pro SO ORP Slavkov u Brna „Erozní ohroženost území a návrh protierozních a protipovodňových opatření“ (Ekotoxa s.r.o., 2016).

7.1.5 Vodní hospodářství

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Vzhledem k převládajícímu charakteru zemědělské krajiny v SO ORP Slavkov u Brna má krajina omezenou retenční schopnost. Na území není vyhlášena lokalita CHOPAV a na většině území je vymezená zranitelná oblast (výskyt vod znečištěných dusičnany).

Na vodních tocích Litava, Rakovec a Slavkovský potok jsou vymezena záplavová území i aktivní zóny záplavového území. Na vodním toku Litava je vymezen úsek toku s významným povodňovým rizikem, které ohrožuje zastavěné území. V území převažují drobné vodní toky, u nichž hrozí převážně střední, místy velké riziko vysychání. Malé je zastoupení vodních ploch. Řešené území se potýká s problémem znečištění vodních toků v důsledku převážně zemědělské činnosti

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Pro území SO ORP lze z hlediska vodního hospodářství formulovat následující problémy:

Velké nepřerušované bloky orné půdy

Problematické jsou především velké nepřerušované bloky orné půdy, které se nacházejí v celém řešeném území s výjimkou jižní části (Ždánický les). Tyto bloky orné půdy jsou náchylnější k erozi (viz kapitola 6.2 Eroze a sesuvy) a mohou mít nižší retenční schopnost, což zapříčiňuje rychlý odtok vody z území a zvyšuje pravděpodobnost výskytu bleskových povodní z přívalových srážek.

Zranitelné oblasti

15 katastrálních území je zranitelných oblastí, které jsou vymezovány z důvodů výskytu vod se zvýšenou koncentrací dusičnanů způsobených intenzivním zemědělstvím. Ve vymezených zranitelných oblastech je způsob zemědělského hospodaření upraven akčním programem nitrátové směrnice a cílem je snížit množství dusičnanů a předcházet tomuto druhu znečištění.

Území ohrožena přívalovými srážkami

Dle zpracování kritických bodů bylo zjištěno, že existují území, kde je zástavba ohrožena povodněmi z přívalových srážek, v řešeném území jsou 2 takové body v Otnicích.

Zastavěná a zastavitelná území ohrožená záplavami

Byla identifikována zastavěná a zastavitelná území, jež jsou ohrožena záplavami. Nebyla identifikována žádná oblast s nepřijatelným povodňovým rizikem a žádná obec nespadá mezi obce s nepřijatelným povodňovým rizikem. Nicméně jako nechráněná nebo nedostatečně chráněná území byla identifikována území v obci Holubice a Hrušky. Největší část ohroženého zastavěného území ohroženého povodní Q_{100} bylo identifikováno v obcích Křenovice, Slavkov u Brna a Hodějice

Ohrožení suchem

Dle dostupných informací z projektů monitorujících sucho bylo zjištěno, že oblast ORP Slavkov u Brna je ohroženo suchem a tento jev je akcentován skutečností, že se v něm nachází pouze minimum významných vodních toků a větších vodních ploch. Převažují drobné vodní toky, u nichž hrozí převážně střední, místy velké riziko vysychání. Celé řešené území je zařazeno do oblasti se středním či přímo vysokým rizikem vysychání, což představuje riziko pro ekosystémy vázané na vodu a pro hydrický režim krajiny. Současně je významná část řešeného území (až na výjimku jižní části SO ORP Slavkov u Brna) zařazena do území s vysokým podílem nepříznivého povrchu a vysokého srážkového deficitu, což dále posiluje hrozbu sucha v území

Vliv meliorací

Odvodnění na zemědělských pozemcích může mít lokální negativní vliv na vodní režim krajiny, kdy může způsobit nadměrné vysychání půdního horizontu během suchých bezesrážkových období. Plochy s odvodňovacími melioracemi se nacházejí především v návaznosti na zastavěná území obcí.

Potenciál pro zlepšení

V rámci území SO ORP se vyskytují především problémy, jež je nutno řešit lokálně (zastavěné a zastavitelné území ohrožené rozlivy záplav, místa ohrožující průtočnost vodních toků), případně v zemědělských oblastech (meliorace, velké plochy půdních bloků, dusičnany). Uvedené problémy jsou v rámci územní studie krajiny řešitelné protierozními a protipovodňovými opatřeními a opatřeními zvyšujícími ekologickou hodnotu území.

Problémem v území SO ORP Slavkov u Brna je sucho, a proto je vhodné zaměřit se na zvyšování retenční schopnosti krajiny.

Nástin pro návrhovou část

V kapitole výše Stav ochrany, ohrožení byly popsány problémy v území, které budou řešeny v návrhové části studie následujícím způsobem:

- Budou posouzeny identifikované velké bloky orné půdy v návaznosti na zástavbu obcí z hlediska nutnosti aplikace protierozních, příp. protipovodňových opatření.
- Bude posouzena koncepce protipovodňové ochrany u obcí, jejichž zástavba zasahuje do stanovených záplavových území vodních toků a u obcí, v nichž byly vygenerovány kritické body – místa ohrožená v případě přívalových srážek.

7.1.6 Těžba nerostných surovin, sesuvná a poddolovaná území

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Řešené území není v porovnání s Českou republikou významnou oblastí v těžbě nerostných surovin. Do území zasahují výhradní ložiska ropy a zemního plynu z geologického podloží jihovýchodní Moravy. Převážně se jedná o těžební ložiska z vrtné, bez výrazného územního dopadu na povrch.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

V průběhu těžby je nutné sledovat zátěže jako je možné ohrožení vodních zdrojů, prašnost, zvýšená hustota dopravy, související hluk atd. Po ukončení těžby je nutná následná rekultivace a stabilizace krajiny.

Ke geologickým rizikům v území patří poddolovaná a sesuvná území. Na území ORP Slavkov se nachází několik lokalit aktivních i potenciálních sesuvů, které však výrazně nekolidují s využíváním území. Z hlediska možného ohrožení zastavěných území obcí je v katastru obce Zbýšov evidován plošný aktivní sesuv v návaznosti na zastavěné území. Poddolovaná území nepředstavují omezující prvek v území.

Potenciál pro zlepšení

Potenciál pro zlepšení a rozvoj hodnot je v další těžbě prozatím nevyužitých ložisek ropy a zemního plynu.

Nástin pro návrhovou část

Protože těžba nerostných surovin nemá v řešeném území velký význam, nebude ani návrhová část významně zaměřena na tuto problematiku.

7.1.7 Rekreační a turistický ruch

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Za hodnoty významné pro rekreaci lze v řešeném území považovat především město Slavkov u Brna se zámkem, památkově chráněným historickým centrem města a golfovým areálem. Dalším kulturně-historickým cílem je krajinná památková zóna Bojiště bitvy u Slavkova, ačkoli nejvýznamnější chráněné atraktivity této zóny se nachází již mimo řešené území. Pro rekreaci v přírodním prostředí je vhodný Ždánický les protkaný značenými trasami. Zajímavým lákadlem by mohla být jedna z mála dochovaných tvrzí – ta v Bošovicích, nicméně se v dnešní době nachází v zchátralém stavu a nevyužívá tak svůj turistický potenciál.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Přírodní hodnoty v řešeném území jsou chráněny v rámci maloplošných chráněných území a území soustavy Natura 2000. Ohrožením pro menší přírodní biotopy vhodné k rekreaci je zemědělská činnost a rozrůstající se zástavba obcí. Historické hodnoty jsou chráněny v rámci památkových rezervací, památkových zón a kulturních památek. Avšak tato ochrana se často potýká s nedostatkem finančních prostředků pro obnovu objektů památkové péče

nebo s problematikou nevyjasněných vlastnických vztahů. Z těchto důvodů se některé památky v řešeném území nacházejí v neudržovaném a nevyužívaném stavu (např. tvrz Bošovice).

Potenciál pro zlepšení

Potenciál pro zlepšení rekreace a cestovního ruchu v řešeném území lze spatřovat v podpoře zájmu o rekreaci založené především na kvalitě. Zachování a zkvalitnění stávajících možností rekreace a rozšířením pestrosti jejich nabídky, aby se možnosti vhodně doplňovaly. K tomu může posloužit snaha o rozvoj např. zážitkové turistiky nebo turistiky, která čerpá z unikátností zdejšího území spjatého s významnými historickými událostmi.

Nástin pro návrhovou část

V návrhové části budou řešena opatření pro rozvoj rekreace v daném území takových forem turistiky a turistické infrastruktury, které respektují udržitelnost území a unikátnost celého území, tedy spíše návrhy pro zkvalitnění jejich nabídky a navýšení jejich pestrosti nikoliv pro rozšiřování plošného rozsahu turistických možností. Dále budou navržena opatření pro oddělení turistických tras pro pěší a cyklisty od automobilové dopravy. Budou navržena taková opatření, která budou mít za následek rozvoj cestovního ruchu i mimo vyhlášené turistické oblasti.

7.1.8 Brownfields

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Řešené území je zasaženo výskytem brownfields, což lze připisovat zejména zemědělskému charakteru celého území, neboť často se jedná o bývalé zemědělské areály, a dále z důvodu blízkosti ke krajskému městu a vedení dálnice D1 přes řešené území. Nicméně brownfieldů, které vstupují významným způsobem do krajiny je v řešeném území pouze 5.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Největšími riziky a zdroji ohrožení či problémů v území je sama existence ploch brownfields, které již ze své definice představují plochy nesloužící svému původnímu účelu, velmi často jsou brownfields spojeny i s existencí ekologických zátěží. V případě neudržování a pustnutí jednotlivých brownfields v SO ORP Slavkov u Brna hrozí riziko chátrání staveb, které může gradovat až do jejich rozpadu a zřícení, dalším rizikem je nesanování ekologických škod. V neposlední řadě je problémem nepříjemný vzhled brownfields a tím způsobený negativní vliv na jejich blízké okolí.

Potenciál pro zlepšení

Obnova a nalezení nového způsobu využití představuje největší potenciál pro zlepšení všech ploch brownfields. Tím, že se plochy brownfields asanují, zrekonstruují či jinak ožíví, dojde ke zlepšení podmínek pro využití území, vytvoří se podmínky pro nové podnikatelské aktivity a nelze opomenout ani skutečnost, že se dané místo zbaví nevzhledné, svému účelu nesloužící stavby či areálu.

Nástin pro návrhovou část

V návrhové části budou brownfieldy řešeny mimo jiné vytvářením podmínek pro jejich rekultivaci v územně plánovací dokumentaci dotčených obcí, čímž by byl současně zlepšen jejich dopad na krajinu, protože plochy brownfields nepůsobí v krajině esteticky a mohou představovat i vizuální zátěž.

7.1.9 Prostupnost krajiny pro člověka

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Mezi hlavní hodnoty a potenciály krajiny v řešeném území v otázce prostupnosti krajiny lze zařadit jižní část území se Ždánickým lesem, ve které se nachází řada značených i neznačených stezek a cest pro pěší i cyklisty. A dále i východní oblast území SO ORP, ve které se i přes intenzivní zemědělské využívání krajiny zachovaly možnosti spojení pro příjemný a bezpečný pohyb člověka v krajině.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Největším ohrožením pro prostupnost krajiny je zanikání cestní sítě, ať již vlivem zemědělského hospodaření, nebo neudržováním stezek a pěšin, které časem zpustnou a stanou se neprůchozími. Dalším rizikem pro prostupnost krajiny je vznik velkých neprostupných areálů. Může se jednat o velké výrobní či zemědělské areály nebo v případě řešeného území golfové hřiště. Současně neprostupnost krajiny způsobuje i rostoucí provoz na místních komunikacích, které dříve byly z důvodu malé intenzity dopravy poměrně bezpečnou variantou pro pohyb člověka, avšak s nárůstem dopravy již tomu tak nadále není. Podobně může být stále více komplikované překonat křížením významné dopravní komunikace nebo i železniční tratě v území.

Potenciál pro zlepšení

V řešeném území se vyskytuje velký potenciál pro zlepšení prostupnosti krajiny člověkem, zejména v centrální a západní části území, která je intenzivně využívána pro zemědělskou činnost, a ve které se také nachází velké nepřerušované bloky orné půdy. V této části území mnohé obce řešené analýzou propojenosti sídel nejsou dobře propojeny pro pěší dopravu (tj. spojují je takové cesty, které vedou po silničním tělese nebo s velkou oklikou) a z pohledu na historické mapy je zřejmé, že mezi nimi dříve existovala řada cest a stezek krajinou.

Nástin pro návrhovou část

Pro lepší prostupnost krajiny lze v návrhové části řešit otázku zlepšení cestní sítě pro pěší skrze údržbu stávající sítě cest a stezek a jejího doplnění o nové cesty. Úpravou a zprůchodněním stávajících cest, které jsou nyní neudržované, by došlo ke zlepšení průchodnosti krajiny, která by se tím pádem stala atraktivnější pro rekreaci obyvatel, a to jak krátkodobou, tak pro tu dlouhodobou. Zlepšením stavu a údržby cestní sítě pro pěší, zejména na kratší vzdálenosti, by se vytvářely podmínky pro omezení automobilové dopravy.

7.1.10 Fragmentace krajiny dopravou

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Při hodnocení fragmentace krajiny dopravou lze řešené území řadit mezi lokality s průměrnou kvalitou, což je dáno především geografickou polohou SO ORP a jeho fyzicko – geografickou charakteristikou. Pro fragmentaci krajiny představují hlavní bariéru silnice s provozem více jak 1 000 vozidel za den a vícekolejná železnice. Z analýzy UAT pak vyplývá, že jihozápadní část území je v otázce fragmentace hodnotnější, neboť je bez výskytu uvedených problematických dopravních staveb a většina obcí té oblasti je pokryta polygonem UAT ze 100 %.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území

Problémem v území z hlediska fragmentace jsou ty oblasti, které jsou zatíženy frekventovanými dopravními komunikacemi a železničními tratěmi a nejsou pokryty polygonem UAT. Zejména se jedná o sever území v okolí dálnice D1. Za největší rizika

v řešeném území, i částech, které nyní nevykazují problém, lze považovat růst dopravy, který by mohl negativně ovlivnit vymezené polygony UAT a zvýšit fragmentaci krajiny, čímž by došlo ke zhoršení její migrační prostupnosti. Rizikem by mohl být nárůst intenzity dopravy na stávajících silničních tazích, kde největší riziko představuje nárůst objemu dopravy na silnici II/418.

Potenciál pro zlepšení a nástin pro návrhovou část

Vzhledem k metodice vymezení polygonů UAT a tomu, že jejím fundamentem je intenzita dopravy, je hledání potenciálu pro zlepšení poměrně obtížné. V reáliích dnešní doby, kdy v dopravním mixu dominuje individuální automobilová doprava, nelze příliš očekávat, že by došlo k jejímu snížení. Proto nelze realisticky předpokládat potenciál pro zlepšení, lze hledat maximálně potenciál pro zachování současného stavu. V podobných intencích bude nastavena v dané problematice i návrhová část.

7.1.11 Krajinový ráz

Zjištěné hlavní hodnoty a potenciály krajiny

Severní část ORP – Rousínovsko (k.ú. Holubice a Velešovice):

- Severní svahy široce rozevřeného údolí Vyškovské brázdy.
- Velmi malý podíl lesa.
- Velmi vysoký podíl orné půdy ve velkých blocích s minimem rozptýlené zeleně.
- Osu území tvoří říčka Rakovec s jedním menším levostranným přítokem.
- Několik starších, botanicky a zoologicky pestrých starších extenzivních sadů.
- Funkční nivní biocentrum na Rakovci pod Velešovicemi s dvěma rybníky.
- Mrazové klíny – unikátní relikty působení pevninského ledovce ve starším kvartéru. dochované na hřebeni v blízkosti poutního místa Lutřtěk a menší u Holubic.
- Nově založené polní biocentrum u Holubic.
- Lesostepní lokalita Volmarky na hřebeni nad Němčany.
- Zachovaná ovocná stromořadí u některých cest a silnic.
- Vizualní, emisní a hlukový vliv D1.
- Negativní vliv průmyslové zóny nad Holubicemi.
- Dominantní, byť nevelké kostely ve Velešovicích a Holubicích a další drobné sakrální stavby.
- Zachovalé historické objekty v osadě Stará Pošta.

Střední část ORP – Slavkovsko (většina území):

- Reliéf pahorkatiny se nevýrazně svažuje k Litavě a západním směrem.
- Minimální podíl luk a lesů, převládá orná půda.
- Výrazné projevy vodní a v menší míře i větrné eroze.
- Technicky upravená koryta potoků a Litavy bez břehové vegetace.
- Zejména v jižní části oblasti hodnotné lesostepní a stepní stráně (postagrální lada).
- Poměrně četná stromořadí, aleje a solitérní stromy.
- Starosídlní oblast, osídlení koncentrované v nivě Litavy.
- Areál slavkovského zámku s hodnotným a rozsáhlým parkem a navazující soustavou alejí do krajiny. Nezpevněné polní a lesní cesty s častými sakrálními objekty (hospody, křížky).

- U většiny obcí zachována typická obecní humna včetně záhumenní cesty.
- Zatravněné sady na okrajích obcí mnohdy přestárlé a bez dostatečné péče.
- Slavkovské golfové hřiště – typický a již vžitý pohled při příjezdu do města od západu.
- Slavkovský cukrovarský komín a vila majitele cukrovaru – symbol jedné etapy historické prosperity území.
- Četná zděná boží muka a sakrální plastiky v obcích i na jejich okrajích.
- Kostely nebo kaple tvořící dominanty ve většině obcí.

Jižní část ORP – Ždánicko (přibližně v hranicích Přírodního parku Ždánický les):

- Poměrně rozsáhlá enkláva lesní krajiny v jinak intenzivně využívané zemědělské krajině.
- Vápnité rendziny a pararendziny na flyších.
- Přírodě blízké lesní porosty převážně teplomilných habrových doubrav.
- Esteticky, biologicky i kulturně nejhodnotnější krajina v místech, kde se na hranici PP zdvíhá reliéf a umožnil tak v minulosti vznik trvalých kultur (sadů, zahrad a vinic), které díky různé míře intenzity ve vlnité krajině vytváří malebné, a přitom ekologicky významné scenérie (některé z nich registrovány jako VKP).
- Přírodní památka Polámanky u Kobeřic – botanicky, entomologicky i jinou drobnou zvířenou bohaté stepní trávníky se zbytky extenzivních sadů a vinic.
- Několik rybníků s bohatou biodiverzitou a mnoha dalšími krajinářskými funkcemi.
- Mnoho lesních mýtin a pasek pravoúhlého tvaru.
- Většina potoků se zachovalými břehovými porosty.
- Osídlení už ve starověku.
- Dominantní kostely ve většině obcí.
- Dominantní tvrz v Bošovicích, nicméně ve zchátralém stavu.
- Archeologicky odkryté, zdokumentované a v terénu vyznačené zaniklé vesnice Konůvky s hradem Kepkovem a Mezilesice s hradem Zámčisko, mohyly Kolibské v lokalitě Vlčava.
- Množství značených turistických trasy a cyklotras.
- Doklady partyzánské činnosti z období Protektorátu – Zaniklá hájovna U zlatého jelena.
- Obce malebně rozložené na severních svazích Ždánického lesa.
- Zachovalé vinohrady a sklípky v Lovčičkách a Bošovicích.
- Osada Jalový dvůr s farmou zasazená v údolí potoka Buchlová.
- Staré tradiční hájovny Vrčava a U bílého vlka na rozhraní lesů a polí.
- Frekventovaná komunikace I. třídy 54 vedoucí napříč Ždánickým lesem.

Východní část ORP – Bučovicko (k.ú. Němčany, Hodějice a Heršpice):

- Reliéf pahorkatiny se výrazněji svažuje k Litavě.
- Velmi malý podíl luk a lesů, převládá orná půda.
- Výrazné projevy vodní a v menší míře i větrné eroze.
- Technicky upravená koryta potoků, kromě Litavy s pestrou břehovou vegetací.
- Unikátně zachovalá soustava mezí a extenzivních zatravněných sadů v lokalitě Volmanky v k.ú. Němčany.
- Dochované prstence drobné pozemkové držby kolem uvedených obcí.
- Částečně zachovalá cestní stromořadí.

- Časté drobné sakrální stavby a plastiky v obcích i na jejich okrajích.
- Kostely nebo kaple tvořící dominanty v uvedených obcích.

Západní část ORP – Dolní Politaví (k.ú. Šaratice, Hostěrádky – Rešov, zčásti Zbýšov, Hrušky a Otnice):

- Reliéf pahorkatiny se ze severu výrazněji, z jihu velmi mírně svažuje k Litavě.
- Velmi malý podíl luk a lesů, převládá orná půda.
- Výrazné projevy vodní a v menší míře i větrné eroze.
- Technicky upravená koryta potoků, kromě Litavy s pestrou břehovou vegetací.
- Významná lokalita léčivých vod Šaratica.
- Zachovalé drobné formace rozptýlené zeleně v polích (remízy a větrolamy).
- Částečně zachovalé dřevinné doprovody silnic III. třídy, místních komunikací a polních cest.
- Lokalita slanomilné vegetace vázané na zdroj minerálních vod.
- Zachovalé stepní a lesostepní lokality Špice, Pod Slaměním a Baby.
- Dochované prstence drobné pozemkové držby kolem uvedených obcí.
- Částečně zachovalá cestní stromořadí.
- Nedávno zbudované tůně a lesostepní biotopy v Hruškách.
- Časté drobné sakrální stavby a plastiky v obcích i na jejich okrajích.
- Kostely nebo kaple tvořící dominanty v uvedených obcích.
- Dochované prstence drobné pozemkové držby kolem uvedených obcí.
- Zachovaná humna a humenní cesty na okraji většiny uvedených obcí.

Jihozápadní část ORP – Kloboucko (části k.ú. Bošovice a Otnice):

- Výrazný reliéf pahorkatiny se i svažuje k Litavě a na jihu stoupá.
- Malý podíl luk a lesů, převládá orná půda.
- Menší lesní formace v plochách orné půdy.
- Výrazné projevy vodní a v menší míře i větrné eroze.
- Technicky upravená koryta potoků, kromě Litavy s pestrou břehovou vegetací.
- Botanicky pestrá přírodní památka Visengrunty.
- Částečně zachovalá cestní stromořadí.
- Časté drobné sakrální stavby a plastiky v obcích i na jejich okrajích.

Zjištěná hlavní ohrožení, rizika a problémy v území a nástin pro návrhovou část

Z rozboru problematiky krajinného rázu vyplývají skutečnosti a problémy, kterými je nutné se v návrhové části Územní studie krajiny správního obvodu ORP Slavkov u Brna zabývat. Krajinný ráz území – zvláště tam, kde se zachoval v harmonické málo narušené podobě, je třeba chránit a citlivě zvažovat veškeré zásahy, a dále tam, kde je již narušen se snažit o jeho postupné zlepšení. Přitom vycházet zejména z vybraných limitů využití území daných ZÚR Jihomoravského kraje a platnou ÚPD obcí. Pro celé území SO ORP, ale zejména pro území v rámci KPZ Bojiště bitvy u Slavkova a v rámci Přírodního parku Ždánický les je žádoucí pořádit „Preventivní hodnocení krajinného rázu“.

Souhrnně se jedná především o:

- Snížení vysokého podílu zornění, zmenšení průměrné velikosti bloků orné půdy zejména ve střední části území SO ORP a zvýšení podílu funkční krajinné, zejména liniové, zeleně mimo lesní porosty.
- Obnovení vybraných původních cestních propojení obcí, případně vytvoření chybějících. Využití vhodného vedení cest jako prvků protierozní ochrany, interakčních prvků ÚSES i jako estetického jevu v území.
- Oživení, ochranu a rozvoj hodnot v zemědělské krajině – zachování prstence drobné držby v návaznosti na zastavěné území, zachování a doplnění doprovodných porostů podél vodotečí a komunikací, výsadba dalších formací dřevin do krajiny – zejména jako součást protierozních opatření nebo zdůraznění některých míst – terénních vrcholů či rozcestí.
- Úpravu vyhlídkových bodů dle možností (lavička, přístřešek, malá rozhledna, solitérní výsadba stromů orientační tabule apod.).
- Ochranu krajinného rázu sídel – zamezení živelnému rozšiřování sídel do okolní krajiny a nekontrolovanému charakteru nové zástavby (např. za pomoci nezastavitelných ploch v okolí obce).
- Ochranu existující zelené infrastruktury v obci.
- Vymezení dalšího využití zejména zemědělských brownfields v obcích, jejich částečné zakrytí návrhem výsadby ochranné zeleně, případně jejich asanací.
- Návrhy na aktualizaci a doplnění preventivního hodnocení krajinného rázu území SO ORP Slavkov u Brna v části mimo KPZ a PP.
- Potřebnost zpřesnění současného vymezení území na jednotlivé oblasti a místa krajinného rázu a v nich identifikaci hlavních znaků území, přírodních, kulturních, historických a estetických charakteristik.

7.2 Vyhodnocení a zpřesnění krajinných celků ze ZÚR Jihomoravského kraje

ZÚR JMK pro potřeby určení cílových kvalit krajiny na území JMK vymezují 38 krajinných celků, z nichž do SO ORP Slavkov u Brna jich zasahuje následujících pět:

- 8 – Ždánicko – Chřibsko
- 10 – Ždánicko – Kloboucko
- 11 – Bučovicko
- 15 – Šlapanicko – Slavkovsko
- 18 – Vyškovsko – Rousínovsko

Vymezení těchto krajinných celků bylo převzato pro řešení ÚSK beze změny. Případné zpřesnění vymezení krajinných celků bude součástí návrhové části ÚSK, pokud bude potřeba změny vedení hranic uznána za vhodnou a účelnou.

7.3 Určení problémů k řešení v návrhu ÚSK včetně nově uplatňovaných námětů na provedení změn v území

Z jednotlivých kapitol studie vyplynuly problémy, které budou dále řešené v návrhu ÚSK. Souhrn problémů pro jednotlivé obce je zpracován do karet obcí, které jsou Přílohou č. IV. Některá další problémová místa vyplynula z dotazníkového šetření, které je Přílohou č. V. Ne všechna tato místa jsou řešitelná ÚSK, ale spíše územními studiemi jednotlivých lokalit.

Obecné náměty na provedení změn v území jsou obsaženy v části Nástin pro návrhovou část v jednotlivých podkapitolách Souhrnného vyhodnocení.

Obecné i konkrétní návrhy řešení nalezených problémů se v dalších projektových fázích budou řídit platnou legislativou České republiky. Zejména, jedná-li se o navrhované úpravy státem chráněných objektů, musí být navrhované změny v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Dále je doporučeno při návrzích zeleně, vodních ploch, dělení půdních celků apod. vycházet z historických map, respektovat historické cesty, stopy historického členění krajiny včetně drobných architektonických a sakrálních památek, které nejsou chráněny památkovým zákonem.

7.4 Přehled jevů doporučených k doplnění do územně analytických podkladů

Územně analytické podklady SO ORP byly využity jako základní datový podklad pro zpracování doplňujících průzkumů a rozborů. Do jejich obsahu přinesla změnu novela vyhlášky č. 500/2006 Sb., která pro 5. úplnou aktualizaci přidala některé nově sledované jevy, jiné naopak vypustila. Na tomto místě lze předeslat, že ÚAP SO ORP Slavkov u Brna tuto novelizaci ve své poslední aktualizaci zcela nereflekovaly a některé vrstvy chyběly zcela či nebyly naplněny aktuálními daty.

Vzhledem k prováděným analýzám proto bylo nutno ze strany zpracovatele územní studie přistoupit k doplnění některých údajů, digitalizaci vybraných prvků a kontrole dat potřebných pro zpracování studie.

Konkrétně lze mimo jiné uvést následující data a tematické okruhy, do nichž bylo nutné významně zasáhnout a upravit jejich podobu v porovnání s 5. aktualizací ÚAP SO ORP Slavkov u Brna:

- **Vymezení zastavěného území** – ve velké části obcí bylo nutno aktualizovat hranici zastavěného území dle poskytnutých podkladů, kterými však obvykle byly územní plány obcí ve formátu *.pdf, takže musela být hranice digitalizována ručně.
- **Plochy s rozdílným způsobem využití** – téměř ve všech obcích bylo nutné zpracovat plochy s rozdílným způsobem využití a vzhledem k nemožnosti strojového zpracování předaných dat byly digitalizovány pouze rozvojové plochy jednotlivých obcí – tedy zastavitelné plochy a plochy přestavby spolu s kódem jejich využití. Plochy stabilizované z důvodu vysoké náročnosti zpracovány nebyly.
- **Územní systém ekologické stability** – v datech ÚAP dle poslední aktualizace nebyly zpracovány (až na výjimku jedné obce) skladebné části ÚSES na lokální úrovni, proto bylo nutno zpracovatelem studie krajiny tyto prvky digitalizovat z územních plánů obcí předaných ve formátu *.pdf. V případech některých vybraných

obcí se jednalo o absenci ÚSES v ÚAP za několik posledních aktualizací, kdy se toto vymezení nedostalo do územně analytických podkladů.

- **Brownfields** – vymezení ploch brownfields bylo oproti datům v ÚAP doplněno o nové prvky dle databáze brownfields v Jihomoravském kraji, jelikož ÚAP tyto plochy nereflekovaly a ani neměly vyplněny atributy o využití, stavu ploch atp.
- **Významné krajinné prvky registrované** – i přes existenci podkladu, nebyla tato vrstva v ÚAP SO ORP Slavkov u Brna.
- **Krajinné hodnoty – pohledové horizonty** – v datech ÚAP nebyly obsaženy a pro potřeby studie byly doplněny dle vymezení pro KPZ Bojiště bitvy u Slavkova.
- **Plochy vodní eroze** – i přes existenci studie erozního ohrožení sloužící jako podklad pro vyhodnocení eroze, nejsou výstupy z této studie zapracovány do relevantních vrstev dle modelu ÚAP Jihomoravského kraje.
- **Migrační koridory a kritická místa migračních koridorů** – vrstva v ÚAP chybí, pro zpracování kapitoly o migraci bylo nutno získat z jiných zdrojů.

Při další aktualizaci ÚAP by bylo vhodné aktualizovat či doplnit následující vrstvy:

- **Cyklostezky, cyklotrasy** – aktualizovat dle aktuálního stavu
- **Urbanistické hodnoty** – ve vrstvě nejsou obsaženy popisky dat, o jaké konkrétní hodnoty se jedná
- **Staré zátěže území a kontaminované plochy** – soupis ploch obsažený ve stávající vrstvě neodpovídá databázi SEKM
- **Zařízení výroby** – vrstva kompletně chybí
- **Zařízení občanského vybavení** – vrstva kompletně chybí
- **Jev A011a** – vrstva zcela chybí
- **Jev 54a** – u vrstvy nejsou vyplněny atributy, nelze tedy pro zpracování návrhů u protipovodňové ochraně kvalifikovaně rozhodnout o tom, zda daný objekt již existuje nebo ne, nelze z dat vyčíst poslední aktualizaci
- **Vodovody + kanalizace** – obecně v datech panuje nízká naplněnost atributů v atributové tabulce, obtížně se proto odhaduje, zda daný prvek technické infrastruktury existuje nebo je stále ještě záměrem
- **Skládky** – v atributové tabulce není vyplněno datum a identifikace skládek, opět se obtížně rozhoduje o tom, v jakém stavu tato skládka je a zda je její vymezení aktuální
- **Plán společných zařízení** – tyto vrstvy zcela chybí i přes skutečnost, že některé obce mají zpracovány KPÚ a data o plánech společných zařízení existují a jsou dostupná
- **Ložiska nerostných surovin** – část ložisek nemá vyplněny údaje o subregistru

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I Komentovaná fotodokumentace

Příloha č. II Kartogramy

Příloha č. III Rozbor požadavků na změny v území a vyhodnocení podkladů

Příloha č. IV Karty obcí

Příloha č. V Dotazníkové šetření

Příloha č. VI Dokladová část

9 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Dlouhodobá změna využití ploch v okrese Vyškov (od r. 1845 do r. 2000).....	9
Tabulka 2: Změna plochy zastavěných a ostatních ploch SO ORP s největšími nárůsty a úbytky r. 2016-2021.....	13
Tabulka 3: Dlouhodobé srovnání vývoje počtu obyvatel v SO ORP Slavkov a ČR	20
Tabulka 4: Diferenciace bytové výstavby v obcích SO ORP Slavkov u Brna a širší srovnání	22
Tabulka 5: Přírodní rezervace v SO ORP Slavkov u Brna	27
Tabulka 6: Přírodní památky v SO ORP Slavkov u Brna	27
Tabulka 7: Evropsky významné lokality v SO ORP Slavkov u Brna	28
Tabulka 8: Nadregionální biokoridory zasahující do SO ORP Slavkov u Brna	30
Tabulka 9: Regionální biocentra – vložená zasahující do SO ORP Slavkov u Brna	30
Tabulka 10: Regionální biocentra zasahující do SO ORP Slavkov u Brna	30
Tabulka 11: Srovnání KES a vybraných ukazatelů SO ORP v řešeném území a nejlépe a nejhůře hodnocených SO ORP ČR (r. 2020)	32
Tabulka 12: Koeficient ekologické stability v SO ORP Slavkov u Brna	33
Tabulka 13: Další významné objekty v území	38
Tabulka 14: Významná přírodně hodnotná území s dopadem na krajinný ráz	46
Tabulka 15: Přidělené body za jednotlivé charakteristiky využití pro výpočet sídelního potenciálu	63
Tabulka 16: Vybrané cíle rekreačního potenciálu	67
Tabulka 17: Struktura území SO ORP Slavkov u Brna	74
Tabulka 18: Katastrální výměry – druhy pozemků v SO ORP Slavkov u Brna (v ha)	74
Tabulka 19: Zastoupení kultur v SO ORP Slavkov u Brna dle evidence LPIS.....	75
Tabulka 20: Katastrální území s více než 20 % podílem půd 1. třídy ochrany	77
Tabulka 21: Katastrální území s více než 10 % podílem půd 2. třídy ochrany	77
Tabulka 22: Lesnatost obcí SO ORP Slavkov u Brna	81
Tabulka 23: Vývoj lesnatosti v SO ORP Slavkov u Brna.....	82
Tabulka 24: Přírodní lesní oblasti v SO ORP Slavkov u Brna	85
Tabulka 25: Významné vodní toky v SO ORP Slavkov u Brna dle vyhlášky č. 178/2012 Sb., v platném znění.....	90
Tabulka 26: Útvary povrchových vod v SO ORP Slavkov u Brna.....	91
Tabulka 27: Stanovená záplavová území včetně aktivních zón záplavových území v SO ORP Slavkov u Brna	92
Tabulka 28: Ložiska nerostných surovin v SO ORP Slavkov u Brna.....	93
Tabulka 29: Zásobování pitnou vodou.....	101
Tabulka 30: Odkanalizování území.....	102
Tabulka 31: Přehled fotovoltaických elektráren v SO ORP Slavkov u Brna s výkonem nad 0,1 MW.....	105
Tabulka 32: Přehled hromadné rekreace v SO ORP Slavkov	108
Tabulka 33: Přehled zranitelných oblastí v SO ORP Slavkov u Brna	112
Tabulka 34: Erozní poměry na evidované orné půdě, trávě na orné a úhoru v obcích SO ORP Slavkov u Brna	124
Tabulka 35: Hodnocení chemického stavu útvarů povrchových vod	130
Tabulka 36: Hodnocení chemického stavu útvarů podzemních vod.....	131
Tabulka 37: Staré ekologické zátěže představující riziko pro znečištění vod a půd	132
Tabulka 38: Kvalita vzájemných propojení sídel	136

Tabulka 39: Souhrnné vyhodnocení kvality vzájemných propojení sídel.....	139
Tabulka 40: Přehled polygonů UAT na území SO ORP Slavkov u Brna	142
Tabulka 41: Souhrn výsledků fragmentace krajiny dopravou v obcích SO ORP Slavkov u Brna	142
Tabulka 42: Fragmentace krajiny dopravou po obcích.....	142
Tabulka 43: Nesoulad mezi vymezením ÚSES v ZÚR a v ÚP obcí	144
Tabulka 44: Nenávaznost ÚSES mezi obcemi	145
Tabulka 45: Vybrané brownfieldy v SO ORP Slavkov u Brna	148
Tabulka 46: Srovnání vymezených zastavitelných ploch pro obytnou výstavbu a hodnoty URBANKY	150
Tabulka 47: Kvalita přístupu ze sídla do volné krajiny vybraných základních sídelních jednotek v SO ORP Slavkov u Brna	157

10 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Obecně geografická mapa SO ORP Slavkov u Brna	8
Obrázek 2: Vývoj rozlohy lesních ploch v Česku v období 1845–2000	10
Obrázek 3: Vymezení metropolí, aglomerací, regionálních center vyššího řádu a hospodářsky a sociálně ohrožených území pro účely SRR	17
Obrázek 4: Biotický potenciál v SO ORP Slavkov u Brna	51
Obrázek 5: Kulturní potenciál v SO ORP Slavkov u Brna	53
Obrázek 6: Produkční potenciál v SO ORP Slavkov u Brna.....	55
Obrázek 7: Vodohospodářský potenciál v SO ORP Slavkov u Brna	57
Obrázek 8: Surovinový potenciál v SO ORP Slavkov u Brna	59
Obrázek 9: Sídlní potenciál v SO ORP Slavkov u Brna	64
Obrázek 10: Rekreační potenciál v SO ORP Slavkov u Brna	68
Obrázek 11: Potenciál dle míry využití v SO ORP Slavkov u Brna	70
Obrázek 12: Souhrnný výskyt koncentrace vysokých potenciálů v území SO ORP Slavkov u Brna	72
Obrázek 13: Bloky orné půdy > 23 ha v SO ORP Slavkov u Brna	76
Obrázek 14: Relativní nasycení půdy a intenzita sucha v půdě pro SO ORP Slavkov u Brna k 18. 7. 2021	78
Obrázek 15: Relativní nasycení půdy a intenzita sucha v půdě pro SO ORP Slavkov u Brna k 13. 3. 2022	79
Obrázek 16: Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin k 10. 03. 2022.....	80
Obrázek 17: Plochy lesa v ORP Slavkov u Brna.....	81
Obrázek 18: Lesní půda a zemědělská půda v třídě ochrany ZPF I. a II.	83
Obrázek 19: Rozdělení ORP Slavkov u Brna dle PLO.....	84
Obrázek 20: Kategorie lesa v SO ORP Slavkov u Brna	88
Obrázek 21: Těžba nerostných surovin a jejich ložiska v SO ORP Slavkov u Brna	94
Obrázek 22: Přehled vybrané dopravní infrastruktury v SO ORP Slavkov u Brna.....	96
Obrázek 23: Přehled technické infrastruktury v řešeném území	100
Obrázek 24: Potenciál území ČR pro využití pro fotovoltaickou energii	104
Obrázek 25: Potenciál pro výrobu elektrické energie větrnou elektrárnou.....	106
Obrázek 26: Kritické body a jejich povodí na území SO ORP Slavkov u Brna	112
Obrázek 27: Návrhy opatření v povodí kritických bodů v SO ORP Slavkov u Brna.....	114
Obrázek 28: Zastavěná území ohrožená záplavou z toků	116
Obrázek 29: Srovnání srážkových úhrnů SO ORP Slavkov u Brna pro rok 2015 a pro období mezi lety 1981–2015	119
Obrázek 30: Mapa odvodňovaných ploch, HMZ (hlavní meliorizační zařízení) a opatření pro erozi na území ORP Slavkov u Brna	120
Obrázek 31: Kategorie míry erozního ohrožení v současnosti, ohrožené DSO na orné půdě	123
Obrázek 32: Sesuvná a poddolovaná území v SO ORP Slavkov u Brna	129
Obrázek 33: Výskyt pesticidů a jejich metabolitů v podzemních vodách ČR v roce 2016 ...	131
Obrázek 34: Kvalita prostupnosti krajiny mezi sousedními obcemi SO ORP Slavkov u Brna	141
Obrázek 35: Nesoulady vymezení ÚSES	147
Obrázek 36: Pole viditelnosti pro stožáry vedení el. energie 400 a 220 kV	154
Obrázek 37: Viditelnost vybraných FVE v SO ORP Slavkov u Brna	156

11 SEZNAM ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
AV	Akademie věd
BPEJ	bonitovaná půdně ekologická jednotka
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPB	díl půdního bloku
DSO	dráha soustředěného odtoku
EU	Evropská unie
EÚK	Evropská úmluva o krajině
EVL	Evropsky významná lokalita
FVE	fotovoltaická elektrárna
HMZ	hlavní meliorizační zařízení
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
KB	kritický bod
LAPV	Území chráněná pro akumulaci povrchových vod
LBC	Lokální biocentrum
LBK	Lokální biokoridor
LHP	Lesní hospodářský plán
LPIS	Land parcel identification system
LVS	Lesní vegetační stupeň
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MVE	malá vodní elektrárna
MVÚ	migračně významné území
MZD	melioračně zpevňující dřeviny
Mze	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NBK	Nadregionální biokoridor
OPRL	Oblast plánu rozvoje lesa
OsVPR	Oblast s významným povodňovým rizikem
OZKO	Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší
PLO	Přírodní lesní oblast
PO	Ptačí oblast
PUPFL	Pozemky určené k plnění funkce lesa
PÚR	Politika územního rozvoje
RBC	Regionální biocentrum
RBK	Regionální biokoridor
RSO	Registr sčítacích obvodů a budov
RURÚ	Rozbor udržitelného rozvoje území

ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SRR	strategie regionálního rozvoje
ÚAP	Územně analytické podklady
UAT	Unfragmented area with traffic
ÚHUL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚSK	územní studie krajiny
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
VKP	Významný krajinný prvek
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorace a ochrany půd
VZCHÚ	velkoplošně zvláště chráněné území
ZABAGED	Základní báze geografických dat
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ZPF	zemědělský půdní fond
ZVO	zemědělská výrobní oblast
ZÚR	Zásady územního rozvoje

12 SEZNAM PODKLADŮ

Územně plánovací dokumentace

- Politika územního rozvoje ČR (ve znění závazném od 1. 9. 2021)
- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje ve znění Aktualizace č. 1 a 2 (úplné znění)
- Územní plán Bošovice
- Územní plán Heršpice
- Územní plán Hodějovice
- Územní plán Holubice
- Územní plán Hostěrádky-Rešov
- Územní plán Hrušky
- Územní plán Kobeřice u Brna
- Územní plán Křenovice
- Územní plán Lovčičky
- Územní plán Milešovice
- Územní plán Němčany
- Územní plán Nížkovice
- Územní plán Otnice
- Územní plán Slavkov u Brna
- Územní plán Šaratice
- Územní plán Vážany nad Litavou
- Územní plán sídelního útvaru Velešovice
- Vymezené zastavěné území Zbýšov

Územně plánovací podklady

- Územně analytické podklady SO ORP Slavkov u Brna

Další podklady

- Agentura ochrany přírody a krajiny. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/>
- ANDĚL, Petr. Hodnocení fragmentace krajiny dopravou. 2005. EVERNIA.
- Atlas krajiny České republiky: Landscape atlas of the Czech Republic. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky, 2009. ISBN 978–80–85116–59–5.
- Atlas zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie. Dostupné z: <http://calla.ecn.cz/atlas/>
- Cukrovar Slavkov u Brna. Databáze průmyslového dědictví Moravy. Dostupné z: www.fa.vutbr.cz/home/zemankova/cukrovary/06.htm
- Česká společnost pro větrnou energii. Dostupné z: <https://www.csve.cz/>
- Český statistický úřad: Výsledky SLDB 2011. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/d_vysledky_sldb_2011
- Český statistický úřad (2021): Malý lexikon obcí České republiky – 2021
- Český statistický úřad: Veřejná databáze. Dostupná z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=home>
- Český úřad zeměměřický a katastrální. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz/>

- Historie obce Šaratice. Obec Šaratice. Dostupné z: <https://www.saratice.cz/historie>
- Historie obce Slavkov u Brna. Místopisný průvodce po České republice. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7630/slavkov-u-brna/historie/>
- HRADECKÝ, J., BUZEK, L. Nauka o krajině. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2001. 215 s. ISBN 80-7042-804-X.
- HYDROEKOLOGICKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM VÚV TGM. Dostupné z: <http://heis.vuv.cz/>
- Intersucho. Dostupné z: <http://www.intersucho.cz/cz/>
- JANEČEK, Miloslav. Ochrana zemědělské půdy před erozí: metodika. Praha: Powerprint, 2012. ISBN 978-80-87415-42-9.
- Kadlec, M., Toman, F. (2002): Závislost faktoru protierozní účinnosti vegetačního pokryvu C na klimatickém regionu, In: Bioklima – Prostředí – Hospodářství, s. 544–550, ISBN 80-85813-99-8.
- LÖW, J., MÍČHAL, I. Krajinový ráz. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s r.o., 2003. 552 s., CD. ISBN 80-86386-27-9.
- Lucc Czechia – [online]. Výzkumné centrum změn využití ploch Česka. Dostupné z: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/lucc/>
- Marketingová strategie mikroregionu Ždánický les a Politaví, Dostupné z: <http://www.politavi.cz/folder/5/>
- MÍČHAL I. (red.) et al. Hodnocení krajinného rázu a jeho uplatňování ve veřejné správě. 1999, Agentura ochrany přírody a krajiny
- MIKLÓS, L., IZAKOVIČOVÁ, Z. Krajina akogeosystém. Bratislava: VEDA, 1997. 153 s. ISBN 80-224-0519-1.
- Národní strategie regenerace brownfieldů. 2008: Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/nsrbf>
- Oblastní plán rozvoje lesů Jihomoravské úvaly. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Dostupné z: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/oprl_oblasti/OPRL-LO35-Jihomoravske_uvaly.pdf
- Oblastní plán rozvoje lesů Středomořské Karpaty. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Dostupné z: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/oprl_oblasti/OPRL-LO36-Stredomoravske_Karpaty.pdf
- Podklad pro aktualizaci ÚAP pro SO ORP Slavkov u Brna „Erozní ohroženost území a návrh protierozních a protipovodňových opatření“, Ekotoxa s.r.o., 2016
- Portál eAGRI – resortní portál Ministerstva zemědělství. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/>
- Povodňový informační systém MŽP. Dostupné z: <http://www.povis.cz/html/index.html?pzpr.htm>
- Povodňový plán Jihomoravského kraje. JMK. Dostupné z: http://dpp.kr-jihomoravsky.cz/pub_CZ064/
- Povodňový plán obce Nesovice. Dostupný z: http://nes.povodnoveplany.cz/lang_cs/clanek/2684/
- Regionální informační servis – brownfields. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/brownfields>
- Registr kontaminovaných ploch. ÚKZÚZ. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/hnojiva-a-puda/bezpecnost-pudy/registr-kontaminovanych-ploch/>

- Solargis [online]. [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <https://solargis.com/>
- Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu [online]. 2015. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/\\$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf)
- Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020. Dostupné z: http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/biodiversity_2020/2020%20Biodiversity%20Factsheet_CS.pdf
- Sucho v krajině. Dostupné z: <http://www.suchovkrajine.cz/>
- Systém evidence kontaminovaných míst. MŽP. Dostupné z: <http://www.sekm.cz/>
- TOLASZ, Radim. Atlas podnebí Česka: Climate atlas of Czechia. Praha: Český hydrometeorologický ústav, 2007. ISBN 978-80-86690-26-1.
- Ústav fyziky atmosféry AV ČR. Dostupné z: <http://vitr.ufa.cas.cz/male-vte/>
- VÚV TGM, v. v. i. (2015) Strategie ochrany před negativními dopady povodní a erozními jevy přírodě blízkými opatřeními v České republice. Dostupné z: Dostupné online na www.vodavkrajine.cz
- Základní informace o plánech dílčích povodí a programech opatření pro SO JMK. JMK. Dostupné z: <http://pop.pmo.cz/cz/stranka/konecne-navrhy-planu-povodi-2021-2027/>

Zákonné předpisy

- Nitrátová směrnice EU č. 91/676/EHS
- Vyhláška č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů